

PAUL GOMA

ALTE JURNALE

(1978-1996)

Atura Autorului

(2005)

NOTA AUTORULUI

Jurnal american (29 sept. - 10 nov. 1978) nu a fost inclus în **Jurnal I-II-III**, unde i-i locul. Fiind consemnat într-un caiet aparte ("Caietul Violet"), nu am dat de el în momentul dactilografierii, așa că a rămas pe dinafară.

Jurnal american, după cum se observă, comportă multe omisiuni (marcate de puncte de suspensie între paranteze) - dar nici o modificare.

Paul Goma
Paris, 3 aprilie 1997

JURNAL AMERICAN

(1978)

(Caietul Violet)

preludiu

Paris, vineri 29 septembrie 1978

Iată-mă recidivând întru jurnal. Nu am nici o vină, "alții" m-au (re)împins în acest păcat! Mai întâi Georg Focke, pe când ne aflam în drum spre Köln, săptămâna trecută. Apoi Eliade. Apoi Monica Lovinescu și Virgil Ierunca.

Fiecare vede jurnalul în felul său: Focke "reproșându-mi" că pierd atâtea informații prețioase despre oameni interesanți, chiar importanți, pe care i-am cunoscut ceva mai bine sau doar întâlnit (discuția a plecat de la Eliade - care și el m-a întrebat dacă țin jurnal și, aflând că l-am întrerupt, a... suferit, de parcă ar fi fost jurnalul lui): Monica și Virgil sfătuindu-mă să țin jurnal "în perioada călătoriei" - ca să scriu o "cronologie" pentru *Limite*.

Așa se face că azi dimineață, mi-am cumpărat de la o tutungerie (nu m-am învățat să-i spun franțuzește, economic: **tabac**), două caiete! Să-mi ajungă! - o-ho, câte alte caiete au fost doar începute și lăsate baltă...

În introducerea (suprimată ulterior) la **Culoarea curcubeului** explicam motivul pentru care nu țin jurnal: pentru că, în România, jurnalul devine (pentru mine a și devenit - o poveste cu urmări dintre cele mai dezagreabile, ca să spun așa...) piesă la dosar, dovadă a dușmănozității tale - uneori indiferent ce scrii tu acolo. Jurnalul te deconspiră, îți arată "adevărata față de bandit". Degeaba te străduiești să arăți pe dinafară că ești devotat regimului - pe dinăuntru, jurnalul te toarnă Securității!

Lui Focke îi dădusem altă explicație: nu țin jurnal pentru că în ultimii zece ani m-am înrăit. Am avut atâtea deziluzii cu prietenii (dar ei cu mine!), încât am devenit dezagreabil, chiar acuzator. Conștient de această devenire, evit să pun pe hârtie chiar tot ce cred despre o oameni: s-ar putea să mă-nșel, nu ? ; să fiu nedrept nu ? - ba da, ba da. Și-așa am comis nenumărate greșeli de apreciere (în rău - deci nu-ar sluji demonstrației), ce să le mai pun pe hârtie!

Firește, ziceam ce ziceam abia așteptând să fiu contrazis - ceea ce s-a și-ntâmplat spre satisfacția joasă a mea...

Acum, când scriu, mă întreb dacă nu există un alt motiv care mă face să nu țin jurnal - adică să-l țin consecvent, nu ca mine, din an în Paște: lenea. Nu am, nu mi-am format disciplina jurnalului - ținerea jurnalului o fi ca slujba la stat: vrei, nu vrei, ai chef, nu ai - te duci la slujbă! Aici: ai, n-ai (ce scrie) - scrii! Fiindcă la scris așa e: chiar dacă începi prin a nu avea nimic de comunicat, pe măsură ce comunică (că n-ai nimic de comunicat), capeteți! Vine! În legătura cu presupusa lenea a mea (în fapt: neobișnuința de a scrie zilnic în jurnal): exemplul lui Eliade m-a descurajat, în loc să mă stimuleze: el scrie în fiecare zi!

Poate că mai este ceva. De vreo 10-15 ani am considerat ultima variantă a cărților mele drept **scop**: variantele de până acolo, însemnările, schițele etc. - sunt **mijloace**. Mi-am spus că nu interesează decât produsul finit (să acceptăm acest adevăr tehnic...), bucătăria, șovăielile, căutările: ba. Sunt, totuși, un pudic. Am inclus jurnalul în categoria "mijloace" - de aceea...

Faptul că am reînceput jurnalul nu înseamnă că mi-am schimbat părerea. Voi ține un jurnal de lucru, de campanie, de călătorie - la care voi renunța de îndată ce nu voi mai simți nevoia să consemnez. Să renunț la el în felul meu, adică distrugându-l (aici n-am foc, dar pot foarte bine să-l arunc la gunoi, rezultatul e același). O să mă gândesc - după ce-l voi fi scris...

Dacă vreodată voi avea cititori, apoi să citească textele indicate de mine ca citibile, nu pe cele destinate lucrului, drumului. Voi încerca (așa!) să consemnez aici ceea ce mi se va părea demn de a rămâne scris.

Rezum ultima perioadă:

La 22 septembrie Focke m-a dus cu mașina la Bad Godesberg, la un seminar organizat de Cercul democrat al românilor din Germania. O invitație de acum vreo șase luni nu mă încălzise - însă de data asta, la insistența lui Focke, am cedat - și am fost aspru pedepsit: dacă n-am ascultat de impulsul inițial:

Nici nu intru bine la adăpost de ploaie, că Vinogradski:

«Îmi pare bine să te cunosc, am auzit că ai făcut doi-trei ani de închisoare...».

«Doi !», corectez eu, arătând două degete.

«Bine, doi», concede el, «dar pe unde ai fost, domnule, că, în 16 ani de pușcărie, am colindat toate închisorile - nu te-am întâlnit!»

«S-ar putea să nici nu fi fost în închisoare», zic. «Nu mai aveam loc - de domnia-voastră...»

S-au înregistrat trei chicote și două icnete - de răs.

Vinogradski și-a înghițit limba.

În cuvântul de bun-sosit (el fiind fruntaș al Cercului) m-a atacat pentru că... aș fi declarat că ungurii sunt mai persecutați în România decât românii - placa veche, "turnată" în hârtie, nu în ebonită de javra de Andreas Rasumovsky (curat Rasumovsky...), amicul lui Ivasiuc (la puțin timp, după măgăria scrisă, întâlnindu-l tot la Paris, l-am întrebat dacă știe franțuzește, pentru că iată, la conferința de presă din decembrie 1977 eu spusese una, el scrisese alta - a acceptat că... nu vorbește, dar înțelege - a înțeles pe pizda mă-sii!).

A fost rândul altui fruntaș al Cercului: Herr Doktor Lapedatu - moacă de pârâcios al clasei, de labagiu, acum frecventator al Ambasadei RSR de la Bonn (cu, de altfel, Vinogradski): după ce sâmbătă seara, în mașina lui Focke, începuse a-mi da "directive" în legătură cu viitoarea conferință de presă - *ce să spun*: să-i laud pe social-democrați, că ei au dat banii pentru seminar; *ce să nu spun*: «Să nu-l atacați pe Ceaușescu, după obicei, fiindcă Patria nu se atacă, mai ales din străinătate» - încât l-am rugat pe Focke să oprească mașina și i-am zis Lăpădatului:

«Măcar capeti trei sarmale și două țuici de la șoferul ambasadei, ori o faci din... patriotism ?» - drept care el a rostogolit niște ochi (cred că avea vreo șaispe) de nebun, de hoț prost prins cu mâța-n sac - și a coborât - spre ușurarea mea.

Luni, la conferința de presă, a adoptat altă tactică: după ce în prezentare a zis:

«Să se știe: noi nu împărtășim deloc opiniile D-lui Goma, dar cum suntem într-o țară democratică, admitem că poate spune ce vrea...», a așteptat un moment potrivit, apoi a strigat că Focke nu traduce corect, că "traducerea e tendențioasă" .

Focke, și mai naiv decât mine, ofensat, a părăsit sala. În hărmălaia și confuzia care urmase - eu mă ridicasem de pe scaun, neștiind ce să fac (amicul nu-mi spusese nimic, plecând - în plus, mă lăsase fără traducător - speram că Focke are să se întoarcă), Herr Doktor Lapedatu ("ghe la Blaj") nu a corectat ceea ce pretindea că ar fi falsificat Focke, ci a ținut un discurs - discursul lui...

Ardeleanul exilat Lapedatu, pretin cu Curticăpeanu (?), "consilier" al ambasadei reseriste - și la Bonn sunt o groază de ardeleni, în frunte cu "profesorii Oancea și Pușcaș", cei care "trataseră" nepublicarea mea în Germania, oferind sume mari de bani lui Siegfried Unseld, patronul editurii Suhrkamp - dar încercându-și norocul și pe la Kanzelarie...

(...)

Ton ridicat aseară, la Eliade, în legătură cu George Bălan: Paul Barbăneagră:

«Exilul în general, cel parizian în special a pierdut marea şansă de a-l avea pe Bălan preot și păstor!»

Bătă-n baltă barbănegrească: nu despre Bălan era vorba, ci despre popușorul (așa-i zice D-na, Eliade, moldoveancă fiind - di pi la Odobești) Leonida Pop: dacă să rămână la Paris, la biserica de aici sau ba... (...)

I-am relatat lui Eliade aventura mea de la Bonn, mai ales interpelarea din partea unuia, Macarie - părea a-l fi cunoscut:

«Ai trimis milioane de de dolari la București la **nucleul ovreiesc** (s.m.), așa cum **Soljenițar** (s.m.) a trimis la mafia jidovească din Rusia!» Și:

«Te-a ajutat sau nu **nucleul ovreiesc** să scrii, să trimeti, să faci ce-ai facut? Da sau nu ? Răspunde!»

Eliade s-a luat cu mâinile de fălci de parcă ar fi fost cuprins de o fulgerătoare durere de măsele. D-na Eliade m-a întrebat dac-am răspuns și ce anume.

«Am răspuns că, într-adevăr, mafia jidovească mi-a scris ea, cu mâna ei cărțile - însă am participat și eu după puteri: le-am trimis încoace...»

Am mai relatat intervenția unuia (multă vreme rezonabil, dar atins la tricolor când a venit vorba de rezistența organizată - pe care eu o adusesem la adevărata dimensiune) care l-a somat pe Focke să răspundă:

«Unde erai d-ta în '45, când noi ne dădeam sângele?»

«La grădiniță», a răspuns Focke.

După ce s-au stins râsetele din sală, interpelatorul (nu i-am aflat numele), s-a întors către mine:

«Dar dumneata ?»

«Când dumneavoastră tocmai vă dădeți sângele, eu aveam nouă ani și eram internat în lagărul sovietic de repatriere de la Sighișoara», am răspuns.

Și am continuat - la Eliade:

«Că individul acela nu știa că existau asemenea lagăre în fiecare capitală de județ - să zicem că era ocupat cu propriul sânge curgătoriu - dar că nimeni din sală nu părea să fi fost la curent...»

După o lungă (și penibilă) tăcere, Monica Lovinescu:

«Cu ce să fie la curent Paul ?»

«Ei Moniic' », a făcut Virgil Ierunca. «Pui niște întrebări...»

CANADA

**Duminică 1 octombrie 1978,
unde deasupra Oceanului**

La ora 12,00 am plecat din Paris.

Ne cam zgâlțâie hardughia boeingoasă - dar, deocamdată, suportabil. Atmosferă de cursă lungă, oamenii dorm, moțâie, ascultă muzică la cască, privesc filmul - bineînțeles, un western.

În satelit înainte de îmbarcare i-am cunoscut pe Kundera și pe Lisowsky. Din păcate, biletele ne sunt dispersate (eu: 8/48 K), nici măcar nu văd pe unde ar putea fi.

Mi-e foame - dar, deocamdată nici o mișcare în celular, nici un zdrăngănit dulce urechii, de hârdaie, pe sală...

16,15 (în continuare. ora Parisului): vedem pământul. Impresionant. *Et rassurant*. Se văd limpede valurile, cu spumă, lingând malurile. Dâra de umbră a avionului.

**Mont-Gabriel, tot 10 octombrie 1978, ora 16,10
(ora Canadei de Est)**

Pământul văzut la ora 16.15 (Ora Parisului) era... Labradorul. Abia la 18,30 am aterizat - în aplauzele călătorilor (la adresa pilotului).

Dar abia la ora 20,00, (O.P). am plecat din aeroportul Mirabel. La 20,30 am făcut o baie grozavă și acum, iată-mă: nou-nouț.

Mi-am potrivit ceasul: 20,00 (Ora Parisului) = 15 Ora Canadei). Am mers cu soarele...

Deși ploios-cețos (cerul), culorile pădurii în care este înecată stațiunea și hotelul: extraordinare. Numai în filmele (foarte) color am mai văzut "pigmenți" atât de intenși - repet: pe un cer închis. mohorât - sau poate tocmai de aceea?

Ziua-cea-mai lungă: trezit la ora 7 (ora Parisului), am adunat numai până acum 15 ore de trezie. O să adun vreo 19-20 de ore, până să mă culc.

Puținul pe care l-am văzut din Canada: pe drum, de la aeroport, pe aici, primprejur mi se pare familiar; cred că aș locui cu plăcere (oricum: fără neplăcere) un asemenea loc. Ceea ce e - repet - nou cu mine: culorile: extrem de vii, de... *spălate* (pe când

la noi, în România sunt *spălăcite*).

În avion am avut vecin un cuplu din Thetford Mines; în jur se mai aflau vreo 6-7 inși care vorbeau aceeași limbă. Am zis bine: limbă, fiindcă la început n-am înțeles care, de unde poate veni, cu ce se înrudește. Erau momente în care-mi ziceam că o fi slovena, alteori: armeană - apoi araba... Apoi am început să pătrund în ea - în sensul propriu al termenului; penetrând-o, cu pârlături: era "un fel de franceză". Când vecinul din dreapta mi-a cerut să-i împrumut: "*Li maund*", după trei-cinci-nouă secunde am știut că este vorba despre jurnalul *Le Monde*... În cele din urmă am conversat - eu fiind silit să aștept, să găsesc echivalentul francez-curat al câte unui cuvânt anglo-saxon, sau doar pronunțat al 'americane. "Neige" se zice: "*Nai*". Țâțâie, de-ai zice că sunt greci ori macedoneni - *t* urmat de vocală este pronunțat regulat *ț*.

I-am știut numele vecinului (unul dintre cele "fosilizate", supraviețuind în Québec: Forrestier, Bombardier, Levêcque), însă n-am reținut decât prenumele, frumos: Florent...) Aflând că sunt scriitor tradus în franceză, mi-a cerut să-i scriu pe o hârtie albă lista cărților publicate în franceză... Nu știu de ce, dar am fost convins: Florent, acest miner, are să le chiar cumpere (de citit - altă mîncare de pește...)

Camera: foarte plăcută. Mobilă oarecare, funcțională, însă lemnul din care este făcută... Nu înțeleg: am mai văzut (am și făcut!) mobilă din lemn - nuc, stejar - dar aici, lemnul pare a fi... și mai autentic; în fapt: autentic - scurt.

Drăguțe, gazdele: în servieta de "participant" la colocviu, tot felul de scrisorele, pliante - o hartă de mai mare dragul - artistică! - și o mapă cu hârtie, plicuri făcute de mână. Și hârtia, tot de mână făcută - evident, poți să scrii pe ea, cu o penă de gâscă un poem, însă nici măcar un capitolaș de roman...

Mont-Gabriel, Luni 2 octombrie 1978 - ora 9,30

Aseară (1 oct) la 19 cocktail. Pilon, Ouelette, Lemoine, Marteau - să nu fie uitat François Ricard.

Foarte, foarte obosit. Și rău. Mi-e rău, îmi curge mereu sânge din nas. Pe la ora 18 dădeam în bot de osteneală, îmi era somn. M-am retras, împreună cu Milan Kundera, la 11 - la 5,30 dimineața eram treaz. Adineauri, la micul dejun, am aflat că toți cei veniți din Europa se treziseră devreme, din pricina orologiului interior. Atât, că ei se treziseră - or eu nu adormisem.

Chiar când cerul e acoperit, chiar când plouă, chiar pe ceață: trâmbițe de galben și de roșu - de la arțari.

În fața ferestrei, printre dealuri incendiate, un "sat" cu o biserică. Tabla acoperișului va fi argintată, că prea strălucește.

Adineauri m-a chemat la telefon preotul Petre Popescu din Montréal. Din Canada voi pleca abia luni (au organizat un colocviu despre limba și gândirea românească).

Numai să nu-l pierd pe George Meany, întâlnire fiind fixată pentru 10 octombrie.

Ouelette mi-a adus adineauri volumul despre Novalis, ultimul său roman; în manuscris: poeme, cu un ciclu: **Mormântul lui Ovidiu** (Cotruș). Impresionant.

Mi-a stricat viața Marteau - în fapt, Țepeneag, care îi spusese lui Marteau: de cum vine Goma în Occident, cum îmi ia revista! Mă întreb dacă va fi înțeles bine canadianul ce-i spusese românul. Deși mi-a repetat - cu durere, rugându-mă (!) să nu-i iau *Les Cahiers de l'Est* bietului Țepeneag...

Se pare că am împlinit niște ani - dar nu e sigur (dat fiind decalajul orar...). Prima aniversare petrecută departe de România (în celălalt 2 octombrie mă aflam în Drumul Taberei, pe strada fără nume, în blocul fără număr - "în spatele lui Mazilescu").

Mont-Gabriel, marți 31 octombrie 1978 - ora 7,45

Aseară m-am culcat la 11, m-am trezit la 5,30.

Ieri după amiază (am adormit, am ajuns cu zece minute mai târziu) a vorbit Manuel Scorza, un canadian (Ricard ?), Kundera.

Pălăvrăgeală. Hai să ne aflăm în treabă - altfel săltărețe, discuțiile...

Vorbitorii s-au întrevorbit cu milioane de vorbe despre real, realism, adevăr, politică... Senzație acută de inutil, de incomunicare: «Muntele văzut de călugăr - este munte ori ba ?»; «La noi, în America de Sud, dictatura militară fascistă nu permite rostirea adevărului, de aceea încurajează fantasticul...» !

Parcă la noi (neicursorule), în dictatura comunistă, nu se încurajează fantasticul, ca să nu se vază... realul socialist?

Kundera atacă kafkologia - și bine-i face! I se pun întrebări de bun simț, dar și ticăloase (E. Ricard):

«Kundera pretinde că scriitorul trebuie să rămână în real, dar ultima lui carte probează contrariul...»

Kundera, încolțit răspunde alături. Se încurcă în explicații. I-aș sări în ajutor, dacă aseară nu mi-ar fi vorbit aproape

în același dublu limbaj - adevărat: nu simultan, ci succesiv (și repetat), astfel încât n-am chef să apar un ins structural *străin*. Kundera vine din Cehoslovacia, dar vine ca cineva care a făcut un ocol, adineauri - cu trenul - pe la Praga...Nu-i de-al nostru. L-am întrebat aseară cum de a putut scrie în *L'Express* că Europa se oprește pe Vltava ? Atunci ce face cu prietenii săi polonezi, unguri,- chiar români? Îi consemnează în Asia? Dar cu acei ruși foarte-europeni? Pe care mal al Vltavei se oprește Europa lui Kundera: pe stângul sau pe dreptul? El a balmăjit ceva în sensul că nu preaare simț de orientare, că hărțile nu-i spun ninuc și că la urma urmei, a fost o metaforă... Metaforă! (...)

După amiază: dezbaterile de după prânz m-au înfuriat, am și scris un "răspuns", la agresa lui Dracodaidis - dar la cină am stat alături și ne-am împăcat. Pe Scorza nu merită să-l iau în seamă, individul e blindat, de parcă-ar veni din Irkuțk.

Mă pregătesc pentru intervenția de mâine. (...)

Mont-Gabriel, miercuri, 4 octombrie 1978

Aseară m-am culcat la 1 și m-am trezit la... 5,30. Același (conținut) ceas.

Azi, la sfârșitul dimineții, vorbesc. Sper să nu iasă chiar rău.

Ora 14,15: Comunicarea mea a fost un fâs. Ghiulea căzută în glod. Ori sunt eu un toloc, ori pe ei nu-i interesează deloc - dar deloc Estul Europei (decât, eventual până pe malul stâng al Vltavei - iată secretul lui Kundera, nu m-aș mira să treacă la franceză, fiindcă nu gândește ca un ceh, ca un est-european) cel puțin tot atât de interesant - din punct de vedere literar (doar suntem la o reuniune a literaților, Dragă-Doamne!), ci, de-o pildă, "analfabetizarea crescândă a Occidentului..."

Am fost tare amărât pe moment, acum a început să-mi treacă.

Anul trecut, la același congres al scriitorilor din Québec a participat și Țepeneag (de altfel el m-a recomandat canadienilor pentru acest an). Înțelesesem din ce povestea că intervențiile lui au avut mare succes. Să fie vorba de om? De natura comunicării? Dacă Țepeneag le va fi cântat în strună, desigur, a avut succes, nu ca alde mine: neoniric, ne-politicos cu - nu atât cu gazdele, cât cu ceilalți invitați, cu precădere "camarazi" din America Latină...

Eh, de ce nu mă va fi făcut mama oniric (ori kunderic) - putea apoi să m-azvârle chiar și-n... fluviul St. Laurent!

L-am cunoscut mai bine pe Sojcher - admirabil, cald, fantast.

La urma urmei de ce-mi fac eu sânge rău ? Doar am notat aici pe la început că participanții la astfel de congrese nu se deosebesc prin nimic de marea masă a participanților la congresele internaționale ale PEN Clubului. S-au adunat, ca să fie văzuți, ei, nu ca să vadă ei alți oameni, alte idei...

Mi-a telefonat, de la New York, Brutus Coste (el a organizat periplul meu american - în care voi intra în curând). Alături îi era Cornel Dumitrescu. Apoi m-a sunat Liviu Floda. Zice: «Toată lumea vă așteaptă», cunosc toată-lumea cercului restrâns. Să văd cum scot cămașa (era să zic: rasa) cu preotul Petre Popescu: el vrea să rămân la Montréal până duminică.

Peste jumătate de oră, interview cu W. Lemoine. Degeaba am insistat să-l numim "dialog", a zis că nu poate transgresa legile gazetăriei. Are dreptate și el: în engleză înseamnă convorbire, discuție în doi, entretien, nu are conotația de inegalitate între vorbitori ca în românește.

Numai de nu mi-ar ieși precum "comunicarea"... Deși un interlocutor, de obicei mă stimulează, mă asigură, mă face mai strâns, mai concis... Aș!

Plouă, plouă, plouă. Orizontul s-a scurtat. S-a-ngustat. S-a-mpâclit.

Bernard Noël (nu ziaristul de la Europa Liberă, ci scriitorul francez!) are un obraz foarte expresiv. Pe negru. Și în veșnică devenire: se lucrează ca pe lut cu mâna stângă, cu ea se modelează, se reface, se reface...

Canadzienii (nu doar *ț*-ul, dar și *d*-ul urmat de vocală se țâțâie) sunt cu toții băieți buni.

Duminică 8 octombrie 1978

Ora 19. Aeroportul Dorval (Montréal), înainte de decolare.

M-am zăpăcit, n-am mai avut, practic, timp să notez - iată în fugă:

- Joi (5 oct), seara: mi-a fost foarte rău, la hotel, pe Mont-Gabriel. Sângerări abundente, deprimare, ciudă.

- Vineri 6: am coborât în Montréal. Inginerul Stanciu m-a condus la un medic de origine română: Arehide (!). Nici nu mai știu ce mi-a spus că am; dar m-a asigurat că trece... Sper.

- Sâmbătă 7 oct. Congresul limbii și gândirii - pasabil. Foarte simpatici soții Ionescu (ea, Cristina: fiica lui Damian Stănoiu).

- Noaptea am petrecut-o la Irina Kozak: l-am cunoscut pe soțul ei. Cine-i, cine-i soțul Irinei ? Fiul iubirii mele neîmpărtașite - ea avea 25 ani și era măritată, eu 15 - Iuci (Iuți) numaiștiucum,

din Hoghiz! Mă uitam la el - îl cheamă Peter - dar n-o vedeam pe mama de la el, zâna visurilor mele de adolescentric.

M-am simțit foarte bine cu ei trei - au o fetiță de tot hazul, o Irina chiar și mai... mititică.

Azi, duminică, banchet la parohie. M-ar fi mâncat legionarii, dacă nu m-ar fi ocrotit (și explicat!) preotul Popescu, inginerul Stanciu - și însuși Halmaghi (îți dai seama?).

Aici, la Montréal, am avut primele semne ale trecerii "misionare" a lui Plămădeală: legionarii nu mai permit, mă-nțelegi, să te-atingi de Ceaușescu!

«Român de-al nostru - nu jidan ori rus ori bulgar ori boanghenă!»

Halal. Halmaghi, cel mai intelectual dintre toți, trage și el înspre Plămădeală, "martirul nostru"... Dar mai ales către Anania - pe ăsta îl cunoaște, de la Cluj...

I-am zis, la un moment dat, excedat:

«Îl cunoști pe Anania de la Cluj, dar nu-l cunoști pe Anania de la Aiud, cel care a redactat textul de dezavuare a doctrinei legionare...»

A schimbat pe dată vorba.

S. U. A.

Luni 9 octombrie 1978, New York

În gară, gata de plecare spre Washington.

Aseară primire nesperată la Laguardia. Foarte mulți români - l-am revăzut pe Cristoaica (rănit la o mână, am înțeles că lucrase în Austria la un joagăr). Fotografii, singur, în grup, de parcă aș fi fost o vedetă de muzică ușoară. Nu mi-a plăcut - dar dacă oamenilor le făcea plăcere...

În cele din urmă am ajuns acasă la Brutus Coste, unde am înnoptat.

Acum Floda m-a condus aici, la gară.

Plecăm noi, într-o bună zi...

Miercuri 11 octombrie. Washington

Așadar, în 9 oct. am plecat de la New York, cu Metroliner: 3 ore și jumătate de drum. Brutus Coste mă "speriase" că trenul merge cu mare viteză - da de unde: Mai repede merg trenurile de linie îngustă din România (dacă or mai fi - mă gândesc la Sibiu-Sighișoara prin Agnita).

La Washington m-a așteptat la tren Nicolae Dima - la care locuiesc. S-ar zice că am fost colegi de celulă - la Gherla, în carantina de sosire (în martie-aprilie 1958), el venise de la Aiud cu Vintilescu, eu de la Jilava. Nu ne mai amintim unul de altul, eram vreo două sute în celulă, dar fiecare își aduce aminte de alții: de nefericitul nebun care striga tot timpul, de Ivasiuc...

Seara la gazda lui Răuță, unde au mai venit: D. Popescu, Danielopol, Neagoe, Preotul Ușeriu, Rateș și Vișoianu. Neînțelegeri (Danielopol-Răuță) în privința "biografiei" mele redactată de Brutus Coste. Nu înțeleg ce spun, nu mă interesează, mă uit la Vișoianu. Pare liniștit, pare chiar placid - ba chiar mulțumit de sine. Dat nu: nu e mulțumit, nici de sine, nici de nimeni. Câte înfrângeri va fi adunat omul ăsta... Același aer (desigur, pe un cu totul alt obraz) ca și la Brutus Coste. De oameni care s-au zbătut pentru țărișoară, și-au, la urma urmei, stricat viața, ca să urmărească scopul nobil al apărării intereselor României... Și, iată, după treizeci și trei de ani: s-a dovedit că nu reușiseră nimic-nimic-nimic.

În noaptea petrecută la Brutus Coste, la un moment dat, el:

«Măcar de-ai reuși dumneata ce n-am reușit noi în peste trei decenii...»

Am vrut să întreb ce anume nu reușiseră ei - dar am tăcut: Brutus Coste plângea.

Nu știi dacă nu cumva, în anume momente, plânge chiar și Vișoianu.

La urma urmei, sunt un favorizat de soartă: nu sunt om politic, eu fac politica ceea ca Monsieur Jourdain proza - sunt scutit de decepțiile celor care și-au închinat viața întreagă, întreaga energie - și tot nimic. Eu, când înregistrez o nereușită mi-o imput mie. Și mă apuc de altceva: de altă carte. Dar ei au o singură carte (în sensul de carte de joc și de carte de citit).

- **Ieri, marți 10 oct.** a venit și Brutus Coste de la New York. Am fost împreună (cu Dima, cu Danielopol și Răuță) la ora 11,15 la sediul uriașului concern de sindicate AFL/CIO:

- După mai multe întâlniri "de încălzire", la 13.30, asistentul lui Meany a venit și ne-a condus la "șef" (Răuță n-a venit cu noi, la insistențele lui B.C.)

George Meany: im-pre-si-o-nant! Bătrân-bătrân. Cu burta căzută, și-o ținea revărsată pe genunchi. Are herpes (ca mai toți irlandezii). Dar ce ochi!

Au mai asistat: Tom Kalm (redactorul organului lor), Lane Kirkland, secretar și trezorier al AFL/CIO - și succesorul lui Meany.

Am rămas în biroul lui o oră și un sfert.

Dificultăți cu Brutus Coste (el traducea - și pentru Meany): cum vorbește abia audibil, cum Meany, ca tot bătrânul care se respectă, e surd... L-a înlocuit (pe B.C.) Danielopol: dintr-odată Meany s-a înviorat a început a-mi pune întrebări, iar după răspuns îi făcea semn lui Tom Kahn să noteze.

- Din biroul lui Meany am coborât în sala de conferințe. Conferință de presă. A durat peste o oră (eram rupt de foame). Era și Ratesh printre întrebători.

Credeam că mergem să mâncăm ceva - da de unde!

- La ora 16 am intrat la Comisia Internațională de Radiodifuziune (Radio Free Europe, Radio Liberty), cu Nathan Kingsley, vice-președinte și Walter Roberts, director executiv al B.J.B. (organism care controlează RFE/RL).

Întâi mi-au comunicat ei, că... am făcut o foarte utilă publicitate pentru Europa Liberă, susținând în toate contactele cu gazetarii că este un post obiectiv, care nu e finanțat de CIA și de mare utilitate pentru oamenii de dincolo de Cortina de Fier.

Am făcut pe modestul: că am făcut ce au făcut și alții...

Roberts: până în momentul de față nimeni dintre "beneficiari" nu a... mulțumit în acest mod - și a repetat, numărând pe degete, cele trei "calități ale Europei Libere.

Pentru că tot intrasem în criză de modestie, am zis că nu am lăudat Europa Liberă: de ce aş lăuda-o: pentru că și-a lacut datoria?

În prima parte (traducea Danielopol), americanii s-au încruntat cu toții, ca la comandă, însă când Danielopol a sfârșit, și-au acordat o pauză de vreo trei secunde - apoi au izbucnit în râs - și în aplauze.

Credeam că pot profita de ocazie: am zis repede-repede că este inadmisibil modul în care este tratată de Europa Liberă chestiunea Basarabiei - adică nu este luată în seamă. "Problema" ei a fost... împărțită ("ca la Yalta", m-am crezut eu comic - atunci am aflat că, de zici: «Yalta!», e ca și cum i-ai zice Satanei: «Vade retro, americanule!») între redacția rusească și cea românească astfel, încât să nu vorbească nici rușii, dar nici românii. Am adăugat că suntem, totuși, aproape patru milioane de români (basarabeni și bucovineni) care nu avem tribună, mai precis: microfon. O emisiune de cel puțin două ore pe zi nu ne-ar strica deloc - de-o pildă, estonii au o redacție întreagă - câte milioane sunt? Un milion și jumătate. Doar dacă se adaugă letonii (și ei având o redacție): două milioane și jumătate, ating populația *Basarabiei* (am accentuat, l-am rugat pe Danielopol să traducă *Basarabia*, nu **Republica Moldovenească**).

Am simțit cum îngheață geamurile și troznesc: pe cât de lătăreți și veseli fuseseră cu două minute înainte (ba chiar mă aplaudaseră!), pe atât de cenușii la obraz deveniseră. Nici unul nu a zis: da sau ba. "Răspunsul" lor a fost acela că au început să-și strângă hârtiile și să se ridice de pe scaune. Abia dacă au catadicsit să-mi întindă mâna - dar nu toți!

L-am rugat pe Danielopol să traducă umătoarele :

«La proxima conferință de presă voi spune cum a tratat Comisia Problema *Basarabiei*...»

Danielopol era gata să o facă, dar Brutus Coste, apoi Dima, apoi Răuță l-au împiedicat.

«Nu e momentul...» - acesta a fost cuvântul de ordine din tabăra românească.

Am ieșit din uriașul building ca niște câini bătuți și plouați. Am plecat spre "cârciuma lui Neagoe", să, în sfârșit, mâncăm. Pe drum și "la Neagoe" mi-am exprimat nemulțumirea față de ei, români de-ai mei, care pretind că «nu e momentul» să fie apărată cât de cât și Basarabia și Bucovina de Nord. Dacă-i pe-așa, pot și eu să declar că "nu e momentul" să fie apărute drepturile omului,

să mă car, dracului, la Paris, ce să-i fut la cap pe americanii ăștia care pe jumătate nu pricep, pe jumătate fac pe mai tâmpiți...?

Brutus Coste, N. Dima și Răuță încercau să mă convingă: n-am înțeles eu bine!; că există "anume priorități": nu trebuie să-i supărăm pe anlericani «cu cereri irealizabile, care să-i sperie și să nu mai facă nimic pentru noi...»

Surprinzător: de partea mea: Danielopol.

Și mai surprinzător: și "cârciumarul Neagoe". Dima l-a întrebat dacă are vreun neam basarabean. Neagoe a răspuns că nu-i nevoie să ai neamuri, ca să aperi o idee - cam așa ceva. Brutus, Dima și Răuță și-au băgat pe dată nasul în farfurii. Danielopol își freca palmele de satisfacție.

Ca să vezi. Încep să-i iubesc pe cârciumari (ca Goga). Și pe greci...

Astă noapte Brutus Coste a dormit cu mine, aici, la Dima.

- **Azi, miercuri 11 oct.** - la senatorul Henry Jackson. La 137, Russel Senate Office Building.

O oră! Brutus Coste, Nicolae Dima și Răuță au spus că am înregistrat un (mare) succes - adevărat: Jackson însuși a spus la urmă că e "interview"-ul cel mai lung pe care l-a acordat vreodată. Tot adevărat: "cel mai lung" nu înseamnă și cel mai bun.

- **Tot azi, la 12:** alături (oricum. pe același coridor), la senatorul Strom Thurmond (Republican) - o jumătate de oră);

- **Tot azi, la 15:** la Comisia de Relatii Externe a Senatului - tot în Senat Office - o oră și aproape jumătate.

Sunt frânt. Obosit, dar nu nemulțumit.

La Jackson au asistat: D-na Dorothy Fosdick, specialistă în probleme politice și D-na Catherine Hill - ea se ocupă de emigrație.

Aceasta din unnă mi-a supus o listă de români care se revendică de la "mișcarea Goma". Printre ei: Holz - care, într-adevăr a semnat, în primăvara lui '77, dar și... Florin Caba (acum își zice Gaba), fost student la Drept, arestat și el în '56; mi-a fost coleg de Jilava, în libertate am stat de vorbă în câteva împrejurări, dar după 1973 nu ne-am mai văzut - nici vorbă să se manifeste în 1977. Bineînțeles, n-am suflat o vorbă despre asta. Eh, unde merge mia...

Washington, joi 12 octombrie 1978

- La ora 9 am fost la Helsinki Comission staff, unde, în sfârșit, am putut vorbi franțuzește cu foarte simpatica Ester Kurz.

O oră. Însoțiți de încă o tânără italiancă, trecem alături la...

- ...ora 10: *congressman-ul Dante Fascell.*

Un sfert de oră stăm de vorbă în biroul său, apoi trecem într-o adevărată sală de conferințe (mică...), unde, la o masă în formă de U recunosc printre prezenți pe vechea mea cunoștință Spencer Oliver și pe ziaristul Michael Dobbs (*Washington Post*), care a fost pe la mine, în Drumul Taberei... Foarte plăcută D-na Millicent Fenwick, deputat de New Jersey - poate fiindcă mi s-a adresat în franceză.

Cu totul: două ore. Opinia lui Dima: a fost un mare succes. Eu, deși nu am obișnuința oficialilor, sunt mult mai rezervat: să vedem rezultatele...

- La 16,30: vizită lui P.M., Dept. of State - Human Rights Off. Simpatice, dar neputincioase - nici nu se străduiește să pară altfel.

- Seara, la 19,30: La Biserica Română apoi la părintele Ușeriu.

Nu mai notez tentativa de "spargere" a Departamentului de Stat. Îmi făceam iluzii (și nu doar eu). Ne-a primit - după o așteptare substanțială - o gorilă în cămașă cu mânecă scurtă: Mi-a spus să-i spun lui ce am de spus, că el notează. M-am ridicat de pe scaun și l-am întrebat pe Brutus:

«Dar unde am nimerit, domnule Coste? La Comitetul Central de la București? Să plecăm!»

Brutus a încercat să mă convingă să rămânem, să fim "rezonabili". Eu n-am vrut să fiu rezonabil. Mai ales că mi s-a părut că individul cu bluză știa românește. Am zis:

«Pe ăia de la Comitetul Central - fie de la București, fie de la Washington - îi bag în pizdele mamelor lor!» - și am ieșit, încercînd să trântesc ușa, n-am reușit: era cu întârziator.

Ce mi-a făcut Brutus după aceea, pe trotuar... Doar că n-a plâns.

«Dar a înțeles tot ce am vorbit! știa românește!», a zis la moment dat.

L-am luat de braț și i-am spus că-l iubesc... Danielopol chicotea:

«Bine-ai făcut, bine-ai făcut! - n-ai văzut, mă Brutus, că

cimpanzeul avea păr în nas ? Cum să conversezi cu o persoană cu păr în nas ?»

Washington, vineri 13 octombrie 1997

Ora 17 fără un sfert. Mă aflu în gară, iau trenul înapoi, la New York; m-a adus Nicolae Dima (care m-a condus pentru câteva minute și la Voice of America, unde lucrează).

Azi a fost zi liberă, m-am mișcat prin centrul Washingtonului. Impresionat de cartierele imediat învecinate, case cochete, din cărămidă roșie, cu grădiniță în față - totul declinat la trecut: acum locuiesc în aceste clădiri numai negri, numai negri, iar casele sunt înnegrite de fumul incendiilor recente, cele ocupate mai demult - abandonate chiar și de ei - parcă ar fi bombardate. Numai văzând acest... peisaj devastat și devii pe dată rasist. Eu, mărturisesc, am fost foarte tulburat. Poate fiindcă vin dintr-o țară săracă, sărăcită, unde o casă are o altă valoare decât la capitaliști.

Tot cu Dima, la orele 14, am fost la Capitoliu. Am schimbat câteva cuvinte cu senatorul Robert Dole, invalid de război (Coreea), fost candidat la vicepreședinție. Nu mai mult de cinci minute - el se afla între două scrutinuri (n-am aflat ce anume votau), dar cât am rămas, nu mi-a lăsat antebrațul drept, pe care mi-l strângea, repetat cu mâna validă, stânga. Știam că e unul dintre puținii anticomuniști și antirusi. I-am spus-o. Am aflat că știa despre mine și despre ale mele "cam tot ce s-a publicat la noi - și chiar mai mult decât atâta..."

De acolo, însoțit de un june care participase și ieri la Fascell, ne-am dus la Comisia pentru drepturile Omului, unde am fost "interogat" de vreo 15 persoane. Am pus aceeași placă.

(...)

În *Washington Post* a apărut un articol de Michael Dobbs.

- Trenul s-a pus în mișcare. Bietul Dima: și-a recăpătat libertatea. Conducându-mă la gară nu înceta să-mi repete că séjourul meu la Washington a fost o mare reușită.

(...)

Azi, la Human Rights Comitee, secretara unui senator (?) care va călători în curând în România mi-a cerut nume de primejduiți. I-am dat: Drăgoescu, Țuțea, Petrișor, Calciu, State, Frunză, Georgescu, Voinea, Holtz, Ladea, Gaba... - și încă alții.

Dar l-am uitat pe Paraschiv! De cum ajung la New York, îi telefonez lui Dima să o contacteze pe călătoreala în România, cu numele amărâtului de la Ploiești. Cel pe care-l hăituesc securiștii

și îl detestă românașii noștri: fiindcă “țiganul” are mai multă demnitate decât mulți daco-romani.

(...)

New York, Forrest Hills, sâmbătă 14 octombrie 1978

Am ajuns aseară, la 20,30 la N.Y La gară m-a așteptat Cornel Dumitrescu. M-a condus la Brutus Coste. De acolo Valeria Secu m-a adus aici, la familia Teodorescu.

(...)

A plouat toată dimineața, e zăpușeală, vâjâie fără conținere avioanele - aeroportul Kennedy e prin apropiere. Sunt frânt de oboseală. Mă culc.

Ora 12 noaptea: adineauri au plecat D-na și Dl. Bratu, D-na și Dl. Floda, D-na și Dl. Cornel Dumitrescu.

(...)

15 octombrie 1978

Fiind duminică, ar fi trebuit să mă odihnesc. Ți-ai găsit! Cornel Dumitrescu m-a luat pe la ora 10 și m-a dus la biserica lui Gâldău. Un șir de gafe, care de care mai gogonate - nu din partea mea, de astă dată eu am fost cel mai cuminte băiat din New York...

La prânz la ei la Dumitrești.

Seara: la Brutus Coste, unde mai erau: Ion, fratele lui Nicolae Dima, Vardala, Ion Stere. Simpatici cu toții. Mie inima îmi înclină spre Stere...

(...)

Luni 16 octombrie 1978

Dimineața: mă pregătesc pentru dejunul cu Jay Lovestone (consultant pentru politica externă a AFL/CIO), apoi după amiază cu editorii. (...)

Nu mă simt în formă. Vreau acasă - adică acolo unde sunt Ana și copilul: la Paris. Să dorm, să trâncănesc cu ei - și să scriu. Să las drepturile omului să le mai apere și alții. Știu că-i urât ce gândesc - dar mie-mi trece.

Aș fi vrut, dacă tot ajung în California, "să dau "o fugă" până la Ștefan Baci, la Honolulu. Dar Brutus Coste a luat propunerea lui Cornel Dumitrescu drept o glumă proastă... Păcat.

(...) Jay Lovestone: un bătrân lucid și simpatice (are vreo 80 ani). De la sediul lor, împreună cu Brutus Coste am mers pe jos la un restaurant francezesc (extrem-extrem de scump - și neper-

mis de... modest ca bucătărie - le va fi fugit"franțuzul").

Am stat de vorbă, m-a întrebat insistent despre lucruri pe care le știa el foarte bine. Mi-a recomandat să iau legătura cu Brown, reprezentantul lor la Paris. M-a îndemnat și el să scriu articolul pentru Meany și să-i dau lui un altul, pentru o altă publicație de-a lor.

Ne-am întors la B.C. pe ploaie.

La 16,30 la Asociația Editorilor și la Comitetul pentru libertatea de a publica.

În prima jumătate de oră: trei femei mari și late (ele nici măcar, iar eu: dezumf'-lat). Apoi au început să vină - dracu știe ce se întâmplase: fuseseră reținuți în altă parte, ori nu fuseseră anunțată ora... În final s-au făcut vreo 20 persoane. Am vorbit - și am vorbit (dar ce-am mai vorbit!) până la 18,30, când am declarat că abandonez, că nu mai pot...

Cea mai interesantă (din păcate nu și interesată de cărțile mele): Nancy Meiselas de la Farrar, Strauss & Giroux (?). Un bărbat care pretinde că știuse cândva românește (în 1951 scrisese o teză despre Mișcarea legionară), Ashbel Green, de la Knopf. Totuși, interes (mai degrabă politicos) purtat cărților mele, în special: **Culoarea curcubeului**, din care au apărut fragmente în *Lire* (firește, în franceză, la Paris). Nancy a revenit cu alte sentimente, mi-a cerut varianta în românește. Ca să fac pe clownul i-am arătat buzunarele întoarse-scoase, ca semn că nu se află acolo (manuscrisul). Ea n-a înțeles: se tot uita la pantalonii mei - până când, rușinat, m-am așezat pe primul scaun. Tot Nancy m-a întrebat: care e ordinea de preferință? Am răspuns că preferința mea nu e în ordine, ci simultan, toate! - de astă dată a râs (în fine...).

La editori m-a însoțit Socor - excelent traducător: rapid, cu voce suficient de audibilă (nu ca bietul Brutus, moale din fire, cu glas voalat).

De acolo, împreună cu Socor și cu Floda am mers (cu metrourl: oribil!- și nici măcar nu merge mai repede decât cel parizian - în schimb, extrem de murdar și de neîngrijit: americanii, băieții economi, nu șterg "tag"-urile, mângălelele psihedelicilor de pe vagoane).

Ne-am dus la Universitatea Columbia, pentru conferința lui Eugène Ionesco. I-am salutat pe Ionești, am avut onoarea să o cunosc pe D-na Perlea și pe o franțuzoaică ionescoloagă.

Azi merg la *News Week* și la *Time Magazine*.

Mâine la Amnesty International.

La Editori, doamna Leber (?) s-a scuzat de slaba prezență, cauza fiind: Târgul de carte de la Frankfurt. Mi-a promis, pentru

luna noiembrie, o "revenire". Dacă mă mai prinde (pe mine, interesatul...)

New York, marți 17 octombrie 1977 (corectez: 1978)

Am dormit până la 9,30. La 11 m-a dus T. Manta la Brutus Coste.

La ora 13,00, în uriașul building care găzduiește numai *Time Magazine*. La etajul 47.

Ne-a întâmpinat jos, la recepție, D-na Patricia Blacke - care vorbește franțuzește (ce plăcere pe mine! - de parc-aș fi nepot de galo-român).

Acolo, sus de tot, la al pa' șaptelea, un salon pentru noi: masă pentru cca 30 persoane.

Vai, vai, vai, de treizeci și trei de ori, vai: Vlad Socor și cu mine nu am putut înghiți o singură bucată! Am băut apă și cafea. Nici nu știi dacă ceea ce mi se tot schimba cu tot cu farfuriile (neatinse) era bun, sau, mai știi: chiar foarte bun (nu arăta a fi bucătărie franțuzească făcută de americani). Măgarii ceilalți: puneau câte o întrebare și fulgerător se băgau cu capul în farfurii - și mâncau! Și înfulecau! Două ceasuri încheiate a durat torturagiul.

La urmă - la desert (pe care iarăși n-am reușit să-l ating), deși îmi stătea în ochi - cu toții m-au asigurat că am fost foarte bine. Numai sufletul meu (din stomac) știa cât de bine eram... Am luat pe loc o hotărâre eroică: dacă mai particip la ceea ce franțujii numesc: *dejeuner-débat*, cu orice sacrificii (sic!) mănânc întâi - ba mai cer și supliment! Abia după aceea vorbesc. Păi, până când o viață amară?! Și flămândă?

D-na Blacke are să fie mâine la Ion Filotti (unde am să locuiesc, tot de mâine); acolo are să vină și Konrad.

La 15,00 la *Newsweek* - "doar" la etajul 11. Interview cu Shabat (?). Fotografii, trăncăneală, nimic substanțial.

Dl Vardala (care ne-a însoțit peste tot) mă conduce la Brutus Coste. Scriu 3 pagini de "prezentare" pentru joi 19 oct., când va fi la Liga Drepturilor Omului.

Mâine, la Amnesty International, la ora 14.

Așadar, mai am: mâine: Amnesty, poimâine Liga, iar vineri: PEN Clubul - cu asta o sfârșesc cu New Yorkul (deocamdată).

Era să scriu că, după vineri, îmi va fi mult mai ușor - mi-am adus aminte: din contra: va trebui să povestesc, să povestesc aceleași necazuri, să rostesc aceleași nume de necăjiți din România - și tot să uit pe câte unul (ca pe Paraschiv - dar l-am transmis prin telefon lui Dima, apoi aici, la New York, ca o

compensație, i-am rostit și de trei ori pe oră...!)!

D-na Coste (mereu insistă să i se spună: Tanți):

«Dacă omul și-ar începe viața cealaltă cu bătrânețea și, în loc să îmbătrânească, pe măsură ce ar trece timpul ar întineri...»

Ei, da. La asta tânjesc numai bătrânii. Cum însă nu ei formează majoritatea "lumii"...

(...)

New York, 18 oct. 1978

(...) La ora 14 am fost la Amnesty International. Larry Cox și (?). Foarte activi, doritori să fie și mai activi - dar cum să facă?

Le-am dat indicații-prețioase (eh, nea Nicule, unde ești matale!)

(...)

New York vineri 20 oct. 1978

Ieri, 19 oct., la Carnegie International Center conferință de presă organizată de Liga Internațională a Drepturilor Omului - președinte de onoare Roger Baldwin. A ieșit bine.

(...)

La 13.00, reîntâlnire, la Națiunile Unite, cu Malcolm C. Browne, ziaristul care a fost pe la mine, în București, în 1977.

După amiază mi-am mutat geamantanul la Ion Filotti. De aici, de pe Riverside Driver, New Yorkul se vede ușor altfel... Seara am fost cu Ion Filotti prin China Town. S-a întâmplat taman cum s-a întâmplat cu cirul Anei, în copilărie: mătușă-sa o tot ducea la circ, crezând că-i place; ea nu protesta - crezând că-i place mătușii...

Azi, la 12,30, ultima încercare: PEN Clubul.

Așa cum bănuiam: o înfrângere - am recunoscut pe trei din trepădușii-călătoreți (de) la Stockholm, cei care veniseră de-acasă (de la New York) cu propunerea de a mi se acorda un premiu PEN, dar s-au speriat de intervenția tovarășei noastre din Bulgaria soră și s-au cacarisit pe ei când s-au răstit kamarazii din Republica Sovietică Prusacă: și-au retras cu grabă de personaje de filme animate propunerea, cerându-și chiar și scuze.

Am vorbit 3/4 oră. Chelul cu barbă (habar n-am cum îl cheamă, nu e un scriitor, ci un fel de semnatar de broșuri) zâmbea superior - și ofensat.

Am plecat furios - și denm - imediat ce am terminat eu zicerea.

Seara, la Brutus Coste, discuție penibilă cu Zahu Pană

în legătură cu Piteștiul. (...)

New York, Sâmbătă 21 octombrie 1978

M-am trezit ca de obicei devreme și prost dispus, gata-obosit.

Ion Filotti m-a luat la o plimbare cu mașina - spre West Point, la care... n-am mai ajuns, dar nu mi-a părut rău - și mi-a făcut mult bine. Îl cunoaște pe socru-meu. Zice că ar fi avut un cuvânt de spus în plecarea lui înapoi (și... neîntoarcerea). Mi-am amintit că Năvodaru îmi vorbise de acest "strălucit matematician", dar spunea că îl nășise Moisi, el nu suflase nimic de contribuția lui (de frică?). I-am spus lui Filotti. El a râs, a spus că Năvodaru a mai scos și pe alții din România, tot așa, asociindu-se cu câte o somitate dintr-un anumit domeniu - mi-a înșirat o serie de nume care nu mi-au evocat nimic.

M-a căutat cu telefonul, la Filotti, Sever Tipei! Se află în localitatea Champagne (!) "la două ore de mașină de Indianapolis". Nu crede că ne vom putea vedea: chiar în 25 octombrie, când voi fi eu la Matei Călinescu, la Bloomington, el va avea un concert. Păcat. De când nu ne-am mai văzut? Din... 1971, anul Revoluției Chinezoaice pe la român, adică de șapte ani.

La ora 16,30, la Patricia Blake, împreună cu Filotti. L-am revăzut pe Konrad, ne-am depănat amintiri de la Stockholm. Am avut impresia că e bolnav. Probabil din această pricină am început să mă simt eu din ce în ce mai rău și am renunțat să mai merg cu ei la Pierre Matisse. M-am întors singur cu un taxi. (...)

Adineauri am vorbit la telefon cu Dan Golopenția: mă așteaptă mâine pe aeroport la Syracuse, să mă ducă la Universitatea Cornell.

Să nu uit: la întoarcere pe coasta de Est, în 6 nov. : conferință la Harvard.

Duminică 22 oct. 1978, Aeroportul Kennedy

Am un loc foarte prost (economia!) în coada cozii și exact în dreptul unui reactor. Zgomot mare, vizibilitate nulă. Noroc că n-o să dureze mult.

Ithaca - tot 22 oct. '78:

După vreo 40 minute de zbor - cu totul dezagreabil - am aterizat la... Ithaca. Din avion am coborât pe scară, ca în București. M-au așteptat Dan Golopenția și Mihai Spăriosu - la

care voi dormi la noapte. Am reîntâlnit-o pe Ioana (Zaza) Vornic. Măine, la 16,45 seminarul. Plecarea poimăine.

Lansing, pe lacul Cayuga, luni 23 oct. 78.

M-am trezit la ora 7 (acum e 8,15). Cer ușor acoperit, valurile bat pe loc. De aici se vede Cornell University. Mult mai încoace, pe apă, o ceva care ar putea fi o broască țestoasă albăstrie; sau, la o privire mai împâclită, un Mercedes 1930 chior de-un far.

Sălci, arțari, stejari. Bărci suspendate pe patru cabluri sub câte un acoperiș legat de mal cu o punte. Case de lemn cu 1-2 nivele. Cea în care stă Mihai Spăriosu este aproape drăguță - dacă ar fi... dreaptă - dar e înclinată mult. Și dacă n-ar scârțâi cumplit la orice intenție de pas. Am impresia că și când dormi scârțâie în ritmul respirației. Are șemineu și un ieșind, o peninsulă de geamuri - odaia de lucru a lui Spăriosu, unde scriu eu acum. (...)

Adresa exactă e de tot hazul (de necazul): *18 Ladoga PK, Lansing New York 14882.*

Chiar în față o salcie uriașă, dezrădăcinată, culcată în apa de un metru. Cad frunzele. Arțarii și-au pus surdină la roșu.

La ora 12 am fost în campus. Superb. Englezesc. Cărămidă roșie, iederă - acum, roșie. Ploaie urâtă - englezească.

La 16,45: conferința. Aproximativ 35 persoane. Așa și-așa, nu grozav.

Întru compensație, între orele 18 până acum (12,30 noaptea, deci 24 oct.), cu Dan Golopenția, Mihai Spăriosu și Zaza la un restaurant francezesc. Degeaba am opus rezistență zicând că francezeștile sunt mult mai scumpe - Spăriosu:

«Da, dar măcar mănânci totul din farfurie»...

A început să miroasă a zăpadă - dacă suntem aproape de Canada...(...)

Marti 24 oct. 78, Aeroport Syracuse - ora 8,20

Dan Golopenția m-a adus. Trebuie să schimb la Buffalo. Am schimbat - este 9,25. (...)

Bloomington, miercuri 25 oct. 78 ora 1,30 dimineața

Acum m-am întors de la Matei Călinescu. Conferința - la 20 - foarte așa și-așa. Vreo 35 persoane. Dacă Matei nu mi-a zis nimic ce ar fi putut să aducă a consolare, înseamnă că n-a fost chiar atât de rău. Sau înseamnă că... din contra!

M-am simțit cu adevărat bine, după aceea, la Matei acasă: Sever Tipei cu Denise (veniți, bieții de ei, încă de la 18,30 tocmai de la Champagne), N. Spulber, D-na fostă Zarifopol cu soțul american.

Mă culc. Aici, la Bloomington culorile par a fi și mai violent-roșii decât pe Mont-Gabriel.

- ora 14,00: Am fost la Matei. Ne-am plimbat prin campus, prin cartierul profesorilor. Apoi am prânzit cu Dl. Spulber.

Simt că am făcut o gafă: este adevărat, mai întâi l-am întrebat - pe Matei:

«Te-ar interesa un roman de-al meu - bine-nțeleș, în românește?»

La care Matei, băiat bine-crescut, a răspuns pe dată afirmativ, ba chiar a mimat curiozitatea - așa că i-am dat o dactilogramă a **Gărzii inverse**. Matei a fost primul și are să fie ultimul căruia să-i dau "manuscrite" - deși îmi arde buza după un cititor atent competent - și intransigent. Îmi fac reproșuri, pentru că discuția, în acel moment, nu avea nici în clin nici în mână cu... literatura mea. I-am forțat mâna, asta e. I-am băgat manuscrisul pe gât. Să i-l cer înapoi? - ar fi gafă la cub.

Acum mă culc, poate dormind, îmi vine o idee salvatoare. Ce bou am putut fi!

- ora 16: am dormit o oră și jumătate, mă simt mult mai bine. Dar n-am găsit soluția cu băgarea pe gât a **Gărzii**. Ce m-o fi apucat? Am eu alte multe, mari cusururi, dar pe acesta, nu.

În general: sunt amărât din pricina vitezei cu care circul prin America - la urma urmei dacă o duc tot așa, n-am să pot spune că am fost și eu pe-aici. Fiindcă ce am văzut? Ce am auzit - și mai ales: ce am adulmecat?

În special, furios pe lipsa mea de tehnică în ale jurnalului: notez abia la sfârșit de zi, ori în pauzele de respirație, ce-mi aduc aminte. Multe și importante și interesante scapă: le uit, sunt grăbit să plec din nou... Galopul, mulțimea de oameni, tensiunea, neconsemnarea pe loc (cum face Eliade, în carnețele purtate cu el, la el în buzunare) toate acestea și încă altele mă fac să trec *pe lângă*.

Mihai Spăriosu - altfel tare la scris, în specialitatea lui (din câte mi-au spus ceilalți), are dificultăți la oral, în găsirea cuvintelor - pe care, în maniera lui Daniel Turcea, le înlocuiește cu: "Domle!" - de pildă (inventez, pentru ilustrare):

«M-am dus la... dom'le, să-i cer... asta, dom'le, ca să pot să... domle să...dom'le, înțelegi ce spun».

Firește, am exagerat. Mă întreb dacă nu-i mai sănătos să nu înlocuiești cuvintele ce nu-ți vin; să aștepți - tot or să vină ele -

chiar dacă-l enervezi pe celălalt. Fiindcă înlocuind, nu mai cauți - și nu mai găsești.

Matei Călinescu:

a) observasem că Breban este contaminat de gestică torturată, scâlâmbă a lui Ivasiuc - și mă mirasem: Breban, un flăcău atât de sănătos, de bine așezat pe picioare, de echilibrat, să "ia" tremuriciul diagonalic al bietului Sașa ?;

b) când am băgat de seamă la Matei aceeași gestică mi-am spus că, în fapt, el, Matei fusese primul contaminat (nu știu de ce, dar sunt sigur): gesticulație ivasiucică îmbinată cu opririle-lui-Sașa, cunoscute și enervante, fiindcă te împiedică să mergi. (Și Brutus Coste se oprește în timpul plimbării - ca să vorbească - de parcă mersul și vorbirea ar fi incompatibile; de parcă ar fi mai... liniște, pe o stradă în New York, atunci când se oprește el - nu neapărat apropiindu-și gura de urechea ta. Însă el o face... politicos, cuviincios, respectuos față de partenerul de plimbare: când se oprește, o face pe traectul lui, nu ți se bagă, brusc, dinainte, oprindu-se - cum făcea Sașa).

Tamara Gane, soacra lui Matei. Își amintește tot-tot-tot. Față de Uca, de Matei, a spus doar că i-am fost student, "un student bun"; și că în '56 am fost arestat... Însă ceva mai târziu, cu un pahar în mână, a spus, privind injur (eram numai noi):

«Ti-am făcut și rău - cu lucrarea aceea, la Spiegelblatt - dar așa erau timpurile... Îți mulțumesc că nu m-ai dat la Europa Liberă...» - și m-a sărutat.

Eu ziceam doar neangajant: «Da, Da, Da...»

Cum sunt lucrurile făcute: Spiegelblatt, asistentul (am auzit că se află în Israel, că e unul dintre poeții de limbă idiș), era pe punctul de a înăbuși afacerea - un fel de extemporal, nu fusese făcut cunoscut, îl citise doar el și mă întrebuse, la sfârșit, cu gura strâmbă:

«O distrugi dumneata, ori eu ?»

Nici nu apucasem să răspund - de altfel, trebuie să mărturisesc: atunci, pe loc, nu aveam o imagine clară a "prăpăstiilor (politice)" pe care le așternusem pe hârtie, plecând de la pretextul: "**Furtuna** lui Nikolai Ostrovski", că Spiegelblatt îmi fusese "răpit" de studente (că așa-s studentele: răpitoare de asistenți, nu ca pe timpuri, sabine...).

A doua zi, când fusese convocat la catedră și l-am văzut pe Spiegelblatt într-un colț, ținând mâinile dinainte, de parcă cineva ar fi avut de gând să-l strângă de coaie; și când i-am văzut pe cei doi "tovarăși în civil" (asta petrecându-se înainte de procesul de la Decanat din iunie 1956), am înțeles că iar o feștelisem. Dar, în capul meu, văzând-o pe Tamara Gane drept în față - e drept,

severă, mohorâtă - mi-am spus că poate ea, ca basarabeancă, mi-e salvarea...

Da de unde! Ea mi-a fost cea mai aprigă acuzatoare. M-a amărât că l-a acuzat pe bietul Spiegelblatt - căruia i se aburiseră ochelarii de frică - de... lipsă de vigilență, de atitudine-de-gură-cască - ba chiar de complicitate cu mine...

Ieșind de acolo, eram sigur că cei doi tovarăși au să vină după mine și, cam pe la capătul scărilor, au să mă ia de câte o aripă și-au să mă ducă - pe sus - la ei, la Secu'... Dar nu s-a întâmplat nimic - eram la începutul anului 1956...

Acolo, la Matei, după ani, decenii, aș fi vrut să-i spun că ea, Tamara Gane a fost întâiul basarabeian care m-a decepționat. Eu credeam că basarabenii sunt cei care suferă de pe urma rușilor și a comuniștilor - or ea... Bineînțeles, n-am scos un sunet. Mă uitam la Uca, fiica ei, la Matei, ginerele... Ei nu știau - ce făcuse (doar cu mine?) mama și soacra - așa să rămână...

Spulber nu știe nimic-nimic-nimic despre exilul românesc. Soția lui este franțuzoaică, deci el nu a avut ocazia să cunoască (exilul). Nu știe nici cine este Virgil Ierunca («N-am avut ocazia să afl»), deci nu auzise nici de *Limite*. Halal!

(...) L-am cunoscut pe românul Crețiu. E din Cluj, cu contract în regulă, aici. M-a întrebat, la conferință (în românește): «Dacă pretindeți că era baraj *de poliție* (subl. mea) atât de puternic, cum afirmați că au fost 200 senmatari?»

A fost - până acum - singura persoană căreia nu i-am răspuns la întrebare. M-am uitat la el, m-am uitat, până când individul a început să asude. Până când a plecat privirea, tot scotocind după o batistă. Până când, nemaiaivând nevoie de răspuns, a ridicat din umeri, s-a așezat și s-a făcut mic, mic, pe fotoliu. Bietul de el: a executat ordinul primit, învățând pe de rost întrebarea venită de la Centrală - dar dacă banditul n-a răspuns... Și n-a răspuns, astfel, încât toată sala, chiar și americanii au înțeles că s-a petrecut ceva în neregulă cu "intervenția" lui. Doamne, cum miros aștia! Miros, în sensul că le pute sudoarea sufletului, avertizându-te pe tine, eternă victimă că și căcăciosul de universitar trimis la Bloomington se află în slujba Secului! Sunt convins că chiar după ce nu mai sunt în serviciul activ - vorbesc de turnători, nu de lefegii - continuă să pută, să duhnească.

(...) L-am cunoscut pe Turcin. Îl știam după nume.

(...) Am cunoscut un croat profesor aici, americanizat, vorbește bine franțuzește, a fost de multe ori în URSS (ca specialist - e și el... kremlinetolog). Apoi pe soțul D-nei fostăZarifopol (Jolmston ?) care știe românește, pe Gretchen, care m-a rugat să-i transmit salutări lui Julliand și alor săi. (...)

Bloomington, Indiana joi 26 oct. 1978

Ora 9,30: Aseară cu Matei și cu Uca, la Willis, poet și traducător, soțul Elei, grecoaică. Simpatici, mediteraneeni (mare descoperire - ba e mare, fiindcă s-a contaminat și bărbatul, irlandez sau chiar scoțian...).

Ora 16,40: aeroportul Bloomington. Peste cinci minute decolarea. Matei și cu Uca m-au adus în goana mare - eram în întârziere.

Dar tot am băgat de seamă cât de rurală este America... profundă. Sau, cum ar fi spus Papașa Ilicianu (de la Isacova, reîntâlnit la Șeica Mare, ca profesor de rusă):

«Amierica! Țarî satiascî iesti ia! (da tovarășu Stali' tot o vru' popî sî sî facî iel!)»

Plec din Bloomington cu oarecare părere de rău: pentru mine, care "părăsesc" acest pământ cu copaci-roșii, cu iarbă-verde, cu oameni minunați; în același timp, cu jenă, rușine față de Matei: de parcă eu m-aș libera, iar el ar trebui să mai stea, până la expirarea condamnării...

Asta este o idee proastă, numai a mea. Nici o clipă n-am simțit la Matei vreo umbră de... Bine, mai bine să nu mai vorbim. Fiindcă de văzut am văzut și nu una singură, dar mi se va fi părut mie. Nu am fost prieteni în România, nu frecventam aceleași... valori, dar, de-ar fi să plec cu cineva într-o călătorie, cu el aș merge (cu Țepeneag, ba).

Los Angeles, Hotel Concorde, vineri 27 oct. 78 orele 2 dimineața

Acum revin de la o plimbare până la Ocean cu Monica, Mihai Popescu și Sarkiz. La aeroport m-au întâmpinat D-na și Dl. Miron Butariu și preotul Grabowski.

Acum mă culc.

M-am culcat, am dormit - bine - acum e ora 10. M-a trezit Floda, cu telefonul de la New York, altfel dormeam în continuare.

Poate că azi mergem la Paralela 33 - dar: ssst, să nu ne-audă nimeni.

Nu știi cum să dau de frații Boboia - poate la biserică.

Los Angeles: 2 ore diferență față de Bloomington, 3 de New York, 10 (sau 9?) de Paris, 11-12 față de București (dar de Orhei ? Câte secole ?).

Plimbarea noastră prin L.A.: Butariu mi-a oferit Disneylandul - am declinat, pretextând că sunt obosit. Am urcat întâi pe... Hula lu 'Ulă, cea pe care scrie, cu litere de... multe sute de șchioape: HOLLYWOOD - nu m-au interesat literele, ci buruienile de pe marginea drumului: ca și la noi, pline de flori și de miroase - atât că aici, fatal, mai colorate, mai amiritoare - și muuult mai mari (Hibiscus de 4-5 m., cu flori uite-așa, cât pumnii mei reuniți, crăițe ca pe la noi, dar mari ca pe la ei). Am coborât, am urcat spre Beverly Hills (sper să fi grafiat corect), Monica are, acut, simțul ironiei mușcătoare - m-au dus la Vila Harapului (așa-i zicea ea):

O fostă casă în stil (fost) spaniol, re-, re-, re- - mai ales revăpsită în verde și roz. Posedă bibiluri de stuc, desigur, dar însă totuși: daurite veritabil; statui autentice, dezautenticizate, pentru că li s-a pus păr la puțe și diamante-n asta, zi-i pe nume, la noi, în Mana i se spunea, ce frumos: figă. Gardul împrejmuitor, din ciment veritabil și traforat este placat cu pietricele ovale, egale ca mărime și lăcuite negru (o să-i 'scriu lui Matei, să vină să vază, tot scrie el o carte despre kitsch).

Astă seară la familia Butariu. Mămoși, drăguți.

Nu știu ora, nu știu ziua - știu că suntem la Hotel del Coronado, la San Diego. Și că azi-noap' am trecut-o. Și am stropit-o! Așa!

Los Angeles, aeroport, duminică 29 Oct. 1978

Ora 17,45: aștept decolarea pentru San Francisco. M-au adus Monica și cu Mihai. Am impresia că îi las oarecum triști - și părăsiți (și ei!).

Ieri (sâmbătă 28 oct.): zi proastă de tot. "Conferința de presă" a fost o jalnică, penibilă, tristă întrunire de români exilați, dezorientați și neinformați - dar cu zvâc tricolor (mie-mi spui?). O stare de rău fizic. Întrebări analfabete - și agresive. De parcă de multă vreme ar fi așteptat prilejul de a da și ei iama-n alții (că alții aceia destul îi încălecaseră și-i futuseră-n cur).

Prânz la Butariu. Delicioase preparatele Doamnei - o cheamă Suzy. Apoi o oră de somn și din nou la Butariu:

Cocktail: Udrescu, Șt. Munteanu, pr. Grabowski, Niță, Ioanițiu, și "garda" mea, cum le spune Suzy Monicăi și lui Mihai. Când i-am șoptit lui Butariu că voiu să mergu' la Paralela 33, a făcut urât, de parcă i-aș fi fost cel puțin nepot de soră. Că nu și nu! - dar nu explica de ce nu. Cu complicitatea lui Suzy am obținut... încuviințarea părintească să mergem să ne jucăm pe

Paralelă (dar să fim cuminți și să ne întoarcem, ca să fim mâine la orele 12 aici, la biserică!).

Am promis și-am șters-o. Era ora 22,00. La 24 fix ne-trecute, am călcat-o, domnule! Am coborît din mașină, între Cardiff by the Sea și Del Mar. Și ne-am pișat pe ea! Am mas (deși nu suntem în Provența...) la un motel, am petrecut noaptea acolo, la 8 dimineața am mers și mai departe, până la San Diego, am luat micul dejun la Coronado Hotel, iar la 12 fix (după noua oră: s-a schimbat azi-noapte, dându-ne o oră în plus!), am fost la biserică, la Los Angeles.

Surpriză! L-am întâlnit pe Emil Tatu! El avea vreo 18 ani în 1949, când, în Buia au fost arestați aproape toți bărbații din pricina unei grenade aruncate într-o ședință de comuniști. A fost arestat și el, bătut îngrozitor, dar după vreo două luni i s-a dat drumul. Însă amândoi părinții mei și frate-său, Ionel, fost ofițer, au mai fost ținuți. Și bătuți - "ca la Mediaș". După ce-am plecat din Buia (prin '52) nu ne-am mai văzut. Abia după 1968, m-a căutat el la redacția *României literare*: se căsătorise (cu Emilia!) și lucra la ceva ce n-am înțeles eu exact, dar am dedus că vânzarea se făcea în valută - deci era un fel de shop - dar unde? Și cum, el, "bandit", dintr-o familie de "bandiți" ajunsese să lucreze... cu dolari? Mi-a povestit apoi de un fel de înscenare a "lor" - la care eu tăceam. Apoi a dispărut. Și iată că ne întăleam iar, după alți zece ani - la Los Angeles!

Firește, ne-am îmbrățișat... După un timp, în biserică, Butariu mi-a șoptit să fiu atent "la ăla, că nu-i de-al nostru..." Am suferit ca pentru un frate. Doar îl cunoșteam pe Milu, hăt, din... 1944 (fie: din '45, că în primul an am fost prin păduri, jumătate din al doilea în lagăr la Sighișoara...). Acolo, în biserică, m-am apropiat de Milu și l-am întrebat:

«Ce au oamenii cu tine, de te evită?»

«'S proști - las-că-ți povestesc io...»

N-a mai avut timp să-mi povestească, la întâlnirea de după slujbă nu l-am mai văzut. Deci n-am aflat taina. Judecând însă după privirea lui... De la Buia îl știam pe Milu având ochii... drepți, or când l-am reîntâlnit la București, m-a izbit strabismul lui divergent. Desigur, a fi strabic (chiar divergent) nu înseamnă să ai o privire *louche* - dar mie nu-mi plăcea și nu știam de ce. La Los Angeles, Milu avea privirea și mai... divergentă, în plus: rea.

San Francisco, luni 30 octombrie 1978

Am aterizat aseară la 19,00 (noua oră a Califomiei). La aero-

port m-au așteptat Elena Stamatescu și soții Stoffel - la care stau. El, Pavel: fiul lui Emerich Stoffel, șeful revistei *Neue Literatur* de la București - cel care a spus nîet! (același lucru și în nemțeasca lui) la publicarea fragmentelor din **Ostinato** traduse de Anemone Latzina și Dieter Schlesak... Nu are nici o vină, bietul fiu. Excelent matematician, a șters-o în Apus. Deocamdată caută un plasament.

Aseară, de la aeroport, am lungit drumul, ca să văz. Azi, între 9 și 17 ne-am plimbat. Foarte, foarte, foarte! Cu totul deosebit de Los Angeles. Aerul e pur, răcorel, orașul curat, înflorit - și european (ca arhitectură). Nu are desfrâul vegetal al L.A., dar atît cât este - superb!

Nu se înțeleg deloc "ghizii" mei, George Duca și Ion Rațiu (nu cel de la Londra!). Rezultatul? N-am putut afla programul! Uite-așa - la urma urmei, de ce l-aș afla ?

San Francisco (Oackland) marți 31 oct. 1978

(...)

Aseară pe la 21,00 a fost pe aici I. Rațiu. June dezorientat, de aici o siguranță de sine iritantă. Lăudăros foarte, are ceva de Ivasiuc (dar nu are inteligența aceluia). Vinde gogoși de genul:

«Toți colegii și prietenii m-au compătimit (?), când am plecat» - va fi vrut să spună: regretat... Sau:

«Noi suntem o familie de avocați» - ei și ?

Oamenii din jurul meu (soții Stoffel, Elena Stamatescu Rațiu) nu au primit azil politic: nu au probat că în țară ar fi avut "activitatea anticomunistă" și nici că ar fi fost persecutați de comuniști (bietul Stoffel - ce să dovedească el, fiu de încă mare ștab - minoritar, dar parcă ar fi minoritar rus, monstrul de Emerich?).

Ieri, prin oraș, pe jos: într-un fel de piață-curte, un restaurator italian, servea onor. clientela răcnind melodios *O, sole mio!* Simpa' și cabo'.

Am fost pe malul Oceanului, am văzut foci, am băut minunata Irish Coffee. Apoi pe strada Lombard (cea slalomată, marca orașului).

Seara: la 20,00: în ciuda bruiajului (Duca-Rațiu), se pare că am avut succes.

Apoi, la Andrew Janos - suuuus, pe munte, casa lui e ca un balcon - măricel. Superb oceanul văzut, noaptea, de acolo.

Palo Alto, Stanford University, miercuri 1 nov. 1978

Azi la orele zece Stoffel m-a căruțat aici, în campus - aflat la vreo 60 kilometri de Oackland.

George Duca m-a ghidat.

La ora 12, lunch cu Drascovici, cu Julliand, cu Andrei Amalrik etc.

La 16 ar fi trebuit să fie o conferință de presă - n-au venit gazetarii! Julliand mi-a arătat campus-ul.

Cu George Duca la Richard Staar, de la Hoover Institute.

Mâine seară vom merge la D-na Sagan, de la Amnesty International. (...)

Palo Alto, joi 2 nov. 1978

Reprogramată (în principiu), pentru azi, conferința de presă iar n-a avut loc. Și tot din vina lui Duca - «Am uitat...» (...)

La 18,00: cu soții Bogdan, cu Drascovici: la D-na Sagan. N-am nimerit de la început proprietatea ascunsă într-o adevărată junglă, cu numere de casă derutante.

Acolo i-am găsit și pe soții Julliand. Doamna - superbă, unde mai pui că vorbește foarte bine românește (cu accent... franțuzesc, e drept). Mai erau: Wendy Turnbull, un editor de samizdat - vreo 20-25 persoane. Cică: în onoarea mea... (mă-nțelegi).

Ginetta Sagan: o italiancă bondoacă, brună, mititică, mămoasă cât cuprinde, vorbește tot timpul, tot timpul, gătește (tot timpul) și împarte pupături sonore (nu chiar tot timpul).

(...)

Azi lunch - tot la ei. Am înțeles: soțul Ginettei este un medic celebrissim, are și câteva clinici...

(Ieri: Richard Staar mi-a dat un volum de-al său unde sunt citat. Va apărea o lucrare mai vastă, în care voi figura mai generos).

La 12,00 am fost iar la Ginetta Sagan. Soțul, Leonard, de astă dată lipsea. Altă pizza dementă precum și înghețată, bașca pupături, interjecții, îmbrătoșări. Am dat un interview acolo, pentru nici nu mai știu ce jurnal.

La 16,00: conferința aici, la Florence Moore - Meyer Forum Room. Cca 50 persoane. Nereușită - din cauza lui George Duca: el nu traduce: el... dezmente, el combate, el se luptă cu zisele mele (dar nu le traduce mai întâi). Confuzie totală: ascultătorii vor fi crezut că ceea ce sonoriza Duca erau... cuvintele mele, traduse. Mi-a făcut-o, bătrânul donm! Vai și ce frumos îl vorbea, înainte

de plecare întreaga familie Ionesco! Dar Monica Lovinescu!

La 19,00 la Asociația Studenților (organizată de Mitchell) - ar fi trebuit să fie - însă același Duca: «Am uitat...» (...)

New York, duminică 5 nov. 1978

În 3 nov. am re-ajuns la N.Y., drum de 5 ore, extrem de inconfortabil (fotoliile sunt "economice" - adică strâmte).

Stau tot la Brutus Coste. (...)

Ieri, sâmbătă 4 nov. la ora 17, la Carnegie Hall recepția. Cca 200 persoane. (...)

Tot 5 nov, ora 21.00: am fost "translat" la soții Vardala - persoane foarte drăguțe.

Înainte de recepție, la 13,00, am plecat însoțit de Teodorescu, de Brutus Coste și de Vardala spre Queens. Acolo, într-o sală au organizat exilații români praznicul Sf. Dumitru, patronul bisericii din N.Y. (...)

Masă mare - mai lipsea nunta cu dar. La 20 fix am ieșit de-acolo, epuizat, mai ales că fusesem pedepsit să stau lângă o damă româncă foarte tricoloră - altfel boieroaică din cele mai gretoase, care te obligă să te dedai la luptă de clasă... Mi-a vorbit tot timpul despre "sfântul țăran român"... Cred că dac-aș fi băgat-o-n mă-sa, tot nu m-ar fi luat în seamă, atentă doar la propriu-i discurs - cel cu "sfântul țăran român"...

Să nu uit (cum să uit 7): s-a dansat Perinița - păi am scăpat? Păi n-am scăpat! Nu știu ce aveau toate, de mă pupau numai pe lentila dreaptă a ochelarilor...

New York, luni, 6 nov. 1978

Peste jumătate de ceas plec cu V. Socor la Boston, la Harvard University. Oarecari emoții.

(...) Dorm suficient, dar ne-odihnitor. Dimineața sunt amețit și rău dispus.

Ora 23,30. Am fost. Am vorbit în fața a 22 persoane (din care 11 erau români). Cam plouat.

Acest Ilescu-Scornicești (îi zic așa, pentru că e din Scornicești și seamănă ca două picături de apă cu ilustru-i consătean), fost ofițer regal, acum lector de... italiană - n-a făcut nimic-nimic, ca să contreze acțiunea lui Steve (îi zic așa, acum nu-mi aduc aminte numele exact, face pe ideologul de stânga al universitarismului american). Îl știe Socor foarte bine. Javra: i-a derutat în sensul propriu pe cei ce aveau de gând să participe: a pus afișete indicând un cu totul alt loc de întâlnire... cu mine! (Cred că nici Steve nu-l cheamă).(...)

New York, Marți 1 noiembrie 1978

Ora 10: am gripă, lua-o-ar dracu! Nu știu cum o să rezist azi, la Yale, mâine la Columbia.

M-a amărit povestea cu Harvard. Și tot nu mi-am adus aminte cum îl cheamă pe individul acela, diversionist (un "sovietolog" foarte ascultat - mai ales că e sovietofil toată ziua). Seara, târziu: am fost, a fost bine.

Înainte de plecarea la N.Y. am dat un interview lui Ted Jacquenney (voi fi grafiat bine ?) pentru *Worldview*.

(...) Acolo, la Yale University, am cunoscut un cuplu de polaci: Jan și Irena - îi știu bine pe Pomjan și pe Smolar. Excelent traducător, Socor: eh, dacă l-aș fi avut și la Standford...

Mai am ziua de mâine și gata!

New York, Miercuri 8 nov. 1978

Ora 23,30: Am sfârșit cu bine, prin Columbia University. Multă lume: în jur de 150 persoane. M-a prezentat însuși Siegels. Incident cu vestitul Milhovan. Îi știam numele, dar nu și mutra: un oltenete jalnic și înrăit. Mi-am dat seama după cum vorbea "americănește" și după miros că e de-al lor. A vrut să mă încuie. Parte i-am răspuns, prefăcându-mă că nu observasem nimic suspect, parte... i-au răspuns alți români din sală care l-au huiduit și l-au făcut să tacă.

De la Columbia, la D-na Frazer (Amnesty Int.).

Sunt terminat.

New York, Aeroportul Kennedy, sala de așteptare joi 9 nov. 1978, ora 18,15

Mi-am luat aseară rămas bun de la Tanți și Brutus Coste, de la Stere, de la Socor, de la Teodorești. La aeroport m-au adus Cornel Dumitrescu și Vardala.

Vineri 10 nov, ora 1,00 (ora New Yorkului), undeva deasupra Irlandei sau a Canalului Mânecii.

Se pare că la Paris este ora 7,00. Am zburat binișor până acml. Cu Air France mă simt totdeauna bine.

Într-o oră aterizăm. Acasă. Asta simt: că m-am întors acasă. În lipsa acasei-de-acasă, mi-am făcut loc, m-am culcușit aici, în Franția. Acum câteva zile, la San Francisco, umblînd pe

stradă, când am văzut un drapel franțuzesc, mi-a tresăltat inima (Români!). Pe cuvânt de onoare de n-am simțit acest fior patriotic!

(...) A început a ne hâțina. Se vede o zare de lumină înspre unde ne îndreptăm noi acum. (...)

JURNAL DE ZIUĂ-SCURTĂ

(1994)

IANUARIE 1994

Sâmbătă 1 ianuarie 1994

Nimic notabil. Ce să fie de notat într-o zi ca asta? A, da: a telefonat Lulu de la București: cică "Clujul" (Echinox) a primit b.t. -ul; pe la sfârșitul lunii cartea va fi gata. Și că Antonesei i-a spus că a primit o altă scrisoare de la mine pe care are s-o publice... Bine-bine, *Timpul* e lunar, dar parcă ar fi semestrial, așa lucrează băiatul Liviu.

Duminică 2 ianuarie 1994

Zi de odihnă totală; de zacere (zăcere?). Nimic nu a mișcat - în afară de Paul Barbăneagră care ne-a telefonat, cu urlări de Anul Nou. Nici de el nu au nevoie băieții din țărișoară! Nici chiar de el. A zis la un moment dat:

«Când îmi aduc aminte cum, cu vreo zece ani în urmă, la mine, împreună cu Nicu Steinhardt făceam elogiul țaranului român și tu ziceai că nu mai există nici țaran, nici român... Și când, la Sorbona, în legătură cu Piteștiul, tu susțineai că experiența de la Pitești s-a aplicat la scară națională, cu toată lumea - iar noi sărisem pe tine...»

I-am spus lui Paul Barbăneagră că îmi aduc aminte astea și încă alte "profeții" - dar că nu sunt deloc mândru de ele, profețiile.

A mai telefonat Marie-Laure, ca să ne spună că s-a simțit bine cu noi. Și noi cu ea.

Luni 3 ianuarie 1994

Am terminat de corectat jurnalele dactilografiate: atât cel pe **Sărite**, întreg, cât și cel de **Noapte Lungă**, prima parte, 303 pagini, până la sfârșitul anului 1993.

Am început să fiu ceva mai puțin "dependent" de jurnalul vechi. Dar încă nu mi-am venit în fire.

Ieri am scos de la naftalină **Justa**. Într-o doară, așa, că tot n-aveam ce face... Desigur, am corectat textul, dar erau corecturi

necesare unui text la a zecea variantă... Am făcut vreo două tentative de a găsi continuarea - "povestea Dianei" (pe care am scris-o, știu bine), am renunțat: la urma urmei, e mai bine așa: este - și trebuie să rămână - povestea Toriei, zisă Justa. Chiar finalul-final exista, gata dactilografiat. În total, 107 pagini (așa cred). Am s-o rog pe Ana să-l fotocopieze și li-l trimit băieților de la *Familia*. Așa.

În intenția mea de acum... zece ani, **Justa** alcătuia (împreună cu **Venina**, cu **Bonifacia**, cu **Ela**) "ciclul femeilor". **Venina** și **Ela** rămăseseră neterminate și le lăsasem așa, iar cum pe **Justa** o gândeam împreună cu povestea-Dianei, o consideram și pe ea neterminată. Și uite că nu. Rămâne de văzut, la rece, acum s-ar putea să fiu orbit de "încântarea" de a fi "găsit" încă o povestire (și gata-scrisă!).

Cu **Justa** se completează (eram tentat să zic: se umple) perioada Școlii de literatură. În intenția inițială (?) este sigur că așa fi vrut să scriu un fel de "istorie a Școlii", replică dată lui... Traian Filip... Cu vremea, m-am potolit, ambiția de a polemiza cu însuși Traian Filip (!) m-a părăsit - și bine a făcut.

Din 22 aflu: Sorescu a declarat că Humanitas răspândește numai cărți de dreapta... Ce nemărginită jigodie protejatul Monicilor! Tare așa fi curios să aflu: Breban și ai lui (printre care Pleșu) pun "răutățile" mele resentimentare (!) pe seama... neajungerii la struguri - dar răutățile lui Sorescu: resentiment... pe viceversa?

Mariana Marin ne-a dat de două ori telefon. Că ar fi bine să reluăm relațiile; că o să-mi explice ea cum a fost "cu adevărat, la Slobozia, anul trecut..." I-am spus că nu mănânc ciorbă reîncălzită - nici în dragoste, nici în prietenie. Dar ea a insistat: că să încercăm, ce dracu! Câte nu spune omul la supărare ori la un pahar de vorbă... Dacă omul spune ce spune - am răspuns, să-și ducă spusul în spinare; să și-l asume.

Acum, că am dereticat în casă, că am pus oarecare ordine în lucruri, în vederea plecării... Are să se dovedească profeția "casandrelor viclene", cum le spune Virgil Podoabă, că eu m-am ținut la suprafață atâta timp cât am avut "substanță autobiografică" - iar de cum aceea s-a terminat, mă termin și eu ca scriitor. Firește, Casandra cu pricina - altfelzisa Marta Petreu - se gândea la un autor care, deși își păstrează nealterate (oricum: nu mult) forțele, în clipa în care va isprăvi amintirile-din-copilărie, se va opri, neavând altceva de comunicat.

"Oprirea" mea are altă pricină: am mai spus-o: simt, știu că mi-au diminuat forțele (toate), nu are rost să încerc a scrie roman. 'Și nu neapărat pentru că romanul nu ar cere eforturi peste

puteri, ci așa: m-am plictisit de romane! Ar fi ca și cum aş semna munca mea, nu cu pseudonim, ci cu alt nume (și în folosul) altuia. Ei, da: chiar dacă multe dintre "romane" au fost scrise la persoana întâia.

Am descoperit virtuțile jurnalului destul de târziu - dar vorba ceea: decât niciodată... Și, la urma urmei, răul a avut și latura lui bună: în România, fiindu-mi frică de Securitate, n-am ținut jurnal deloc - mai bine așa, decât un jurnal mincinos, ca scriitorul de jurnale Radu Petrescu; ori ajustat ca al prietenului său întru ale literaturii-cu-voie-de-la-CeCe, M.H. Simionescu.

Mai bine... Pentru cine, mai bine?

Marti 4 ianuarie 1994

Se vede că s-au deschis robinetele oboselii adunate în atâția ani, astfel explicându-se somnolența, ba de-a dreptul: adormirența mea din ultimele zile. Aseară m-am culcat la orele 21 și n-am fost în stare să mă trezesc la șapte și jumătate, ca să-l... trezesc pe Filip: m-a deșteptat, în panică, pe mine, Ana... Să nu uit: ieri după amiază trăsesem un somn de vreo două ore și jumătate.

Este foarte adevărat: somnoritatea mea nu explică haosul din România! Asta, nu! Poate altceva, dar nu asta...

Richard Ellmann unul dintre biografii lui Joyce, scrie undeva (încercând el o comparație...) că... de la Joyce cititorul nu află - ca de la Tolstoi - cum se înhamă un cal, cum se bate un cui de lemn, care e ordinea vesmintelor pe o femeie ce se pregătește de bal.

Adevărat: n-am mai citit Tolstoi de curând (deși am o foarte bună ediție în românește: cea de la Cartea Rusă, legată în pânză verde), însă, uite: nu-mi aduc aminte să fi... "aflat" de la Tolstoi cum se înhamă un cal - dar cum autorul *intră într-un cal*, Holstomer, asta, da! Am aflat! Nu l-am așteptat pe Tolstoi să-mi explice cum se bate un cui (fie și de lemn...) - poate fiindcă eram băiat de la țară, bătător de cuie - însă am aflat de la Tolstoi *cum e când mori* (Ivan Ilici, Bolkonski). Voi fi "aflat" atunci, la prima lectură câte rochii pun femeile în vederea balului, dar, zău, nu am reținut asta; nu și asta îmi trezise, trezea, trezește interesul - ci "altele", mult mai... banale, mai generale... Uite: țin minte că, la un moment dat Marta Petreu mă întreba de ce în nici una din scrierile (cunoscute de ea) nu există... descrierea unei mese, a unei petreceri cu-mâncare, a unei... îndestulări cu pâine pământescă (sensul este al ei, cuvintele ale mele) ? N-am știut ce să răspund, n-am aflat de atunci: de ce? Așadar "comparatista"

observase, trăsesse concluzia: de la mine cititorul nu va afla nicicând o listă-de-bucate. Nu, nu. De la Petru Canaliu - da. Iată de ce este mare Drumfărăpulberiu!

Un rudiment de explicație: eu sunt un flămând-care-nu-vorbește-despre-mâncare (ca pușcăriașii "înțelepți"): alții (altele) nu sunt, n-au fost vreodată cu adevărat flămânzi - de aceea vorbesc și cer să li se vorbească despre mâncare. O altă explicație ar fi aceea că eu nu am... organ bufativ, ca să mă alint pe franțozește. Sau îl voi fi având eu, dar nu a avut el "conștiință" să se exerseze: în general (în foarte general), pentru mine, mâncarea este acel ceva care hrănește, nutrește - în vederea unei activități (sau în a... supraviețuirii / apoi în **Ostinato** am scris - adevărat, nu "pe larg" - despre rolul gamelei!), iar "mesele de sărbători" (din România) constituiau prilej de... petrecere: de dans, cânt, pălăvrăgeală, chiar și de... pileală - dar nu de ghiftuială. Apoi, în Occident, cu prilejul participării la colocvii, la conferințe, la călătorii de informare, firește, eram și eu invitat la mese (am pus pluralul, am impresia că singularul s-ar referi la persoană, nu la masă...) dintre cele mai "alese". Dar dacă nu am introdus în cărțile mele lista-de-bucate, nici în jumal ori în agende nu le-am consemnat, asta nu dovedește impotența organului meu gustativ (și nu doar...); ci, hai să zic: decența m-a cenzurat (na, că m-a cenzurat și pe mine ceva-cineva!): chiar în perioadele cele mai negre ale exilului, când nu exista vreun semn de speranță că voi publica în românește, chiar și atunci îl aveam în față pe cititorul român: o singură persoană îmi ajungea... Și nu-s-ar-fi-făcut să înșir pe hârtie ceea ce am mâncat și am băut eu (printre alții) la masa lui Helmuth Kohl, a lui Felipe Gonzales, a lui Spadolini, a lui Panella, a lui Deniau, a lui Lang... Și n-am făcut-o și din alt motiv: masa, ghiftuiala, plăcerea burții (francezul care știe el ce știe zice: *Les plaisirs du palais* - fiind vorba de... cerul gurii - fusese o "plăcere", totuși, secundară (nu doar pentru mine); acolo unde mă dusesem, pentru altceva mă dusesem...

Dar poate că nemulțumita nu îmi reproșa absența mâncării din literatura mea, ci doar o deplora. Va fi crezut că n-ar fi stricat și o masă bună după atâtea... altceva, nu? Ei, asta n-o știam: că nu doar autorul obosește, se epuizează scriind, flămânzește, ci și cititorul, citind... Îmi mărturisesc insensibilitatea: din Rabelais, nu cantitatea bucatelor ingurgitate mi-au fixat atenția - ci *altceva*. Bineînțeles, și partea... alimentară, dar nu cu precădere ea.

Înapoi la Ellmann: așadar, după el, de la Joyce cititorul nu află... nimic (ca de la Tolstoi - ce rușine pentru Tolstoi!), fiindcă, zice el Joyce a inventat monologul interior!

Parcă l-aș citi pe Sorin Alexandrescu explicându-ne

"măreția" lui Faulkner!

Cât despre "monologul interior" - îl practicaseră (ca și M. Jourdain) toți autorii de texte pentru teatru, autorii de epopei, de imne - ce să mai vorbim de **Biblie**, un lung monolog interior, mai ales când este sonorizat. Joyce nu a "inventat", dar a practicat cu metodă monologul interior (motiv pentru care nu-l suferea pe Proust, "un oarecare Marcel Proust", căruia nu-i găsea "vreun talent special" - fie vorba între noi, nu exagera mai mult decât se cuvine...).

Mi s-a mai răcit entuziasmul (mai corect: s-a sedimentat...) pentru **Ulysse**, acum jur numai pe **Finnegans Wake**, pentru... invenția verbală.

Știu, știu, știu: sunt scriitori, sunt comentatori de literatură care consideră "invenția verbală" fie ca pe o chestiune secundară, neavând vreo legătură cu "arta literară", fie ca pe o trăznaie - altfel "inocentă".

N-am să explic rotunditatea cercului: un scriitor este scriitor, nu pentru că (pe lângă "istorisirile" ori poemele sale) "face" și cuvinte noi - nu există un *și*, aceasta nefiind o treabă anexă. Rămânând pe terenul materialului de lucru: de ce, de pildă, un pictor poate trece nebăgat în seamă când "inventează" noi tonalități de culoare, iar un scriitor atrage numaidecât atenția când scrie, de pildă, cuvântul (la întâmplare): *întâmplătornic*? Știu de ce: nu toată lumea "știe să picteze", în schimb toată lumea "știe să scrie și să citească"!

Desigur, nu este un păcat (la un scriitor) să nu "inventeze" cuvinte - dar daltonism, da. În literatura noastră română, firește, poezii au fost (sunt) primii care, nemulțumiți de cât material au la îndemână, și-au confecționat ei, pe măsură; Heliade Rădulescu, Bolintineanu, Alecsandri au avut de luptat cu sărăcia generală a limbii; Eminescu s-a luptat cu sărăcia-pentru-el a limbii și și-a îmbogățit-o. A venit Arghezi care s-a comportat ca un proprietar ce-și lărgeste, mărește proprietatea. Sar peste aportul moderniştilor, avangardiștilor - în proză saltul s-a făcut prin Caragiale (dar numai în piese - adică în texte de-zis). De la bătrân la tânăr: Mateiu...

În ceea ce se numește: contemporaneitate - după știința mea nici un prozator nu a creat cuvinte (dacă nu luăm în seamă deformările moromețiene datorate unui scriitor dotat cu ureche - dar nu doar urechea i-a lipsit lui Marin Preda), ci tot poezii: Nichita Stănescu, Sorescu; apoi Dimov, Turcea, Mazilescu, Brumar, Foartă, iar în vremea din urmă, Luca Pițu. (Iar în vremea și mai... din urmă, cei adunați în jurul revistei *Cațavencu*; nu am suficiente "probe", însă cred că și fostul meu amic, Tudor

Octavian merge în sensul cel bun).

O observație (sub rezerva că sunt incomplet informat): nici o femeie printre "inventatorii de limbă" - de altfel, nici în Franța... Ele fac (foarte) bine ceea ce s-a mai făcut: amoriu, copii, poezie - altfel, sunt ca japonezii (de ambe sexe!): perfecționează ceea ce au inventat (sau: le-au implantat) bărbații...

Alfabecedarul... L-am "definitivat" în vara anului trecut: am dactilografiat ce era scris de mână, am tăiat cu foarfeca, am lipit coloane de cuvinte - ca să fie cât mai puțină risipă de hârtie de fotocopiat (dar și de transportat). A dat un total de cea 1.000 file. Vreo 840 cuvinte-cuib de la care am derivat ceva mai mult de 42.000 de "alte-cuvinte". Există "cuiburi" de la care am (ex)tras doar un ou... Dar există *pizda* din care am scos vreo 16.000. Productiv(ă)!

Am încercat să explic în Cuvânt-înainte (în fapt: **Avertisment**) că **Alfabecedarul** nu constituie nici "depozitul de cuvinte" al cărților mele - deci al deja-folositelor - nici magazia din care mă voi aproviziona când voi avea nevoie de "ceva-nou"; ci este o carte aparte (ia te uită: rimează!), de sine stătătoare. Deci, se poate "citi" ca o carte și nu ca un dicționar.

N-am reușit să spun acest lucru. Ar fi trebuit să-l povestesc - ori nu aveam chef de așa ceva.

Spun acum, aici: cuvintele-noi din cărțile mele au fost... găsite pe loc, în chiar timpul când scriam, dar tot "în procesul scrierii", ca să folosesc limbajul Școlii de literatură. Că unele - cele mai multe - din cuvintele din texte se găsesc și în **Alfabecedar**: desigur, dar... n-au fost culese; n-am răsfoit textele, ca să extrag răsfățurile lingvistice.

În fapt, **Alfabecedarul** a fost alcătuit într-o manieră... banală și insolită (bine, nu insolită, doar: interesantă...):

Cu un dicționar al limbii române în față:

Citind - chiar cu glas - cuvintele, în ordinea lor normală (firește: alfabetică...); citind o jumătate de coloană sau o coloană întreagă, apoi întorcându-mă - cu cititul...

În fapt: cu **incantația**.

Iau, deci, litera **A** - și recit; incant(ez):

"A: *aaleian*; *aba* (prea scurt, nu e productiv); *abac* (nici chiar el); *abacă*; *abagerie*, *abagiu*, *abajur*; *abandon*; *abanos*..."

Înapoi:

"*Abagiu*, *abajur*, *aban*..." (să ne oprim la *abajur*).

Îl scriem. Continuăm să-l rostim: «*abajur*, *abajur*, *abajur*... »; - și mai ce? *abajurnic*; «*abajur*, *abajur*...» *abajurîmprejur*; *abajurist*; *abajurisdicție*...

Abajur poate fi îmbogățit, de la... 'bajur în jos - să ne ducem

la litera **B**, să căutăm *ba, baj, baju'*, eventual: '*bajur...* Găsim: *bajoaier, bajocian* - dar nu sunt bune...

Mai "jos" - *ajur* - înapoi la litera **A**; la *aj...* Găsim câteva: *abajungere, abajustoare, abajutor* - restul: lipsite de interes, ori le găsisem "din cap", fără ajutorul dicționarului, doar rostind «*abajur, abajur, abajur...*»

După un "cuib" și cel mult zece "ouă" - căutătorul de... (?) este epuizat. Nu mai vede bine ce stă scris în dicționar, apoi a rămas bătut-in-cuie de... *abajur-abajur-abajur* - o pauză se impune.

Bun, acesta a fost autorul - dar cititorul? Cum poate el gusta această... carte?

Foarte simplu: luând-o de la... *abajur* și citind fiecare cuvânt din coloană - de dorit: cu glas tare (de și mai dorit: să existe ascultători ai... lectorului) - să zicem:

"De la FETIȘ: *fetișerif, fetiș-veliș; fetișalău; fetișalvari; fetișarpe, fetișel, fetișindic, fetișindicual, fetișindicualitate...*"

Sau de la alt cuib:

"FATA: *fatașabilă, fatașnică, fatavism, fataică, fataină, fataniță, fatalie, fatandră, fatandritudine, fatasmă, fatalentată. fatămâiată, fatătarcă, fatătucă, fatăvălită...*"

"FLOARE: *floarecare, floareolă, floardoare, floaripă;*

"FLOR: *floracol, flora pro nobis, floracular, floranjerie, floraș, florgan, florgasm, florgie, florhidee, florigine...* etc."

În încheiere - pentru că am scos niște file de la **F**:

"FLOC: *Floci ciornâie (cântecul rusesc), flocal, floculență, flocaș, flocatar, flocațiune, flocomotivă, floctenent, flocvace, flocultură, flocultism, flogos, flogodnică, flocoapsă, flochioasă. flogică...* "

Seara: M-am certat cu Monica Lovinescu - la telefon. Nici nu vreau să-mi aduc aminte.

Azi poșta a fost bogată: am primit trei reviste: *Vatra*, 11. *Familia*, 10-11 și *Aurora* nr. 2/93, revistă a bihorenilor (îmi publică pagini din **Jurnal pe Sărite**). *Vatra*: prima parte din P.S. la **Căldură mare** (aparitie anunțată în nota redacției); *Familia* publică 5 scrisori ale lui Negoitescu către mine (este anunțată editarea unui volum de scrisori).

În afară de astea, am primit scrisori:

- De la Mihai Enoiu din Gorj;

- De la Ion Simuț (sosită împreună cu *Aurora*) îmi cere și altceva pentru revistă;

- De la Florin Ardelean (tot în revistă) - cică volumul de scrisori - întredeschise - are să înceapă a fi cules în primele zile

lucrătoare din 1994:

- O felicitare de la Laszlo.

Miercuri 15 ianuarie 1994

Dimineața: am scris, am pus la poștă pentru Ardelean, Cistelecan, Simuș.

Acum e târziu, după amiază. Nu-mi vin în fire: "Gallimard care trimite cărțile la topit" de aseară, din gura prin telefon a Monicăi - însă chestiune aflată în "răspunsul" lui Liiceanu din 22. M-am tot gândit, am încercat diferite variante-posibilități - tot cea rea e plauzibilă: din pricina insistenței ei (la telefon) cu "contraexemplul":

«Dar și Gallimard ți-a trimis cărțile la topit, de ce te superi numai pe Liiceanu?» - citat fidel din Doamna Monica Lovinescu. Deci Liiceanu - în revista 22 nu scosese "argumentul" din cunoștințele sale dedesubt-editoriale-pariziene, îi fusese grațios oferit de Dânsa.

La care eu, după o ezitare (de doliu):

«Gallimard nu trimite cărțile la topit.»

Nenorocire a nenorocirilor! Monica a întrebat pe dată:

«Dar ce face cu cărțile care nu s-au vândut?»

M-am fixat pe răspunsul repetat-repetat-repetat:

«Gallimard nu trimite cărțile la topit»

Monica a mai întrebat (ce face Gallimard) încă de vreo cinci ori. I-am răspuns ca prima oară.

Pe măsură ce se repetau întrebările ei, înțelegeam (Fă, Doamne, să mă înșel) că Monica nu era persoana care, citind textul lui Liiceanu, din 22, reproducea scrisul de acolo (în legătură cu Gallimard), ci vai, era inspiratoarea "argumentului".

A devenit din ce în ce mai agasată de "răspunsul" meu, mereu același. În fine, după o vreme, la întrebare i-am răspuns:

«Gallimard nu trimite cărțile la topit. Dmneavoastră, de aproape de cincizeci de ani în Franța, nu știți că Gallimard nu trimite cărțile la topit?»:

Nu mi-a venit în minte să-i spun că Virgil Ierunca a fost chiar colaborator la Pleiade, iar ea (împreună cu Ionesco) traduseseră Caragiale și îl prezentaseră (la Gallimard)...

Atunci am simțit suferința ei: va fi înțeles, în sfârșit, că eu înțelegeam:

a) că ea, deși scriitor, deși prieten al meu, într-un caz ca acesta s-a plasat de partea editorului, nu a autorului;

b) nu doar un "plasament" pasiv era, ci unul activ: povestea cu Gallimard-care-trimite-la-topit fiind semnul indubitabil că

Monica Lovinescu chiar colaborase la un text în care mi se "răspundea" mie, lezăturii;

c) în fine, că "sugestia" ei (cu Gallimard) era, în plus... neadevărată...

Cam multe pentru o singură persoană - dar pentru persoana mea? : în cazul în care se dovedește a fi exactă bănuiala, anume că în prima săptămână a lui noiembrie (poate ultima din octombrie), Gabriela Adameșteanu fusese la Paris, unde Monica o "sfătuse" cum să-mi răspundă - nu știu dacă Liiceanu a fost la Paris - dar nu există telefon? Iar prin telefon a putut foarte bine să-i furnizeze argumente împotriva mea, atunci... atunci. Nici în cvoșmare nu mi se "întâmplă ce mi se întâmplă acum, în realitatea-reală a prieteniei noastre...

Să ne fie de cap la toți!

Joi 6 ianuarie 1994

M-am trezit gata obosit. Deși în vremea din urmă somnul-de-noapte mi-e lung, greu, astă-noapte m-am perpelit. L-am visat pe Deșliu - care mi-a zis:

«Nu te uita așa, am chiar murit - mă întorc imediat...» - avea el o treabă (în visul meu), însă după ce avea să și-o facă, avea să se întoarcă.

Pe Monica n-am visat-o (ia te uită: o voi fi visat vreodată? Nu-mi aduc aminte), dar m-a chinuit tot timpul.

Cu Gallimard.

Nu-mi dă pace, nu-mi dă pace.

Mă tot întreb ce a putut declanșa o astfel de... neprietenie (iată, am găsit eufemismul)?

Mi-am scotocit memoria, să găsesc un fapt de-al meu care să justifice fapta lor (îl includ și pe Virgil, doar una sunt ei doi). Găsesc: gafe, măgării, obrăznicii, chiar țopisme (nu-mi vine în minte vreuna, dar trebuie să fie); răsteli, supărări, ofense (iată una care mi-a rămas ca o pată umedă, ca o pecingine:

În 1979, când Europa Liberă transmitea **Cutremurul oamenilor...** în emisiunea lui Virgil, Povestea Vorbii, ascultându-mă / și înregistrându-mă /, am băgat de seamă că lipseau hălci întregi, înregistrate de mine - cele cu Ivasiuc; pe dată m-am dus la Monici și l-am acuzat pe Virgil că mi-a suprimat pasajele jenante pentru Ivasiuc, omul americanilor și al Securității; el și-a dat cuvântul de onoare că nu a făcut așa ceva - l-am crezut, pe loc, apoi când am aflat de la Bernard că el însuși eliminase, la cererea Departamentului de Stat, fragmentele privitoare la securismul lui Ivasiuc, mi-a fost foarte rușine de acuzația formulată, mi-am cerut scuze,

el le-a primit - dar eu tot vinovat am rămas în sinea mea).

Alt *fapt-rău*...? Să mă bată Dumnezeu dacă-mi aduc aminte; nu neg că va fi fost, om sunt și eu, însă cum îmi va fi fost tare rușine, voi fi... uitat. Deși, judecând după "episodul Ivasiuc", nu uit măgăriile, comise de mine, mă bântuie și acum amintirea lor... Dacă nu neg că vor mai fi porcării (pe care le-am "uitat"), un lucru este sigur: lor, Monicilor nu le-am făcut, deliberat, nici un rău - nu i-am... pus-bine la șefi (cum au făcut ei, consecvent, cu toți directorii Europei libere unde căutam și eu o colaborare (cât de cât...) permanentă: Noel Bernard, Vlad Georgescu, Ratesh); nu i-am vorbit de rău față de reali ori doar potențiali dușmani - așa cum au făcut ei, față de toți cei care aduceau vorba despre mine în stilul acela "amestecat": «Băiat bun - pâinea lui Dumnezeu dar apucaaaat... Și înjură pe toată lumea...»; și, în fine: eu nu am "sfătuit" pe nici un român venit mai întâi la mine și-și exprimase dorința de a-i vizita și pe ei, nu-i sfătuisem, zic, să nu o facă («Pentru că e într-o fază proastă - înjură pe toată lumea»), cum au făcut ei - ultima oară cu Popovici, cu Zograf...

Dar lăsând la o parte acestea, la urma urmei, fleacuri: Ce le voi fi făcut eu - rău - încât ei amândoi nici măcar să nu păstreze o "neutralitate înțeleaptă"? ; iar în conflictul cu cărțile topite să ia apărarea topitorului - nu a topitului; ba chiar să furnizeze topitorului "argumente" în punerea-la-punct a victimei?

Ca "argumentul" Gallimard...

Și iar: cu ce îi voi fi rănit, ofensat, lovit, trădat - ca să-mi "răspundă" astfel?

Vineri 7 ianuarie 1994

Ieri am trimis cărți: lui Emil Tatu, în California (**Arta refugii** și **Amnezia la români**) și lui Mihai Enoiu, la Arșeni-Mușetești, **Culoarea curcubeului**. Tot ieri am mai scris: Ruxandrei Cesereanu (în chestia împărțirii drepturilor de autor de la **Patru dialoguri** în mod egal) și D-nei Oros, rugând-o să predea dactilogramele cărților **Din Calidor**, **Sabina**, **Bonifacia** Ruxandrei Cesereanu, de unde să fie recuperate de băieții de la *Vatra*. Iar adineauri i-am scris lui Papahagi (atât în chestia împărțirii drepturilor între patru, cât și în a Justei: i-am propus-o spre publicare. Și încă i-am scris lui Laszlo - în problema scrisorilor trimise acum două săptămâni și în a scrisorilor pe care am să le trimit (ultimele).

Distracția de ieri, de la poștă fi-a costat 52 franci (cărțile trimise în California: 22 franci!), așa că mi-a secat bugetul.

Aseară am vorbit cu Lulu la telefon: despre Mihai Enoiu -

care îi va telefona - și despre împărțirea drepturilor de la Echinox. Mi-a spus că Litera... doarme, cu volumul de articole. De astă dată, responsabil (cu somnul editurii care nu naște nici pe Dracu') ar fi Răzvan Petrescu - numele mi-e cunoscut.

Și când mă uit drept în fața ochilor și văd... că trebuie să cumpăr panglică nouă... Dar trebuie - altfel fotocopiile trebuie "trase", efectul fiind înnegrirea lor.

Sâmbătă 8 ianuarie 1994

Am rezistat tentației de a cumpăra o nouă panglică. Am scris ieri lui Papahagi și lui Laszlo. Am primit felicitări de Sărbători de la Ruxandra Cesereanu și de la Julieta și Sandu Marinescu.

(...) Mă lucrează atitudinea Monicilor. După ce mi-a trecut supărarea (jur că mi-a trecut!), m-a cuprins tristețea. Tot nu cunosc motivul ostilității lor, dar îmi spun că dacă ei au ajuns să aibă față de mine, un asemenea "motiv", de plâns nu sunt eu, ci ei. Doar dacă mi-a luat Dumnezeu mințile și nu mai știu ce rău le-am făcut; ce complot am urzit împotriva lor; ce răsturnare a lor am pus eu la cale (singur, cu alți "dușmani"...)?

Ca să-mi mai descrețesc fruntea, câteva "justificări" pe care Monica le-a folosit cu sistem (având exact aceeași "schemă" cu "justificările" folosite de Manolescu în cazul lui Țoiu și al lui DRP- începînd, invariabil, cu «Săracul...» - cine de la cine o va fi împrumutat? Sau cu toții de la un strămoș comun: Guță Tătărăscu, zis Puță Căcărăscu?):

Așadar, vine vorba despre Țepeneag (dușmanul de moarte al lor, fiindcă nu pe mine voia să mă răstoarne el - de pe care scaun?, ci pe "dictatorii" de ei) - eu zic:

«N-ar fi găsit Țepeneag o editură cinstită? A trebuit să publice la editura Fundației Buzura-Iliescu?»

La care Monica:

«N-ai dreptate! » (până aici, nimic nou sub soare, așa începe fiecare început de replică). «Săracul Țepeneag, mi-a spus că i-au scos-o cu multe greșeli, a fost silit să și-o editeze singur...»

În legătură cu Ilie Constantin (și cu aceeași editură), eu:

«În chiar momentul în care vorbea cu mine la telefon (în urmă cu vreo lună - n.m.) și nega că ar fi adevărat ceea ce citisem în Buletinul Ambasadei R.S.R., anume că și el a publicat în editura Fundației Buzura-Iliescu, bravul Ilie... într-adevăr, nu publicase încă, așa cum glăsuia Buletinul, dar își dăduse consimțământul - iar la telefon, față de mine, protesta, declara că îl ofensez, că el niciodată n-ar face una ca asta...»

«N-ai dreptate!», zice, previzibil Monica. «Săracul Ilie - știi că și-a rupt un picior? »

«Nu știam, oricum, piciorul n-are nici o legătură cu caracterul».

«Atunci altcineva și-a rupt piciorul, dar Ilie - băiat așa de bun, am stat mult de vorbă, la Mămăligă, mi s-a plâns că l-ai repezit la telefon...»

«Și s-a dovedit că aveam dreptate să-l reped. Eu începusem să am îndoieli, după protestele lui lăcrămoase și când colo, el mă mințea în chiar momentul acela...»

«N-ai dreptate, ești pornit și împotriva bietului Ilie, ce-ai și cu el ?»

Despre Pruteanu - ce importanță că eu n-am mai adus vorba?, a adus-o Monica:

« . . și să știi că n-ai dreptate cu Pruteanu - săracul, mi s-a plâns că l-ai înjurat... Nu înțeleg ce se petrece cu dumneata, de la o vreme, nimeni nu-ți mai place, înjuri pe toată lumea...»

Ei bine, la acest reproș chiar că n-am mai avut replică. Vorbind despre "unde scurte" la care lucrează mai departe, a adus vorba de emisiunea de televiziune în care Mihnea Berindei a vorbit atât de frumos de Doina Cornea - «dar Doina Cornea care vorbește acum așa urât de Micnea, la incitația fiică-si...»

«Aaaa! », zic. «De curând am dactilografiat jumalul din acea vreme - cum să nu țin minte emisiunea în care Berindei, făcând "istoricul drepturilor omului" o lua, hăt, de la... origini - cum ar veni: de la Doina Cornea, din 1983...»

«Din 1981» mă corectează Monica, posesoare a unei memorii fără cusur. «Atunci a scris ea la Europa Liberă. Însă i s-a citit ceva mai târziu...»

«Mai târziu, mai devreme de 1982, nu de intrarea în arenă a Doinei Cornea vorbim, ci de Berindei, istoric al drepturilor omului: n-a scos un cuvânt despre cei dinaintea Doinei Cornea: Filipescu, Tudoran, Botez, Calciu, Paraschiv...»

«N-ai dreptate! - bietul Micnea, pe vremea aceea era așa de îndrăgostit de Adriana... »

«Nici despre fata Doinei Cornea nu e vorba, ci tot despre Berindei: a scris istoria drepturilor omului doar de la apariția Doinei Cornea...»

Aici Monica mi-a dat în cap cu următorul argument:

«Ești supărat pe Micnea că nu te-a pomenit pe dumneata! »
Am tăcut. Ce să mai zic, după o punere la punct ca asta?

Luni 10 ianuarie 1994

Azi am pierdut vremea încercând să corectez, gândindu-mă dacă dactilografiez pe curat "Povestea Diane", să o pun unde i-i locul: în **Justa**. Vreo 35-40 pagini. Uneori înclin să: da, de cele mai multe ori declin (să nu). Nu se lipește, iar dacă da, atunci face gălcă, se vede, de pe malul celălalt.

N-a mai telefonat Monica (din 3 ianuarie), și nici nu aștept să o facă. Mai bine așa pentru toată lumea.

Vineri 14 ianuarie 1994

(...) Am primit o sumă de scrisori la care am răspuns: de la Mihai Enoiu din Mușetești-Gorj (i-am trimis **Culoarea...**); lui Emil Tatu, în sfârșit i-am trimis cărțile (**Arta refugii, Amnezia**); i-am mai răspuns la scrisoare lui Vasile Paraschiv ; lui Vlad C. Drăgoescu, am s-o fac mâine. De asemeni, le-am mai scris lui Cistelecan și lui Ardelean.

Ieri a trecut pe la noi Lucian Grigorovici. Din una în alta, a venit vorba de Caraion. Mi-a spus că are o serie de scrisori de la el din perioada revistei *Correspondences*. L-am sfătuit să le dea spre publicare, i-am dat adresa lui Cistelecan de la *Vatra*. A zis că așa are să facă. L-am avertizat pe Cistelecan că are să primească de la Grigorovici scrisori de-ale lui Caraion. Sper că vor fi publicate.

Înaintează greu, greu, cu anexa la **Justa**. În însemnarea din 10 ianuarie îi zisesem "Povestea Diane". Acum însă îi zic: **Viața la cabană** și nu o mai consider o anexă, ci o piesă de sine stătătoare - atât că probabil va fi publicată între aceleași coperte cu **Justa**. Am, dactilografiate până azi 28 pagini, vor ieși în total 50, 60, 70, 80 - vom trăi și vom vedea.

Mi-au mai telefonat zilele astea o doamnă de lângă Aix-en-Provence care vrea să-și dea o "maîtrise" cu proză românească. I-am dat, la telefon, "bibliografia", adică scriitorii care au publicat în franceză (l-am uitat numai pe Ilie Constantin - oare de ce?). Mi-a telefonat Cazaban. Ca de obicei, reproșându-mi că nu sunt întâlnibil. Ne-am amenințat că o să ne întâlnim în viitorul apropiat. Culmea ar fi să se chiar adeverească profeția.

Marti 18 ianuarie 1994

Am tot copiat la **Viața la castel**. Merge extrem de greu, scriu 3-4-5 pagini pe zi și acelea cu mari dificultăți. Sunt obosit de moarte - atât de obosit, încât... nu mă pot odihni (un paradox

cunoscut de multă lume).

Între timp am mai primit felicitări de la Liviu Malița (Cluj) și Liliana Trandabur (Montréal). Cred că pe franțuzoaica interesată de literaturile din Est am pomenit-o (am vorbit cu ea la telefon, m-a scutit de răspuns scris).

În ultimul 22 primit azi, o cititoare (Virginia Benchea) îmi ia energic apărarea... Aveam nevoie.

Nici un semn de la Monici - dar nu mă mir. Și nu am nici un regret: speram să fie alături de autorul lovit cu/în cartea lui, distrusă - n-au fost; m-aș fi mulțumit (?) și cu o atitudine neutră, număbăgăcică (cu atât de puțin se mulțumește omul...); dar nu mă așteptam să se așeze, hotărât, de partea editorului distrugător de carte, ba să-i furnizeze și argumente de atac (aici au tropat-o, cu exemplul Gallimard!).

Am mai spus, acum repet: departe de a regreta, parcă mă simt mai ușurat: măcar știm o treabă.

De-abia aștept să termin de dactilografiat **Viața la castel**, ca să mă țin doar de acest jurnal - cum să-i spun: **Jurnal de ziură scurtă**? Nu-i grozav. Atunci **Jurnal de zi îngustă**? Nici.

Ieri, ca să mă odihnesc, am făcut inventarul. Am 30 de titluri scrise - cu excepția Jurnalului de față... Ei, da: ne consolăm cu cantitatea.

Joi 20 ianuarie 1994

Ieri toată ziua mi-am ocupat-o scriind (ultima) scrisoare către Gabriela Adameșteanu. Neplăcut să știi că spui ultimele cuvinte unui prieten bun, cum a fost ea (când îmi era bun prieten). Am tras trei variante. În prima și în a doua aluziile la Monici ("argumentul" Gallimard) erau foarte transparente. Le-am opacizat, pentru ca numai ei, Liiceanu și Gabriela să știe despre cine este vorba. De asemeni "Drumul Damascului" a lui Virgil a fost lăsat în final... Fără autor.

Asta este, cu asta defilăm.

Ieri mi-a telefonat Dinu Zamfirescu, să-mi propună, din partea unor jurnaliști unguri de TV un interview. Am declinat.

Vineri 21 ianuarie 1994

Azi am terminat de dactilografiat **Viața la castel**: exact 75 pagini.

Am primit scrisoare de la Antonesei. De asemeni de la Ruxandra Cesereanu. Tot ieri am pus la poștă scrisoarea pentru Gabriela (o altă copie am trimis-o lui Lulu, să o aibă).

Foarte obosit - dar mulțumit de cum a ieșit în cele din urmă această anexă a **Justei**, pre titlul său **Viața la castel**.

Îngri jorări administrativești.

Pentru că a ieșit la țanc numărul de pagini, hai să mai fac o dată inventarul (bibliografic):

I.	1. CAMERA DE ALĂTURI	200
	2. OSTINATO	550
	3. UȘA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE	200
	4. ÎN CERC	500
	5. GHERLA	200
	6. LĂTEȘTI	150
	7. GARDĂ INVERSĂ	350
II.	8. CULOAREA CURCUBEULUI	500
	9. PATIMILE DUPĂ PITEȘTI	300
	10. SOLDATUL CÂINELUI	225
	11. BONIFACIA	325
	12. JUSTA	110
	13. CASTELANA	75
	14. DIN CALIDOR	350
	15. ARTA REFUGII	350
	16. ASTRA	220
	17. SABINA 1 (ÎN AȘTEPTAREA SABINEI)	315
	18. SABINA II (OLMUL SABINEI)	351
	19. ROMAN INTIM (DUS)	312
	20. ROMAN INTIM (ÎNTORS)	354
	21. PATRU DIALOGURI	435
	22. DIALOG I.I.I.	235
	23. ALTE DIALOGURI	330
	24. JURNAL PE SĂRITE	370
	25. JURNAL DE CĂLDURĂ MARE	370
	26. JURNAL DE NOAPTE LUNGĂ	303
	27. JURNAL DE ZILE SCURTE	?
	28. SCRISORI	700
	29. ARTICOLE	1 000
	30. ALFABECEDAR	1 320

Așadar, sunt 30 de titluri. Dacă însă facem ca **Sabina** să fie una (precum chifteaua lui Bulă); de asemeni **Roman intim** - iată că se scad două titluri; dacă punem dialogurile în același volum - încă două (total patru), iar dacă jurnalele de asemeni vor face o singură unitate, atunci încă trei - total șapte - total general: 23 de titluri. Oricum, la "cantitatea de pagini" nu am socotit nici una la cel de față, căruia, aici i-am zis (modificat) **Jurnal de zile scurte**.

Pe când dactilografiam *Castelana* - noul titlu, probabil definitivul - mă gândeam că, imediat ce voi termina, mamă-mamă cu ce plăcere am să mă întorc la jurnal...

M-am întors - extrem de obosit. Să zicem că de mâine, sâmbătă 22 ianuarie voi vedea viața altfel - de acord?

Luni 24 ianuarie 1994

Ana a recitit ieri **Justa**, a citit **Castelana**. Dacă prima i-a plăcut, apoi cea de-a doua... A zis că "nu se face să fie publicată".

Poate că are dreptate. De aceea i-am modificat azi finalul, încercând să fiu mai explicit. Nu cred că am reușit să împac "explicația" cu varza (probabil nu), dar asta este.

Partea de *incredibil* din **Castelana**: ceva mai puțin decât *incredibilul* din **Patimile după Pitești**. Și eu, în 1957, la Jilava, când am auzit pentru întâia oară, din gura lui Fănel Davidescu, așa mi-am zis, am zis cu certitudine, tare, fie și ca o clamație: "*Incredibil!*".

Rămâne partea cealaltă: a lui "se face, nu se face" (să dai publicității asemenea monstruoziități). În asta cred că trebuie să judecăm astfel: la Pitești, victimele fuseseră bărbați - la Castel: femei, ba chiar fete: la Pitești fuseseră abominabile torturile, întretorturările, inimaginabile spurcările liturghiei ale Fecioarei - însă la Castel femeile-fete au fost obligate să facă, nu doar ceva dureros, ci degradant pentru însăși femeia (mama, sora); la Pitești, băieții au fost supuși torturilor - la Castel fetele au fost transformate în sclave. De harem.

La urma urmelor, comuniștii au dat istoria înapoi: la Pitești ceva mai mult: gladiatorii, la Castel ceva mai puțin, pentru că roabele, la noi, au existat și după liberarea țiganilor, iar "practica" era, vai, obișnuință.

Azi e luni; miercuri are să fie, pe Canalul 3, o emisiune despre sclavajul contemporan - firește, practicat pe solul Franței, dar numai de kuwaitieni, iranieni, indieni, egipteni... Prostituatele, chiar cele supuse la regim de "abataj", nu intră în categoria sclavelor, pentru că ele au latitudinea de a pleca - dacă nu le mai convine. Dar cele închise?, cele cărora li se confiscă actele?, cele duse în țări străine și stoarse acolo, fără teamă?

Întorcându-mă: *Castelana* va fi ea atroce, insuportabilă (ca text) - dar nu cumva această murdărie nu trebuie aflată, difuzată?

Am să fac așa: am s-o fotocopiez, am să trimit un singur exemplar la Târgu-Mureș, rugând "să se citească - să nu se publice" (nici fragmentar).

Foarte, foarte obosit. Și neliniștit.

Azi am preparat plicurile cu scrisori pentru Antonesei, Ardelean (ultimele scrisori - pentru volum), apoi am mai scris lui Malița, Lilianeii Trandabur, (țjunsă în Canada și lui Vlad C. Drăgoescu.

Singura consolare: Castelana (apud Ana) e bine scrisă...

Noapte bună.

Marti 25 ianuarie 1994

Azi noapte mi-a fost rău: indigestie - de la carne!

Ieri s-a sinucis Yves Navarre: avea sida.

Timpul, afară, este atât de probabil, încât nu-ți vine să ieși; și nu ies: să-mi înghețe nasul și picioarele?

Castelana: dacă nu o gândesc în termeni de publicabilitate, înseamnă că nu mai gândesc cum gândeam. Până la ea eram convins: *orice text* "despre" o parte din viața noastră sub comuniști trebuie să vadă lumina tiparului. Iar acum mă împiedic în niște principii la care, sincer vorbind: ader - cred că sunt două (dar mari): atingerea religiei fiecăruia (creștină, musulmană, mozaică, budistă etc.) și atingerea femeii în esența ei, de mamă. Zicerea, așa vulgară: "Toate femeile-s curve - în afară de mama." rezumă cum nu se poate mai bine această reținere a fiecăruia dintre noi - las' să se interpreteze ca o interdicție...

Castelana: - dar din partea cealaltă: eu, deținător al acestei taine (nu spun: unicul, dar probabil, în momentul de față, unul din puținii care i-a dat o formă accesibilă prin lectură) nu o "divulg", invocând atingerea onoarei femeii în general (cea care ne-ar putea fi mamă), dar nu țin seama că în acțiunea de "reeducare" a lor, a fetelor, comuniștii au spurcat, au atentat la însăși esența femeii?

Castelana: Ce fac cu ea? O dau spre publicare sau numai pentru lectură ("și informare", cum adăugam eu, naiv, în biletele însoțind textul "Capra și Căprarul" trimis redacțiilor)?

Miercuri 26, ianuarie 1994

Fiindcă nu s-a înțeles că am să plec în curând, deci trebuie să-mi las lucrurile pe care le am în ordine, iată situația cărților mele:

Numărul de treizeci de titluri dat acum câteva zile rămâne, în general, valabil, cu următoarele observații:

1. **Camera de alături:** se va publica după exemplarul corectat și încredințat lui Sorin Cruceru - el chiar anunțase o a doua ediție sub titlul: **Regula jocului;**

2. **Ostinato**: se va publica după dactilograma aflată la Ed. Univers; textul publicat în 1992 nu este totdeauna fidel "fanteziilor grafice" ale autorului.

3. **Ușa...** se va publica după dactilograma aflată la Ed. Cartea românească - deși textul imprimat este curățel, totuși, nu este lipsit de greșeli;

/ Aceste prime trei titluri pot fi adunate într-un singur volum, totalizând $200+200+550=950$ pagini.

4. **În Cerc**: se va publica după dactilograma aflată la Serafim Saka, însă va lipsi un anume capitol (erotic?): vocea Violei - nu mai țin minte care e, am să mă uit în ediția franceză. Acela (capitolul) se numerotează - și atât: rămâne cu numărul...

5. **Gherla**

și

6. **Lățești** - se publică după dactilograma aflată la Florin Ardelean de la *Familia*. Acolo - mai cu seamă pentru **Gherla** - există indicații "de regie" nerespectate de Humanitas.

7. **Gardă inversă**: se publică după dactilograma aflată la Univers, dar un exemplar corectat, cu indicații "tehnice" se află la mine, la Paris.

/ Aceste patru titluri: **În Cerc, Gherla, Lățești, Gardă inversă** vor alcătui al doilea volum - $500+200+150+350=1200$ pagini. /

8. **Culoarea curcubeului** - se va publica după textul (dactilograma) aflat la *Familia* - cartea imprimată în 1993 are numeroase greșeli. Notele vor fi alcătuite după exemplarul (din carte) corectat de mine, aflat la mine, la Paris.

(Publicate mai multe în același volum, volumele în "serie" - desigur, se va publica o singură Cronologie - după cea corectată și trimisă pentru Gardă inversă; de asemenea, o singură "bibliografie" - în schimb, după fiecare titlu, "referințele critice" la acea carte).

9. **Patimile după Pitești** se va publica după prima ediție (Solacolu) în românește. De asemenea, **Avertismentul autorului** - sau așa ceva. În ediția de la Cartea Românească a fost suprimat finalul avertismentului (1. Vartic a spus cam așa: "Noi am decis așa - e mai bine. . ." - n-am aflat cine sunt noi-ii și pentru cine e mai bine).

/ Aceste două titluri - **Culoarea și Patimile** - vor alcătui al treilea volum: $500+300=800$ pagini. /

10. **Soldatul câinelui**: se va publica după dactilograma aflată la mine, la Paris - cea de la Humanitas este plină de greșeli. Se include - ca și anterior - episodul Breban și se explică, în subsol, că, inițial a făcut parte din **Căldură mare**.

11. **Bonifacia**: se va publica după ultima variantă, cea aflată

la Florin Ardelean, la Cistelean (provenită de la M. C. Oros).

12. **Justa** se va publica după dactilogramă aflată la mine, la Paris.

13. **Castelana** - de asemeni, după dactilograma aflată la mine. (Acest text va fi publicat după moartea mea - am explicat de ce).

/Patru titluri alcătuind al patrulea volum $225+325+115+85=750$ p.

14. **Din Calidor** va fi publicat după dactilograma aflată la mine la Paris - de altfel și la A. Vartic, la Chișinău...

15. **Arta refugii** va fi publicată după ediția Dacia, corectată, după dactilogramă - dar fără prefață.

16. **Astra** : se va publica după ediția Dacia, corectată după dactilogramă.

/ Al cincilea volum, va avea: $350+350+220=920$ pagini /.

17. **Sabina** (I și II) va, fi publicată după dactilograma aflată la mine, de asemeni, la Cistelean (de la M. C. Oros).

18. (**Sabina** II)

19 și 20: **Roman intim** (I, II și III - ei, da, există trei!) se va publica după dactilograma aflată la mine.

/**Sabina** și **Roman intim** vor alcătui al șaselea volum: $660+660=1.320$ pagini /

21. **Patru dialoguri** se publică după ediția Echinoc mult corectată - încă nu a apărut, dar când va apărea am să corectez.

22. **Dialog I.I.I.** se publică după dactilograma aflată la mine și la Călin Vlasie.

23. **Alte dialoguri** - aici intră cele avute cu Solacolu (mai multe), cu Liviu Antonesei, cu Gabriela Adameșteanu (cred că două) și cu Rodica Palade.

/Dialogurile vor constitui al șaptelea volum: 1.000 pagini/

24, 25, 26, 27: **Jurnalele**: după dactilogramele aflate la mine, cu excepția Căldurii (la Vatra). Primele trei sunt gata scrise, al patrulea: acesta, în curs de a fi scris.

/Primele trei - 24, 25 și 26 - totalizează 1.040 pagini. Oricâte ar avea la patrulea, va fi inclus în volumul opt)

28. **Scrisorile** se vor publica după volumul în lucru la Familia.

/Ele vor alcătui al nouălea volum: 700 pagini.

29. Articolele: în mare, după ce am adunat în vederea publicării la, inițial, Humanitas, apoi Litera. După dactilograme, nu, Doamne-fereste (atâta cât este) după "varianta Litera"

/Acesta va fi al zecelea volum și va avea în jur de 1.000 pagini /.

30. **Alfabecedar** - se va publica după dactilograma aflată la mine - și numai la mine.

Greu de spus pe câte pagini se va întinde. Are circa 42.500 cuvinte, unele - mai ale cele de la începutul alfabetului - au și exemple, deci ocupă o întreagă pagină - pe lățime. Dar vin cuvintele înșiruite, iară exemple - acestea ar fi de așezat pe două coloane.

/Alfabecedarul alcătuiește al unsprezecelea volum și va avea între 1.000 și 1.500 pagini convenționale /.

Acum "interdicții":

a. Textele menționate în această listă - de 30 titluri - *nu se vor publica niciodată* - nici fragmentar. Aici intră intențiile numite: **Ela, Venina, Petru și Pavel, Din gară** (prima variantă - în fapt, o altă carte, despre Basarabia... viitoare) și celelalte pe care nu mi le mai aduc aminte - și bine fac;

b. Fragmente, variante, "tentative" - *nu se vor publica niciodată* - publicabile fiind doar cele numite în lista de 30 cu indicația textului de publicat (ediție anterioară, dactilogramă etc.);

c. Scrisori de ale mele adresate altora - nu se vor publica decât cele (și în forma pe care le-am prezentat) de la Editura Familia. Dacă după dispariția mea vor fi găsite și alte scrisori "interesante" (de-ale mele) - să fie interesante, dar să nu fie publicate.

(Scrisorile pe care le-am trimis altora - altă poveste: decide destinatarul lor).

d. Scrisori primite de mine de la Eliade, Cioran, Ionesco, Prințul Nicolae, senatori americani etc. - pot fi publicate, cândva, deși eu nu văd interesul lor. Cred, în continuare, că un text publicat este un text pe care și l-a asumat autorul - nu destinatarul. Numai în cazuri de urgență, cum a fost cu "istoria" scrisă de Doinaș, de Ioana Postelnicu, am publicat scrisori primite - în rest...

Apoi, fie vorba între noi: treizeci de titluri însumând 11.000 pagini nu este arhi-suficient? De ce să mai fie adunate așchiile, "căzăturile"? Dacă alți autori păstrează totul și recomandă a fi dat publicității totul - eu nu sunt dintre aceia. Pe de o parte, nu cred că eventualul cititor trebuie copleșit de cantitate - și mai ales de material brut și de moloz; pe de alta, există o pudoare a autorului: chiar dacă în texte (lucrate, cântărite, ciocănite) și-a dezvelit sufletul, ba chiar și-a dezgolit trupul, nu merge până la arăta lumii cum a asudat el, scriind; cum a găfâit el lucrând - rămâne textul finit (pentru toată lumea), și rămâne o eventuală consemnare într-un jurnal, despre "dedesubturile" lui - Pentru cei doritori să afle așa ceva. Și așa cum el, scriitorul, pe când era adolescent și

voia să se facă scriitor - nu a învățat nimic din "bucătăria" marilor scriitori: ci numai din... bucatele lor (cărțile finite), tot așa: ce rost să propună "rețetare"? O carte cât de cât lizibilă nu se va face combinând "științific", atâta romantism, atâta tragedie, atâta comentariu filosofic, atâta sex, în fine, atâta "social", elaborarea ei fiind mai complicata - și totodată mai simplă. O carte se poate "povesti"; se poate discuta despre ea (fiecare despre... cartea lui), dar nu se poate "analiza" în sensul chimic (nici măcar alchimic) și nu se poate "prinde" în scheme, schițe, planuri cu săgeți, cu "nivele" și alte prostisme structuralismatice.

Cam atâta, pentru azi, despre testamentul meu literar. În fine: literatumatic.

Mă simt ceva mai ușurat. Numai de-ar găsi "executorii testamentari" ai mei dorințele (amănunțite) testamentare...

(Să nu uit: la volumul de dialoguri ar putea intra cât am apucat să scriu din **Monolog** - după tehnica din **Gherla**).

Am primit scrisori de la M.C.O. și de la Cistelecan. I-am răspuns lui C. și i-am scris lui V. Podoabă - care, după spusele colegului său chiar s-a apucat de lucru. I-am transmis lista titlurilor (30) precum și locul unde pot fi găsite dactilogramele. Să văd dacă-mi răspunde...

Am mai dactilografiat câteva pagini din **Justa**.

Duminică 30 ianuarie 1994

Adineauri mi-a telefonat Efros - de aici, de la Paris, unde iar a venit cu o delegație economică. Îmi spune că Basarabia a scos cărțile - că i-a spus A. Vartic, dar atât, că el (Efros) nu le-a văzut. Și că Vartic vine el, cu cărțile înapoi...

Mai știi: s-ar putea să fie adevărat!

Luni 31 ianuarie 1994

Cumplită oboseala: din ce trece timpul, ea se umflă - în progresie geometrică. Cred că am mai spus, o repet, devin din ce în ce mai greu; mă desprind cu tot mai mari dificultăți de pat, de scaun... De unde concluzia: (în timp ce sufletul urcă) trupul coboară în pământ - pentru ca pământ să se facă. Am primit răspuns de la Mihai Enoiu. A primit cartea.

Lulu (la telefon, Anei): că Viorica Oancea nu se prea mișcă. La întrebarea ei, Viorica a răspuns cu o întrebare «Să fac două volume din articole? Unul literar, celălalt politic... ?» Doamne-doamne. Cât o fi tembelism și cât ticăloșie?

Am frunzărit întâi **Roman intim**, apoi **Sabina**. Ciudat:

simultan, le uitasem și eram saturat de ele (și nu doar de ele...). La prima parte (uitatul) pun și surpriza plăcută: «Ia te uită, nu-i chiar prost scris!» - dar / ori / sau o lehamite Iară margini...

Dacă aș muri mâine (de ce mâine? azi!), nu mi-ar părea rău. Sunt atât de obosit încât nu mai am energie și pentru eventuale regrete. În starea asta - finală - se vor fi aflat muribunzii din lagărele nemțești și rusești: fără reacții.

Azi, așa mortăcios cum sunt am mai copiat două-trei pagini din **Justa** și din **Castelana**. Am încercat apoi să dorm - n-am avut putere nici să mă hodinesc oleacă. Stau pe scaunul dinaintea mașinii de scris așa cum stă (într-un film - nu contează care) un împușcat în ceafă: cu bărbia în piept și adânc cocârjat. Pe spate nu cade - există spătarul; nici în lături - a fost bine "centrat" - iar în față are mașina de scris care, ea, se bate singură...

Fiindcă au venit vești proaste de la București (**Articolele**), mi-am reactivat dorința de a propune cărțile "grele" tot la Chișinău. Adică **Sabina** și **Roman intim**. Prima se află la Chiriță, la Hyperion, a doua am să o dau lui Efras să o ducă. Și, de ce nu?, și un exemplar din **Alfabecedar**... Deși nu văd lipirea Alfabecedarului de Basarabia. Ca de altminteri nici **Articolele** - la care mă gândi sem, la un moment dat - acestea ar fi de luat de la București.

Numai că nu am interlocutor, iar cărțile apărute... A. Vartic i-a spus lui Efras că au apărut - Dumnezeu știe care-i adevărul.

FEBRUARIE 1994

Marti 1 februarie 1994

Ceață, ceață. Am fost la clinică să mă programez pentru Dr. Duret (în 11 ale lunii). Am crezut că, din aceeași mișcare, pot face și analiza sângelui - drept pentru care n-am mâncat, nu mi-am luat nici medicamentele. Când colo: trebuie să am recomandarea expresă a doctorului, ultima oară când am fost la el, mi-a împuiat capul cu analiza - ca să-mi schimbe medicația - dar nu mi-a dat recomandare!

Ca să vezi de ce sunt eu deprimat! De parcă n-ar fi tot aia - ori cu-analiză, ori fără-de (analiză).

Mă lucrează, mă lucrează Chișinăul. Dacă, într-adevăr, A. Vartic scoate Calidorul și **Arta refugii**, atunci (deocamdată) sărim peste **Astra** la **Sabina**; și la **Roman intim**. Surpriza ar fi ca tocmai săracii basarabeni să-mi scoată cărțile grele.

E ora 9 dimineața, iar eu sunt gata-obosit. Astă noapte am dormit - dar agitat în felul meu: fără să mă agit cu adevărat, adică să mă perpelesc în așternut, să dau din mâini și din picioare; nici agitat de vise multe nu sunt - ci... așa: nu mă zvârcolesc, nu visez - dar nu dorm odihnitor Mai știi: poate din pricină că dorm prea-adânc, sunt eu atât de istovit la trezire.

Am citit cartea lui Lupan și a celuilalt (?) despre finanțarea partidelor comuniste de către URSS. Știam de mult - dar acum, în fata documentelor...

Față cu asta, mai întâi un sentiment de *prea-târziu*: toți "Ajutații" occidentali sunt la pământ, iar participanții (după 1945) la ajutoare - țările comuniste ocupate de Ruși - sunt, acum și ei la pământ... Zic și eu, băbește: E-he, dacă aceste informații *ar fi venit la-timp*... Necazul fiind că occidentalii au fost informați - dar dacă nu proveneau din arhivele sovietice, ca astea... ;

Al doilea sentiment - jale: nu de rușinea nerușinării partidelor comuniste occidentale că au primit dolari, au primit bijuterii, diamante, au primit concesiile comerciale, ci jale de nenorociții de cetățeni ruși: bestiile de comuniști au risipit în Occident, nu doar tezaurul țărilor - confiscat; nu numai aurul și bijuteriile marilor aristocrați, marilor burjui, marilor industriași - arestați, poate chiar împușcați, "sculele" confiscate, însă după ce au epuizat stocul de diamante și de aur (deși se străduiau bietii deținuți să scoată altul altele...) - comuniștii au smuls pâinea de la gura concetățenilor, ca să plătească... revoluția mondială... "Fond" la care a participat și România, până în 1968 - zice Lupan. Când a refuzat să mai contribuie...

Am să mă uit mai atent prin carte, dar cred că nu mă înșel acum când afirm că n-am întâlnit "urma" Chinei - înainte de '49: nici a Coreei (de Nord) după împărțirea peninsulei. N-am întâlnit nici măcar pomenit Vietnamul- de Nord, nici Cuba, nici Angola.

Pe scurt: o stare de greață - cu vomă. Răul e pe adânc - și pe lat. România reprezintă un căcățiș, nu doar din punct de vedere geopolitic actual - ci în toate privințele. Este și ea, acolo, într-o listă a nefericiților, nu figurează în față, dar nici ultima nu este, ca să fie remarcată în vreun fel.

Mă tem că nația asta, nație și a mea, umblă în patru labe, fiindcă... trece apa peste ea - dar, umblând în patru labe, nația "atrage" asupra ei apa - care, altfel ar trece prin altă parte... M-m legănat și eu cu iluzii: îmi închipuim că Răul are un început: instaurarea comunismului... A trebuit să vin în Occident, pentru ca, în primul rând, să nu mai recurg la scutul (sau pavăza, platoșa), nu atât naționalistă ("Românul e cel mai bun"), ci mai degrabă de... fost deținut politic: "Răul vine de la Răsărit.. ." După ce am venit în Occident, pe de o parte, citind ceea ce nu citisem în România: pe de alta, auzind din gura unor mari-martori ai perioadei interbelice: Monica, Virgil, Eugène Ionesco; apdi lucrând la cartea despre Pitești (în fapt: cărțile), am fost obligat să accept că, pe de o parte, noi, românii, departe de a fi fost "cei mai viteji și mai dreپți..." - am inventat Piteștiul; că, pe de altă parte, comunismul n-a făcut decât să precipite o stare în plină ebuliție - și care a început o dată cu conflictul legionarii - Carol II.

Plictiseala fiind următoarea: chiar printre alfabetizatorii mei de aici s-au aflat "descurajatori" ai unor informații pe care le posedam direct. Vorbesc de Monica și de Virgil, care niciodată nu au acceptat "teza" mea, anume: foștii polițiști, foștii jandarmi, foștii agenți ai Siguranței nu se deosebeau de securiști, milițieni decât prin... timpul fiecăruia. Or, eu îi cunoscusem și pe polițiști, și pe jandarmi, și pe siguranțiști, și pe prefecti, și pe procurorii-regali... - din închisoare, din d.o... Că primii nu comiseseră bestialitățile cestorlalți - numai pentru că nu li se dăduse ocazia - și încă (ziceam eu) noi exercităm o cenzură asupra comportamentului celor de la Siguranță față de cei care le cădeau în labă, îi judecăm numai după mărturiile legionarilor - or legionarii spun numai o parte din adevăr...

A doua "informație" pe care sfătuitoarii mei nu o acceptau în ruptul capului: că guvernul - și nu "bandele necontrolate" - a luat măsurile, nu doar de deportare a evreilor, în timpul războiului, dar și de exterminare a lor. Monica, de pildă, îmi sugerase (cum s-ar zice: îmi indicase bibliografia) în cazul lui Virgil C.

Gheorghiu, cu care mă aflam în proces (îndemnat tot de Monici), să produc citate din **Ard malurile Nistrului** - cu prefață de Arghezi..., dar, în același timp refuza să creadă că ceea ce relata Gheorghiu despre soarta evreilor era și adevărat!...

Miercuri 2 februarie 1994

Tot timpul visez că am destui bani ca să mă editez de capul meu. Aș trage o serie - În șapte volume (groase), incluzând toate cele treizeci de titluri în câte 1.111 exemplare pe care le-aș distribui gratuit. Las-să zică răuvoitorii că, neavînd cititori adevărați, adică și cumpărători, le-am băgat cartea pe gât...

Nu mai am răbdare să răscolesc prin celelalte volume de jurnal (dealtfel, sunt încă zăpăcit de salamizarea timpului, iar în momentul de față Ana este în curs de a fotocopia **Jurnal pe sărite**), ca să văd dacă am mai amintit de această adevărată pacoste de pe capul meu: nu am avut și nu am editor-corector.

Situațiunea fiind asta: dacă las la o parte **Camera de alături**, toate celelalte cărți au apărut fie în limbi străine, iar editorul și corectorul îmi erau... simpatici, dar nu și colaboratori; fie, începînd din 1990, când au început a-mi apărea cărțile în românește, în România (această din urmă precizare trebuie subliniată), în prima parte: graba; în a doua inerția (în grabă, în "respectul" față de autor, în nepricepere, îri rea-voință - ca la broșurica **Amnezia la români**) - au făcut să nu fiu întru totul mulțumit de modul cum au ieșit tipărite cărțile mele; și, în primul rînd, nemulțumit de mine.

Ideal (!) ar fi fost să am, dacă nu un secretar (ce, mi-ar fi stricat? - mie nu, dar lui, neplătit, da), atunci un colaborator-editor-corector. O persoană care, cunoscînd și meserie (de editor-corector), să fi făcut și cu mine cum se făcuse cu toți - dar cu toți! - scriitorii români care publicaseră în România, în românește: să citească dactilograma; să semnaleze autorului "scăpările" de gramatică, de ortografie, de logică; să discute cu el, autorul- în cunoștință de cauză, hotărînd, desigur, el, dar după ce va fi fost văzut de alți ochi, deci confruntat.

Firește, este absolut necesară corectura pe șpalturi, însă aceasta poate deveni inutilă (de zădărnice, de lehametie) din pricină că lipsise acea fază de căpătâi - ceea ce se cheamă cu un termen prea larg (și strîmt totodată): editarea.

M-am mai plîns în dialogul cu Cistelecan din *Vatra* de lipsa... confruntării cu colegii, și ei scriitori în românește. Nu știu dacă s-o adaug ori s-o îngrop în lipsa-editorului.

Oricum repet: începînd cu **Ostinato** - vasăzică al 2-lea titlu

din cele 30! - am scris, dacă nu ca un orb, atunci ca un surd: am scris pentru mine, când eu voiam, doream din toată inima să scriu... nu doar pentru mine, să mă confrunt, să mă verific, să mă cântăresc după criteriile cu care erau cântăriți alții - toți ceilalți scriitori români din România.

Și nu s-a putut. Din "vina" mea, firește. **Ostinato, Ușa..., În Cerc, Gherla, Gardă inversă** - cărți scrise în România, unele difuzate fragmentar la Europa Liberă, pe când eu mă aflam în România - dar necunoscute în afara unui cerc foarte restrâns de editori de meserie, referenți (Raicu, Marino, Crohmălniceanu) - iar dintre prieteni: Valeriu Cristea, Dana Dumitriu, Virgil Mazilescu, Dieter Schlesak (până la plecare), Anemone Latzina (și, probabil, o pagină-două, János Szasz). Miron Radu Paraschivescu (atât cât foiletase în redacția nemților) - și atât. Mai departe, în timp, nu s-a putut merge: puținul cunoscut de puțini (despre cărțile mele) a fost uitat, iar cei care, în principiu, îmi erau "aliați" îmi erau... din principiu.

Avea dreptate Gabriela Adameșteanu - întâi în articolul din *România literară*, din primele săptămâni ale anului 1990; apoi din discuția avută în vara aceluiași an, aici, la Paris - anume că eu eram un scriitor necunoscut în România.

Desigur, nu protestasem, pe față, împotriva unei astfel de afirmații, dar în sinea mea îmi ziceam că Gabriela (și toți cei care spuneau asta) se înșeală: că, desigur, românii din România nu avuseseră cărțile mele românești în mâini - pentru luminosul motiv că... nu existau asemenea cărți (în românește), dar cele în franțuzește, în nemțește, în olandezește? - măcar așa, prin diplomați, ori cu prilejul vreunei călătorii în Occident (aveam câteva "probe": Liiceanu și Pleșu, veniți la Paris de la Heidelberg citiseră **Le Tremblement...** apoi Dan Petrescu, venit înapoi în 1988, îmi spusese că ei, la Iași citiseră "aproape toate cărțile editate în franceză"); iar dacă nici așa, nici altfel, atunci ascultaseră la Europa Liberă și chiar de nu sunt textele mele (literare) și radiofonice, măcar ca informație tot le va fi parvenit...

Da de unde! Cum am mai spus: uitaseră și ceea ce știuseră cândva despre mine, despre cărțile mele.

Cu trecerea timpului (de după 22 dec. '89), mi-am anunțat părerile despre acest "fenomen" - astfel: uitarea mea, ca autor de cărți, se instalase numai la... scriitori, unii buni prieteni ai mei, atât în România, cât și mai apoi "peste gard". Cei (firește: o minoritate a minorității și ei) care nu au uitat sunt necunoscuții, ne-scriitorii, de a căror existență aflu pe sărite, cu prilejul câte unei corespondențe (vreau să spun: a unei scrisori a cititorului) din 22...

Nici o enigmă în asta: uitarea (în general) la scriitori, fiind o formă de protecție, iar uitarea mea, în cadrul protecției, teama de... comparație.

Eu însă despre altceva vreau să vorbesc: despre faptul că nici acum, când, în sfârșit, îmi apar cărțile, cărțile nu-mi apar normal - o normalitate posibilă, chiar în timpul acesta anormal - din pricilla necomunicării dintre mine, autor și dragii de editori. Pe de o parte timpul impus de comunicarea epistolară; pe de alta, "respectul" cu care mă tratarisesc tinerii mei prieteni și care îi împiedică să-mi facă obiectiile (pe text) normale între colegi. În concluziune: dacă câștig la Loto destui bani ca să mă editez, am să dau o parte din ei unui editor-corector (sau, mai bine: unui cuplu - sărac și priceput, l-am găsit demult, atât că n-am găsit și banii. . .).

Am citit **Adio, Europa**, a lui I.D. Sîrbu. Atâta auzisem despre cartea asta, atâta vorbisem (de bine) despre ea, încât... La urma urmei, cu **Adio, Europa** s-a petrecut aceeași încărcătură de așteptare (apoi de deziluzie) ca și cu **Ostinato**: nu este ceea ce așteptam de la ea, eu, cititor...

Desigur, în concertul prozei românești contemporane, I.D. Sîrbu este singular: nici un alt text dintre ale celor ce scriseseră pentru sertar: Noica, Steinhardt, Mihadaș - nu ajunge măcar la glezna **Europei**... - ba dacă aș da calificative abuzive: al lui Noica e artificial al(e) lui Mihadaș, de-a dreptul prost al lui Steinhardt sclifosit: și... iezuit (ei, da: un ovreu, convertit la ortodoxismul legionar devine iezuit la cub!).

Spuneam că Europa lui Sîrbu mi-a procurat mari desfătări - în chiar timpul lecturii: într-un fel, "amestecatul" Sîrbu, acest ceho-maghiaro-șvabo-sârbo-țigan era un perfect produs al Europei Centrale și, ca scriitor se înscrie pe linia unei tradiții iudeo-austro-cehe. Umor-galben, dezbateri de idei (aici, centr-europeanul a primit un șvung substanțial de la sudicul, arhipelagicul Caragiale), stăpânire excelentă a limbii române - ca un neromân ce este (și de foarte mirare la un, totuși, ardelean) - nu mai vorbesc de curajul a-normal de a scrie și de a păstra asemenea scrisuri, el, un fost deținut politic.

(Discutând cu Ana, acum câteva zile - despre, exact **Europa**..., observam că, din prima jumătate a anului 1990, când într-un interviu afirmam că scriitorii români care au scris pentru sertar sunt... "cinci în total, toți cinci foști deținuți politici"... - dar când îi număram, număram ca Pristanda, fiindcă "cei cinci" erau patru mari și lați - și tot atâția au rămas, după patru ani de la revoluțiunea lor - a scriitorilor...)

Însă, după ce am temrinat cartea, am avut mai întâi senti-

mentul că fusese rasolită, încheiată în mare grabă; apoi că, chiar dacă n-ar fi fost grăbit sfârșită, tot.. jos zboară. Evident față de vulturii prozei române contemporane - D. R. Popescu., Breban, Țoiu, M. H. Simionescu, Radu Petrescu, Gabriela Adameșteanu, Bălăiță, Uricariu, Nedelciu, Groșan (voi fi uitat pe vreun mare-prozator? - nu, pe Buzura nu l-am uitat - l-am omis), I. D. Sîrbu zboară la înălțimi amețitoare, inaccesibile celorlalți.

Și totuși... Simțământul sâcâitor: și lui Sîrbu îi lipsește "ceva" - dar ce? Talent? Dar și el are talent cu carul! Știința de a construi o carte? - o are; și pe aceea de a conduce cu umor - bașca "însușirea marxismului" - pe care-l combate puternic. Atunci ce-i lipsește lui Sîrbu - ca să fie, nu perfect, ci normal?

Uite, mi-a scăpat cuvântul / bată-l sfântu! / : normalitate. Mai aproape: libertatea-cu-care-scriitorul-gândește-și-scrie.

Ce tristețe: dintre sutele și sutele de prozatori - cu toții: extrem de dotați - "revoluția" i-a surprins cu câte ceva în sertare doar pe patru; iar produsele doar a doi dintre aceștia (Steinhardt și Sîrbu) intră în zona literaturii de calitate, însă, iată, și cel mai bun dintre ce buni (Sîrbu) este lipsit de esențial: de normalitatea libertății.

Mereu îmi vine "exemplul" - nu atât Soljenițan cât Șalamov: Acest mort-printre-morți a scris cu o libertate cu care, e drept: numai moartea ți-o dă - însă, ca să spun așa: până și el, Șalamov, fusese cândva în viață; pe timpuri, viu. Și de ce se comporta *altfel* decât scriitorii români în cvasitotalitatea lor?

Mă gândesc că, la urma urmei, dacă Sîrbu ar fi avut norocul să trăiască la București - unde se trăsesse mai tot scriitorul român - poate că n-ar fi scris **Europa**... Cartea asta - singulară - a ieșit din disperarea celui care nu reușește să intre "în rând cu semenii", chiar geograficește rămânând un pedepsit la provincie! Nu vreau să trag concluzii pripite, dar mă întreb: oare dacă Grigurcu nu ar fi fost de când se știe ținut la o parte, iar când i se dădea și lui un locșor, acela era doar pentru o singură ocazie și care, de la Oradea, a aterizat la Târgu-Jiu - ar mai fi fost Grigurcu de azi? (Să-l țină Dumnezeu așa, pentru că atâția alții au căzut, surprinzător).

Ca să închei: Pe cei mai mulți persecuțiile îi laminează, îi distrug, îi anihilează - pe alții (din păcate, doar doi scriitori până acum: Sîrbu și Grigurcu) i-au... dacă nu: îndârjit, atunci prezervat de compromisuri.

Joi 3 februarie 1994

Revin la **Plângerile lui Ieremia**:

Scriu aproximativ corect - gramatical - dar nu corect. Sunt convins: nici Eminescu, nici chiar Caragiale (campioni și în materie de limbă) nu scriau (pe hârtie, cu pana, cu mâna lor) corect românește: în momentul în care li se dădeau articolele la tipar, o mână de meseriaș îndrepta scăpările și de limbă română; și numai în cazul lui Caragiale: el și-a putut vedea volume publicate, deci se poate vorbi de alte mâini de meseriaș în ale gramaticii - care au intervenit între manuscris și tipăritură. Nu fac decât să amintesc o evidentă: în vederea tipăririi unui text, editorul joacă rolul "intemediarului": nu îngăduie să apară, tipărite, și "scăpările" autorului.

Cu mine, autor, editorul (Cornel Popescu) a "lucrat" doar o parte din cărțulia de debut (fiind un caz, de el ocupându-se Gafița) dar în lungile - și latele - ceasuri de așteptare a câte unei "întâlniri decisive", vedeam, auzeam cum lucrau autor și editor. Un amănunt - important: după știința mea nici un scriitor din lume nu folosește - în timp ce scrie - îndreptarul ortografic al limbii în care scrie. Mai apoi, când corectează, când re-corectează, da, desigur - dar nu atunci, pe loc.

În anii în care am lucrat la *România literară*, am avut prilejul să văd cum scriu scriitorii contemporani. În mare majoritate: corect - "scăpările" inerente erau îndepărtate, tacit, de noi, redactorii-editori. Altele, mai evidente - de logică, nu e gramatică - le consemnam pe margine, cu creionul și, la proxima vizită a autorului, le discutam, le rezolvam.

Existau (există) însă în România scriitori (prozatori) care nu știau (nu știu) să scrie românește. Mi-au rămas doi "stâlpi" - și ai prozei, în general și ai... demonstrației mele în special, fiindcă vreau să spun: între ei doi se întinde o întreagă categorie de scriitori care scriu incorect în limba română. Vorbesc de Fănuș Neagu și de Sorin Titel.

Despre Fănuș auzisem că este "analfabet" pe când eram la Institutul de literatură "Mihai Eminescu" - dar atât, nu avusesem ocazia să-i văd scrisul, atunci, în 1954-56. L-am văzut după 1968, la *România literară*. Ciudat însă Fănuș avea (și în ochii mei) circumstanța atenuantă a... băiatului duhnind de talent și care nu mai are nevoie de altceva - de-o pildă, de gramatică elementară; era în vogă la "Eminescu" (mai puțin în seria noastră, cu totul "nouă" - în sensul că aveam cu toții bacalaureatul) - în afară de cea a "beției absolut indispensabile pentru a scrie poezie" (vezi Esenin...), cea a "talentului nativ" carele te scutește de a stăpâni gramatica limbii și de a citi... Așa l-am lăsat, așa l-am găsit. Dar, cum am mai spus: deși nu-mi displăceau deloc anume proze ale lui "cu Bărașanul", viața și opera lui Fănuș Neagu nu-mi dădea

insomnii.

Cu totul surprinzător era Sorin Titei: "băiat școlit", făcuse Filologia la București - este adevărat că fusese exmatriculat în anul IV (sau V?), dar nu fusese arestat împreună cu colegii și prietenii săi Lupaș, Negrea - nici măcar ca Vasile Rebreanu, "reținut" o vreme... Manuscrisele lui Sorin erau..., dacă nu o rușine, atunci o taină: cum Dumnezeu acest băiat - totuși foarte citit (și în franceză!) - era incapabil să scrie o singură propozițiune fără o greșeală cât roata carului? Nu mai vorbesc de eternele virgule (slăbiciune a tuturor scriitorilor, rezolvată "cu toporul" de editor), dar Sorin ignora trăsătura de unire (spune-mi, ia-l, unde-ai fost?); telescopa cuvinte care nu aveau de ce să fie băgate unu-n altul - iar unele fraze sau sfârșituri de fraze deveneau total ilizibile (și ininteligibile).

Mie, totuși, "coleg de proză" Sorin nu-mi încredința vreun text al lui - manuscris - îl dădea la dactilografiat, însă numai după ce Virgil Mazilescu îl "aranja" o primă oară; "a doua" - tot Mazilescu - era băiat minunat Virgil: poate, cel mai stăpân pe limba română, din redacție...

Ei, da: Fănuș, Sorin Titel - și atâția alții - își... permiteau cum se spune la București, să scrie ca dracu' - atâta vreme cât exista o Magdalena Popescu (Bedrosian), o Geta Dimisianu (m-am rezumat la Cartea românească și numai la proză), totul era în regulă: noi, scriitorii scriem (cum dă Dumnezeu), voi, "responsabilii de carte" aveți grija (de onoare!) de a ne gramatiza pe noi - geniile...

Aș fi avut și eu nevoie de un "responsabil de carte" de oricâte ori am recitit câte un text, preocupat de el n-am băgat de seamă greșelile, nu doar de dactilo, ci și gramaticale; ci și incorectitudini despre care eu nu știu că ar fi... incorectitudini (iată, nici în momentul de față nu sunt sigur: proiect? proiect?) - pe care numai un ochi neimplicat - și care poate recurge frecvent la **Îndreptar** - poate să le observe și corijeze.

Vineri 4 februarie 1994

Și nu mai crește ziua- ceea. Iată: în momentul în care scriu este ora 8,20 (dimineața, firește), dar tot n-a terminat de... crăpat-de-ziua, tot așa, între câine și lup, între cal și măgar, între un crac și celălalt a rămas.

Am răsfoit **Jurnalul de noapte lungă** și cel **Pe sărite**, cât a fost fotocopiat: mult mai multe repetiții decât mă temusem (și mă așteptasem). Unde mai pui că, tot în vremea asta am corectat dactilografiat pe ici-pe colo câte o pagină, **Justa**, deci "scena cu Grigurcu" apare de trei ori! Trei variante - esențialul este același,

însă orișicâtuși. Dar nu am de gând să "corectez". Asta - și așa - este memoria mea: se lasă pradă amănuntelor "noi", dar păstrează linia dreaptă a adevărului.

Azi, în principiu, trebuie să treacă pe aici Efros. Dacă da, atunci am prin cine trimite **Roman intim** și **Astra** și **Bonifacia** - **Sabina** fiind acolo, de un an, la Chiriță. Dacă nu - cu altă ocazie (răscolind prin punga cu cărți de-ale mele, am băgat de seamă că era cât pe ce // să le trimit încolo prin 15 octombrie '93: după vreo lună fusese iar cât-pe-ce...).

Asta vine așa: aștept să-mi vină promisa carte **Patru dialoguri** de la Echinox. Și, dacă Alah e mare (și e!), atunci au să-mi vină, de la Chișinău și **Calidorul** și **Arta refugii**.

Astă-seară, pe la orele 19 i-am dat lui Efros, să ducă în Basarabia: **Roman intim**, **Bonifacia**, **Astra**; de asemeni, **Bibliografia** și vreo zece cărți tipărite.

Duminică 6 februarie 1994

Abia acum realizez! Mi-au trebuit atâția ani - ia să-i număr pe degete: 89-90, 90-91, 91-92, 92-93, iată am intrat în al cincilea an și eu abia, acum pricep cât rău le-am făcut colegilor de la București, confrăților, cobreslașilor români din România!

Răscolind hârtiile de pe un raft, am re-dat (mi-a trecut prin mâini de atâtea ori - dar nu a zberlat: "Iată-mă! Ia-mă-n seamă!") de o publicație care trebuie să fie un catalog al editurii Cartea românească, dar care poartă numele: "Exemplar de SEMNAL 2", însă ca totul în România, nu e datat - ar putea fi anul 1984 (deduc), pentru că chiar pe copertă sunt prezentate o parte din cărțile apărute în 1984 - așadar, ar fi al 2-lea semestru (trimestru?) al anului (84).

Încep în dezordine, cu scriitorii - pe urmă veniți în exil: Mihai Dinu Gheorghiu, Ioana Crăciunescu, Dinu Flămând, Petru Romoșan, Matei Vișniec, Mircea Iorgulescu, Al. Papilian (figurează la 1984!), Lucian Raicu, (8!).

Continuu cu morții recentți (atunci în '84), dispăruți de atunci:

Marin Preda, Radu Tudoran Lăncrănjan, Marcea, Piru, Ivasiuc, Nichita Stănescu, Hagi, Florin Mugur, Virgil Teodorescu, Paul Georgescu, Dana Dumitriu, Radu Petrescu...

Toți aceștia - și încă mulți alții, "floarea literaturii" alcătuiau (nu doar în "semnal") o lume rotundă, armonioasă (și închisă) în care era plăcut să trăiești, în care erai cineva din punct de vedere social - și nu numai... (prin intermediul Semnalului); ei se "discutau" reciproc, scriau unul despre altul, desigur, numai de

bine - de-rău scriau doar "răii", iar "bunii" nici nu catadicseau să răspundă, chiar atunci când aveau voie de la prefectură. Într-un cuvânt: o lume simpatică, în care oamenii se cunoșteau, se întâlneau, se salutau (iar dacă, în gând ziceau ce nu aveau curajul să spună cu glas tare despre salutat - mare lucru), mai chefuiau dimpreună, mai mergeau la "întâlniri", în provincie, unde ascultau "glasul maselor de cititori", după care se ghiftuiau, beau pe sparte, pe după cap cu activiștii, cu securiștii, cu milițienii - din "rezervele de partid", ba aduceau și acasă ceva carne (gratuită!) și o sticlă-două, chiar damigene cu băutură "de la Nașu"...

Și chiar dacă după 1984 mulți dintre aceștia au "fugit", totuși rămăsese constituită lumea bună a Uniunii Scriitorilor - iată de ce voiau Țepeneag și Breban "o nouă Uniune a Scriitorilor", iar Lucian Raicu și alții (e-he! câți alții!) nu ziceau ba: le lipsea structura despre care scrisesem în **Căldură mare**...

Și când se simțeau ei mai bine - în așteptarea "pensiilor de scriitor", vine peste ei nenorocirea: evenimentele din decembrie '89, care, orice-ar zice ei, au adus măcar libertatea de exprimare. Dar ce să facă ei cu ea? Manolescu a scris-o, cinstit. El nu avea nevoie de mai mult, el era mulțumit cu câtă era, cu câtă primea (când a afirmat că, "în cele din urmă, toate scrierile de valoare au fost publicate în România"... Zidul Berlinului, năruindu-se, a antrenat după el năruirea tuturor "câștigurilor scriitoricești"!

Cum această nenorocire generală n-ar fi fost destulă, uite-l și pe Goma ăsta, că le reproșează că n-au fost curajoși, că n-au făcut ce trebuia că nu s-au băgat în politică...

Necazul fiind: dacă păguboși ca alde Al. George au pierdut ceea ce aveau (dacă nu curgea, tot pica; și nu i-au fost refuzate texte - ci el nu le-a prezentat cenzurii...), nu mai strălucit stau, acum, săritori-pe-ocazie ca Țepeneag și Breban. Cu mult-mai-multe s-a ales un cinstit mâncător de căcat: Virgil Tănase, decât rușinosul Țepeneag: după mai bine de un deceniu de somn, trezindu-se, și-a închipuit că poate relua cursul "istoriei" (din care îl dăduseră afară Monicii - și cu mine!), exact de acolo de unde îl abandonase el, pe marginea drumului. A vrut "recunoaștere a paternității" (că el este inventatorul onirismului-socialist) - o are - după lupte seculare - ei și? Tinerii-din-ziua-de-azi nu au chef să se așeze sub stindardul lui Țepeneag, nici să mășăluiască și să-l laude pre Șeful... Iar când, în douăzeci de ani, ai scris cinci programe literare și o Mioriță - ce, Anania n-a comis și el alta?...

Cam asta este. Ce rău le-am făcut eu, prin apariția mea! Măcar de-ar fi fost una pacinică, neviolentă - atunci pe dată m-ar fi îngropat bunii "colegi" - dar așa: scriu, public pe unde pot și eu - dar public, totuși! - atacuri directe (ca și cum n-ar fi ei destul de

atacați de Dumnezeu).

Ei da: asta nu se iartă...

Acum sunt prea obosit ca să continuu - o fac eu în curând, într-un text de-publicat.

Vineri 11 februarie 1994

Acum mă întorc de la doctor (Duret), cu o veste bună: tensiune 15 cu 9 - cred că așa ceva n-am avut în viața mea cea de aici de pe pământ.

Ieri am încheiat - deși au mai rămas vreo 15 pagini rău fotocopyate din **Jurnal pe Sărite**. Au ieșit 484 de pagini - și nu 370 cât numărasem eu, la început. Fiindcă am introdus texte, nu doar însemnări. Găsesc "metoda" ne-rea, ba chiar destul de bună - oricum, e Jurnalul meu, bag în el ce vreau eu - cu condiția să-mi fie publicat.

Luni Ana are să înceapă fotocopiarea **Justei** și a **Castelanei**. Am citit într-un buletin al Europei Libere că Parchetul general ar fi... anulat sentința de condamnare a mea (numai numele meu figura în darea de seamă - desigur mult rezumată). Urmează ca Lulu să găsească acel decret (sau HCM?), scris și semnat - ca să pot mișca eu. În scris.

Cu același transport, un text (pentru Europa Liberă - dar și pentru *Lumea liberă* de la New York) în care O. Paler, moralistul Monicilor anunță că a scos o carte în care dă... "contrareplica exilului"! Măi, drăcie! Și el? E adevărat: Paler e printre ultimii "rezistenți" - în ordine, împotriva exilului s-au rostit: Breban, Țepeneag, E. Simon, Sorescu, Valeriu Cristea, Buzura, Pleșu, Manolescu (nu-l mai pun pe Sorin Dumitrescu, cel care ne zice "fugari").

Am de gând să-i dau "contra-contra-replica". Probabil - nu mă grăbesc să mă rostesc - va fi prilejul de a detalia "ultima descoperire" a mea - de care făcusem aluzie acum câteva zile, anume: distrugerea (de către noi, exteriorii) a structurii interioare a scriitorilor (și nu doar a lor). Iar când ei vorbesc de restructurare - vorbesc de funie în casa spânzuratului. Fiindcă o adevărată restructurare ei, cei-buni o doresc (și o construiesc). Printre ultimii: Moralistul de la Lisa: O. Paler.

Sâmbătă 12 februarie 1994

Le iau în ordine descrescătoare:

- Aflu din *Lupta* (7 febr. '94) - care citează Expres (dar nu indică data) că prietenul nostru Virgil cel foarte Tănase a dat,

în decembrie 1993, pentru *Cronica română* (?) un interviu - din care re-citez:

"Aș vrea să spun prin aceasta că opțiunile lui Ionesco sunt atât de departe de realitățile românești (. ..) Ionesco afirmă în mod fățiș în presa franceză o opțiune de dreapta (...); el nu poate accepta regimul actual din România".

Nu mai contează comentariul *Luptei* (alături), contează că foartele Tănase găsește că "opțiunile" lui Ionesco sunt de dreapta, în nici un caz că *faptele* unui I. C. Drăgan sunt de-a dreptul... drepte; nici că Iliescu tolerează - ba chiar trage profit de pe urma naționalismului securist al Vadimilor, Funarilor, Necșilor.

- Ieri am mai primit: două numere din *Timpul* (decembrie '93 - conținând răspunsul lui Liiceanu, publicat și în 22, precum și primul număr din acest an, cu a doua scrisoare a mea / **Nu sunt singur** !). În plic, o lungă și haioasă scrisoare de la Ilișoi - am să-i răspund.

- În fine, o scrisoare de la Al. Papilian. În legătură cu zice-rile mele din *Vatra*, cum că a publicat și el la Fundația lui Buzura. Necazul este că Al. Papilian, după ce pornește bine, o ia pe de lături - cu scrisoarea. Probabil "ideea" i-a venit când începea o foaie nouă: pretinde că... a publicat la Fundația B., doar pentru că aceasta a fost singura editură care i-a propus ca din drepturile de autor să favorizeze publicarea unui debutant...

Am să-i răspund.

Duminică 13 februarie 1994

(...) I-am răspuns lui Papilian, mâine pun scrisoarea la poștă.

Constatând voluminozitatea **Jurnalului pe Sărite**, m-am întrebat (pentru a câta oară?) dacă n-am făcut rău, băgând, ca într-o traistă de cerșetor tot ce mi-a căzut sub mână... Fiindcă e adevărat: dintre hârtiile ne-aruncate le-am ales pe cele cât de cât publicabile. Începuturi, fragmente, "neterminate" - de toate.

Pe de altă parte îmi spun - pentru a câta oară? - că prea rău n-am făcut: **Jurnalul** dă seama nu numai de mersul zilnic, ci și de cel lunar, anual, decenal. Or, cum uitam, cu Caietul Verde, lungi perioade (și de câte doi ani), nu văd de ce n-aș pune în loc / în gol/ texe, oricum datate atunci... Apoi, desigur, am introdus texte de sine stătătoare: 17 august '77 (călătoria la mare), 27 decembrie 1981 (**Scriitorul român**) - ultima fiind, ca dimensiuni, o adevărată nuvelă.. .

Dar nu văd contradicția: fiecare din aceste texte ne-jurnalice este ancorat, fie direct, fie prin rememorare, de un moment anume, arătabil calendaristic. Acesta fiind, la urma urmei, unul

dintre cusururile proze lor mele: datarea în sensul strict al termenului.

În afară de aceste motive mai există motivația: mă pregătesc de plecare și încerc să las în urmă o cât de câtă ordine. Încă n-am renunțat la speranța că într-o bună zi, când voi fi foarte curajos și voi mai căuta printre lăzile cu hârtii, voi găsi **Ela** - atât cât a fost scris(ă) ultima oară - cca. 70 pagini. Bine-bine, mi-ar "strica" socotelile cu "treizeci de titluri", dar le-aș reordona astfel: 12 **Justa**, 13 **Castelana**, 14 **Ela** (iar cu **Bonifacia**, de la 11 ar alcătui ciclul femeilor). La 15: **Calidor**, la 16 **Arta refugii**, la 17 **Astra**, la 18 **Sabina** (integrală), la 19 **Roman intim**. Mai departe: la 20 aș băga toate dialogurile (1.000 pagini). Însă dacă aș băga toate jurnalele la 21, atunci primele trei (**Pe Sărite**, **Căldură mare și Noapte lungă**) totalizează 1.156 pagini - dar vine și acesta, de **Zile scurte**... În care caz, la 22: **Scrisorile**, la 23: **Articolele** și la 24: **Alfabecedarul**.

Acum îmi dau seama: dacă vorbesc de "ciclul femeilor", trebuie să o include și pe **Sabina** și pe **Venina** - terminată, dar... proastă. Atunci: **Soldatul câinelui** ar trece înapoi, la vol. III (care va totaliza 1.025 pagini), iar IV va cuprinde și **Ela** și **Venina** (cca. 650-700 pagini) - ce desfătare să te joci cu Sumarul...

Luni 14 februarie 1994

(...) Am expediat scrisori lui Ilișoi, lui Podoabă, lui Laszlo și lui Ardelean. Am vrut să fac o altă variantă pentru Papilian (mai rea) dar m-am răzgândit: las', să fiu măcar o dată-n viață băiat-bun.

Astă noapte a fost ger, azi a nins cum se ninge - chiar a viscolit, zăpada se menține pe iarbă, pe terase - pe trotuare, nu.

Nu mă simt bine. Nici cu trupul, dar cu sufletul o duc eu rău de tot... Dacă-aș muri, s-ar rezolve toate. Dar nu-i cum vrea omul - ci cum rodește pomul.

Marti 15 februarie 1994

Oboseală, descurajare. Și senzația că tot ce am făcut am rău-făcut. Începând cu literatura mea cea cuminte, continuând cu activitățile paraliterare (drepturile omului), sfârșind cu agresarea, în scris, a bunilor mei prieteni breslicezi și colegialnici.

Consolare tipic românească: Negoțescu a fost și mai nefericit decât mine: a murit fără a-și fi terminat **Istoria**..., operă a vieții lui. Au rămas după el fundamentalul studiu Eminescu cel despre Lovinescu, precum și altele, adunate în volume - nu cunosc

Lampa lui Aladin. Culegerea **În cunoștință de cauză** luminează personalitatea lui Negoïtescu din alt unghi- și acesta adevărat. A fost și un dandy nesuferit, și un estetizant peste măsură, un "marginal" declarat - dar și un (în România!) om sincer și care a avut curajul (nebunia) să-și clameze sinceritatea. Or asta nu se iartă. Cum poți fi prieten cu un ins "apucat" de sinceritate? E periculos! Nu doar pentru că, din "sinceritate" spune în dreapta și în stânga ceea ce i-ai încredințat tu sub pecetea tainei, dar fiind el (atât de) sincer, înseamnă că te obligă și pe tine la sinceritate! ar. unde s-a mai văzut una ca asta!?

Da, da, pre mulți a ulcerat **În cunoștință de cauză**... începând cu acel capitol din istoria literaturii care este "Scrisoarea către Lovinescu", în 1943, însă atunci rămasă în strictă confidențialitate (chiar după ce fusese publicată în volumul lui Ieronim Șerbu). Cel puțin Manolescu s-a exprimat (defavorabil) despre volum, dar ceilalți, prietenii lui de o viață n-au avut decât vorbe rele (și în șoaptă) despre Nego cel care și-a stricat viața: care s-a băgat în politică...

Tot n-am aflat de unde, de ce surda ostilitate a Monicilor. Să fie ceva în chiar faptul că Negoïtescu a scris despre Lovinescu - și a scris cum "n-ar fi trebuit"? Nu știu. Ciudată mi s-a părut proasta părere (despre **Istorie**...) pe care și-a exprimat-o față de mine Marie-France Ionesco. Este adevărat argumentele ei erau ale Monicilor.

Nu m-a consolat mai-reaua soartă a lui Nego.

Prânz: a telefonat Luca Pițu, de la Nancy. Nu ne-am înțeles deloc-deloc (pe chestia lui Drăgan, firește). Inteligentul Pițu are și el o încăpățănare prostească în argumentare. M-a amenințat că are să mă caute când are să vină la Paris. Sper că nu. (Cică: «Dar ce ziceți de Marino - care publică la noi?». Mai zice: «Sigur, Drăgan e o ordură, dar n-a fost decât un mic informator de securitate. Și mai ales n-a fost membru de partid - ca dvs.! » Asta, da. Cu asta mi-a închis pliscul!)

Miercuri 16 februarie 1994

Ceață dimineța, soare la prânz. Și eu: epuizat, descurajat, turtit. Nu mai am chef de nimic, nu mai văd ce aș putea face - și cum. Sunt atât de obosit -la propriu - încât mă dor acele părți ale corpului aflate în contact cu patul. Ceea ce ar însemna că am și început să fiu pământ, de asta atât de greu sunt.

Am răsfoit azi cărțile lui Nego: în **Un roman epistolar** am dat (pentru a căta oară, însă nu luasem în seamă) peste următoarea precizare (la Nota nr. 16 - pag. 368): "Aniversarea publicării

Manifestului Cercului Literar din Sibiu în ziarul *Viața* din 13 mai 1943 și republicat în anul 1973 în volumul lui Ieronim Șerbu **Vitrina cu amintiri**. Intrucât autorul manifestului este I. Negoitescu, îl reproducem aici" (urmează textul). Aș fi putut folosi și această trimitere - deși nu: "reprezentarea" era scurtă și... prezenta ceea ce urma (scrisoriile).

Nici o veste dinspre Cluj; nici din părțile Chișinăului sper să nu se datoreze (liniștea) chiar a ceea ce bănuiesc.

Am primit adineauri (ora 18) o carte trimisă de Luca Pițu de la Nancy. Mi s-a părut obositoare, pălăvrăgitoare. Invențiile verbale nu suportă repetiție într-o carte de 100 de pagini: hai de două ori, altfel devin iritante.

Într-un fel, citindu-l pe L.P., parcă m-aș privi într-o oglindă deforma(n)tă; suntem amândoi monologatori.

De aceea nu mi-a(m) plăcut nici de frică.

Vineri 18 februarie 1994

Am așteptat nerăbdător (și complice) emisiunea de pe Arte cu Salman Rushdie. Mă simțeam solidar cu el, apoi, în vara lui '89, Christian Bourgois, editorul meu a fost și al lui. Este adevărat: "scandalul" din jurul lui a luat proporții planetare și dat fiind numărul de musulmani numai din India și Pakistan- fără a-i socoti pe iranieni, instigatorii...

Decepție. Mare. Salman care trăiește în Anglia de la vârsta de 13 ani a luat de la Europa doar ceea ce-i slujea lui în cărțile "despre India" (expresia îi aparține). A trăit în Europa, a călătorit în America, dar n-a văzut (fiindcă nu l-a interesat) un detaliu - pe care l-a dezvoltat senin pe platou, unde nici unul dintre înconjurători (printre ei și BHL - de Pierre Nora nu mă mir) nu a suflat un cuvânt de... clarificare.

Este vorba de exil și de exilați. S.D. a zis cam așa:

«Spre deosebire de exilați - care și-au ales această viață și trăiesc, scriu, hrănindu-se din nostalgie - eu nu pot trăi fără India; înainte mă duceam în fiecare an și rămâne am perioade lungi; cărțile mele sunt India... ».

Ce frumos spus - și înduioșător. Pentru un european atent numai la India, nu și la Europa.

De mirare la el, hrănit cu jurnale, nu doar cu cărți, că spunea asemenea neadevăruri despre exil. El își va fi închipuind că *exilul* este numai cel "suportat" de Joyce, de Beckett, de Durrell, de Burgess... Adică un domiciliu - și o stare de spirit - alese de interesat (în deplină cunoștință de cauză). Și de aceea trăiesc "exilații" lui Rushdie "numai din nostalgia țării lor" - în loc să

facă și ei ca el: să călătorească în fiecare an și să rămână mai mult timp în patria lor: n-ar mai suferi de nesuferita nostalgie (va fi văzut filmul lui Tarkovski).

Acest Rushdie, europeanizat, n-a auzit nimic de marele exil rus de după revoluția bolșevică - cel care a "umplut" Europa de compozitori, de pictori, dar mai ales de scriitori pe care mai târziu S.D. i-a citit în... engleză (Nabokov); nu a auzit de valul de exilați din Germania hitlerizată (printre aceștia și foarte mulți scriitori, iar unii au cunoscut, vai, nu doar moartea în exil, ci în cuptoarele Auschwitz-ului; n-a auzit Rushdie nici de exilații din Spania și din Portugalia: după cum se vede, își imaginează că exilul dinspre Europa Centrală, după război, a fost... o "opțiune" a lor, a scriitorilor, pentru a putea să se hrănească din nostalgie... "Tu-i mama lui de bou!

Nu știu dacă era așa înainte, ori s-a prostit după ce i s-a întâmplat lui nenorocirea. Încin să cred că a doua este adevărată, de fiecare dată când vorbea de *distrugerea cărților*, de arderea lor, zicea: «Eram indignat, eram furios - să ardă *cartea mea?* » (sublinierea îmi aparține). Așadar numai cartea lui, în cazul lui - ceea ce îmi aduce negreșit în fața ochilor "cazul Tănase": prietenul meu Țonțu a scris, după "afacerea Tănase-Goma", cartea **C'est mon affaire**, iar după "afacerea Iliescu": **Ma Roumanie...**

La ora zece n-am mai rezistat m-am dus la culcare, obosit, iritat șucărit - va fi avut cuvinte de compasiune, de solidaritate față de măcar musulmanii lui cei loviți de fatwa?- sper, pentru el.

Și eu care credeam că a fi scriitor - cel puțin plin părțile Europei (S.D. este un europeanizat, nu?) - înseamnă a te simți solidar cu toți scriitorii persecutați - oriunde, indiferent de "motivațiile" persecuției. Fiindcă, dacă sute de mii de musulmani au fost mobilizați și au urlat: «Moarte lui Rushdie!», totuși: pe de o parte sunt puțini (deși mult-ul începe cu unu) scriitorii musulmani persecutați pe motive religioase; pe de altă parte - atât cât am ascultat aseară - Rushdie n-a avut un singur cuvânt de compasiune pentru scriitoarea bangladeshiană - și ea victimă a fatwa-ei: nici pentru scriitorii iranieni, egipteni, algerieni morți din același motiv. A vorbit numai de editorul lui, cutare, norvegianul: de traducătorii lui italian și japonez - uciși de emisarii Iranului.

M-a întristat și m-a supărat Rushdie. Are și o pereche de pleoape leneșe, puturoase, acoperind mai mult de jumătate pupila - ochi care îmi displac profund; semn de parșivenie.

Probabil că, dintr-o dată propulsat pe avanscena lumii, oarecarele scriitor Rushdie - cel care va fi fost altfel până atunci - și-a luat-o-n cap și nu mai vede lumea decât organizată în jurul său. Dacă ar fi fost măcar normal dotat, tocmai, pentru că a fost

înălțat pe piedestal ar fi trebuit să se intereseze (măcar de formă) și de alții - "mărinimia" ar fi fost mult-prețuită.

Mă uit la mine. Nici gând să mă compar cu Rushdie, pentru că eu sunt... mult mai bun (așa, foarte-rău cum sunt).

Deci: eu sunt o persoană rea; dezagreabilă; nesuferită - ce mai: detestabilă.

De ce? De ce sunt așa cum sunt? - mai corect: de ce sunt perceput astfel?

Am mai spus-o, o repet: fiindcă nu respect *Codul Social* - acela care zice, în mare, că un adevăr este mereu relativ; că un adevăr se spune tare numai în anumite proporții (sub 30%) și doar în anume momente. Cod social care mai prevede "serviciul": dacă X ți-a făcut ție, cândva, un "serviciu", semnifică totală (și perpetua) ta cumpătare: orice-ar face, orice-ar zice X, tu, Y ești obligat - în virtutea serviciului pe care ți l-a făcut - să nu-l critici, să nu-l pui "în situație penibilă" - într-un cuvânt: serviciu contra serviciu.

Asta fiind, ca să spunem așa: societatea - și nu doar cea românească.

Duminică 20 februarie 1994

Ieri au fost pe aici patru studenți: doi la biologie, unul la epigrafie greacă, ultimul la matematici. Sunt aici cu burse Soros. Ar urma să ne mai vedem. Impresie amestecată. Cea mai favorabilă: un student Ia biologie, din Baia Mare.

Tot aseară au venit Catherine Durandin cu Pedro. Ana a improvizat ca de obicei ceva ce ni s-a părut minunat.

Tot ieri am primit prin poștă, de la Dinu Mihail două exemplare din suplimentul ziarului *Observator* (care înlocuiește multe altele), cu un text de prezentare semnat de el, cu scrisoarea mea către Orheience și un fragment din Sabina II.

Și tot ieri prin poștă Șișmanian mi-a trimis o fotocopie după darea de seamă din *Cotidianul* despre colocviul Culianu - la care eu n-am fost dar Șișmanian m-a băgat ca pe unul dintre autorii morali.

Acum e lapoviță (cu ninsoare)...

Tot ieri: scrisoare dela Cistelecan - trimisă în 8 febr. Că pleacă în Italia. Asta o știam - dar pe cât timp? Mister.

Luni 21 februarie 1994

A nins astă-noapte, acum pământul e alb, acoperișurile albe. Azi-noapte a expirat ultimatumul în Bosnia - foarte bine. Numai

că, iată: au apărut rușii, bestiile!
Boii de occidentali!

Miercuri 23 februarie 1994

Zac. Măcar dacă aş zăcea în pat, dar mă târăsc de colocolo, mă mai uit la tembelizor și visez albe zăpez', mai ațipesc... Nu mai sunt bun de nimic - decât, cum zicea mama: de 'zvârlit la gunoi.

Nici o veste de la Papahagi - deși promisese scoaterea cărții de dialoguri pentru sfârșitul anului ce a trecut adevărat: semnalul). De la Cistelecan am aflat că atunci când îmi scria (prin 8 febr.), Papahagi se afla în Italia. Între timp va fi venit (vreau să spun: s-a întors la el acasă, la Cluj), așa că mai aștept.

Nici o veste de la Vartic de la Chișinău. De la Efros n-am înțeles: erau tipărite? Nu erau? Fiindcă el a zis că Vartic nu le-a dat (ca să mi se dea) oricui și oricum. Ce să înțeleg eu?

Ieri și azi a plouat, azi s-a mai luminat, dar tot neplăcut rămâne timpul.

Iar noi...

Lui Filip i s-au făcut poze pentru spectacolul în care joacă și el, adică de data asta spune câteva cuvinte ("Les liaisons..." de Laclos). Maică-sa mai puțin, dar eu l-am simțit (pe cel din poză) ca pe cineva străin. Străin în sensul că nu l-am făcut eu. La drept vorbind, Ana l-a făcut, așa că de ce mă voi fi băgînd eu în treburile interne ale mamelor făcătoare de pui vii? În fapt am vrut să spun: e atât de frumos - în poze - încât sigur nu-i al nostru! Nici Ana și nici neamurile noastre nu sunt atât-de. Dumnezeu să știe: la clinica de la Grivița, unde a fost internată Ana, i se va fi schimbat copilul - tot vorbea ea de o țigancă din același salon cu ea care "făcuse" pe vine, singură...

Joi 24 februarie 1994

Aceeași oboseală-lehamite. Cu certitudine vine și din "sentimentul încercuirii" - uite, Paler își publică reclama cărții de polemici (cu exilul!) și în *Lupta*. Don Quijote de la Lisa a început să mă irite. Presupun că și pe Monici.

Am citit în mare treacăt: Andrzej Zulawski - regizorul - comite și un roman. În care se arată feroce cu intelectualii polonezi de sub comunism. Iată, nu sunt singur. Zice de foarte rău și despre Wajda - Pintilie al lor.

Vineri 25 februarie 1994

Am scris și expediat azi: lui Cornel Dumitrescu, pentru *Lumea liberă* (i-am trimis ultima scrisoare adresată 22-ului - să vedem dacă o publică); lui Dinu Mihail, mulțumindu-i pentru *Observator* - și în fine, Angelei, nepoata mea. N-am mai primit vești de la ea din noiembrie '93.

Nu mai știu unde am citit: Sălcudeanu cât timp a fost ministru, a făcut câteva tentative onorabile, ba de-a dreptul bune: a trimis o scrisoare lui Andrei Șerban, rugându-l să se întoarcă (sau doar a intenționat să o scrie?); i-a propus lui Ierunca o revistă, Monicăi apartamentul lui E. Lovinescu, dacă se întoarce; se zice că el a avut ideea cu **Cultura Națională**... Înclin să cred în această variantă - pentru că fusesem convins că povestea cu izmănuțele și atentatul la pudoarea unei brave tovarășe era înscenare sadea. De compromiterea lui Sălcudeanu a profitat Sorescu și echipa lui de sub-securiști - Sălcudeanu fiind ofițer superior - ce, te joci...?

Sâmbătă 26 februarie 1994

Ca tot patriotul francez, am suferit și eu aseară de căzătura-n cur (pe gheață!) a Surzei Bonally. Rectific pe dată: nu din pricina francității mele - concurată doar de a ei, indianoafricană - ci, așa: dacă o rusoaică ori o nemțoaică ia contact cu gheața prin poponețul ei curatic... - asta este! A căzut fata pe gheață!, e-he, de câte ori mai căzuse chiar ea, ca să nu mai vorbim de mama ei de la ea (altfel n-ar fi făcut-o), bunica, străbunica, până-n negurile vremurilor, cum atât de bine spun sadovenii de serviciu; dar un cur negru pe o gheață (orișicâtuși) albă? Nu e doar un nonsens, ci și o adâncă incompatibilitate! La asta mă (sub)gândeam aseară în tristețea-mi fără-de frontiere: gheața albă, curul-negru - unde mai pui că prima e și rece-rece, al doilea arzoi - am închis ochii, ca să nu văd sfârșitul gheței topite, într-un nor de aburi...

Aseară mi-a telefonat Nedelcovici! N-am avut prezența de spirit să-i spun că acesta era telefonul pe care-l așteptam din iunie '89, iată: patru ani și jumătate. Ca o floare, Bujor: nimic important voia să intre în vorbă cu mine. Firește, n-am pierdut prilejul de a-l cosi: cu Quintus al lui (știa cu cine are a face - dar a făcut); cu publicatul la Buzura: «Stai să-ți explic...» I-am zis așa: «N-ai ce-mi explica. După cum eu, când sunt întrebat de ce am intrat în partidul comunist nu am ce explicații să dau». N-a fost convins de ce am spus eu. Să fie sănătos. Nu m-aș mira dac-aș afla că... nu mai publică "la Buzura", ci acum publică "la Drăgan" -

ca Țepeneag!

Dacă câștig la loterie, dau un anunț: caut tipografie... Și-mi scot cărțile în 11 volume, fiecare cuprinzând numărul dublu de pagini (considerată la 2.000 semne) și pe hârtie subțire, eventual tip biblie.

Luni 26 februarie 1994

Aseară, la televizor, doar ultima parte dintr-un extraordinar reportaj-interviu cu victimele dictaturii lui Pinochet. În fapt, totul se învârteste în jurul Marciei Merino, supranumită: Flaca Alejandra. Tânără activistă a MIR-ului comunist, arestată după lovitura de stat, a fost și ea arestată, torturată... Au fost arestate și torturate multe femei, altele au murit, dar... nu au rămas atâta timp între patru pereți ca Flaca. Cincisprezece ani - plus alți trei ca "lucrătoare liberă". Ca "lucrătoare" în serviciul DINA-ei, Securitatea lor.

Am văzut doar "confruntarea" pașnică dintre ea și alte două femei (în afară de "ghid"). Din ce spunea ea - și confirmau celelalte:

- înainte de a fi arestată, ca activistă-de-frunte era foarte dură, rigidă, neînduplecată - totalitaristă;

- acum, când încerca să explice căderea ei, dădea vina doar pe tortură; vorbind cu foste "tovarășe" de luptă - pe care le turnase - dar mereu și mereu zicea: «Ce știți voi...», «Voi nu puteți înțelege ce-i aceea tortura psihologică...»;

- așa cum înainte de a fi arestată era *revoluționară sută la sută*; apoi timp de 18 ani *turnătoare sută la sută* - Flaca vrea acum să fie *"reînviată"* - *tot sută la sută*.

O observație - poate fi cu totul subiectivă (și falsă, pentru că repet: n-am văzut decât în jur de o treime din film): toate celelalte femei - acum îmbătrânite de pușcărie, de boli, de suferințe - erau totuși frumoase (ori se putea zice despre ele: «Au fost frumoase când erau tinere - se vede...»), despre Flaca nu se putea spune una ca asta: Flaca *este*, nu urâtă, ci respingătoare - fiindcă *era* respingătoare ca turnătoare absolută, după cum *era* ciurma-pădurii înainte, ca tovarășă justă și neînduplecată.

Cunosc structura: este a celor care îi împart pe oameni în stăpâni și slugi - ca Breban (sau ca Ivasiuc: în superiori și în inferiori), de aceea când nenorocirea le cade în cap și se trezesc în poziție de... ne-stăpân, de ne-superior - se frâng, se rup. În fond, Flaca nu a fost niciodată un om liber - pentru că pe timpurile ei bune nu admitea că și celălalt poate fi liber.

Asta ar fi prima observație - a doua:

Cum, ne-cum, Flaca a deținut, a monopolizat... atenția, avanscena: înainte, ca activistă neînduplecată, ultrarevoluționară; în închisoare, de asemeni: ca ultra-turnătoare - iar acum, iată că a devenit... ultra-înviată!

Chilienii au avut marea șansă de a avea o nenorocire "scurtă" (pentru noi, nu pentru ei); una de pe urma căreia o generație a fost distrusă (dar nu putrezită) - și numai una.

Pe când la noi...

Mi-a venit azi programul Centrului Cultural (al Ambasadei). O dezbatere asupra literaturii române: animator: Țepeneag! Participă și Tănase și Hăulică. Cum ar veni: pe Țepeneag nu-l deranjează în nici un fel declarația lui Tănase despre Eugène Ionesco. Ei, bravos! Ana, rea, întreabă: «Când o s-o vedem și pe Monica la asemenea dezbateri?». Eu am răspuns cu grabă, cu frică: «Niciodată!! ».

Mă lucrează Flaca (Alejandra). Fiindcă în sinea mea nu sunt de acord cu fostele ei tovarășe - apoi victime. Nu e semn de generozitate, de înțelegere, de compasiune - iertarea. Bănuiesc a fi complicitate de partid: comuniștii se toarnă între ei, apoi se întreartă. Eu, dacă aș ajunge să nu condanm vehement pe un asemenea turnător vinovat de moartea atâtor nevinovați, nici nu i-aș acorda "iertare" în public - pentru galerie. Nu, nu.

MARTIE 1994

Marți 1 martie 1994

Azi am primit o altă invitație: din partea "Scriitorilor PTT". - dimpreună cu ei (și în localul lor) are să fie "literatura română". Cotidiană! Texte de D.R.P., de Vanci (¿ nevasta tovarășului Parahim?) - animator, desigur, Țepeneag. Băiatul Țepe ar fi (este) în stare să-și vândă sufletul numai să animeze și el ceva: fie la Slobozia, fie la Scriitorii PTT. Nu zic că n-or fi scriitori la Slobozia (ori la PTT), dar chiar așa: cu Tănase? Cu Hăulică? Cu DRP și cu... Vanci?

Am făcut o plimbare de o oră: am profitat de soarele de afară. Acum m-am întors, obosit și fericit (eh, dacă n-aș fi nefericit...).

De Monici nu mi-e lipsă - decât în împrejurări ca acestea: de surprize-urâte: Zisele lui Tănase despre Ionesco (bine-bine. Tănase poate fi și porc - dar nu până acolo, credeam eu); "animațiunea" la care se dedă Țepeneag în gașca lui Tănase - pe care până mai adineauri îl beștelea îl acuza de multe rele: ce s-a întâmplat, peste noapte: pentru că l-a calomniat pe Ionesco, Tănase a devenit - peste noapte - frecventabil? Ei, despre asta tare aș mai discuta (!) cu Monica.

Altceva - dar nu cu totul alta:

În acest moment și în acest loc unde - când am ajuns (să zicem: Paris, 1 martie 1994) mai poate fi vorba, la mine despre o... opțiune? E prea târziu și prea departe ca să mă opresc și să optez (pentru altceva).

S-ar prea putea că la mine să nu fi fost vorba vreodată de opțiune; de alegere între a, b, c... Am mers, s-ar părea, totdeauna "drept în fața ochilor" ("a nasului", spun basarabeni). Dacă ar fi fost vorba de opțiune, la un moment dat, aș fi băgat de seamă coturi, cotituri, cotigeli. Nimic din astea: drumul meu a fost plictisitor, ucigător de drept: mereu în fața nasului...

Desigur, așa ceva este dovada unei strigătoare la cer lipse de imaginație -la urma urmei, de inteligență: o ființă dotată cu o normală inteligență nu o ține mereu peste arătură, în ciuda obsta-colelor, le mai vrăjește, le mai ametește. Cun ar veni: se adaptează la mediu, la teren, la situațiune.

Neinteligentul de mine: nu s-a adaptat, nu s-a pliat. Pe scurt: nu s-a... maturizat. Drept urmare, am fost păgubosul de serviciu, fraierul perpetuu.

Pentru cei care cred într-o altă lume, într-o justiție postumă. "opțiunea" mea este cea bună. Dar cine mai crede azi în drep-

tatea post-mortem, în răsplata pe lumea cealaltă? Nici chiar eu. Așa că mai deștept este un Tănase, mereu făcând porcării, mereu făcând ticăloșii - pentru "situație", pentru copii și pentru sine: cu oarecare întârziere (dar nu-i nimic: în materie de mâncat-căcat totul se recuperează - vezi Arghezi, vezi, Ciocluțescu), Țepeneag. De ce să stea el pe margine și sărac și inactiv, când poate fi și activ și ne-sărac (poate că-i pică o chestie de la noul guvern în care Hăulică va fi și mai puternic...).

Eu trebuie să mă mulțumesc cu *ce am făcut cu mâinile mele*: cărțile. Bune, rele, mai bune, mai multe nu mai pot face, astea-s. Și, pentru că sunt un comod, un neinteligent, rămân la ceea ce sunt: și la ceea ce am făcut: drept înaintea nasului.

Miercuri 2 martie 1994

Tot în legătură cu Flaca: un jurnalist de la *Libération* crede că, "iertarea" a fost în fapt răzbunare - din partea celor turnate. Inițiativa acestei "răzbunări" aparținând celei care a făcut pe călăuză: Carmen Castillo... Cum n-am văzut întreg filmul, nu am dreptul să contest - dar zic: din cât am văzut nu răzbătea nici un strop de intenție de răzbunare din partea victimelor: ci mult mai mult: victimele se victimizau și mai mult - prin iertare.

Tot în legătură cu iertarea: aseară a fost o dezbatere (tot la TV) despre Holocaust și despre noul film al lui Spielberg: "Schindler". Evident Spielberg însuși, înainte de premieră, apoi după: Lang, Halter - erau de acord cu o astfel de viziune... artistică. Pe platou (dar și pe trotuar, după film, câțiva spectatori) susțineau că *astfel* prezentat, Holocaustul este diminuat, vulgarizat, banalizat. În acest sens s-au pronunțat Klarsfeld - Serge, nu Beata, nevastă-sa - și, *in absentia*, Claude Lantzmann, autor al "Shoa"-ului. Spunând că, de acord: un documentar, acesta este necesar - ba chiar foarte - dar să faci "artă" din Holocaust?

Eu, deocamdată, nu știu ce să spun. Pentru că și eu am încercat să fac "artă" din Holocaustul nostru românesc (și basarabean). Și zic: Întâi să fie cunoscute faptele - apoi om mai vedea (dacă facem și bici sau numai artă).

Am impresia că evreilor le convine să discute dacă da sau ba fac și artă din suferințele lor: pentru că până acum au fost sute, mii de mărturii publicate, despre ceea ce li s-a întâmplat lor, așa că, acum, după o jumătate de secol, ei pot să strâmbe din nas la tentativa unuia (adevărat: Spielberg a vrut să facă bani, nu artă...) de a "ieși din documentar".

Joi 3 martie 1994

Am primit: de la Ruxandra Cesereanu două volume de poezii: **Cădere deasupra oraşului** și **Grădina deliciilor** - am să- i răspund: o scrisoare și o tăietură de ziar de la Nedelcovici - am să- i răspund; în fine, o nouă invitațiune de la Societatea literară a PTT-ului - chiar mă întrebam de ce-mi trimit atâtea - ei bine: o hârtioară explică faptul: Tănase e în dezacord cu ceva. Deci nu se mai face sub egida Centrului Cultural român...

Luni 7 martie 1994

Vinerea trecută Anei i-a fost rău: amețeli. Am fost la doctorul Duret, a constatat ceva la urechea-internă și i-a prescris tratament. În fiecare zi o însoțesc la spital, pentru injecții. Din acest motiv n-am mai notat aici.

N-am notat nici pierderea rucsacului cu walkman-ul, actele, precum și toate sculele de scris și de desenat - cum ar veni: întreaga avere a lui Filip, săracul. Vânzoleală, urlete din partea mea («Ți-am spus eu!»...); presupun că Ana a făcut ce a făcut și din pricina asta.

În aceste zile istovitoare am reușit să scriu un răspuns lui Nedelcovici: 15 pagini. Pe când scriam, refăceam, recopiam la mașină, mă întreb am dacă nu cumva sunt rău cu bunul Bujor (sau: prea...). Găseam că da, sunt foarte-rău cu prea-bunul Bujor, dar nu puteam să mă stăpânesc să nu-i dau răspuns.

Fiindcă toate atacurile mele furibunde, ca să zic așa, nu au fost decât răspunsuri (întârziate, adeseori ani de zile - ca în cazul Bujorului): unele directe: lui Breban, lui Țepeneag, altele "indirecte", în fapt răspunsuri la fapte, nu la vorbe-scrise (Liiceanu).

Apoi e greu să mă schimb la vârsta mea.

La o dezbatere de la TV ieri (jurnaliști, la Michele Cotta) toți - cu excepția lui Benichou (sau așa ceva, de la *Nouvel Obs'*) s-au declarat de acord cu demersul lui Spielberg, de a face "cinema din Holocaust", ba chiar au vorbit despre cei care au instituit un monopol al manierei în care trebuie să fie prezentată tragedia evreilor: numai ca "Shoa". S-a mai spus: se poate face "artă" din orice - fiindcă arta pătrunde prin canalul sentimentului...

Nu sunt întru totul de acord că se poate face "artă" din orice, cu toate că și eu am încercat cu **Piteștiul**, cu **Castelana**... M-a uns la inimă observația cu "monopolul" dar eu aș fi precizat "al suferinței" - și nu doar al unei maniere de a face cunoscut Holocaustul.

Vineri 11 martie 1994

În 9 martie (miercuri) am re-început cartea începută tot în martie, însă... 1992 - pentru comoditate îi zic: **Adam și Eva**. Printre picături am scris șapte pagini.

N-am mai primit senme poștale din țară. Presupun că ar fi momentul să vină *Vatra*, să vină *Familia*... Cum însă acolo se petrec tot felul de lucruri care de care mai năuc, mai urât (cu Ministerul Culturii, cu editurile și revistele subvenționate), or fi având motive de întârziere.

Azi Ana are întâlnire cu Dr. Duret: să constate efectele medicației. A stat toată săptămâna în casă - și a dormit, biata.

Sâmbătă 12 martie 1994

Ieri a venit la noi Marie-Laure. Aseară a fost la spectacolul lui Filip. Din câte spune Ana, a fost încântată. Mă întreb dacă de jocul actorului sau de al filipului.

Am mai scris - printre picături, ieri fiind alergătură mare, Ana având întâlnire cu doctorul, apoi au trebuit cumpărate medicamentele - am scris doar două pagini. Bune și ele, eram gata să spun.

Luni 14 martie 1994

Acum, dimineața, la 7 a plecat Marie-Laure la ea, la Pau. Sperăm că s-a simțit bine la noi. (Și Filip).

Ana a ieșit ieri pentru întâia oară singură - pentru pâine, țigări. Nu mai are marile ameteți, dar încă e nesigură. Sperăm că în săptămâna asta (suplimentară) de concediu are să se refacă. Ieri n-am scris decât o pagină: am corectat un exemplar din **Roman intim** pe care am să-l trimit la București pentru Geta Dimisianu.

E descurajant - pentru mine - să recitesc **R. I.**: acolo am spus aproape tot ce aveam de spus. Să mă repet? De câte ori? Nu-mi fac nici o iluzie cu "publicatul la Dimisianca" (Albatros, unde a devenit directoare). Dar așa - ca să știe și ea...

Azi, la orele 14 are să vină (dacă mai vine!) un jurnalist american, Thomas, așa ceva, interesat de... drepturile omului din România. La telefon am încercat să-l descurajez - a insistat.

La orele 15 vine o româncă măritată cu un francez (un nume italian). Tot pentru... drepturile omului... Când mi-a telefonat acum vreo trei luni, am invitat-o să citească întâi, apoi să vină (citise, ca "bibliografie", doar Jurnalul lui Țepeneag...). M-a

anunțat, triumfătoare, că a citit...

Au venit (ora 11) 2 exemplare din *Familia* - noul format - și scrisoare de la Florin Ardelean. Să trimit "proza de 45 pagini"; cică un basarabean, Igor Isac, "pictor și publicist" vrea să facă un "scenariu" din scrierile mele - și le înșiră pe toate cele apărute în România. De asemeni că arabul lui a promis sponsorizare pentru culesul **Scrisorilor**, poate că și hârtia... Dar pe când? Dumnezeu să știe.

A fost doamna româncă.

Vineri 18 martie 1994

Așadar, în 16 martie (miercuri) la ora 18 am fost la Ecole Normale, ca să zic și eu două vorbe despre memorie:

Ieri, tot la 18, la Langue d'O(rientales), Catherine Durandin și-a prezentat cartea: *Cazacu și Trifon* pe a lor.

Concluzie: cei mai normal-deștepți în adunătura de aseară erau...Catherine Durandin. Încă o dată: românul este taaaare prost. Iar eu și mai prost, fiindcă mă duc să-l ascult - m-am dus, în realitate, pentru Catherine, așa că mi-am suportat concetățenioții.

În rest: foarte obosit.

Am de gând să trimit la București, la Lulu, printr-un normalist care se întoarce în țară, pentru vacanță - Victor Iancu - manuscrisele:

- **Roman intim** - în două exemplare (unul pentru *Vatra*), patru dosare cuprinzând:

- **Alfabecedar** - un exemplar, două dosare;

- **Jurnal pe sărite** - două exemplare (*Vatra*) - două dosare;

- **Jurnal de căldură mare** - un exemplar, pentru *Familia* - un dosar;

- **Jurnal de noapte lungă** - un exemplar (*Vatra*) - un dosar; **Gardă inversă** - un exemplar (pt. *Vatra*) - un dosar.

Așadar: 6 titluri, 11 dosare. Le-am pus în valiza-sacoșă care a venit înapoi cu mașina de scris Olympia. Grea, a dracului...

Duminică 20 martie 1994

Acum 50 ani (50 ani!) mă aflam cu mama la Sibiu, în Centrul de Refugiați - tata avea să ne întâlnească peste câteva săptămâni - la Gusu... Cincizeci de ani. N-o fi cam prea mult pentru un... puțin ca mine?

Ieri a fost pe la noi Mihai Shafir. Am bârfit. Și el necăjit.

Luni 21 martie 1994

Iată-mă și la Echinoxul de primăvară - și n-am mai murit (să nu zic vorbă mare).

Shafir, alaltăieri - despre Berindei:

«N-am văzut un om mai minunat decât Mihnea: te vorbește numai de bine (după ce eu îl vorbisem, față de Mihai Shafir, în general, de rău). Uite, și după ce s-a certat cu Vianu, l-am întrebat: de ce s-au certat - și n-a vrut să-mi spună, a zis că-l doare prea mult ca să vorbească...»

Calitățile lui Mihnea - i-am răspuns lui Shafir - se manifestă, ori se lasă văzute în alte circumstanțe (și i le-am înșirat). Dar să crezi că Mihnea este bun (în raport cu mine, răul-răilor) numai pentru că, atunci când aduci vorba despre o întâmplare jenantă (cel puțin) pentru el, el îți "răspunde" vorbindu-l de bine pe acuzator - asta e curată manevră turcească! Nu, domnule: Mihnea refuză să răspundă cu "rău" la ceea ce se spune - rău - despre el, dar nu pentru că ar fi curat, ci pentru că nu și-ar recunoaște erorile, greșelile, gafele - pentru nimic în lume. În doisprezece ani de prietenie strânsă cu el, nu l-am auzit măcar o dată recunoscând că s-a înșelat, că altfel ar fi trebuit să facă - deși era vădită greșeala (oameni suntem, nu?). El, ca și Manolescu (de asta s-a adunată) consideră "autocritica" drept recunoaștere - definitivă, fatală a slăbiciunilor lor generale; la urma urmei: autonegația.

I-am mai zis lui Shafir (dar n-a fost de acord): până una-alta. Berindei ne-a (și m-a) trădat, în 1988, cu "putsch"-ul lui căcăcios; apoi, în 1990 cu *laus Brucanae* (n-o fi corect latinește, dar turcește așa a fost: a făcut elogiul lui Brucan!); apoi el a vrut să mute Liga la București - și asta, când? Imediat după mineriada din iunie '90! Reuniunea Ligii în care l-am dat jos pe Mihnea a fost *ulterioară* acestor trei mari măgării ale lui Berindei - deosebirea fiind că lui Marie France Ionesco și mie ne-a părut rău de ceea ce făcusem (dovadă: "curajul" cu care Liiceanu ne-a atacat!) - apoi oferta pe care i-am făcut-o, în momentul în care era acuzat de "socialism" - de a spune și eu câteva cuvinte în legătură cu "nesocialismul" lui... A zis: da, mulțumesc, mi s-a părut impresionat de "ofertă" - dar n-a confirmat nevoia de ajutor - de altfel s-a apărat convingător, singur.

Așadar, "bunătatea" lui Mihnea (care, la răutățile mele răspunde ca un iezuit, vorbindu-mă de bine!) este neadevărată, fiind doar o manevră ordinară, dar care în România (și la români - fie ei chiar turci) prinde de minune! Ca și cum dacă acum, în 1994, Berindei vorbește de mine în termeni elogioși, face să se

șteargă urmele lui fapte din '88 și din '90... Ia să mă mai slăbească!

Shafir mi-a trimis "mesajul" lui Iorgulescu:

«Sunt trist...» (ce manie pe românii ăștia: ca și Liiceanu, în replica lui, Iorgu' crede că "tristețea" vinovatului - la adresa acuzatorului - are să facă să se răstoarne termenii, pozițiile de pe care vorbesc, chiar culpele!). «Dar când îl apăram pe Breban - atunci nu mințeam?»

Iată pentru de ce există bancul cu 'ula și cu prefectura? Ca să illustreze gândirea iorgulească. Drept pentru care, pe dată l-am introdus într-o frăzulică în scrisoarea către Nedelcovici - încă nefotocopiata (iată că întârzierea poate aduce și servicii).

Miercuri 23 martie 1994

Ieri pierdusem orice nădejde cu scrisoarea către G. Adameșteanu trimisă la *Lumea liberă* întru publicare; îmi venise dimineața un număr - ultimul cronologic - și crezusem că nu. Apoi mă consolaseam: mi se va fi întâmplat ca acum câțiva ani când, tot lui Cornel Dumitrescu trimițându-i o scrisoare, ajunsese după trei luni - fiindcă nu menționasem la poștă, că o expediez prin avion (mersese cu vaporul - ce romantic...). Aseară însă mi-a venit alt număr - anterior! (cel din 12 martie) - în care era publicată. Din păcate, nedată, neprezentată - dar asta-i s'tuațiunea cu presa noastră liberă din exil. Bine că o avem și p-asta.

Pe de altă parte, mă împotmolisem definitiv (!) cu cartea; nu mai vedeam la doi pași, mă bătea gândul s-o abandonez, abandonând și gândul că am să mai pot scrie "ficțiile" vreodată. Când, căutând să fac cumva să re-vină găinăreasa (în acțiunea cărții, vai!), mi-a venit așa: să ex-trag din **Jurnal pe sărite** cele 28 pagini (între noi fie vorba: abuziv introduse) și să le translez în cartea asta... Apoi mi-am zis că nu numai... introducere, ci răspândire prin toată cartea; găinăreasa să fie cadrul (artificial) și motorul natural al mersului-cărții-la-scriitorul-muribund...

Tot aseară am mai primit de la Lulu un colet cu un număr din 22 (în care mai interesant - pentru mine, se înțelege! - este cuvântul unui cititor decât interviul Ilenei Mălăncioiu); și cartea lui Paler. Îmi făcusem iluzii: Moralistul Lisiac este, nu doar plicticos, dar strălucitor de neinteresant. Neștiind despre ce este vorba, înțelesesem "anunțul" la primul nivel: că Paler polemizează cu exilul. dând... numai replica (așa se lauda). Or el și-a făcut cartea pe dialog, mă rog frumos. Mai bine că nu am motive să pierd vremea atacându-l.

Joi 24 martie 1994

Ieri am trimis scrisoarea de confirmare la *Lumea Liberă* din New York și lui Emil Tatu din California.

Ana a fost ieri pentru prima oară la slujbă și a fotocopiat scrisoarea către Nedelcovici. Am s-o trimit chiar azi.

Lulu i-a spus Anei prin telefon: a) Papahagi are să scoată cartea abia prin iunie; i s-a părut că... nu prea vrea s-o scoată deloc - plauzibil; b) Geta Dimisianu: că «Paul se juca numai cu Gabriela (Adameșteanu), dar Gabriela se ascundea prin closete când venea Paul la editură - unde stătea de vorbă numai cu mine» (cu ea, Geta)...

Această din urmă chestie merită, nu doar dezbateri... Geta Dimisianu - în afară de faptul că spune un neadevăr (nu doar ea stătea de vorbă cu mine la editură, ci chiar și Magdalena Bedrosian; când umblam eu pe la editura lor, Gabriela nu era redactor acolo - deci nu avea cum să mă evite și să se ascundă în closet) - ea (Geta), asemeni majorității românilor din România ultimului deceniu - hai, două - nu "vede" timpul în succesiunea lui, îl simultaneizează, îl "aplatizează" până la nediferențiere. Pentru ei, de-o pildă 1977 *va fi fost* după 1968 - dar *va fi fost și înainte, ce contează asta?* Prin urmare, nerealizând *succesiunea în timp*, ei nu fac nici legătura de la cauză (de regulă anterioară) la efect - în linii mari, posterior cauzei... Ei, fiind eterni (ca Nedelcovici), nu se sinchiesc de *timp*, pentru ei există o singură "realitate", un bloc, o movilă - hai: o sferă, n-ai de unde s-o apuci ca s-o... desfășori precum firul de ghem, s-o scurgi precum nisipul din clepsidră. Într-un fel (de fapt: în felul lor) ei tratează timpul așa cum tratau egiptenii spațiul: necunoscând perspectiva, adâncimea, propuneau personaje mergând de la dreapta la stânga, cu umerii *à plat*.

Am de gând să bag asta în carte. Alături de autocronism.

Suntem niște primitivi. Nu doar în accepția istoriei artei.

Vineri 25 martie 1994

Ieri am trimis Scrisoarea către Nedelcovici interesatului și Antoniei Constantinescu, pentru *Lupta*.

Ana a trimis, de la BN lui Florin Ardelean, pentru *Familia*: Scrisoare către Nedelcovici (pentru volumul de **Scrisori**) și textul de 45 pagini - probabil pentru revistă.

Tot ieri mi-a venit *Vatra* nr. 1 ian. '94. Număr dedicat lui Zaciu. În corul lăudătorilor o singură voce distonantă: Grigurcu. În modul lui, civilizat, politicos - dar i-o zice. În interviul luat de

Cistelecan și de Podoabă, Zaciu recunoaște că și el a cedat pe ici, pe colo - dar nu prin punctele esențiale. Zice că... din convingere, el, expropriat, cu tată condamnat - credea! Credea, măgarul! Deplânge (în interviu) lipsa de curaj a lui Manolescu (că nu a răspuns întrebărilor din *Cuvântul*) ; și a lui Eliade - foarte bine, lipsă de curaj la Manolescu, la Eliade, însă el însuși, Zaciu, de ce nu pomeneste de perioada rușinoasă a lui în care făcea tandem cu Vasile Rebreanu și scria "scenarii-literare" - laudând pre 23 augustul și pre 6 martie...? De ce! Pentru că întrebătorii nu i-au pus această întrebare!

Vatra publică III din Post-scriptum.

Am impresia că am găsit "portita" cărții **Adameva**. Deocamdată trângesc, mă revârs, mă lătărețesc - dacă o să am răgaz, o să mă strâng eu (tu parles!).

Duminică 27 martie 1994

Ieri am primit prin poștă: **Amintiri în dialog** de Matei Călinescu și Ion Vianu - trimisă cu dedicație de Ion. Le-am scris amândorura, urmează să pun scrisorile la poștă.

De asemeni, primul volum (1944-1968) din **La vie en rouge** de Christian Duplan și Vincent Giret. În cele 550 pagini mari am și eu câteva; de asemeni, două fotografii.

Toată ziua, în alternanță cu Ana, am citit la aceste cărți. Mai ales **La vie en rouge** mi-a făcut plăcere...

Luni 28 martie 1994

A mutit Ionesco.

A murit - am vrut să spun - Ionesco.

Regele s-a murit.

Miercuri 30 martie 1994

Ieri am fost la Seuil pentru lansarea cărții **La vie en rouge** de Duplan și Giret. L-am revăzut pe Meray; pe Berindei... Am cunoscut-o pe Anna Losonczy - una dintre eroinele-fără-voie ale cărții. I-am scris D-nei Maas, dându-i adresa și telefonul Annei L.

Azi telefon din România de la o jurnalistă (mi-a mai telefonat în seara zilei de 28 martie, pentru Ionesco). De data asta mă întreabă dacă... Cică Ulieru a afirmat că eu, Goma, n-am solicitat (!) restituirea manuscriselor confiscate în 1977. I-am spus cucoanei să scrie:

«Îl bag în pizda mă-sii pe Ulieru și-l trimit în *Săptămîna* lui Barbu!»

Joi 31 martie 1994

În sfârșit, am primit scrisoare de la Angela Goma din Orhei. Nu mi-a scris de atâta vreme, fiindcă au fost ocupați cu "procurarea" unui apartament, în oraș. Bani le-au ajuns de o garsonieră. Se pare că și garsoniera devine o mare-proprietate.

APRILIE 1994

Vineri 1 aprilie 1994

Frig, vânt ploaie - la cimitirul Montparnasse a fost înmormântat Ionesco. Ana și cu mine n-am fost la biserică, ne-am dus direct la cimitir. Când a sosit cortegiul, deși noi ne aflam mult retrași, Marie-France ne-a văzut, a venit, ne-a îmbrățișat. Apoi noi ne-am dus în întâmpinarea Rodicăi.

A fost - nu știu cum să spun - oricum, indecent din partea jurnaliștilor.

Arrabal: ne-am îmbrățișat, el mi-a spus: «Cordoleances» (un ionescism), eu, după o ezitare, i le-am întors. Vianu cu soția, Mihnea, Monica și Virgil - pe care i-am salutat.

În *Libé*, un articol despre Ionesco, "golanul academician".

M-am văzut cu Cristovici și cu Victor Lupan.

L-am văzut pe Gelu Ionescu.

Și pe Geta Dimisianu.

Nu l-am văzut pe Tănase, dar se spune că s-a băgat în față, la buza mormântului: nu e doar un ticălos, ci un cumplit nerușinat.

Miercuri 6 aprilie 1994

Rezum aceste zile:

Vineri 1 aprilie: la cimitirul Montparnasse, înmormântarea lui Ionesco;

Sâmbătă seara am fost la Espace Sabin, să-l văd și eu pe Filip în spectacol - mamă-sa fusese mai înainte, cu Cristina. Drăguș.

Joi - am mai notat - a venit scrisoare de la Angela. A doua zi i-am răspuns; totodată i-am trimis lui Cornel Dumitrescu Scrisoarea către Nedelcovici.

Ieri am primit scrisoare de la Mihai Popescu, vărul meu din Piatra-Neamț.

Tot ieri: Ana a vorbit la telefon cu Lulu - care primise telefon de la Ileana Mălăncioiu:

«Viorica (Oancea) e o scroafă, face tot posibilul ca Paul să nu fie publicat!».

Lulu a invitat-o la ea, să afle detalii. Mă întreb: de când va fi devenit Viorica scroafă - pentru Ileana?

Am ajuns cu **Adameva** la vreo 90 pagini.

Vineri 8 aprilie 1994

Azi la orele 9 (ora Parisului) am primit telefon de la Andrei Vartic de la Chișinău: nu numai că are în mână, dar a și trimis prin poștă câte trei exemplare din **Din Calidor** și **Arta Refugii**. Desigur, mare bucurie.

Sorescu și guvernul de la București au luat (furat) revistele *Basarabia*, *Literatura și arta...* Vartic a zis că abia acum a înțeles ce scrisesem eu în textul acela - anume că Iliescu și Roman ne-au vândut Basarabia și Bucovina de Nord. Bine ar fi fost dacă nu ar fi avut ce înțelege...

Sunt și eu răcit - dureri musculare. Probabil, ca și Ana, am prins-o la cimitir, acum o săptămână (dar la mine își face drum mai greu...).

Mi-a mai spus Vartic: au tras câte 5.000 exemplare, numai pentru Basarabia - au să le distribuie gratuit bibliotecilor școlare. Foarte bine.

Alaltăieri, cu cap. 15, am făcut 100 pagini. Ieri încă 5 pagini din 16 - dar azi n-am să pot continua, nu mă simt în stare.

Mă duc a mă culca - vorba (scrisă a) lui Grigurcu.

Luni 11 aprilie 1994

Nimic notabil din 8 aprilie. Decât că mi-a fost rău-rău trei nopți la rând - durerile articulare. Iau medicamente și mă simt ceva mai puțin rău.

Nici o veste - de la poștă (ca să-mi văd cărțile tipărite în Chișinău).

Ieri, duminică, legendara cursă ciclistă Paris-Roubaix a fost câștigată de un "moldav", Andrei Tchmile (Șmil?), născut la Habarovsk... Numele are rezonanță evreiască (Șmil vine de la Șmuel de la Samuel, dar au existat și polonezi și tătari cu acest (pre)nume. Cum sunt mulți sportivi ruși care poartă culorile altei republici - cu bani (Kirghizia, Kazahtan, Lituania) - ei fiind ruși-ruși, probabil și "moldavul" de serviciu...

Joi 14 aprilie 1994

Ieri, la ora 4 după amiază manifestația împotriva lui Iliescu, la Trocadero. Mai multe mașini de CRS decât manifestații. I. Ghika, răcnind la megafon. Am schimbat câte un cuvânt cu Radina, cu N. Lupan, cu G. Cușa, cu Irina Ricci - și desigur, cu Dana Roman, "mobilizatoarea". Mihai Ricci: «Am fost la ambasadă, fiindcă, de la Versoix mi s-a spus să mă duc... Am vrut să

arunc invitațiile (pentru 15 apr. n.m.), dar cabinetul mi-a cerut să nu fac una ca asta, fiindcă regele vrea să se ducă la Timișoara...» etc. etc. Și eu care nu știam de ce atârnă monarhia!

Duminică 17 aprilie 1994

Vineri (15) am primit scrisoare de la Lulu și copie după cererea procurorului general de a ni se anula sentința de condamnare tot vineri, apoi sâmbătă dimineața am redactat un fel de scrisoare-deschisă lui Iliescu - dar cum sunt nemulțumit de ea, o mai las să zacă. Am mai primit scrisoare de la Laszlo (cu necazurile lui universitare). De asemeni. *Familia* nr. 2, cu o scrisoare de la Ardelean (îmi promite, pe curând, vești bune cu **Scrisorile**: îmi scrie că textul **Noaptea din Noiembrie** are să fie publicat în două numere, probabil 4 și 5: de asemeni. că Scrisoarea către Nedelcovici se află la Simuț, pentru Aurora). Tot în plicul acela și o scrisoare de la V. Chifor (îmi cere să introduc în volumul de **Scrisori** răspunsul pe care i l-am dat lui, prin 1991 în legătură cu traducerea **Iosif și frații săi** de Th. Mann făcută de Năvodaru, dar semnat (primul volum) de Manoliu. Și încă o scrisoare de la pictorul Isac.

Ieri: zi grea: au fost la noi la prânz "studentii" (trei). I-am ținut re-ținut până pe la cinci. Obosit de moarte - eu am fost bucătarul chelnerul - și ... "întreținătorul" (conversațional în fapt: monologhistul).

Azi: m-am trezit târziu, încă obosit - și deprimat. Firește că știu motivul!

Marti 19 aprilie 1994

Ieri, 18 aprilie, poștașul mi-a adus două colete în care se aflau câte trei exemplare din **Din Calidor** și **Arta refugii** - tipărite la Chișinău. Format asemănător *poche*-ului francez, însă cu "material" (hârtie, tuș legătură) mai bun... aproape de lux: - de altfel sunt cele mai elegante cărți din câte mi s-au tipărit în românește.

În fine, grafica... Oarecum corectura... Dar azi am pus la poștă o scrisoare de mulțumire adresată lui Andrei Vartic, președintele "Basarabiei"(fundatăie, editură). Le-am trimis mulțumiri lui Isai Cârmu, lui Nicolae Vieru, lui Ion Gherman, precum și "culegătoarelor" Stela și Angela!

Tot azi i-am scris lui Florin Ardelean, mulțumindu-i pentru *Familia* nr. 2. In același plic: o scrisoare către V Chifor, o alta către Igor Isac.

Și tot azi i-am scris lui Laszlo.

Azi la prânz mi-a venit *Lumea liberă* a lui Cornel Dumitrescu: publică Scrisoarea mea către Nedelcovici.

Tot azi: mi-a telefonat Sorin Șerb de la Europa Liberă (din București) în chestiunea cererii de anulare a sentinței. Am spus că nu fac declarații Europei Libere. Atât: consider "cererea" o porcărie și îmi rezerv dreptul de a răspunde "celor în drept". A zis că Horia Popescu are de gând să se ducă la Tribunal și să se declare în dezacord cu "măsura". Nici nu mă așteptam la altceva. Eu aveam oarecari scrupule, neștiind ce vrea el - oricum, suntem, în continuare, legați prin lot.. .

Înseamnă că am să pot relua scrisoarea către Iliescu.

Joi 21 aprilie 1994

Chiar azi, când se "judecă", la București, cererea procurorului general în anularea sentinței; am terminat **Scrisoarea către Iliescu** (a treia variantă - 11 pagini la un rând jumătate). Tot azi am trimis un exemplar lui Băcanu, pentru *România liberă*, la București și încă unul pentru Cornel Dumitrescu - *Lumea liberă* de la New York. Cum sunt foc de inteligent și conspirativ-foc, nu i-am trimis și lui Lulu - am să-i trimit mâine; sau poimâine. De asemeni. lui Florin Ardelean, pentru volumul de **Scrisori** - sper să fie cea de încheiere.

Mi-e dor să mă întorc la roman - am s-o fac abia mâine, azi sunt prea obosit (și mulțumit că am scăpat de o povară).

Azi mi-a telefonat D-rul Pătărlăgeanu din Germania. M-a felicitat pentru scrisoarea către Nedelcovici. Cică e de acord cu tot ce scriu acolo - despre toți.

Sâmbătă 23 aprilie 1994

(...) Am trimis (fotocopii) peste tot.

M-am întors la romanul meu cel drag - și bine am făcut. Fac, în continuare.

Lulu mi-a mai spus: deșteptii de la Tribunal m-au anunțat, dar... la Căminul studentesc "Matei Voievod"! Ca să vezi, soro, ce neștiutori sunt băieții! Una din două: ori ticăloși, ori boi! Nici nu știu dacă mai există căminul acela - după 38 ani!

Joi 28 aprilie 1994

Nimic deosebit de la ultima însemnare. Scriu la roman. Cu poftă și cu chin (mă doare spatele... de el). (...)

După amiază: Primesc o "invitație" pentru 9 mai la cinema Latina "pour l' avant-premiere du film "Le Sommeil de l' Ile" al lui Veroiu și Nedelcovici...

Invitația: bătută la mașină, apoi fotocopiată. Pe exemplarul trimis mie, Nedelcovici scrie (dar nu semnează):

"Răspuns la scrisoarea trimisă și la articolul publicat!"

O vreme, cu Ana, am avut răbdare, am încercat să înțelegem:

a). ce înseamnă "răspuns"? și: al cui? - al lui, dat mie?;

b). ce înseamnă "scrisoare trimisă"? : a lui - mie? Sau a mea, lui? Mister;

c). ce înseamnă "și (sublinierea mea) *articolul* (resubliniere) publicat!" ?

La aceste trei (ba chiar șase) întrebări. Un singur răspuns posibil: (...)

Spre sfârșitul sfârșirii noastre (morale), Ana a presupus că "răspunsul" se află în ultimele două rânduri ale invitației:

"Après le spectacle vous êtes cordialement invités pour un entretien amical autour d'un verre".

Curat entretien - autour d'un verre!

MAI 1994

Luni 9 mai 1994

Aveam dreptate când bănuiam: romanul îmi bampirizează jurnalul! Iată, n-am mai notat de zece zile - și n-aș fi scris nici azi nimic (n-am ce), dacă n-aș fi sfârșit un "dosar" - cum ar veni: 44 capitole: vreo 270 pagini. Întâmplarea face că l-am început în 9 martie...

Extrem de obosit - dar, slavă Domnului, am somn bun, uneori dorm și după amiază.

De mâine o iau... De unde o iau: de la început cu 1, 2, 3, ori în continuare, cu 45,46,47? Încă nu știu. O să văd eu atunci când o să mă apuc de scris - cum are să-mi vină mai la îndemână.

Asta este. Salutare!

Marti 10 mai 1994

Vești proaste de la București - Lulu:

a. Scrisoarea către Iliescu trimisă la *România liberă*... nu se găsește - în schimb, a găsit un fax! (care?, de la cine?);

b. Mircea Martin zice: «**Gardă inversă** a mai fost publicat la o editură» (!?):

c. Papahagi (**Dialoguri**) - prin Ștefănescu: «Păcat că nu ne-a cedat drepturile pentru străinătate» (care?)

Oare ei (Martin, Papahagi) vor fi înțeleși ce mi-au transmis mie? Mai știi: cum ei știau ce aveau de gând să spună, ce nevoie să mai și înțeleagă alții? - cu deducția la român să se ocupe cei din afara României!

Așa că nu mai rămâne decât să vină vești proaste de la *Vatra* (**Căldură mare**) și de la *Familia* (**Scrisori**)... Ca să știm o treabă.

Seara:

- am primit *Micromagazin* - publică scrisoarea către Iliescu. Doicescu zice că *Lumea liberă* n-are s-o mai publice - deși lor le-o trimisesem întâi (cu o săptămână înainte) :

- mâine, la 17,30 vine la mine un scriitor nevăzător câștigător al unui concurs de nuvele (în franceză) organizat în Quai d.Orsay.

- tot mâine vine o echipă de televiziune de la Budapesta - o refuzasem, prin Zamfirescu, acum două luni. Acum cucoana îmi telefonează: că, de la Budapesta îmi telefonase acum câteva zile; și vorbise cu mine - în engleză (nu știam românește!): și îi

fixasem întâlnire pentru mâine, la ora 14 la o adresă de care n-am auzit. Aceștia vin la 13,30.

Joi 12 mai 1994

Ieri a venit cucoana de la Budapesta, i-am dat un interviu.

Tot ieri a telefonat Dan Costescu de la New York, să-mi spună:

- "ieri" (în 11), în fața Ambasadei RSR de la New York, textul meu (scrisoarea către Iliescu) a făcut scandal- o multiplicaseră și o difuzaseră; "Lumea liberă nu-l publicase, are să-I publice în numărul viitor;

- când am aflat că C. Dumitrescu e la București am înțeles de ce n-o publicaseră, deși le-o trimisesem cu o săptămână înaintea Micromagazinului.

Tot ieri, scriitorul nevăzător Radu Sergiu Ruba cu soția, Nicoleta. Foarte puternică impresie. Printre altele am aflat că ei "nevăzătorii" mă înregistrau la Europa Liberă și-și treceau casele - știe pasaje întregi din **Patimile, Calidor, Soldatul, Gherla**. În aceste ultime zile am înțeles că este util (!) să țin și jurnal, chiar dacă, în mare, "materia" mi-i mâncată de carte. În jurnal consenez și lucruri ce nu au ce face în carte de pildă notațiile de până acum.

Azi e sărbătoare la francezi: Înălțarea, cred, însă motanii m-au trezit de la orele 6 (când eu mă culcasem la 2...), cică să le dau papa-bun. Eh, dac-aș putea și eu, doar zgâriind la ușă, să provoc alimentarea propriului organismus...

Luni 16 mai 1994

Rezum ultimele zile:

Vineri a venit pe la noi Sami Damian - cu Ioana Crăciunescu.

Ieri, duminică, am fost toți trei la Ioana - unde era și Sami.

I-am dat lui Sami: **Jurnal pe sărite, Justa, Castelana, Sabina** și **Roman intim** - acestea dactilograme fiind (multe kilograme). I-am mai dat și un volum din **Ostinato**, cu dedicație. Ioanei - care se duce miercuri în România - i-am dat să ducă la Lulu: **Jurnal pe sărite, Jurnal de noapte lungă, Roman intim, Alfacedal; Justa și Castelana** (din acestea două din urmă câte două exemplare) / corectez: **J.p. sărite** pt. Lulu l-am trimis prin Ruba /.

Când ne-am întors, pe la miezul nopții, ne-a plouat zdravăn până acasă (am venit pe jos). Ana a răcit, acum e la pat.

Mă bate gândul să trag un text din ultimele două capitole din cartea la care scriu (49 și 50) - provocate de discuțiile cu Sami Damian.

Să nu uit: sâmbătă a telefonat Mirela Roznovski (!) de la New York, să-mi spună că a apărut scrisoarea către Iliescu în *L.I.*: că «eu, dac-aș fi scris-o n-aș fi scris-o mai bine» (??) și că, pentru o eventuală traducere și publicare în engleză, ea este gata să scrie o "prezentare"... Ca să vezi ce săritori sunt oamenii!

Marti 17 mai 1994

Am scris 51: nucleul "articolului".

Azi telefon de la Irina Ricci: că regele dorește să mă vadă, în 24 mai, când are să vină încoace;

Și că nu: bărbatu-său nu a fost la Ambasadă;

Și că da: Sanda Stolojan s-a opus ca regele să fie invitat la colocviul cu exilul.

N-am terminat "nucleul" - îl continuu mâine.

Duminică: la Catherine Durandin.

Luni 23 mai 1994

Azi am ajuns la cap. 55 și 333 pagini. De mâine am să încep 56 - din celălalt volum.

Marti 24 mai 1994

Plouă, plouă, plouă - eu încep o viață nouă! Cu cap. 56.

Poate că încolo, după amiază, la rege. Până atunci - la scris, golane!

Joi 26 mai 1994

Ieri, la rege. O jumătate de oră.

Regina: «Vous deux...»

Azi, Irina Ricci:

a) regele ar mai fi stat de vorbă cu mine - dar dacă eu am plecat... (ce-am ajuns: să-l lèse pe rege...)

b) Băcanu - care neagă că ar fi primit scrisoarea către Iliescu - are să capete un fax de la ea și mâine o publică...

Să o publice. Că-i bună.

IUNIE 1994

Vineri 3 iunie 1994

N-am mai scris nici aici, nici în "roman" de vreo săptămână. Oboseală, lipsă de chef, ocupat cu Alfabecedarul (am mai copiat câteva zeci de coloane la 'Zdicționar, am mai ciugulit vreo 11-12 cuiburi noi).

Din România vești proaste: Sorescu îi terorizează pe toți - și pe Mircea Martin, care, ca să zică și el o prostie, a zis că **Gardă inversă** a fost publicată...

N-am mai primit nimic de la Oradea - din aprilie, când a venit nr. 2 al *Familiei*. S-or fi scufundat și ei.

Am aflat din buletinele Europei Libere că Simuț a scos o carte, un fel de schiță a istoriei literaturii postbelice.

Acum - la 10,45 - mă duc la doctor. Ca să fiu "acoperit" pe timpul vacanțelor de vară.

Am fost la doctor: nu-a interpretat analiza sângelui și a zis că... merge bine. Eu continuu să simt că merge prost.

Marti 7 iunie 1994

Tot nu m-am reapucat de scris. Am primit mesaje de la Dacia, de la OFPRA. O scrisoare iritată de la Antonesei: de ce nu l-am întrebat pe el dacă publică la Drăgan? Devenim supărabili.

Nu mă simt deloc bine. Nu am rost.

A telefonat azi Vartic de la Chișinău. Că ei o duc prost, că "încă" nu publică celelalte cărți...

N-am primit nici o veste de la *Familia*. Poate mâine.

Vineri 10 iunie 1994

Ieri m-am hotărât : azi să sfârșesc cartea. Și am sfârșit-o. Am trișat puțin: am datat ultimul capitol (66): "11 iunie" - dar sper că păcatul are să mi se ierte.

Așadar: 66 de capitole, 380 pagini.

Nu mai puteam continua așa. Azi-mâine mă apuc de... continuare - dar *altfel*, jur!

Luni 13 iunie 1994

Dacă este adevărat că am sfârșit cartea (!) în 10 iunie, dar am

datat-o: "11 iunie" - am dres păcatul minciunii, chiar începând cartea următoare - îi zic, pentru comoditate, II (sau Doi) - în 11 iunie. Sâmbătă am scris primul capitol(aș), ieri, duminică al doilea, azi al treilea - cam de două pagini fiecare.

Mă leagăn cu iluzia că, dacă scriu acum numai (!?) la persoana a treia, am și schimbat metoda. .. Deși - mai știi câte nu se pot întâmpla în viața noastră cea de toate zilele...?

Sâmbătă a trecut pe la mine Gheorghe Ierizanu, de la Săptămâna din Chișinău. Mi-a făcut o impresie mult mai bună decât antemergătorii (ceea ce nici nu-i greu).

Și nici o veste despre Oradea.

De la o vreme fac așa: în primele ceasuri ale dimineții scriu la "roman" la Olympia; după aceea mă odihnesc (în fapt mă istovesc: e cea mai storcătoare de puteri activitate), dactilografiind pe curat (în fapt: adăugând, adăugând) la '**Zdicționar**.

Joi 16 iunie 1994

Ieri am primit de la Ion Simuț **Incursiuni în literatura actuală**. Interesante, incursiunile. Discutabile (în sensul că pot fi discutate) categoriile literaturii - eu intru la "literatura disidentă".

Nu merge partea a doua a **Adamevei**. Sunt și foarte obosit și extrem de amărât (ah, materia, materia!).

Mâine are să vină (și pentru sâmbătă) Madame Bo. de la Aix-en-Provence, pentru o discuție finală în vederea tezei de doctorat (dacă și ea: și-a ales un subiect atât de ingrat: Goma...)

Marti 28 iunie 1994

N-am mai scris aici, nici la roman, m-am ocupat cu dactilografierea **Alfabecedarului**. De altfel nimic notabil.

Filip și-a dat examenele, acum așteaptă rezultatele, are o amică proaspătă, a venit vara, cu căldurile ei - și, uite, s-au făcut cinci ani încheiați de la **Căldură mare**... Am recitat **Viața lui C. Stere** de Z. Ornea - impresie parcă și mai puternică decât întâia oară.

Mi-a scris S. Damian - că sunt un om "ciudat" (el, politicoș a fost și a rămas): că, dându-i manuscrisele, dovedeam prietenie, dar în manuscrise... ce era? N-a zis: dușmănie, dar cam asta trebuie să înțeleg eu că a perceput el.

'**Zdicționarul** riscă să ia dimensiuni monstruoase. Până acum am trecut pe curat 525 pagini (cca. 16.000 cuvinte). După calculele mele, dacă dactilografiiez tot materialul, am să depășesc binișor totalul de 25.000 - am să mai pun frâne...

IULIE 1994

Luni 4 iulie 1994

N-am mai notat, n-am mai scris la roman, m-am ocupat de **Alfabecedar**: l-am încheiat, la 45.000 (și ceva), ieri și azi am refăcut sumarul. De-acum rămâne să-l fotocopieze Ana.

Lulu zice că Dan Petrescu ar fi acceptat (Nemira?) **Justa**, însă nu și **Castelana**. De ce așa?

Ieri a fost Cristina pe la noi. Tot ieri a telefonat Laszlo de la Cluj. Ca să nu cred că, dacă nu mi-a scris, m-a și uitat... Vreau să mă odihnesc oleacă, înainte de a mă reapuca de roman.

Miercuri 6 iulie 1994

Acum mă întorc de la poștă, de unde am luat o recomandată (n-am dormit astă-noapte: credeam că vine de la Prefectură, în chestia chiriei neplătite...). Ei, bine, surpriză: emană (na, c-am nimerit-o!) de la Curtea Supremă de Justiție din România, mă rog frumos și are formă de citație - cică să mă prezint la 8 decembrie 1994, la ora 8,30 la ei, în chestia recursului de anulare a sentinței. Mai adaugă băieții că neprezentarea interesatului nu împiedică judecarea cauzei.

Am să le răspund, însă deocamdată sunt răcit-bocnă (răceală de iulie, dè).

Tot ieri am primit de la Simuț *Aurora* nr. 3 (cu Scrisoarea către Nedelcovici) și *Familia* nr. 3 (cu o cronicetă a lui Pecican la **Din Calidor**). El (Simuț) îmi scrie că Ardelean mi-a și trimis *Familia* 3-4. O s-o primesc eu cândva.

Vineri 15 iulie 1994

(...) Alaltăieri, șoc: Ionițoiu (Cicerone) mi-a spus că "un comando legionar" alcătuit din Petrișor, Grama, Rădulescu (?) au ocupat prin forță sediul Uniunii Deținuților din București... A doua știre-bătă: că Negoitescu ar fi fost unul dintre "reeducatorii" lui (ai lui Ionițoiu) la Jilava, în prima parte a anului 1964... În fine, a treia, care nu mai are greutate în comparație cu celelalte: Manolescu are de gând să introducă o clauză care să interzică foștilor deținuți să intre în PAC, pentru a nu-i speria pe aliați...

Urmează să verific. Însă, dacă nu-i adevărat (în legătură cu Petrișor) - e posibil: veridic...

Ieri au fost la noi - pe rând: Titus Ceia, de la *Timpul* din Iași

(i-am dat un text pentru *Timpul*, un exemplar din **Adameva 1** și un eșantion de vreo 150 pagini din **Alfabecedar**) și Victor Iancu, cel care și-a dat examenele de biologie și se întoarce acasă - i-am dat, pentm Lulu, un alt exemplar din Adameva 1.

Duminică 17 iulie 1994

Azi am terminat de scris "bilanțul" pe care i-l promisesem lui Cornel Dumitrescu pentru *Lumea liberă*. Au ieșit 20 pagini. Probabil au s-o publice în trei-patru numere.

Fericit că, de mâine, mă pot întoarce la **Adameva**.

Din ce în ce mai istovit - de viață, de vară...

AUGUST 1994

Vineri 19 august 1994

Iar am pierdut din vedere jurnalul... Și nu că aș fi făcut ceva, ci doar am pierdut timpul și energia făcând ocoluri (pastișe după Caragiale).

Ieri mi-a scris - în fine! F. Ardelean de la *Familia*. Să mă anunțe că a dat Dumnezeu: **Scrisori** se publică - el zice că de 1 Decembrie va fi de vânzare. Mi-a cerut confirmare pentru scrisorile trimise după încheiere volumului (15 în total); de asemenea, un "acord" al meu, autor, că da, sunt de acord să mă publice Familia...

I -am trimis răspuns azi.

Tot azi - și în același plic i-am răspuns lui I. Simuț - care îmi cerea "originalul" publicat în Mele, revista lui St. Baciuc despre Cugler (în fapt: despre Apunake). I-am răspuns că... n-am - dar am să caut ceva-ceva.

Și tot azi i-am scris lui Laszlo: să ia legătura cu Ardelean.

Băieții ăștia: locuiesc alături și-mi cer nule, de la Paris, să fac pe mijlocitorul... Am făcut.

Am răcit - s-a terminat canicula, a început toamna.

Mă doare sufletul- dar mai puțin de când am aflat că mi se publică **Scrisorile**...

Marti 30 august 1994

Iar n-am scris - am fost ocupat cu reclasarea scrisorilor răvășite cu prilejul fotocopierii.

Ieri dimineață - telefon de la Vartic din Chișinău. Ca să-mi spună că în toată Basarabia au fost ruperi de nori, vârtejuri, cu un cuvânt: prăpăd.

La cestălalt capăt al firului, eu tăceam și ascultam: paralizat de neputință. Dincolo, Vartic vorbea și vorbea și vorbea: obosit - și neputincios.

Ăsta a fost firul conducător: neputința. Eu, pentru că sunt departe (și bătrân și sărac - și fără-de noroc): el - ei, de acolo: și săraci lipiți și neajutorați - nici de ei înșiși, nici de alții de prim-prejur. Zicea că "ostașii Moldovei" (10.000 parcă) n-au putut face nimic: nu-s organizați "pentru așa ceva", nu au mijloace (nici măcar camioane, darmite elicoptere); mai zicea că "românii", fiind supărați "nu știu pentru ce", nu i-au ajutat... Interesant: Vartic, luptătorul naționalist, n-a zis nici o clipă - deși l-am între-

bat dacă nici rușii nu i-au ajutat - că nu, nici ei, ci: «Când erau rușii, ei aveau mijloace: mașini, elicoptere, erau bine organizați»... Deci: fără a fi, direct "mai bine" (cu rușii), la caz de catastrofe naturale era "Mai puțin rău".

Iar acesta a fost al doilea motiv de paralizie a mea. Pe lângă neputința de a face și constatarea că ei, bieții, în independența lor națională (și aceea fostă) - pe care urmează să o sărbătorească mâine, 31 august (dar cum?, cu ce inimă?) - se află în aceeași stare de dependență - națională, economică, organizatorică (ei, da! - când ne gândim la nostalgia după o formă-de-organizare, după un "cadru organizatoric"), deci psihologică (adaug: artistic-creatoare) ca oricare alt individ din Rusia, ca și din Polonia, Cehia, fosta R.D.G., Ungaria, România... - de Centru, de Secretar-General de Tovarăș care, chiar dacă nu gândește, oricum conduce...

Nu cred că în momentele lor de panică bestiile comuniste și kaghebiste știau că, în curând, răzvrătiții se vor desrăzvrăti, gălăgia va lăsa loc tăcerii - ca într-o ședință "responsabilă", cu tovarăși "responsabili"... - fiindcă nu cunosc ei atâta psihologie (abisală) a maselor. Dar firește, sau bucurat - de la Vladivostok până la Oder și în Pusta Maghiară (cuprinzând și Albania și fosta Iugoslavie și Bulgaria...) - când au constatat că... ei nu fuseseră alungați; nici pedepsiți pentru distrugerile pricinuite în atâtea decenii; că, la urma urmei, mai pe ocolite, ai de-a dreptul erau poftiți să se întoarcă, să-și reia locul - și funcția.

Comunismul, rezemându-se pe omul-sclav, nu l-a doar prefăcut pe omul liber ce era într-un (temporar) sclav; nu i-a luat numai libertatea - ci și "mintea". Ei, da, comunismul le-a luat victimelor mintea, i-a transformat, într-adevăr, în "oameni-noi" - din aceia care, când se află liberați, nu-s în stare nici să se îndepărteze de închisoare, lăsând-o în urmă, la spate; care nu mai știu să se descurce, așteaptă să li se dea; să se *dea*. De aceea era bun partidul: le dădea; de aceea era bun Ceaușescu: le dădea exista un... Dumnezeu - iar acum nimeni pe lumea asta nu se îndură să le dea - dacă Dumnezeul comunist a murit... Desigur, e mare nenorocire pentru bătrâni pentru pensionari, pentru bolnavi: aceștia nu mai capătă nici acel minimum necesar vital pe care-l aveau înainte... Și nu poți să le ceri acestora să... rabde și să aștepte un viitor luminos fiindcă l-au așteptat și au îmbătrânit, așteptându-l.

SEPTEMBRIE 1994

Joi 8 septembrie 1994

Am schimbat mașina, am schimbat panglica, poate că am să schimb și metoda. Nu mai merge maniera **Adameva**. Mai cinstit ar fi să continui a scrie jurnalul.

Intre timp mi-au venit scrisori de la - în ordine: Laszlo, Cistelecan, Ștefan Davidescu. Am primit *Familia* 7-8 (și *Euphorion*). Am răspuns scrisorilor, aștept să stea ploaia, ca să mă pot duce la poștă.

Am pus punct **Alfabecedarului**: devenea (dacă n-a devenit!) insuportabil; m-am oprit la 48.000 cuvinte, arhisuficiente, doar nu am de gând să egalez DEX-ul, nici DOOMLR - fiecare de câte 60.000, dar ele repertoriind și... conjuncțiile, prepozițiile, eu doar substantive și verbe. S-au făcut patru clasoare, 1.600 pagini.

Sâmbătă 10 septembrie 1994

Numai vești proaste în vremea din urmă:

Ieri am fost la doctor, pentru vizita periodică. Mi-a găsit tensiunea ridicată - n-am înregistrat decât maxima: 18...

Tot ieri a fost Doicescu însoțind-o pe doamna despre care îmi vorbise că ar fi dispusă să finanțeze apariția unei cărți. Am impresia că nu i-a plăcut "marfa".

Azi, scrisoare de la Laszlo: cică Al. Vlad i-a spus că de când Vatra a publicat scrisoarea mea către Iliescu, ei, redactorii nu mai primesc salariu; apoi: că Papahagi pretinde că volumul de dialoguri e cules și corectat, dar nu-l imprimă: nu are comenzi...

Intuiția mea a fost și de data asta exactă (din nefericire, numai în rău): cei care mai rămăseseră aproape de mine sunt obligați să se depărteze - altfel vor trăi prost ei înșiși.

Culmea ghinionului: ieri, îndreptându-mă către clinică... am răcit! Un vânt subțire și al dracului m-a pus la pământ. Nu mai rămâne decât să aflu că am căpătat răie.

Duminică 11 septembrie 1994

Aseară a fost la noi Cristovici: i-a adus lui Filip (după ce-i adusese lui taică-său, cu un deceniu în urmă) un amplificator, un patefon pentru discuri clasice, altul pentru laser... Ultima oară schimbasesem câteva cuvinte la înmormântarea lui Ionesco.

Cum era firesc, am discutat despre relațiile cu Monicii. Primprejur, despre Eliade-Ionesco. La început, Cristo a spus că lui Ionesco «îi dădea mâna să facă pe anticomunistul - fiindcă chiar era, iar această atitudine îi convenea, ba chiar îi slujea... » în schimb, cu Eliade... (și aici a venit argumentul pe care îl credeam numai al Monicăi Lovinescu: «Și-ar fi compromis cariera» (e vorba, în continuare, de Eliade)).

Ne-am despărțit buni-prieteni, bucurându-ne că ne văzusem...

Tot ieri, pe după amiază, a telefonat doamna B.; ca să spună că a găsit medicamentele cerute de acel Olteanu care îmi scrisese mie, rugându-mă să i le procur. I-am mulțumit a rămas ca o prietenă a ei ce se va întoarce în România prin 26 sept., să i le ducă.

Ar urma să ne vedem în cursul săptămânii care începe, să vedem ce facem - mai întâi cu **Alfabecedarul**. Mi-am exprimat dorința (minimalistă) de a-l vedea fotocopiat (rectoverso, pentru... economie de hârtie) în câteva exemplare... Ea a întrebat: «În o sută? Fiecare exemplar să fie numerotat?» Cred că am mormăit ceva cu Da...

Mă simt presat să dau un răspuns-clar: cât ar costa imprimarea unei cărți, în România. Or eu nu știu, iar cei care știu nu se grăbesc să-mi răspundă la întrebare - probabil pentru că, în fond nici ei nu știu mai mult decât mine. Aseară făcusem mental un plan - pe etape - ce urmează să i-l spun. Să încerc să mi-l aduc aminte:

În primul moment: fotocopiarea **Alfabecedarului**; poate nu în o sută de exemplare, cum a propus ea, grăbită, ci în vreo douăzeci: cel puțin zece vor fi distribuite aici, în exil.

În al doilea moment: finanțarea unei (sau mai multor) cărți.

În al treilea - legat strâns de al doilea - facerea unei "mici edituri" - ea a avansat ideea, a revenit asupra ei, insistând.

În al patrulea: ajutorarea, sponsorizarea *Vetrei* și a *Familiei*.

Oricum, nu mă pot lansa în planuri, până nu aflu de câți bani dispune - firește, vorbesc de banii ce se vor pierde prin tipărirea unor cărți de-ale mele.

Fiindcă a venit vorba de cărți - mi-aș dori publicate Jurnalele: **Jurnal pe sărite**, **Căldură mare**, **Noapte lungă**.

Azi după amiază vine la noi Catherine Durandin.

Miercuri 14 septembrie 1994

Nu am alte vești proaste, dar starea mea e la pământ: ca pentru o definitivă stare...

Doamna B. n-a mai dat senme de viață, asta mă irită, mă neliniștește. De unde până acum (duminică cred) îmi tot telefona, acum tace.

Doicescu m-a asigurat aseară că se face, că nu se poate să nu se facă...

Sper din inimă. Nu de alta, dar sunt în stare să mă apuc să mai ard vreo câteva mii de cuvinte.

Marti 27 septembrie 1994

N-am mai scris aici de atâta vreme fiindcă am fost cu totul acaparat de "corectarea" (în realitate: numerotarea în mijlocul paginii și ștergerea celorlalte cifre parazitare) a mai multor cărți. Se află la fotocopior (n-am spus: imprimeur, cu toate că așa-i scrie pe firmă și pe frunte) **Alfabecedarul**: tras, dar nelegat. Era vorba să-l facă în trei volume, dar cum legătura este cu clei, nu cu găuri, a trebuit să merg ieri la el, să-i arăt cum să-l împartă în patru. A zis că cele unsprezece - la atâtea ne-am oprit - exemplare vor fi gata mâine.

Ziceam că și alte cărți au fost... fotocopiabile: Sabina, Roman intim, Jurnal pe sărite, Jurnal de noapte lungă (neterminat - de numerotat) - **Căldură mare** fiind, de multă vreme, "pregătit". Acestea mi-au mâncat zilele, ceasurile, puterile câte mi-au mai rămas, lăsându-mă (mai) lat.

Am și "împărțit" exemplarele din **Alfabecedar** - astfel: 1. D-na B.; 2. Doicescu; 3. Durandin; 4. Cristovici; 5. Cristina Anastasiu; 6. Sișmanian; 7. Niculescu: - apoi trei la București: 8. Lulu, 9. Familia, 10. Vatra - și, în fine, un exemplar, al 11-lea să fie al meu...

Se pare că alte cărți n-au să mai fie fotocopiabile urmează să-și verifice bugetul și să spună... Îi sunt recunoscător și pentru **Alfabecedar**.

Sâmbătă seara, mergând spre Dominique Seridji, în metro, vorbeam, liniștit (în românește) cu Ana, când un negru care de mai multă vreme trăgea cu urechea m-a întrebat - în românește (o românească perfectă, fără accent):

- Nu vă supărați - dumneavoastră sunteți P. G. ?

Am încuviințat, mirat foarte (ba chiar ușurel șocat: eram obișnuit ca "negrii mei" să vorbească franțuzește, nu românește - și atât de curat și de fără vreun accent). El a spus că mă știe de la televizor (de aici, din Franța), dar în România de la Europa Liberă.

Bineînțeles, mi-a făcut plăcere - însă din pricina surprizei, am avut aerul că nu sunt destul de... cald (mi-a spus Ana, după

aceea), omul va fi vrut să mai stea de vorbă cu mine, or eu nu l-am întrebat măcar din ce țară africană este... Probabil din Congo-Brazzaville, comuniștii de acolo trimiteau la perfecționare studenți și în România...

Vinerea trecută, de la doamna B. am telefonat la *Familia*: am vorbit cu Ardelean: T. Ciorba ar culege **Alfabecedar** cu 1.000 dolari, însă hoții de la tipografie cer (pt. 5.000 exemplare) 18.500 dolari! Am lăsat-o (mai mult decât) moartă... Apoi mi l-a trecut pe un coleg - care conduce o firmă (unde lucrează T. Ciorba): mi-a spus că am fost colegi la ziaristică (!) - sau n-am înțeles eu... - oricum, m-a invitat să colaborăm și să-i dau o carte de publicat... Fiindcă se auzea prost la telefon, fiindcă eu sunt surd, n-am înțeles tot ce încerca să-mi transmită interlocutorul, așa că am balmăjit ceva cu Da, da... Noroc că acasă mă aștepta scrisoarea de la Ardelean - de acolo am aflat că persoana se numește Laurențiu (dar nu știu dacă e nume sau prenume)...

Aseară, deci, m-am întrerupt din numerotarea ultimei producții (în vederea fotocopierii) și m-am culcat pe la zece, ucis de oboseală (nu atât fizică), mai cu seamă ciuda că dădusem două bilete (întregi) de metro pentru o treabă care se putea rezolva la telefon.

Iar azi m-am trezit... gata-obosit, gata-căscând (ceea ce fac și în momentul de față, la orele 8 și 12 minute...) - încolo hotărât să încep o viață nouă!

Am s-o-ncep, numai să termin cu asta, veche.

Cu **Adameva II** m-am plantat la capitolul 32 (scris în 18 sept.). Mă tot strădui să scriu un 33 - și basta! Să mai scrie și alții la cartea mea!

Miercuri 28 septembrie 1994

Doicescu a ascultat la Europa Liberă:

Țepeneag a scris și el o scrisoare-deschisă -lui Iliescu: cerându-i... cetățenia română. Până aici, prietenul este doar un prosticel;

Mai departe: Țepeneag zice că el n-ar fi trăit din banii Euro-peii Libere, ca să înjure - cum trăia, din banii P.C.R. E. Barbu, ca să înjure; și că el a refuzat să lucreze la Europa Liberă... Doicescu zice că Iorgulescu îi dă replica: Țepeneag nu putea refuza ceea ce nu i se oferise... Iar aici Țepeneag a spus și o minciună.

Ce mai contează cine cu cine se încaieră: fondistul (anonim, firește) al *României literare* cu apoliticul oniric. Contează că toată lumea-i măgar.

Am făcut azi vaccin antigripal iar acum simt începutul reacției. Am să văd la noapte...

Am primit scrisoare de la Cistelecan: îi pare rău că nu mi-a dat adresa de la Roma... În fine... Vor să publice din Jurnal pe sărite, nu din **Adameva**. Cică pentru ca să nu se mai bârfească atâta... N-am înțeles, dar înțeleg că trebuie să fie ceva de înțeles. Pleacă iar la Roma. *Vatra* nu are să dispară, cum se zice - foarte bine.

Mâine va fi gata și legatul Alfabecedarului. Azi le-a încleiat, le lasă o zi ("să se coacă cleiul"), apoi le pune copertile. În patru volume are să fie. D-na B. zice că foaia albă arată foarte... albă (va fi tras din mașini să diminueze petele de la ștersături). Asta este.

Noapte bună - ar fi bine ca de mâine - hai: de poimâine - să mă apuc de scris.

Joi 29 septembrie 1994

Vești bune:

1) **Alfabecedarul**- fotocopie după dactilogramă - a fost tras în 11 exemplare, datorită Ștefanei și lui Alex. Bianu: azi pe la 14,30 a venit Andrei Doicescu, ne-a luat cu mașina, ne-a dus la Bieni, acolo am băut șampania reglementară...

Repet aici: 11 exemplare dedicate astfel: 1. Bianu; 2. Doicescu; 3. Durandin; 4. Anastasiu; 5. Cristovici; 6. Niculescu; 7. Șișmanian; 8. Luiza Năvodaru; 9. Cistelecan-Podoabă-Moraru; 10. Ardelean-Simuț-Laszlo - și 11: Ana, Filip și Mandea; Cu această ocazie am cunoscut la Ștefana o japoneză care a spus că Goma în japoneză înseamnă "Sesam!" - bun și sesamul...

2. Lulu mi-a trimis, de ziua mea, o telegmă de felicitare; i-am telefonat să-i mulțumim. Printre altele a spus că Litera lucrează de zor la... **Articole** - primul volum de 350 pagini va ieși în curând...

Astea au fost veștile bune - pe cele rele nu le mai pomenesc.

Să nu uit: astă-seară a telefonat, de la Cluj, Laszlo: urmează să vină încoace o prietenă-cunoscută de-a lor, Virginia Badu (? - dacă am înregistrat corect), la un colocviu Voltaire. Prin ea are să-mi trimită câteva cărți printre care **Jurnalul** lui Zaci... Poate că prin aceeași pot să trimit un exemplar din Alfabecedar (au ieșit 4 volume, aproape 5 kilograme)...

De mâine...

Iar am uitat: (nu e de mirare): la Bianu m-am cântărit, era pe-acolo un cântar: am... 97 kilograme; monstruos. Și eu nu știam de ce nu mă iubește Breban... Nici chiar Manolescu...

Vineri 30 septembrie 1994

Cu toate bunele mele intenții, azi nu am lucrat nimic: am fost la poștă, ca să depun o scrisoare pentru Cistelecan și îmi spuneam că am să fac ocolul cât mai larg; ca să mă plimb; să fac mișcare... Când să mă năpustesc în plimbarea mișcătoare - m-a apucat căscatul; la propriu. Și când am văzut că și casieritele (trei, toate trei) de la magazinul de la Alésia căscău, de să-și rupă maxibulele, nu-am zis că asta-i: n-am noroc în viață, de să fac mișcare; de să slăbesc, de să devin mai bun, mai deștept - oricum, mai puțin burtos. Cum vreau și eu să fac o faptă bună profitabilă numai mie, cum se întâmplă ceva înlpiedicător - mama mă-s de, în fine, căscat!

Acum e seară, dau din dește pe la Olympia - și casc. Cum să poți construi o viață nouă, căscând?

Drept care o las pe mâine - cu toate că și mai bine ar fi să încep ca toată lumea de luni - cum ar veni: a treia zi după zi-ntâi și a doua zi după aluversarea-mi.

Mâine - nu; dar poimâine, așa în zori, împlinesc cincizeci și nouă de anișori - n-am zis primăveri, fiind noi în octombrie...

OCTOMBRIE 1994

Sâmbătă 1 octombrie 1994

MĂam sculat de dimineață, devreme: ca să scriu în jurnal. Asta vine că: Ai, n-ai treabă. Ei, da: eu nu am treabă, altfel nu m-aș scula atât de devreme.

Am citit ieri, probabil în revista presei făcute de I.T. Morar pentru *Lumea liberă* că *România literară* a publicat procesul verbal al ședinței de la Uniunea Scriitorilor din Moscova - cea cu excluderea lui Soljenițan. Foarte bine, să afle și românii cum e cu Uniunea Scriitorilor... Morar regretă (românește, desigur): «Dar când i-au exclus ai noștri pe Tudoran, pe Dinescu (?)» - dar nici de frică n-ar pomeni de Țepeneag, de Goma... Dacă l-ai avea pe acest Morar în față, ce i-ai spune, ce i-ai reproșa: că nu te-a pomenit și pe tine? In cel mai fericit caz (pentru tine, victimă-agresor) el ar zice, profund românește: «De unde vrei dumneata ca eu să fi știut... ?» Și ar avea dreptate, fiindcă ei, într-adevăr, de unde vreau eu ca el să fi știut, bietul? n-a știut (de unde să știe, morarul, "pe timpul dictaturii"?), iar dacă tu i-ai fi indicat "bibliografia" sau chiar i-ai fi oferit o carte, un articol, el s-ar fi strâmbat de parcă i-ai fi dat o linguriță de ricin și ar fi strigat la tine; cu ochii injectați de mânie-frică - altfel morară: «Vrei să mă bagi în pușcărie?» Să existe vreo legătură de la efect la cauză (ori vice-versa) ?, dar dacă - de aici - Monica noastră cea dirijoare uită tot ce n-o interesează (ba și ce ar trebui s-o intereseze), ce să mai "pretindem" de la bieții aborigeni, itemorari, (auto)hrăniți cu soia și ținuți în permanență cu pistolul la tâmplă - de securiști... - ne dăm noi seama de anticomunismul lor, i.t.m(orar)?

Însă așa, "neinformați", rezumatorul presei a simțit și el de ce s-a oprit numai la Tudoran și la Dinescu (încă o dată: 71): Fiindcă Tudoran a fost, totuși, apărat, în văzul lumii de inși din conducerea Uniunii - însă în 1977, inșii-din-conducerea-Uniunii n-au mișcat (vorbesc de cei-buni), ba Dumnezeu știe ce vor fi... tăcut și-aprobat buni ca Manolescu, Paler, Blandiana, Doinaș... Oricum, în 1977, "inima" excluderii mele - și a campaniei de presă împotriva-mi a fost Ivașcu - firește, cel elogiât de Manolescu și de Omea.

Duminică 2 octombrie 1994

Azi dimineață, pe la orele 2 am împlinit cincizeci și nouă de ani. Drept care mă simt ceva mai îngreuiat (îngreiat, ar zice

mama) cu un an.

Și ieri dimineață și azi dimineață: încă înainte de a mă trezi cu totul - am început a căsca (inutil să spun că și în clipa de față casc - este ora 8 și 8 minute...).

Biata Ana: a stat acasă două săptămâni - ca să doarmă. A dormit - dar tot insuficient pentru o astfel de oboseală. M-am surprins în această vară - a câta? - în care n-am ieșit din Paris (lasă, că nici primăvara, nici toamna, nici iarna...) - la mine a 12-a, a 13-a la Ana - gelozindu-i pe amicii din România: pe care când îi căutai - epistolar, se înțelege - erau "în concediu"; de obicei, "la mare"; desigur, la Vila Scriitorilor... Firește, mă lucrează lupta de clasă: eu am petrecut o singură noapte - și aceea de revelion - la Mogoșoaia și o singură noapte am dormit la o vilă de la Sinaia (sau poate de la Predeal? - uite cum am uitat-o pe asta, se vede că n-a avut nici o semnificație), iar în Vila Scriitorilor de la Neptun, cine mai avea loc de merituoși ca Mircea Micu, de nevasta lui Fănuș Neagu, de copiii lui Băieșu? Acum am fost rău - ei și? Ziceam că ai noștri, plângându-se fără conținere de sărăcie, au, totuși, casă, au masă; au slujbă, au concedii - atâtea, încât te întrebi (și-ți răspunzi singur) când anume mai... rezistă? Ei, când: "între timp" - c-așa-i rezistența-prin-cultură...

Nu mă simt în stare să continuu -mă opresc aici. Oricum, datoria mi-am făcut-o: am consemnat data: 2 octombrie 1994.

Luni 3 octombrie 1994

Azi este a doua zi de ieri (și, oricât ar părea de ciudat: a treia zi de-alaltăieri!). Meteo nasol, frig, vânt - rară ploaie, ca să mă aplec până la pământ - cu cracele, vorba ungurului.

Miercuri am întâlnire la CNL - mă duc cam fără chef (citește: rară speranță).

Și, vorba Anei: «*Iar n-am câștigat la Loto!*»

Am pregătit ultimele vreo sută de pagini din **Adameva 1** pentru (re)fotocopiat - le trăseseam în trei exemplare, iată, nu sunt suficiente.

Filip a răcit.

Eu n-am răcit - în schimb, am două cămăși no(u)i - Ana mi le-a cumpărat de ziua mea! Chiar și o pereche de șosete! Ce-mi mai pasă!?

N-am stare, n-am stare, mă coiesc - mai bine mă eolinesc: așa știu o chestie: tocmai am inventată un turn (unul de cinci - astfel prezentându-se "Buchetul": nu de patru, nu de șase, nu de zece turnuri - ci de cinci, pentm asta fiind nevoie de un desen, nu

și de sufleria de la Toulouse) - din beton. Până mai adineauri îl făcusem din fier - că, de, e mai ușor, mai rezistent... Însă cum investițiile inițiale trebuie să rezulte ceva de durată (să nu fie nevoie de reparații-capitale-anuale), fierul, chiar când face pe oțelul, tot ruginește - vezi Centrul Beaubourg: după 20 ani trebuie făcut din nou - sau, alături altul... Așa că: din beton armat - și prefabricat: stâlpi, grinzi, panouri. Dacă sunt bine-bine acoperite încheieturile, dacă se face o revizie în fiecare primăvară-toamnă (am vrut să spun: control - cu reparații pe loc: umbli cu tubul de mastic după tine...), atunci ține. Dacă fierul din annături este corect - și complet - protejat. Pe de o parte, turnul este solid; rezistă și la torsiune (nu ca cel din oțel "gol"). Scheletul din beton armat, colectorul din plastic (șaișpe calități: ieftin, ușor - și mai ales, nu rezonează, sub aer).

Rămâne să văd ce fel de turbină îi pun. Înclin spre cilindrică orizontală, deși s-ar cere "elice".

Mai văd eu.

Marti 4 octombrie 1994

Ieri mi-a telefonat (de la Chișinău) Dinu Mihail - m-a felicitat de ziua mea. S-a desființat și *Observatorul*.

Azi - acum, dimineața, între orele 8,15 și 8,30 - am primit două telefoane - din Paris: Virginia Baci, de la Cluj (are să vină mâine, după orele 5) și Dobrovolski (rugat de A. Vartic să-mi înmâneze "o carte" - nu știu ce fel și dacă e carte ori manuscris).

Acum e soare. A început cea frumoasă - cu nimic mai prejos de toamnele din România...

Cred că am să plec după cumpărături. Trebuie să fac o altă supă de pasăre...

Am fost; am învins - am luat ce trebuie, acum fierbe puternic.

Ni s-a dat căldură! - ceea ce este cum nu se poate mai plăcut. Și mai consolant.

Serele: Modul 5 (2 ori 2,5). Pe orizontala, în timpul iernii, se golesc compartimentele exterioare (și se închid cu ușile culisant-pivotante); pe înălțime: se golește "mansarda" - de ce nu: și "parterul" - ca să rămână "etajul". Astfel izolat, "miezul" va avea nevoie de mult mai puțină căldură decât dacă s-ar afla în contact imediat cu exteriorul: o pernă-de-aer de cca. 2,50 îl va proteja. Ceea ce nu înseamnă că "exteriorul" va fi de tot gol - vor rămâne cele ce vor vegeta - dar nu vor crește-coace: rădăcinoasele mai cu seamă. În "miez" va fi lumină puțină, dar nu va lipsi căldura.

Din lățime: aproximativ jumătate din moduli vor fi folosibi-

li iarna. Cum am spus mai înainte: nici parterul să nu fie folosit pentru cultură.

Și un praz verde. Am băgat de seamă: nu doar castraveți, roșii cultivă olandezii; ci și varză - în sere!

Miercuri 5 octombrie 1994

La 11 am fost la CNL. Urmează să completez un formular, să fac copii de Ana ceva acte, să primesc de la Julliard fotocopiile după contractele cu **Astra** și **Sabina**.

După amiază a fost pe la noi D-na Baciuc din Cluj venită cu trei cărți și o scrisoare de la Laszlo (Zaciu - **Jurnal**, Șalamov și o americană, Verdery).

Mi-a parvenit și povestea de la Europa Liberă în legătură cu Țepeneag. Iorgulescu o prezintă; zice că a apărut în *Adevărul* (ce ar fi de mirare: de la Fundația Buzura la Fundația Drăgan nu se află altă cale decât prin *Adevărul*...) "de azi", mai zice Iorgulescu, ceea ce ar însemna 27 septembrie citez la două claviaturi:

Iorgulescu: "(...) Prin această scrisoare (adresată lui Iliescu - n.m.), D. Țepeneag îi cere președintelui Iliescu să-i redea cetățenia română retrasă în 1975 printr-un decret semnat de N. Ceaușescu. (...) Țepeneag citează Europa Liberă pe primul loc al spațiilor publicistice occidentale în care și-a putut exprima atitudinea față de ceea ce el numește «regimul comunist impus de Nicolae Ceaușescu». Apoi, pentru a-și justifica retragerea și renunțarea la atitudini publice, D.Ț. afirmă că... i se părea «prea puțin eroic să critic și să înjur și să fiu plătit pentru asta în dolari. Să devin un înjurător cu simbric: eu la Paris, Eugen Barbu la București... De aceea am refuzat toate ofertele de angajare la Europa Liberă sau la alte posturi de radio din aceeași categorie».

Mai departe Țepeneag (...) afirmă că, dacă n-ar fi fost orgolios, ar fi devenit un 'mic scrib oarecare, fie în slujba partidului, «fie în slujba Europei Libere»'

Cine se amestecă - se aseamănă... Așa că Iorgulescu îi dă peste nas lui Țepeneag:

"Problema angajării lui D.Ț. la Europa Liberă nu s-a pus niciodată. Nu putea refuza ceea ce nu i s-a oferit"

Și: "Cu acest apolitism afișat este probabil că președintele Iliescu va avea înțelegerea cuvenită (...) Scriitorii apolitici din România își vor spori, desigur, rândurile".

După ce a citit, Ana a zis: despre Țepeneag firește:

«Când te gândești că Țepe trecea drept un ins inteligent...».

Chiar asta observa Iorgulescu - adevărat: nu că a fost, ci este, în continuare. Dar...

Joi 6 octombrie 1994

Ieri a fost pe la noi D-na Baci: n-a putut lua **Alfabecedarul** - s-a uitat prin el, nu i-a prea plăcut.

Azi am cumpărat patru păstrăvi mari, roz - a câte (aproape) un kilogram. Am lacut orgie de... saumon - așa arată carnea și... dimensiunile animalului.

S-a întors (!) V. Iancu din România, cu ceva cărți și un pulover de la Lulu - au să-mi prindă bine ambele-două.

Am citit ceva din Zaci. Enervantă "discreția" românească - cea... acoperită cu frunza de viță a inițialelor. O singură scenă memorabilă: "M." vorbindu-i de cartea, uite-așa, scrisă cu litere gotice! (de pe timpul goților, explică Zaci...). Încolo - senzație de mic, de mărunț, de rasul-ierbii (și al pământului). Întristător. Și unul ca el a fost un Mare Profesor (pentru Cistelecan, Podoabă și alții), după cum o javră ca Daicoviciu a fost Marele Profesor al lui Zaci. S-au întreeducat, s-au întreîncurajat în porcării, trădări, vânzări - și ardelenii cei vânjoși, nu doar "țâganii de regățeni", cum se (mai și laudă) ardelenoiștii. Ar fi simpatici ardelenii (dar ardelencuțele!), dacă în toiul (mai exact: în concluzia la ceva, indiferent, ce, de obicei un fleac), nu ar veni argumentul suprem produs de te miri ce căcănar ori ticălos:

«D-apăi io-s ardelean!» - frecvent trăgînd de funie și vaca cea cu comparația: «...nu ca...»: regățenii, moldovenii, oltenii...

De unde dracu' le va fi venind astfel de "argumente" dobitoace (că el nici nu trebuie verificat, din moment ce e ardelean, fatal, spune adevărul!)? Probabil din complexul de inferioritate prefăcut în unul de superioritate - iată o laudă: «Pe noi ungurii ne-or tras pe rotă o mie de ai', sî-n furci ne-or pus!», crezînd că este de cinste să fii mereu rob, supus, chinuit, ucis... Mai există un izvor - contaminare: Ungurul. Se află prin părțile acelea oameni mai făloși, mai ocoși, mai laudăroși - mai caraghioși în ridicarea de statui-la-oglină, iar când nu sunt luați în serios... se sinucid?

E-he, Ardialu' nost', sfânt și sânjeros...

Las'-că nici cu basarabeni mei nu ți-e rușine...

Dar așa arată patriotismul, oameni buni! Și nu e nici un păcat că arată doar așa, nu și cu ură față de celălalt, de străin.

Sâmbătă 8 octombrie 1994

Ieri a trecut pe la noi Corin Braga. În cele din urmă i-am încredințat un exemplar din Alfabecedar - cel dedicat *Familiei* și

lui Laszlo.

Tot ieri am primit o scrisoare ciudată de la Chioaru. E nemulțumit de modul cum face revista, nemulțumit de sine... I-am scris - două pagini - dar n-am să-i trimit scrisoarea asta, am să scriu alta; cu altele.

Aseară au fost pe la noi Andreea, fata Lilianeii cu bărbatu-său. I-am tratat cu pește...

Sunt răcit, trohnit bine.

N-am chef de nimic - nici chiar de scris - deși, iată surpriza plăcută: am schimbat mașina de scris, am dat să-i pun panglica uzată de la cealaltă mașină (având călcătură diferită, o panglică uzată la una mai durează la cealaltă). Când colo... dau peste o panglică nouă! Bănuiesc ce s-a petrecut: am scos-o din ambalaj, dar pe mașină nu am pus-o pe cea nouă, ci tot pe cea veche... Halal! Taine ale naturii, maică!

Marti 18 octombrie 1994

N-am mai notat de atâta timp, fiindcă am fost prins cu "completarea" **Alfabecedarului**: i-am făcut un nou sumar (celălalt era și greșit și cu lipsuri - așa a fost fotocopiat) și am dus cantitatea până la 50.000 cuvinte - fix.

Între timp a telefonat Ardelean (sâmbăta trecută), apoi Laszlo.

M-a vizitat un poet român: Mihai Gălățanu. Mâine are să telefoneze iar, pentru fixarea întâlnirii cu pictorița Ala Rusu din Chișinău.

Ieri am primit încă o distincție ungurească - prima nu mi-a fost înmănată nici acum, după doi ani... Este vorba de "Medalia Comemorativă Nagy Imre" - "pentru recunoașterea activității proeminente cu privire la păstrarea amintirii Revoluției din 1956" - și acesta a fost un citat. Medalia va fi înmănată de Arpad Göncz, președintele Curatorului, la 21 octombrie '94, ora 13,00, în sala Nándorfehérváry a Parlamentului. Firește, sunt invitat - împreună cu soția.

Am să le răspund chiar azi - că le mulțumesc, dar, din păcate, sănătatea mea...

Încolo - oboseală de moarte.

Miercuri 19 octombrie 1994

Am primit prin poștă, de la Ambasada Ungariei la Paris:
a) invitație la recepția ce va avea loc cu ocazia zilei naționale a Ungariei - am să mă duc mâine seară, la 20,30

împreună cu Filip;

b) invitație pentru sâmbătă 22 oct., tot la Ambasadă unde mi se va înmâna și mie "Medalia Comemorativă 1956" ("en reconnaissance de vos activités déployés en faveur de la Révolution hongroise de '56").

Lui Filip - care mi-a adus scrisoarea de jos și a citit-o primul - i-a plăcut. Mărturisesc: și mie...

Fiindcă Filip n-are să poată absentă ziua (sâmbătă dimineață, la orele 10), are să vină mâine seară, iar sâmbătă am să merg însoțit de Ana.

S-a anunțat și Andrei Doicescu.

Va trebui să încerc să leg niște fire cu Basarabia - fostul ministru de externe al Ungariei se ocupă, la Strassbourg, de chestiunea "Moldovei".

Pe de altă parte, mi-a telefonat azi francezul de la CNL, care a fost în Basarabia cu o misiune culturală - ne-om întâlni luni și om băvărdi o țară - cum ar fi zis Petrișor (așa e corect: o țară - însă: oleacă).

Joi 20 octombrie 1994

Pentru că de multă vreme - să spun: este pentru prima oară? - când primesc atâtea vești bune într-un timp scurt: două zile - să le mai număr o dată și să trag de ele ca de steagurile lui Pristanda:

Așadar, alaltăieri după amiază ani primit o scrisoare de la Budapesta anunțându-mă că mi s-a acordat "Medalia (nu: placa, așa cum au scris ei în românește) comemorativă Nagy Imre"; decernarea va avea loc duminică 21 oct. -la Budapesta;

Apoi ieri - cronologic:

- Imi telefonează Ana, ca să-mi spună că Dominique Seridji va fi numită în locul lui Maillebuau - deie Domnul!;

- Filip îmi vine de la școală, la prânz, cu poșta; printre pliuri: invitația pentru astăzi și cea pentru sâmbătă pentru "Medalia Comemorativă 1956"; - fiind eu băiat sărac, fac din astea... două...

- Telefonează francezul care a fost și va merge iar în Basarabia;

- Telefonează Doicescu, să-mi spună că... Ana trebuia să-mi spună povestea cu Bianu ca... agent literar (încă n-am găsit denumirea potrivită);

Cred că mai este ceva, nu se poate să nu fie - dar nu e destul și atâta? Nu, nu e destul. Chiar dacă mă obișnuisem la gândul că nimic din ce am făcut (și am scris, scrisul fiind faptă) nu e bun, nu e bine - dovadă: nimeni nu bagă de seamă "isprăvile"

mele. Am trăit numai în sărăcie, am să mor ucis de tensiunea pricinuită de sărăcie, și are să se spună că degeaba am făcut ce-am făcut: la ce am ajuns? Firește: medaliile astea n-au să fie întovărășite și de plicuri cu bani cu care să-și cumpere Ana îmbrăcăminte-încălțăminte, Filip îmbrăcăminte-încălțăminte, eu așișderi - și, ca de-o țuică un pahar de vin măcar corect - dar mă consolez cu ce am.

Mi-a telefonat Ștefana Bianu. Oferindu-se să-mi faciliteze cumpărarea unui costum cu care să mă prezint la recepția de la Ambasada Ungară... I-am mulțumit am spus că... am să mă duc în costumul meu cel drag (și tradițional): cum am să rămân în picioare tot timpul, n-are să mă deranjeze prea tare strâmtimea lui - la burtă, fiindcă la piept... am să țin mâinile pe lângă corp, oricum, coatele au să fie lipite de... flancuri...

Apoi e cam târziu; de-a dreptul: târziu - dacă nu cumva: tragic de prea-târziu. Nu mai e nimic de făcut cu mine. Era târziu și acum trei-patru-cinci ani - dar acum...

Sper să n-o fi luat prea rău. Și cum nu are nici o vină în toată această afacere ca viața mea...

Peste un sfert de oră vine basarabeanca mea, pictorița Alla Rusu. Nădăjduiesc (ca să vorbesc ca pe la noi / ei) că n-am să fiu din cale-afară de dezamăgit.

Sâmbătă 22 octombrie 1994

Pe scurt: alaltăieri, în 20, am fost cu Ana la Ambasada Maghiară: sărbătoarea națională a lor. Am rămas cam o jumătate de oră (cel mult) și am plecat: nu recunoscusem pe nimeni dintre ungurii cunoscuți înainte. Ce fler: chiar când ieșeam din salon, pe palier, la "primire", a fost anunțată Excelența sa (Sa!) Ambasadorul României. M-am întors cu spatele spre Excelența Sa CaCaius Dragomir, "membru al Uniunii Scriitorilor".

Ieri mi-a telefonat Laszlo - am să notez pe larg altă dată. Azi, la 10 dimineața, la Ambasada Maghiară. A fost mai bine decât mă așteptam, pățit fiind de data trecută: au fost decorați trei unguri - dintre care o femeie, văduva unui jurnalist, am înțeles - iar dintre nemaghiari, doar eu. Am fost împreună cu Ana, cu Ștefana și Al. Bianu, precum și cu Doicescu. După trei sferturi de oră am plecat. Mulțumiți - și confuzi.

Miercuri 26 octombrie 1994

Zile istovitoare, tensionate: mâine mă prezint la Mille Pujol, asistenta socială, cu actele pe care le am. Sper să-mi ajungă și să

mi se mai dea un răgaz (să răsuflu).

Așadar: mâine la Mlle Pujol, poimâine la D-na Bianu (27 și 28): 29,30,31, vor fi zile de tatonare - ca și 1 noiembrie - însă de ziua aniversară a lui Filip (dacă n-am fost atent să încep de ziua mea, în 2 octombrie) pornesc o nouă carte: despre... cărțile citite.

Am să încep cu începutul: cu **Adam și Eva** a lui Rebreanu. Judecând după... istorie-cronologie: asta s-a întâmplat înainte de 28 iunie 1940 - fiindcă după... cartea nu mai putea fi în biblioteca noastră (și la îndemâna mea). Așadar, prin mai-iunie 1940. Or, atunci nu aveam amintiri... Să zicem: știu astea de la părinți, ei mi-au povestit mai târziu. Atunci cum se face că eu făcusem totul în secret? Ei, adulții, citeau "pe față" - pe când copiii numai în secret (fiindcă se știa că ei nu știu citi...). Că asta s-a întâmplat în mai-iunie 1940 (la vârsta de 4 patru ani și jumătate! - iar eu nu am fost precoce decât în alte chestiuni...): știu că era (acasă) și tata. Iar tata a fost din nou acasă abia după octombrie 1943 - când eu aveam deja multe cărți citite înapoia mea - ca să spun așa.

Miracolul: a) că, la vârsta de patru ani și jumătate am fost în stare să "citesc": b) că îmi aduc aminte de aventură.

Am să mai scriu: poate și din cauza deselor ruguri ale cărții azi țin-și-nu-țin-la-cărți: uneori sunt nesuferit de "zgârcit", de obicei dau tot ce am - începând cu cărțile cele mai prețioase.

Să nu uit sfâșierea-durerea: a trebuit să vând **Getica** și **Tratatul de instrumentație** al lui Berlioz (publicat pe la 1860 și purtând, în ștampilă-seacă numele unei librării din Odessa). Ca să cumpăr antibiotice să-mi tratez, nu vreo blenoragie, ci o cistită căpătată la depozitele de cereale din gara Șercaia...

Sper să-mi meargă acest... demers. Cum am să trag cu ochiul și la o traducere, am să rezum cele deja scrise în cărți ca **Astra**, **Sabina**, **Roman intim**.

Sâmbătă 29 octombrie 1994

Ieri dimineață am schimbat mașina și am început o carte: **Cartea Cărților**, îi spun aici, imodest, mai aproape: dedicată lui Filip. Am scris 5 pagini.

După amiază am fost la Bieni. Cu Doicescu. Am discutat despre facsimilare, despre editură... După ce a venit Alexandru, el, om practic ne-a răsturnat "ideile", propunând, pe loc, soluții. Iar mie ceva bani, ca să ne descrețim frunțile - poate că Ana are să aibă de unde completa ajutorul pentru dinți.

Azi am scris încă două pagini. Am, deci, două capitolașe - 7 pagini scrise. Acum ies în oraș, să-mi cumpăr "articole" (de papetărie, se înțelege).

NOIEMBRIE 1994

Duminică 20 noiembrie 1994

Azi se împlinesc șaptesprezece ani de când am plecat din România.

Între timp am mai scris la carte - am ajuns pe la vreo 85 pagini.

Angela a primit cei 300 dolari trimiși.

În curând am să posed (!) în fotocopie - 11 exemplare!
- **Jurnalele 1, II, III.**

Miercuri 23 noiembrie 1994

Am terminat cu aniversările.

Am trecut de 100 pagini din cartea pe care o scriu. Am recitit ieri ceea ce numeam eu **Adameva II**: nu e foarte rea, atât că neterminată. Are 175 pagini - dacă mai scriu 25, cu o "urmare" a Caragialâc-ului, poate fi socotită încheiată (de mine, desigur). Ieri am primit vizita unei basarabence, Margareta Donos cu niște exemplare din *Săptămâna* de la Chișinău (în trei numere am avut un interviu cu Ghe. Ierizanu). N-are cărți, n-are noroc - am rugat-o pe Ștefana să-i cumpere **La vie en rouge** și o concentrată **Istorie a Franței...**

Joi 24 noiembrie 1994

Azi (acum nu e încă miezul zilei) am scris două capitole - e drept: de câte 4 pagini fiecare. Sunt oarecum mulțumit de al doilea: cărțile cumpărate după ce m-am eliberat, la Gherla și... constatarea că nu mai pot citi. (...)

Vineri 25 noiembrie 1994

Vești bune: Florin Ardelean mi-a scris (în 15 nov.) că **Scrisori** este gata culeasă. Ștefana i-a telefonat, au vorbit: un sfert (jumătate?) este corectată - dar imprimarea n-are să se poată face anul acesta, abia în ianuarie '95... Și întreabă dacă n-ar putea veni la Paris pentru lansarea cărții... Prevăd o bună treabă pentru Ștefana și Alexandru...

Luni 28 noiembrie 1994

(...) Dârdoră mare cu manifestațiunea anti-Iliescu. Pregătim, pentru distribuit: P.S.-ul scrisorii mele către Iliescu (forma scurtă) și textul întreg - cine ce va vrea... DST tratează cu Ștefana și cu Paula Predeleanu - ele nu se lasă: o să încercăm să ne... arătăm prin preajma ambasadei.

Am pregătit suplimentul **Alfabecedarului** pentru Ardelean și pentru Cistelecan. Pleacă teologul Vasile Manea, sper să poată lua întreaga greutate. De două-trei zile sunt neliniștit; parcăaștept să se petreacă ceva rău.

Azi după amiază mi s-a telefonat de la un post de televiziune (care a luat locul lui SOTI), independent; la celălalt capăt al firului: Mariana Șipoș. Postul a difuzat, cică, vineri și sâmbătă fragmente din dialogul cu fratele Silviei Bădescu (în fapt, cu fata ce-l însoțea), iar astă seară, la 21 (O.B.) va avea loc o "masă rotundă" ... Nu văd cât de rotundă, din moment ce toți cei invitați au refuzat: Magda Câmeci, I.B. Lefter - desigur, nu mă mir de Manolescu, nici de Liiceanu («îmi pare rău, n-am să pot participa, am să vorbesc numai de bine - deci plictisitor...», a zis Humaniiceanu). Se pare că are să fie prezentă... Gabriela Adameșteanu - mai știi... Asta surpriză...

Marti 29 noiembrie - orele 21,00 - 1994

Adineauri ne-am întors de la... poliție. La orele 18 am fost în fața Ambasadei R.S.R., pe la 19 fără un sfert ne-a umflată.

N-am fost decât... 14 - mai mare râsul: în față: un camion cu CRS-iști; în spate idem: când am ajuns la poliția arondismentului XIV - a noastră cum ar veni - ei au făcut un coridor de onoare - am numărat: erau cam trei și jumătate la unu. Ne-au dus la etaje, unde am fost legitimați, apoi (re)ținuți într-o odaie până la 20.00.

Asta este. În al optsprezecelea an de Franța - am fost umflat de poliție, pentru că am manifestat împotriva lui Iliescu!

P.S. Ana corectează cifra: am fost 12 - mari și lați.

P.P.S. la București - prin Lulu:

Au participat la emisiune: Dimisianu - a vorbit foarte puțin și a spus ceva în genul: nu ne-am purtat frumos față de Goma. I.B. Lefter a fost cel mai... laudativ; Gabriela a zis și ea ceva cu debutatul: că aș fi debutat-o eu - *dar și alții*... Când Mariana Șipoș a spus povestea cu trimiterea la topit a **Culorii**... Gabriela a deschis gura (să nege?, să protesteze?, să-l apare pe Liiceanu? - a închis-o (ce-o să-i mai facă Liiceanu!). La zisele aceleiași, Gabriela că, din pricină că înjur pe toată lumea, în ultimul moment, nu mă mai publică nimeni - M. S. a arătat *Vatra*...

DECEMBRIE 1994

Vineri 2 decembrie 1994

Să nu uit să notez: tot Ștefana și Alexandru Bianu au "acoperit" fotocopierea Jurnalelor - trei - în câte 11 exemplare. Atât că se descleie copertile.

Adineauri a telefonat Angela. Le-a deconectat telefonul.

Am primit Bacovia cu prefață de Simuț - la Fundația România..

Mihai Fusu mi-a trimis - de aici, de la Kome - o revistă nou-nouță, ai zice fiul *Dilemei: Contrafort* - a Fundației Buzurești. Mi-a sosit *Timpul* pe noiembrie în care se discută despre literatura de sertar cu un moto de mine - dar nu mi-au trimis numărul anterior, cel în care publicaseră paginile acelea (nici nu mă anunțaseră că o fac. . .).

Joi 8 decembrie 1994

Ieri - în 7 decembrie - am terminat **Cartea despre carte**. Vreo 175 pagini. Așa și așa...

Sunt în căutare de editor... În absența mea, Julliard s-a... nu știu, n-am înțeles ce mi-a spus careva la telefon că s-ar, oricum, nu mai ține de Presse de la Cité... Aștept un răspuns la propunerea mea de a avea o întrevedere cu directorul. Dacă mi-o acordă...

Duminică am fost la biserica românească. M-a dus Paula Predeleanu (aproape pe sus): scandal îmbrânceli, înjurături (fiind Popa Costandache, securist "cinstit", l-a cinstit primit pe Iliescu, cu câteva zile înainte - în biserică!). Vânzoleală mare, petiții, semnături. Am semnat și eu pentru alungarea Costandachelui.

Am primit toți trei un carnet cu care ne putem îngriji dinții - adică cea mai rămas din ei...

Acum este ora 8,10 și întuneric-beznă (ce-oi fi vrând? suntem în 8 decembrie!). Am să mă duc întâi la clinica de alături, apoi am să caut un cabinet dentar unde să ne înscriem.

Am cunoscut-o pe Claire de Oliviera. Impresie că vom putea comunica. Ea a tradus 5 pagini din Jurnal, dar am de gând să propun editurilor Adameva. Depinde, deci, de răspunsul editurilor. Mă simt stingher, inutil. Am fost la dentist. Bun - de-al nostru: vietnamez... După amiază am primit prin poștă - de la Constantin Iftime (?) o carte de dialoguri cu Breban: **Confesiuni violente** (editura: "Du Style"!). Am citit-o: nu e de "dialoguri", ci un

monolog; nu "Confesiuni violente" - ci neadevăruri senine... Și când te gândești că urmează alt volum - scris la Paris, în 1988: **Spiritul românesc în fața unei dictaturi...**

12 decembrie 1994

Sâmbătă și ieri am scris o scrisoare către Antonesei, în legătură cu spusele-scrise ale lui Z. Ornea à propos de "literatura de sertar".

Acum dimineața (ne aflăm la orele 9) am scris un "comunicat" în care protestez împotriva "iertării" - cică ar fi fost publicată în *Le Monde* - și o altă variantă, de doar o pagină, destinată presei ne-românești. (...) obosește.

Ora 17.00: Pare mai serios decât credeam: Doicescu mi-a spus că nota e redactată ticălos - *de la București* - astfel: "Goma a fost reabilitat, deci se poate întoarce în România - de altfel a declarat (?) că, dacă e reabilitat, se întoarce)".

Sunt niște căcănari "corespondenții AFP" de la București (cei de la Intercontinental, precizează Doicescu)...

Mi-au telefonat (în legătură cu "iertarea" din *Le Monde*) intrigati, nedumeriți, scandalizati de declarațiile mele (sic): Vo Van Ai, Dominique Seridji, Du Tour (cel de la Min. Culturii).

Între 14,30 și 15,45 Televiziunea maghiară.

Ora 19,00: a telefonat Laszlo de la Cluj; trimite cartea ultimă a lui Negoitescu, o casetă și o scrisoare prin "cineva" (nu știe cum o cheamă, dar e de încredere; și, desigur, frumoasă)... (Julliard mi-a răspuns la propunere: doar știam că nu mai are secție de literatură ne-franceză... Știam, dar credeam că...)

Marti 13 decembrie 1994

Ștefana se agită cu transmiterea comunicatului meu - ieri și azi a trimis prin fax unor publicații românești. (...)

Sâmbătă 17 decembrie 1994

Comunicatul meu a fost publicat de *România liberă*.

Am scris o replică la **Confesiunile Brebanente**.

Azi, în drum spre piață (am cumpărat vinete, ardei grași, roșii) mi-a venit așa - tot privind eu cururile femeilor, mereu sublime - ce-ar fi să scriu o carte intitulată: **Și dacă... ?**

Acesta fiind motorul, șvungul.

Și dacă... aș scrie **această** carte?

Am început, într-o doară, pe la orele 18, să scriu "ceva" și la

17, când am plecat spre Dominique Seridji, aveam primele trei pagini din cartea **Și dacă...** ?

Om trăi ș-om vidè.

Marti 20 decembrie 1994

Am scris și azi la **Și dacă...** ? Capitolul 4.

A telefonat D-na Colfescu de la Editura Viitorul din București. Cică publică **Garda inversă**. «Plăcerea va fi de partea mea», am zis. «Dacă ne dați și cealaltă carte», zice. «După ce publicați **Garda...** », zic.

Azi ar fi trebuit ca Lulu să vadă coperta de la **Articole**. Fiind prea frig, n-a ieșit din casă.

Sunt îngrozitor de obosit. E ora 21, mă duc la culcare.

Măine are să fie 21 decembrie. De poimăine începem o nouă viață - hotărât: una mult mai... altfel.

Duminică 25 decembrie 1994

Ajunul l-am petrecut mai mult decât agreabil, la Ștefana și Alexandru Bianu. A fost și Filip cu noi. S-a jucat cu Fabiana. Acum e ora 9 dimineața și cu toate că ne-am culcat pe la trei și jumătate, iată-mă la datorie. (...)

Cu o zi înainte: aceeași cumplită oboseală. Ieri m-am culcat (pentru un pui de sonm) la 13,30 și m-am trezit la... 18! Probabil din acest motiv n-am mai dormit în astă dimineață.

Mă întreb dacă azi, Crăciun, sunt deschise spălătoriile automate. Ni s-a stricat mașina.

Și dacă... - înaintare laborioasă. Am scris - până aseară - 8 capitole și 33 pagini.

Cu ce am să încep, când are să-mi vină ordinatorul? Probabil cu **Sabina** și cu Roman intim. Am să continuu cu **Alfabecedarul**. (...)

Poate că ar trebui să "fac" jurnalele. D-na Colfescu va fi vrut să se asigure că n-am să dau altcuiva **Căldură...**, cât despre publicat...

Blocul Jurnalelor trebuie neapărat să iasă. Mi-am aruncat privirea pe pagina precedentă, am observat: **Românul intim** - nu e rea ca nimereală. (...)

Joi 29 decembrie 1994

(...) Am primit o cartolină de la Virgil Podoabă, aflat la Roma.

Le-am scris celor de la Vatra despre Salonul Cărtii de

la Paris din martie '95.

În sfârșit mi-a venit certificatul de refugiat de la OFPRA - mâine mă duc la Poliție să-mi prelungesc "carta" de séjour.

În fine, mi-au aprobat 1.700 de franci pentru dinți. De-acum pot postula pentru postul lui Anse Bundren, din *Is I Lay Dying...* a lui Faulkner.

În zilele care s-au scurs de la Crăciun am corectat, în vederea scannerizării, în ordine: **Sabina, Roman intim, Gardă inversă**. Am de gând să mă opresc cu scrisul la sfârșitul acestei săptămâni (și al acestei luni - și al acestui an) - cât va ieși atât să rămână. Mă opresc să-mi trag sufletul: Totuși, anul acesta mi-a fost plin-plin: patru cărți, cca. 800 pagini - bașca Alfabecedarul aranjat în vederea fotocopierii.

Sâmbătă 31 decembrie 1994

Ultima însemnare a acestui an.

1994 a început cum începuse 1985: prost (în fapt, răul a început în ultimul trimestru din 1984) a durat zece ani încheiați - de mi-ar fi gura aurită. Zece ani de galeră în sensul strict al termenului, la cele morale, adăugându-se - și atârând nu glumă - cele materiale. Orizontul a prins a se lumina când nu mai aveam nici o speranță: de prin septembrie provocat de două femei: Dominique și Ștefana (s-o adaug și pe Mile Pujol, o adevărată complice...).

Zece ani... Noi ca noi (iar dacă e pe așa, mai departe: eu ca eu...), dar bietul Filip: dacă n-a avut acces la muzică din această pricină; nici la vacanțe binemeritate; dacă a prins a desena, a modela - meritul e al lui: el a lucrat, la sfârșit de săptămână, ca "prezentator-demonstrator", i-au mai picat și ceva materiale, restul le-a cumpărat din banii câștigați - adevărat: i-a mai dat și Loreta, librăreasa, care l-a luat sub aripa-i ocrotitoare... În vara asta Filip n-a avut nici o zi de vacanță: a lucrat cu Ion și a putut să se îmbrace, încălțe, să-și "refacă inventarul" (uitat-furat în metro). Acum, de după Crăciun, se află, pentru șapte zile cu Pamela, în familia ei, undeva în Nord, nici el nu știe cum îi spune localității. Ana zice că dacă nu telefonează, e semn bun...

Așa: Ieri am fost la poliție și nu-am înregistrat prelungirea cărții de séjour - la sfârșitul lui ianuarie '95 mă duc să o iau pe cea nouă. În februarie (sau poate martie), când au să intre banii de la CNL, deci o să putem plăti o chirie-două, am să-mi prelungesc pașaportul - și, cu voie de la Alexandru Bianu, o să ne putem duce în Ungaria, de pildă; unde o să ne dăm întâlnire cu băieții de la *Familia*, de la *Vatra*...

Cu dinții: ca și alfabetul la basarabeni, dinții la om (mai ales la Ana și la mine) nu sunt "o formă" reductibilă la ruperea alimentelor și la masticație. Știrbenia este o rană a sufletului, nu doar a șirului de dinți. Știindu-te știrb, deci: urât, chiar hidos; știindu-te incapabil să rostești anume cuvinte, silabe, sunete - dar care? , fiindcă nu sunt aceleași - nici nu mai deschizi gura; nu mai întinzi mâna (mental) spre frumos, spre dulce: te știi impotent: cum să te apropii, fizic, de o femeie, cu o gură ca a ta? (Suferințele Anei sunt altele și mai atroce). Și iată-ne în curs de a ne pune dinți. Timp de o lună de zile am fost la dentistul *nostru* vietnamez...

De la Serviciul Santé al Primăriei 14, Anei i s-a dat o listă conținând numele și numerele de telefon ale 24 dentiști "convenționați" - care lucrează și pentru Social. M-am plasat la telefon și m-am așternut pe telefonat: din 19 cărora m-am adresat, la 18 mi-au răspuns că nu ne "iau", că sunt "plini" pe două trimestre - al 19-a zis numaidecât: Da și mi-a fixat întâlnire... În următoarea jumătate de oră. Îl cheamă Nguiem Xuan Minh - 8, Avenue Lecerc.

M-am dus - am nimerit într-un apartament sărăcăcios, îngheșuit, supraplin de mobile, cutii, lăzi, lucruri învelite în plastic. Sala de așteptare, am înțeles, era "salonul" casei. "Cabinetul" - adevărat: avea blocul complet, dar fotoliul... Deși există un pericol teribil: contaminarea de SIDA, atât de apropiat l-am simțit pe bietul vietnamez (când m-a reprogramat i-am văzut agenda: zile întregi neocupate), încât m-am hotărât să rămân la el și s-o conving pe Ana și pe Filip să facă la fel - în ciuda străngerii de inimă pe care o încearcă orice pacient sărac, nimerind în *sărăcia lucie* a altui sărac.

Ana l-a adoptat pe dată - din aceleași motive (de "solidaritate a nefericiților"), dar ea a observat și o altă mare calitate de căpătâi la un dentist (da, însă eu, fricos din fire, tremurând doar la gândul că trebuie să merg la dentist, n-am băgat-o de seamă): mâna ușoară. Are Moș Min(h) - așa-i zice Filip - o mână dumnezeiască! El zice că a fost ofițer de marină - după ce s-a refugiat în Franța a făcut o școală de dentiști - și îi lipsesc, de la mâna dreaptă, degetul arătător, două falange (sau una? - habar n-am, Ana mi-a spus, eu stau cu ochii închiși la dentist, ca să mă doară mai puțin...). Cum Ana a stat de vorbă cu asistenta socială, Mlle Pujol i-a comunicat... descoperirea: există un dentist foarte bun, cu o mână ușoară - dar fără clientelă (și Ana i-a povestit franțuzoaicei ceea ce numai noi, ne-franțujii simțim); din pricina sărăciei, (de pildă, în "sala de așteptare", întunecoasă, becul unic are 25 wați)... clienții normali nu mai revin... Pe dată Mlle Pujol

I-a scos în față pe Moș Min' - a promis că pe toți cei cu probleme dentare are să-i trimită la el.. Rezultatul l-a simțit Ana pe proprie piele, ca să zic așa: de la o vreme, nu mai este programată "peste o zi", caietul de programări a început să se umple... Nu îndrăznim să spunem că datorită reclamei făcute de Ana, dar e bine așa... Iar acum câteva zile, Ana s-a întors de la dentist, fără să fi fost îngrijită - dar radioasă: Moș Min' a rugat-o să nu se supere, să vină mâine, *fîindcă are o urgență!* «Vous vous rendez compte, Madame», a zis moșulică, «J'ai une urgence!» Se explică prin faptul că era de Crăciun și că unul care nu era ca noi, cu Carte de Santé, ci plătea peșin, să aibă nevoie de o intervenție rapidă... și cum vine și Anul Nou... Îi dorim lui Moș Min(h) urgențe multe și plăcute - orium, tot nu au ei Anul Nou odată cu al nostru...

Am multe motive să fiu / fim mulțumit / ți de ultimul trimestru al acestui an - și, bineînțeles, "încrezător în viitor". însă cum suntem traumatizați de "Întâmplări" - așa le spunem, eufemizant catastrofelor - nu îndrăznim să le numim, de teamă că le vom face să revină...

Pe de o parte ajutorul de la CNL - ne ia povara de pe umeri (pentru o vreme): la toamnă, când o să împlinesc 60 ani, am să fac formele pentru o "rentă" (nu e pensie, la care nu am dreptul-fîindcă n-am cotizat).

Apoi Ștefana și Alexandru Bianu. Pe la mijlocul lui ianuarie, sper să fie onorată comanda la Apple: o configurație cu scanner, "făcută" pentru limba română... Cu ajutorul Anei, am să învăț manevrele elementare pentru traitement de texte și mai ales "la capture" - îmi place expresia - prin scanner.

În continuare, dacă treburile merg așa cum au început în martie va avea loc Salonul Cărții aici, la Paris. Ștefana s-a interesat, vrea să cumpere un spațiu de expunere - cel mai mic. In acest scop, vrem să-i invităm, în primul rând, pe Ardelean și Ciorba de la *Familia*: cică de la *Vatra* are să vină Pantea. Aceștia trei vor reprezenta 7 reviste (am pus și *Timpul* de la Iași, *Euphorion* de la Sibiu), precum și patru edituri-reviste: *Familia*, *Cogito*, *Arhipelag*, *Apostrof + Basarabia* (adineauri mi-a telefonat A. Vartic).

Venind ei aici - Ardelean și Pantea, am putea pune la cale o "coeditare" a unora dintre cărțile mele - **Jurnalele** mai cu seamă, apoi **Alfabecedarul**, apoi **Sabina** și **Roman intim**... "Definitiva" punere la punct să fie spre sfârșitul verii, în Ungaria...

De ce l-am botezat pe acesta: **Jurnal de ziuă-scurtă**? Mai întâi, din (contra)contaminare verbală: precedentul se chema **Jurnal de noapte-lungă** - nu?

Apoi: starea sufletească în care mă aflam atunci, numai optimistă nu era.

JURNAL DE AȘTEPTARE

(1995)

IANUARIE 1995

Duminică 1 ianuarie 1995

Este ora 9 și jumătate. Sunt treaz de la șapte -m-am culcat azi dimineață la 0,30.

Aseară Ana și cu mine ne-am pregătit cu voioșie de Revelion: aveam de toate - chiar și fasole! Și varză cu cârnați! Chiar și bere și *foagră*, mă rog frumos, somon și vinulean - și șampanie din cea bună, Duchêne-Canard, din cea care se *sabrează* (tradus de Eugen Barbu, după modelul, tot al său: "limuzinele, cu coșurile pe cap, se duceau la târg" (corect: "femeile din /ținutul/ Limousin...") - astfel: "șampanie care se săbiază cu paloșul"...)..

După amiază ne-am odihnit ca să avem forțe pentru sărbătoare...

Fatalitate! Fiindu-ne foame, pe la orele 5, am mâncat: care varză cu came, care alte bunătăți - iar pe la 10 i-am ars și două copane de pui la grătar - când a venit vremea de masa de la miezul nopții... nici Ana, nici eu nu mai aveam chef de nimic - nici de șampanie... Ia 12,10 minute ne-am pupat cast, pe frunte, ne-am urat La Mulți Ani și ne-am mers la culcare. Halal!

Sper că Filip să fi petrecut cu Pamela și în contul nostru al moșilor-neputincioșilor.

Acum e soare mare, lumină înaltă, geruleț ca pe la Paris, adică... binișor deasupra lui zero. Nici un nor, nici un vapor, sunt sigur că dac-aș ieși pe stradă, să mă primblu, n-aș da de nici un călător.

Aștept ziua de marți - poimâine - ca să duc la poștă scrisorile și felicitările din tranșa a doua (ale căror destinatari, până alaltăieri, nu le cunoșteam adresa).

Nu mai știu ce să scriu. Sunt gata-obosit - și dacă m-aș culca, pe-un soare ca acesta?

Cum să-i spun jurnalului început azi: **Jurnal de lună plină?** - nu e nici o lună, cu atât mai puțin plină, dar ce: **Ziuă scurtă** era (la, de-o pildă, 22 iunie)? Și dacă i-aș zice: **Jurnal de Soare Mare** - ar fi adevărat (și rimat), dar nu veridic, vorba lui Camus. Sună rău - mai puțin rău ar suna: **Jurnal de Sare Moare**.

Marti 3 ianuarie 1995.

Sunt surd nemulțumit - și știu de ce: am răspuns unei scrisori venite de la un făgărășan stabilit în Franța (îmi scria că occidentalii, mai ales francezii sunt indiferenți la soarta noastră). I-am răspuns cum nu trebuia, adică... punându-l la punct. Sunt convins - din ce în ce - că am făcut rău. Omul nu de astfel de "adevăruri" avea nevoie, ci de o minciună amabilă. Ce bou pot fi!

Din ce în ce mai obosit. M-am întrebat dacă nu cumva din (și din) pricină că am redus zahărul din cafea. Vineri am oră la doctor, am să mă plâng de toate celea - și de amortirea piciorului stâng și de soarta grea de exilat. Asta: cea grea.

Joi 5 ianuarie 1995

Ștefana Bianu a telefonat la *Familia* - a vorbit cu Chirilă. La jumătate de oră mi-a telefonat mie Ardelean: că nu pot veni la Salonul Cărții; că are să-mi scrie, ca să-mi explice de ce - de altfel, nici n-are să fie gata cartea mea (**Scrisori**) până atunci...

Am înregistrat, am deplorat, am încurajat - pentru viitor.

Dar Ștefana a luat-o foarte rău. Nu mai țin minte expresia, dar e ceva de genul: «Ne-am făcut de răs», «Cum o să mai vorbesc cu oamenii?» etc. Am încercat îndelung să-i explic că nu noi ne-am făcut de răs: că în general nimeni nu s-a făcut de răs - asta-i viața românilor! Nu s-a lăsat convinsă. Ba am impresia că, pe undeva mă consideră și pe mine responsabil- măcar moral de "refuzul" celor din țară de a veni înapoi...

Înainte de întâmplare apucasem să scriu 4 pagini mulțumitoare din **Și dacă...** Evident, după a fost imposibil.

Mâine mă duc la doctor. De-abia aștept să mă consoleze și pe mine cineva, oricine.

Vineri 6 ianuarie 1995

De dimineață am fost la doctor (Duret): mi-a schimbat medicamentele pentru (de fapt: împotriva) amortirii piciorului stâng: a înțeles, azi, că nu e o chestie de circulație sanguină, ci o problemă... neurologică. Am, în continuare, 92 kilograme - enorm! După amiază: a telefonat de la București un reporter de la Televiziunea bucureșteană - oficială: ca să mă convingă să particip telefonic la o dezbatere "'68 contra '89" - ce-o fi în capul lui de... (am înțeles că-l cheamă Giurgea)? I-am spus că nu colaborez cu televiziunea oficială (Giurgea m-a corectat pe dată: «Publică!»).

Bine: publică. Am ratat ocaziunea de a fi într-o companie selectă: Ștefănescu, Constantinescu și... Petre Roman.

Da, domnule: majorității șanselor le dau eu cu piciorul...

Sâmbătă 7 ianuarie 1995

Mi-a venit aprobarea pentru proteză. Luni dimineața mă duc pe rue Brezin pentru confirmare, apoi la dentist pentru mulaj.

(...)

Duminică 8 ianuarie 1995

M-am trezit la orele zece, năucit de somnifer. După două cafele mă simt tot alături. Cred că n-am să mai iau.

Luni 9 ianuarie 1995

Mă simt rău-rău-rău. M-a zăpăcit medicamentul antidepresor. Nici nu-l mai iau.

Mi-a telefonat ziarista unguroaică de la televiziune (cea numită Melinda): că vrea să facă o emisiune despre Securitățile din Est. Și că are acordul lui Soljenițan și vrea să i-l ceară și lui Pacepa.

Atâta mi-a trebuit. Am ridicat tonul - ca să-mi dovedesc mie că încă sunt în viață: să nu cumva să-l solicite pe Pacepa, că...

Se pare că a fost impresionată de răgetele mele. Foarte bine, eu nu m-aș fi lăsat influențat...

Marti 10 ianuarie 1995

Tot năuc, deși n-am mai luat medicamentul antidepresor. Nici azi n-am scris nimic.

A apărut în *Lumea liberă* prima parte a textului meu despre cartea de confesiuni (violente!) brebane.

Am uitat să notez: ieri dentistul mi-a luat mulajele pentru proteză. Culmea: în locul unui canin are să-mi pună... doi. Și așa eram eu caninos, dar să vezi după ce-o să-mi pună... caninii!

Joi 12 ianuarie 1995

Deșteptul de la Apple Center a zis că nu se poate - în românește, că, dacă vreau, îmi face în arabă, în ungurește dar în română? - ce-i aceea română?

Am telefonat la IBM. Același răspuns. M-am adresat azi la Canon. Că să vază... Măcar de-ar avea ce...

Cu **Și dacă...** ? am ajuns la 67 pagini. Nu cred că am s-o duc

dincolo de 100...

Sâmbătă 14 ianuarie 1995

Continuu să mă simt rău: dureri de spate, oboseală cumplită. Lipsă de chef. Greață / de viață. Mă duc să mă culc.

Luni 16 ianuarie 1995

Cu toate că mă simțeam rău, aseară ne-am dus la Catherine Durandin. S-a separat de Pedro, s-a mutat tot în cartier. Acum este cu un american istoric - povestea lor este foarte... literară: s-au cunoscut (mai bine) prin... fax. De ce nu? Oricât mașinism, tot la roman epistolar se reduce (atenție: "poșta" faxului merge mult mai iute decât cea clasică; de aici: concentrare a acțiunii).

Astă noapte mi-a fost rău. Am avut și ceva "vedenii". Acum, deși sunt fiert, m-am silit să mă ridic. Și să scriu cuvintele de față. Nu cred că am să pot scrie, în continuare, la **Și dacă... ?**

Miercuri 18 ianuarie 1995

De ieri iau medicamentul împotriva "răcelilor" (Benadryl?) și mă simt ceva mai puțin prost. Am zis bine: prost, nu rău.

Azi dimineață, vreo două ore de interviu pentru TV maghiară (Duná), cu Melinda Gálfi - care a mai fost pe aici, în urmă cu 9 luni.

De aseară am proteză dentară. Mă supără. Azi, în timpul interviului, am păstrat-o. Dificultăți la rostirea siflantelor - și a "lichidelor". Am fost foarte-brav: n-am înlăturat-o...

În rest, așa și-așa. Ana cu dentistul, în continuare. Azi i-a pus ceva - provizoriu. Și nu-i mai extrage nimic - gata.

Nu avem televizor de o săptămână și tot nu m-am obișnuit.

M-am înșelat când am spus că îmi lipsește un canin (și că are să-mi puie doi): este vorba de un incisiv - mi-a pus tot un incisiv.

Sâmbătă 21 ianuarie 1995

Ana are dinți! Provizorii - dar dinți! Ne aflăm pe calea cea bună: eu am proteza (urmează să mă obișnuiesc cu ea ceea ce nu prea e cazul, vorba ardeleanului).

Eh, dac-am avea și ceva bani... Cât să ne cumpărăm un televizor de ocazie (cel "vechi" și-a dat sufletul acum vreo zece zile).

Am temnat medicamentul pentru (împotriva!) răcelii, azi am beut! Două sticle de bere! 'Z dai seama? Of.

Miercuri 25 ianuarie 1995

Alaltăieri am primit o scrisoare foarte impresionantă (prin luciditate, frizând masochismul) de la Florin Ardelean à propos de ne-venirea la Salonul cărții - i-am scris, încercând să-l consolez.

Azi am primit scrisoare de la Cistelecan - publică textul despre Breban. I-am scris - trimit mâine.

Tot mâine am să trimit și scrisoarea lui Sami Damian, de atâtea ori scrisă, rescrisă - în fine, am optat pentru o formă de jumătate de pagină.

Timp foarte urât: nu e frig, dar umed. Inundații.

Am ajuns cu **Și dacă...?** la 116 pagini. Ce mă fac eu, după ce-o termin și pe asta? Doamne-fereste!

Sâmbătă 28 ianuarie 1995

Alaltăieri a intrat CNL și ne-am cumpărat un televizor - modest, cam zdrăngănit, dar merge.

Azi mi-am cumpărat 20 dosare și hârtie de scris - asta pe care o folosesc acuma. Am mai scris despre cvadratura panglihârtiei: dacă folosesc hârtie de fotocopioză - care nu mă costă nimic, mă costă, în schimb, panglica mașinii, ea se uzează-consumă mult mai repede pe o hârtie ca aceea, poroasă - și vițăvercea: dacă vreau să fac economii de panglică... nu poci, pentru că hârtia bună, lucioasă, costă... Calcule savante, maică... E, 'tu-i mama ei de sărăcie!

Am ajuns cu **Și dacă...?** la 28 (ziua de azi și vreo 120 p.).

Duminică 29 ianuarie 1995

(...) Aseară am fost la locandă - Bistro Romain. Se vede că nu toate zilele (romane) se aseamănă: mâncarea a fost proastă (pentru mine, Ana s-a desfătat), căldură sufocantă, înghesuială cumplită - ca în gară. Oricum, nu prea curând vom recidiva.

FEBRUARIE 1995

Miercuri 1 februarie 1995

Ieri am pus punct cărții **Și dacă...?** O sută și treizeci de pagini. Nu mai aveam ce spune, nou, interesant, așa că am aglutinat ultimele capitole pe o singură pagină (fiecare din câte o propozițiune), ca să dea... 33 capitole. Sunt un mare șmecher, nu?

Tot ieri am fost la Polițiune să-mi recuperez noul act de identitate (îi zice: carte de...). Valabil(ă) până în 2004 - dar nu oricând, ci în 2 nov...

Ieri poșta mi-a adus o scrisoare de la Angela: mai bărbată decât mă temeam (în legătură cu problematica-i bursă, aici). Pe lângă asta, îmi spune că Al. Roman, directorul Arhivelor din Chișinău - și neam, pe departe - a aflat, prin genealogiștii din instituție, că pe noi ne-ar fi chemat Humă, iar rușii, după 1812, ne-ar fi transcris: Gumă - după care Dumnezeu știe cum a devenit Goma. Cu totul posibil: de altfel am mai scris pe undeva: bunicăi din Ciocâlteni i se zicea, în sat: Homoaia ori Humoaia.

Aseară, după ce a auzit și el că am terminat cartea la care scrisesem de la o vreme, Filip m-a întrebat, compătimator:

«Și-acum ce-ai să te faci, săracul de tine... ?»

Chiar așa: ce-o să mă fac - săracul de mine?

Știu ce: am să scriu ceva mai mult în jurnal-semplu!

Vineri 3 februarie 1995

Am schimbat mașina - se vede. Cu cealaltă, Olympia (zisă și: â) am scris începând de la 1 ianuarie 1993... În afară de **Jurnal de ziuă scurtă** și: **Adameva, Evadam, Cartea cărților** și jumătate din **Și dacă... ?**, ceea ce face în jur de 1.000 de pagini. O las și pe ea să se mai răcească, revin, pentru cât o fi, la Olivetta...

Am fost azi cu Ana să ne comandăm niște scule: mașină de gătit (a noastră nu mai avea cuptor de vreo zece ani), mașină de spălat rufe (avea doar vreo șapte ani, însă nu mai încălzea apa...), iar bietul frigider, cumpărat în urmă cu exact 17 ani, mai merge el, dar foarte găfâind. În drum spre casă, glumeam cu Ana:

«De-acum avem un motiv să ne lăudăm, în bloc: cu cel mai... mare frigider: 1,84 înălțime - îți dai seama? Nu 1,40, ca cel de până acum - ci 1,84!»

Am corectat exemplarul pentru Filip din **Cartea cărților**; i l-am și dat.

Sâmbătă 4 februarie 1995

Iată-mă și în mâine. Am început să fac curățenie în bucătărie, în vederea noii amenajări. Bine, bine, asta dovedește (dacă mai era nevoie) cât de harnic sunt - dar...

Că există un dar - ce nu mi-a fost dăruit - ba, aș zice: din contra: refuzat!

De ani de zile mă bate un gând; o piesă. Vreau să combin japonezeria cu "neamuri de închiriat" (cu acest gând pornisem să scriu **Adameva**) cu... - na, cam uita-o (dar asigur; era bună!) Eh, și când am să mi-o aduc aminte...

Bineînțeles. "ceva" cu-dragoste, cu-bătrânețe, cu-moarte... Extrem de original, după cum se observă.

La prânz a telefonat Marie-France Ionesco. Surpriză. Ne îmbrățișasem la 1 aprilie '94 în cimitirul Montparnasse, la înmormântarea lui Eugène - și atât, nu mai "comunicasem" de când? : din noiembrie 1993, de când draga de Monica mă turnarisise că i-l vorbesc de rău (chiar de foarte) pe Lucian (Pintilie). Așadar: părea impresionată de textul meu à propos de **Confesiunile violente** ale lui Breban. Cică Monica îi atrăsese atenția.

Are, în continuare, necazuri cu "moștenirea" (spirituală, literară): Ornea a publicat un volum de corespondență a lui Vianu, printre corespondenți: Ionescu (prin 1935-1936) dar Ornea nu a consultat familia Ionescu (și ovreii s-a românizată). M.-F. a trimis o scrisoare de protest la 22. Foarte bine.

Nu-i mai bine de mine? : public scrisorile mele, fără să cer voie cuiva. Și nu public scrisorile primite (decât într-un singur caz: Negoitescu).

Duminică 5 februarie 1995

Vise (de mult nu m-am mai îndeletnicit cu ele):

Țepeneag: m-a acostat dându-mi de înțeles că vrea el să-mi comunice ceva. Avea dinți de aur - însă un aur roșcat; ai fi putut crede că e un aliaj ne-nobil. Am vrut să-l întreb, dar n-am apucat - totuși i-am pus întrebarea:

«Sunt fișii, ori... ?»

«Bridge», mi-a răspuns, mândru.

Al doilea: (împreună cu Țepeneag) mergeam undeva, căutam o adresă. Și ne-am rătăcit. Am căutat, am căutat... Când am găsit-o (?), am început a aluneca la vale, pe o pantă foarte accentuată - abia atunci mi-am dat seama că (eu) nu eram pe... picioarele mele, ci într-un cărucior de invalid! Și m-am liniștit: știam unde-i frâna - pe dreapta - deci știam și cum se trage. Și am

tras-o. Și m-am... trezit.

Al treilea vis: mă aflu într-o familie al cărei "cap" era o tânără femeie; stătea pe trei sferturi întinsă în ceva care nu era pat, nici fotoliu (nu vedeam ce). Am vorbit multă vreme cu ea, despre lucruri banale - și de interes comun. La un moment dat am observat (!) că, în fapt, ea dădea țâța; dădea țâța - dar nu vedeam cui, nu se vedea copilul care se țâțea la țâțul matern. O adolescentă - fiică mai mare?, soră (mai mică)?, se învârtea în jurul femeii și o ajuta. A venit vorba de...rudenia noastră. Am întrebat:

«Din care ramură: Popeștii sau Gomii?»

Nu știu dacă mi-a răspuns, oricum, eu n-am auzit ceea ce. eventual, spunea:

Adolescenta care o ajuta se afla în spatele ei și în dreapta ei (a femeii) și îi aranja ceva în dreptul pântecelui. Am văzut, am crezut că nu văd bine. De parcă mi-ar fi citit gândurile, adolescenta a reluat operațiunile: a aranjat la locul lor viscerele femeii - nu erau umede, ci de parcă tot timpul s-ar fi aflat la aer. Le-a aranjat înăuntru, odată cu (dar n-am văzut-o, am dedus-o) țâța alăptătoare.

Îngrozit, mi-am zis (în gândul din vis):

«Iată ce înseamnă să ai mațele-afară...»

Deși sunt treaz de două ceasuri, mă aflu încă sub impresia - grea, lutoasă - a visului.

Am verificat după **Jurnal de Noapte lungă**:

- Marie-France Ionesco s-a supărat în decembrie 1992 pentru ceea ce zisesem despre Pintilie: navetist, curluntrist (Monica îi povestise «Uite-ce-a-mai-zis-Goma!»). În toamna lui 1993 (În jurul lui 7 noiembrie) s-a întâmplat ruperea de Monici - pe chestia Liiceanu și a distrugerii **Culorii**...

6 februarie (nu ianuarie!) 1995

Nu e greu să te obișnuiești cu lenea: nu mai scriu de o săptămână și nici nu mai simt nevoia să o fac. Am scris ceva scrisori (lui Al. Vlad, la Tg.-Mureș, să-i mulțumesc pentru volumul **Atena, Atena**, Ilenei Mălăncioiu, să-i mulțumesc pentru ediția a doua a **Urcării muntelui** și pentru volumul de articole apărut la Litera, pe când era ea editoare acolo); parcă am mai scris niște scrisori ieri - le-am trimis pe toate... Încolo: frec gazul și ard prazul; e bine-așa? Oricum există o rimă pe-acolo.

În vederea venirii mașinii de gătit (cu cuptor!), am cumpărat o drăcie de oală-cu-capac din sticlă pyrex: 68 franci mari și lătareți. Când mă întorceam eu, pâș-pâș, târâind la cărucior, un motorizat venind din urmă (pe trotuar, evident), mi-l smulge din

mână și mi-l cam aruncă, vorba ardeleanului veșnic. Individul a oprit și a început a-și cere scuze atât de nefericit atât de..., că n-am mai zis nimic.

Dar! Înainte de a mă apleca să ridic căruciorul - îmi ziceam în zicerea mea internă:

«Domnule! Dacă m-aș afla mai aproape de magazin (Super M), m-aș întoarce și aș cumpăra un alt cărucior, că ăsta și-așa de-abia-și ține bășinile»

Cum e omul năcăjât: se gândește mai întâi la car, nu la boui ăsta fiind un plural arhaic ca: noui, ba chiar și oui (sing.: ou)... Am pus mâna pe mânerul căruciorului: se lăsa mânuit, căruciorul (prin mânerul mâne-sa), nu se rupsesse-n drum. În timp ce motorizatul scuzalic mă saluta untos - de-ai fi zis: Pleșu -, eu mă gândeam'- dar adânc, nu glumă:

«Domnule! Mă uit acum, înăuntru - ori las pentru acas'?' Ca să văz cum s-a ales praful și pulberea - mă rog: oalele și ulcelele - de caserola mea sticloidată și pyrexică? Ba nu: car cioabele și ce-o mai fi rezultat până sus, la noi, la etajul șapte, abia acolo îi prezint nevastei o salată de oală spartă - în fine, de ce-o fi..."

Când am ajuns în lift, mi-am zis:

«Și dacă s-a spart *numai* una?»

Când s-a oprit liftul, la noi:

«Ura! Sunt român și eu! Mă bucur că nu mi s-a spart chiar totul!»

Acasă am constatat că nu se spărsese nici dracu' - am fost, mărturisesc, binișor frustrat.

Marti 7 februarie 1995

Încerc să găsesc intrarea:

Va să fie tot cuplul primordial Adam-Eva - dar:

- să fie, cum pornisem în Adameva, în tren? :

- să fie oriunde (oriunde să fie: sala de așteptare a gării...) unde se întâlnesc ei - unul fiind" de închiriat"?

- să fie... ? - o să mai caut.

Oricum, un dialog. Un dialog mai specia, adică două monologuri. Paralele - alternative (cea mai mare parte), simulare, însă, ca și paralele, neîntâlnindu-se.

Despre ce? Desigur, despre dragoste (se cunosc), despre bătrânețe, despre moarte. Când se despart, se dezbracă - așa se pregătesc.

Reiau:

El și Ea comunică: se salută, își pun întrebări banale și politicoase (dar nu în genul **Cântăreței chele!** - fiindcă aici este

voitba de altceva, pe care Ionesco, tânăr atunci, n-o putea realiza: moartea), însă când "vine vorba" despre "ceva serios", fiecare monologhează. De obicei începând astfel:

«Tot n-are să înțeleagă... »

Și încă:

Ei se (re)cunosc - dar nu... recunosc că s-ar cunoaște.

Coloana vertebrală (chiar dacă neevidentă) să fie cea din **Și dacă...** Ea fiind, să spunem Ileana. Are multe de reproșat - dar până la urmă decide că a fost mai bine așa; El - el: are multe să-și reproșeze, încearcă să justifice, să explice despărțirea (momentul coincizând cu telegrama);

Ea a citit cam tot ce lui i se publicase, deci se și recunoscuse (modificată), știe cam totul despre el - ar fi vrut să-i fie alături?

El "crede" că a recunoscut-o - după numele dublu în care rămăsese și cel de fată - într-o persoană deloc onorabilă (aici, o alunecare de împrumut spre Mirela) - și chiar o întâlnise, pentru ultima oară, în casa lui B., romancierul la modă...

Da, da. Cam așa să fie.

Diferențiere:

Ea vorbește *cu* el (persoana a II-a), ea vorbește *despre* ea.

La prânz: acum vreo trei-patru zile mi-a telefonat de la New York, Cornel Dumitrescu, să mă întrebe dacă... știu că mi-am declarat candidatura la președinția României. I-am răspuns că habar n-am.

Azi am primit *Micromagazinul* din 2 februarie a.c. Pe prima pagină, în casetă: "Paul Goma - posibil candidat la alegerile prezidențiale din 1996"... Urmează știrea.

Pe pagina 5, sub titlu: "Nicolae Manolescu susține candidatura lui Paul Goma la președinția României", se amănunțește zicerea lui Niki. Ce spusese, el, Niki? Iată ce:

"Personal, l-aș susține pe Paul Goma în cazul în care acesta ar candida la președinția României".

În continuare, *Micromogazinul* zice că, "în opinia sursei citate (Manolescu? - n.m.), P. G. ar fi un candidat ireproșabil din punct de vedere moral". Iar acum din nou: "Unde nu dă Dumnezeu să avem și noi un președinte disident", a conchis președintele P. A. C., "exprimându-și îndoiala că Paul Goma ar fi dispus să candideze la președinția României" -ar fi trebuit să găsec alte ghilimele, ultima frază aparținând *Micromagazinului*.

Sunt obosit; sătul de românisme; pe de altă parte, împlântat în piesa pe care am început s-o scriu imediat după întreruperea de azi dimineață (eram aproape gata cu "indicațiile") - ca să mă apuc acum să iau la bani mărunți zisele lui Niki... Nu face nimic.

Păstrez zicerea scrisă, ca să i-o pun în față când va veni momentul.

Seara: Azi dimineată, după însemnarea "intențiilor" am comis o primă pagină. După amiază încă trei - total, patru. Zisul mai are, mai are de lucru (adică eu), încolo, destul de mulțumit.

(Președinte? Dar am scris o carte întreagă cu "asta", în ună cu doisprezece ani: **Îngrozit de puterea puterii**).

Joi 9 februarie 1995

Ieri am rescris două din cele patru pagini scrise alaltăieri. Nemulțumit. Azi încerc iar.

Ciudat. În timp ce scriu - mă simt bine, am impresia (chiar certitudinea) că scriu bine; când vreau să reiau, după o întrerupere, mă cuprinde lenea, tristețe a, chiar greața.

Citesc cu mare plăcere, de trei zile **Atena, Atena**, carte "de călătorie" trimisă de Alexandru Vlad de la *Vatra*. Aproape entuziast. Am impresia că așa este potrivit (atenție: n-am spus: bine) să se scrie "roman". Mă întreb ce și cum va fi scris același, înainte de scăldatul în Atena...

Vineri 10 februarie 1995

E ora nouă și jumătate, m-am pregătit, dar parcă tot nu-mi vine să mă apuc de lucru - de acest lucru. Mi-a frică de el de ea (lucrarea). De altfel mă supără ochii - am fost ieri la oftalmolog (-iste, îi spun francezii), am constatat că la distanță, cu ochelari, văd, ca și mai înainte (mulțumitor de bine), însă i-am vorbit de "pata" care mi se așează în mijlocul câmpului când citesc ori scriu (fără ochelari). Nu, nu sunt lacrimi, nici eventual puroi - deși nu am ceea ce se cheamă conjunctivită - ci... altceva; interior. Acolo se petrec porcările - mi-a prescris un medicament.

Ana trebuie să-și comande ochelari. Au să coste o avere, dar asta-i viața: are nevoie de ochelari de vedere. Cu ochii lucrând ea, și câștigând pâinea cea zilnică.

Am terminat cartea lui Al. Vlad. Am să-i scriu.

Sâmbătă 11 februarie 1995

M-am trezit cu aceeași neplăcere: nu-mi place ce am scris (cât am scris, fiindcă ieri am făcut cum am făcut și m-am ocupat numai de răspuns la scrisori) și nu-mi place să mă apuc de scris asta.

Să fie un senm? Că nu trebuie să mai încerc?

A citit și Ana cartea lui Al. Vlad. Și ei i-a plăcut foarte. Nu e de mirare: de asta ne-am luat - și la bine și la rău... I-am scris autorului.

Așadar, azi, sâmbătă 11 februarie, ni s-a livrat: mașină de spălat rufe (Vedette), mașină de gătit (Faure) și frigider (Vestfrost, marcă daneză). Cu o săptămână în urmă ne luasem televizor (Daewood).

Toate cele vechi erau pe buza prăpastiei, abia-abia se mai țineau. Om trăi și-om vedea cât ne vor ține acestea.

Pe la orele... trei după amiază, cineva telefonează. Răspund eu. Se prezintă: «Alexandrescu...» și nu mai știu cum, parcă Radu. Că el se află de mai mulți ani în Franța... Până aici nimic neobișnuit, sute de alți telefonători au început convorbirea astfel. Numai că Alexandrescu avea altceva să-mi... nu ceară - ci propună... Până una-alta, mă întrebă (el pe mine!) dacă este adevărat că mi-am declarat candidatura la președinție, așa cum a citit el într-un ziar.

Nu i-am răspuns la întrebare. I-am spus:

«N-ați citit corect ce scria în ziar» (știam că din Micromagazin aflase).

Alexandrescu a protestat: cum, nu citise corect?- ba da!

«Citiți ziarul», i-am recomandat, gata să închid.

M-a rugat să aștept, să caute ziarul. L-a căutat. L-a găsit. A început să citească...

Domnule! Alexandrescu pretindea că adineaurea citise (că mi-aș fi declarat candidatura), iar acum - a doua oară avea impresia că citea pentru întâia oară în viața lui - și se minuna.

«Așa am înțeles eu», a explicat.

Am tăcut, dealtfel, în timpul acestei convorbiri am fost de o economie verbală ceva de speriat la un vorbăreț ca mine. Văzând (auzind) că nu adaug nimic - zice el - cam așa:

«Domnu' Goma, sunteți plecat de mult din țară, nu mai cunoașteți lucrurile și oamenii, adică nu-i cunoașteți așa de bine *ca mine* (sublinierea mea), prin urmare aveți nevoie de un... (aici a ezitat, a corectat traiectoria) de un fel de consiliu de consilieri, care să vă consilieze, să vă spună care-i situația, cine-i cutare, cine-i celălalt ca să nu vă încredeți în ei, fiindcă mulți sunt... (ezitare - corectare) suspecti...»

N-am scos un cuvânt. El m-a întrebat dacă mai sunt la telefon. Am spus că da. A continuat:

«În cazul în care vă declarați candidat, vă rog să contați pe mine. Să apelați la mine... »

Va fi crezut că am să-i cer adresa, telefonul. Am zis:

«Ați citit despre ce este vorba, deci propunerea dvs. este fără obiect - bună ziua, domnule» - și am închis telefonul.

Ca să vezi! Cum răsar - ca ciupercile - consilierii!

Acest Alexandrescu, după spusele sale, se află de mulți ani în Franța - nu mi-a ieșit în cale până acum - dacă nu eram..., interesant; dacă nu eram "catindat"... Citește ziarul, nu înțelege ce citește (dar dacă ar fi vorbit cu altul, i-ar fi comunicat aceluia ce nu înțelesese) și pe dată se oferă să mă conducă prin lume, să mă sfătuiască, să mă protegiască de... suspecti (percep la individ o oarecare suplețe în limbaj - ceea ce nu înseamnă defel că ar fi un om dintr-o bucată, din contra, cum spunea un tovarăș).

Să mă consilieze Alexandrescu (!). Să-mi spuie el cine-i de încredere (cumnații, frații lui, fostu-i șef) și cine-i suspect... !

Miercuri 15 februarie 1995

Aceeași in-, ne-dispoziție - de a scrie. Mai vârtos decât față de alte cărți, pe asta, dacă n-o detest (cum aș putea-o?), atunci sigur este că... o suport.

Firește, nimeni nu mă obligă, nu mă ține legat la țarușul ei, mi-ar fi extrem de ușor s-o las, dracului, să scriu altceva (ori, cu drag și avânt, nimic). N-o fac, tot din inerție: odată ce m-am trezit, mi-am făcut toaleta, m-am bărbierit, mi-am pus de cafea - deschis și radioul, la știri - mi-am luat medicamentele-de-dimineață, consecința firească: așezarea la mașina de scris și darea din dește. Suntem în 1945 (am nimerit-o: aveam de gând să scriu: 1995); în acest an, în toamnă, voi împlini 60 ani de la naștere și 30 de la practicarea, cu regularitate (și în exclusivitate) a meseriei; pe de o parte, am scris destul de multe cărți (ceva mai mult decât anul și cartea) - deci ar trebui să mă declar mulțumit cu cât(e) am; pe de altă parte, oricât m-aș strădui n-am să ajung să scriu "mai bine" - sau: mai puțin prost. Așadar, n-ar exista nici un motiv care să mă îndemne, oblige să scriu - chestia aia. Fiindcă, în plus, nici nu mă pricep să scriu (chestii din alea). Să nu-mi închipui că, dacă mânuiesc dialogul cu oarecare dexteritate, stăpânesc și dramaturgia: o piesă de teatru - fie ea destinată doar lecturii - nu este doar dialog; mai este, ea, și altceva, ceva ce nu pot spune, și nu doar din cauză că sunt rușinos...

Aici, pe undeva pe la ceafă stăruia gândul că asta - chestia - are să facă sinteza a ceea ce cred eu: a ceea ce cred că s-ar prea putea să cred... Se vede însă - după mersul lucrului, laborios, tras în jug - și cu neplăcere - că voi fi "sintetizat" în scrierile anterioare ce-ul - iar cum-ul va fi fost ceva mai aproape de adevăr în acela, în proze-jurnale-articole, decât în sonetul prozei: teatrul.

Să admitem că *văd* construcția; în spațiu, în timp. În primul caz, să zic: Gara Centrală din Milano (am citit de curând că arhitectul ei a fost un prieten de-al tatălui lui N. Steinhardt), însă... întoarsă pe dos: având interiorul - sala de așteptare, în fapt, holul central - ca... exteriorul; iar ca timp, desigur, cel mai simplu: tri-: timpi, personaje, părți.

Ei și? În literatură nu ajunge să ai viziuni, mai este necesar să le prinzi în cuvinte, pe hârtie - desfășurate în timp, în succesiune (dar să dai impresia de simultaneitate). Atunci - și nici atunci, ca la Scriptură.

Straniu: vorbesc tot timpul de rău, mă vaiet, mă plâng că nu-mi vine să scriu, că mi-i neplăcut etc... Adevărat - însă numai pentru faza-fazele preliminare. În momentul în care încep a scrie (nu contează că scriu din-nou o jumătate de pagină; opt pagini recopiate), scriind, sunt aproape bine; aproape fericit - că scriu, că încă mai pot scrie...

În 1993 m-a hăituit "vârsta tatei" - fiind convins că n-am să trăiesc mai mult decât trăise el. Am depășit acest moment (în timp), acum altceva mă sâcâie, mă enervează (și, din eventual efect se preface în... cauză!): mi-a slăbit memoria domestică: uit din ce în ce mai frecvent unde am pus ochelarii; cheile; cutare hârtie (abia acum binecuvântează "apucătura" de a fi făcut întotdeauna sacrificii materiale, pentru a-mi cumpăra dosare și clasoare: chiar de aș uita tot-tot-tot, aș găsi, ca orbul Brăila, citind etichetele de pe cotorul clasoarelor, al dosarelor: dactilograme, scrisori, tăieturi de presă, articole...

După amiază: Ana are să se interneze săptămâna viitoare pentru o operație de varice. Pentru trei-patru zile, a asigurat-o medicul. Măine are să intre în posesia (îți place? : "a intra în posesia") ochelarilor.

Mai acum o oră, fiindcă telefonul, brusc, n-a mai funcționat (de astă dată plătisem abonamentul), am fost la Centrul Telecom: ne-a dat altul, model nou, cu difuzor, memorie, butoane... Atât că tare mai e plăsticos... Bine-bine, și cel vechi era din același material dar mai gros, mai greu, mai solid - simțeau că ții în mână o realitate, nu imaginea ei (sonoră).

Azi n-am scris deloc la chestia aia - și zău dacă regret.

Seara. Filip mi-a cumpărat un microfon pentru radio casetofon. Atâta îl doream! Iar acum nu mai știu de ce l-am luat: ca să fac, ce, cu el? Ce să înregistrez? Bine: Măine mă duc și-mi cumpăr vreo cinci casete - și mai vedem noi.

Joi 16 februarie 1995

Lulu, de la București: Dan Petrescu a anunțat-o că... nu mai poate scoate **Justa** pentru Salonul Cărții de la Paris: patronul suprem (cine-o fi?) a hotărât: sunt prea multe dificultăți economice. Măi, economiți dificomice! - parcă ar fi vorbit însuși Liiceanu, a propos de trimiterea la topit a **Culorii curcubeului**...

Azi am ieșit în oraș cât să-mi cumpăr o panglică de mașină și cinci casete - m-a fulgerat răceala: fiindcă în interior îmi transpiră fruntea, obrazul - iar în exterior mă ia cu tăiș de gheață. I-am tras degrab' nește aspirină, și o supă fierbinte.

Nici azi n-am scris la chestie. Poate mâine.

Sâmbătă 18 februarie 1995

Ieri am scos la mal, cu chiu, cu vai, prima parte din chezdie, zece pagini - de șaispe ori pritocite. Însă, deși aveam în cap "planul" - și încă de multă vreme - înainte (și în vederea!) scrierii **Adamevei**, nu văd încotro să apuc. (...)

Diseară: Marie-France Ionesco - la noi.

Azi intră Filip în vacanță; e amărât că Ion Condiescu nu are de lucru...

Duminică 19 februarie 1995

Ieri, pe la zece dimineața, M.-F. Ionesco a telefonat că nu poate veni - are s-o facă altădată.

Acum (fiind orele nouă și jumătate dimineața), la unsprezece mă duc la biserica românească. Să văd noul text al lui Culică - cică Hăulică ar fi fost amestecat în asta de la venirea lui și că biserica i-ar fi plătit drumuri, ședere, lui și unui tovarăș de luptă - de mirare la el, care "habita" pe Avenue Foche (sau Roche?).

N-am noutăți din România. Se pare că toate sunt rele. Mă aștept să-mi vină vești și de la alte cărți "în curs de apariție", că acel curs întârzie să curgă...

Luni 20 februarie 1995

(...) M-am repetat de la o carte la alta (iar faptul că o remarcam în scris nu scuză chiar toate repetitiile), vine o vreme când trebuie să te oprești (din repetiri).

M-a dezumflat vestea de la București (cu nepublicarea **Justei**), așa că iar trebuie să mă aștem pe vise de autoeditare. (...).

Adevărat: vise, calcule-de-puşcărie. Iată, azi-mâine împli-

nesc șaizeci de ani, am, gata-scrise, vreo 33 volume și doar 12 editate în românește - așa cum au fost editate...

Joi 23 februarie 1995

În ultimele două zile am fost prins cu scrierea unui text de răspuns la articolul din *Vocea României*, în legătură cu Horst Stumpf în general și cu mine în particular.

Ciudat: articolul - tăietura - precum și replica lui N. C. Munteanu, la Europa Liberă mi-au fost trimise de Mircea Iorgulescu. Însoțite de o scrisorică începută cu "Dragă Paul" și încheiată cu "Sper că de data asta nu te-am plagiat" - ceea ce este și acesta un mod de a fi umoristic.

I-am și scris scrisoarea de răspuns; urmează ca Ana să facă fotocopiile, iar un exemplar să i-l trimit, să-l difuzeze (și mai ce?).

(...) Nu m-am mai atins de chestie. Și doar eu sunt gata oricând să mă ating (de chestii)...

Apropo de asta: Luni seara, pe Arte, s-a difuzat filmul *L'Empire des sens* de Nagisa Oshima (cu Eiko Matsuda - ea și Tatsuya Fuji: el...). Într-adevăr, o performanță - în toate accepțiile, prima: deși trei sferturi din timp cei doi fac dragoste și se vede totul-totul, ca în filmele pornografice - nimic, dar absolut nimic, în nici o împrejurare; nu a fost trivial, vulgar, porno. Ba unele scene - de amoriu trupesc - puteau fi considerate... angelice, prin contrast (de pildă scena "mâncării": ea prinde între degete o bucată de ceva, probabil un fel de "salată", deschide coapsele, o îmnoaie în suculele intime, apoi i-o întinde lui, să o mănânce; iar el ia un ou de găină - cojit - îl introduce în... păsărica fetei, apoi o pune să... ouă; ea se așează pe vine, ouă, oul iese, cade - iar el îl culege și îl mănâncă - cu o satisfacție peste măsură). Am terminat aceste scene tocmai, pentru că acestea ar fi fost scabroase sub pana oricui (regizorul și cei doi actori fiind co-autorii scenariului), dar nu aici. Scene de acuplare am mai... auzit - în filmele "cuminiți", europene, deduci vizualul din banda sonoră (exagerată, ca de una ce vrea să compenseze). Asta este arta: de a prezenta ceea-ce-ar-putea-fi-urât (oricum: secret) ca și -frumos (ba, adesea, sublim). Într-adevăr, prototipul (despre care scriseseră jurnalele lor, prin 1936), ea era o psihopată, cu pulsații criminale - astfel, îl omoară pe amant (dar ce moarte!); eu însă am perceput omorârea lui ca pe o sublimare a actului sexual: gust de moarte. Aici însă - cu asentimentul lui (și nu cred că este vorba despre masochism) - se trece la esențial: masculul trebuie să piară după ce o fertilizează pe femelă. Iar această "lege" naturală căcăcioasă în film nu a apărut nici fatală, nici regretabilă. În fapt,

regretul nu avea ce căuta: era așa cum era și nu altfel. Am mai fost sensibil la "amănuntul" olfactiv: sexul femeii este, înainte de orice, odoare: pui mâna, apoi îți adulmeci degetele, le guști...

Așa face el întâia oară cu ea - și așa este firesc să fi făcut. Iar când, la un moment dat, ea încearcă să refuze, invocând perioada regulelor, el răspunde printr-un zâmbet și o ridicare din umeri: "Ei și?" - iar aici acest Ei-și nu era violentarea femeii, chiar și într-un moment în care ea nu e "curată" (după concepția ebraică, creștină, musulmană), ci e... ea însăși: cu sucurile ei, toate.

E-he! Aș vrea eu să scriu o carte... ca fimul japonez... Numai că afurisitele de cuvinte... Ele sunt mai triviale decât imaginea, dreptă a unui futai.

Vineri 24 februarie 1995

Am terminat de făcut plicurile cu textul despre Stumpf (!) - opt in total. Am trimis și în România și în America. Să vedem ce-o să iasă.

În jumătate de ceas mă duc la doctor. De astă dată la un flebolog. Poate că aflu ce e cu piciorul meu stâng.

Pe la orele 13 vine Mme Predeleanu să mă căruțeze pânda OFPRA - pentru doi amărâți de români. Sper să le fie de folos vizita noastră.

Duminică 26 februarie 1995

Ieri, cu toate necazurile arătate, am început partea a II-a a chestiei. Am scris cam trei pagini - așa și-așa. Sigur că nu e ce ar trebui să fie. Dramaturgia are alte legi, eu nu le știu și chiar de le bănuiesc, din practicarea prozei, nu stăpânesc meserie. Și nici nu țin să recitesc, acum, Caragiale, Ionesco, să văd cum făceau ei... Fiindcă așa cum făceau ei nimeni n-a mai făcut vreodată - și nici n-are să facă.

Aseară am fost la o reuniune a consiliului bisericesc. Oameni de bune intenții, cu bune gânduri, în general în vârstă, alături de javre de tip Atanasiu - care aplică tactica obstrucției, până la scoaterea din miști a celor lucizi (pretind eu că eram printre ei), altfel, ceilalți, se lăsau, îl lăsau pe ticălos să obstrucționeze, fiindcă - asta am aflat aseară, nici nu știau că există o "metodă" numită obstrucție și că aceasta este, dacă nu interzisă, atunci nepermisă. Se lăsau, românii, duși de nas, de căpăstru - mai ales prim tocarea timpului lor. Nu mă mai duc pe-acolo.

MARTIE 1995

Joi 2 martie 1995

(...) Ieri: pe când lucram, primesc (surpriză!) telefon de la Iorgulescu, de la Europa Liberă. Ca și cum n-am mai fi vorbit de alaltăieri, nu de ani și ani, îmi comunică: textul în legătură cu Stumpf... «direcția l-a găsit prea lung - și noi, știi, avem timp limitat». L-am întrerupt îndemnându-l să spună ce are de spus: Europa Liberă nu publică atacuri la adresa "directorilor de conștiință"? Iorgulescu a negat, a propus... să fie transmisă prima parte, «până la pagina 7» (însă nu m-am uitat, probabil, de acolo începe...). «Ca să nu fie atacat Pleșu?», am zis. Iorgulescu a negat, a invocat iar timpul (de transmisie), faptul că Europa se mută la Praga - ca și cum ar fi avut vreo legătură una cu alta... I-am zis: «Nici nu mă așteptam la altceva de la voi» - mai târziu mi-a părut rău că l-am... ușurat de povară; trebuia să-l las să... rezolve singur cvadratura pleșului.

Sâmbătă 4 martie 1995

Am lucrat la polițe - am umplut odăile de polițe (pe console), acum am unde să aranjez cărțile și necărțile.

M-am uitat pe text: "până la pagina 7" nu-l excludea-proteja doar pe Pleșu, ci pe toți "directorii de conștiință". Am fost nedrept cu dreptul Iorgulescu, cel care lucrează în slujba dreptului și-a Pleșului.

Ieri, după ce Ștefana Bianu mi-a telefonat, spunându-mi că îl prinsese pe Ardelean la telefon, mi-a telefonat chiar Ardelean:

- Nu era vorba de vreun "șantaj" din partea tipografului, ci doar de o părere (da, dar din scrisoarea lui reiese șantajul) și ca să rămânem la **Scrisori întredeschise**:

- Textul este complet (tehno)redactat, "pe sfert": - Va apărea... când va apărea; (...)

Diseară vine la noi Roselyne Chenu, secretara (ultimă) a lui Pierre Emmanuel. M-am simțit totdeauna foarte legat trupește de această femeie, chiar dacă n-am atins-o... nici cu o floare (mi-a scos o scrisoare - probabil chiar cea adresată lui Emmanuel, într-un loc; într-un anume loc în chiar acela).

Aseară am fost la o altă reuniune a Comitetului Bisericii. Mai potolită, mai fructuoasă - era prezent preotul Apostolescu, iată explicația.

Miercuri 8 martie 1995

Azi pe la orele 18 mi-a telefonat Titus Ceia, de la Iași, anunțându-mă că a ieșit **Adameva**, că duminică va veni înapoi și-mi va aduce câteva exemplare. «De Ziua Femeii Eva».

Tot azi am fost cu Ștefana Bianu la un magazin MIB unde a comandat pentru mine mașina - dar fără scanner, însă nu știu cum vom rezolva chestiunea.

Am scris prima variantă a **Scrisorii către compatrioți** - o pigulesc, scurtez, precizez.

Joi 9 martie 1995

M-am trezit plin de bune intenții: sper ca azi să termin de trecut pe curat **Scrisoarea**.

Sâmbătă 11 martie 1995

Alaltăieri și ieri am lucrat la **Scrisoare către compatrioți**. Din a treia încercare - au ieșit 10 pagini la un rând și jumătate. Ieri am bătut-o la mașină în cinci exemplare (foiță), după amiază am fost la Ștefana - unde s-au fotocopiat 10 bucăți din care am luat eu 8. Am păstrat o foiță, prima, și o fotocopie, restul am trimis - acum mă întorc de la poștă, secăt: m-a costat expedierea peste o sută de franci. Scump, dar prost, vorba mea.

Iar n-am ce face - și iar va trebui să-mi fac ceva de lucru.

Mașina are să fie Macintosh LC 630 8/350; imprimanta: Laser Writer 320. Numai că vânzătorul nu ne-a spus că logiciul nu este inclus - va trebui cumpărat "peste"...

Luni 13 martie 1995

Ieri o zi plină:

La orele 14 am condus-o pe Ana la clinica Pean, pentru operație (azi la 14,00 a operat-o, acum o jumătate de ceas - la 15 am fost la ea) - urmează să-și vină în fire după anestezie.

La orele 18, au venit Titus Ceia și Patroana, cum îi spune el, D-na Elena Murărașu - cu **Adameva!** Mi-au adus 12 exemplare (unul i l-am dus Anei - pentru când s-o trezi). Arată bine; prezentată de Liviu Antonesei - ultraelogios. Editura se cheamă Loreley și este cartea mea românească ce are cele mai puține greșeli de imprimare: eu am găsit una "cinstită", însă numeroase sunt despărțirile la sfârșit de rând, la paginile mele, pe care le-au preluat ca atare... în mijlocul paginilor (de pildă: fe-meia...).

Marti 14 martie 1995

Aștept ora 10 (acum e abia 8), ca să telefonez la spital. Așa mi-a zis Ana: nu cumva să telefonez înainte de 10 - că doarme...
Măcar de-ar fi așa.

Am dormit prost, agitat, sunt gata istovit. După amiază, pe la 3, mă duc să încerc să o întâlnesc pe Mme Catala.

Miercuri 15 martie 1995

Azi pe după prânz se externează Ana. Am dormit rău, zvârcolit, mi-am rupt un coș de lângă nas și am umplut perna și cearșaful de sânge (în somn speram că... visez...). Aseară a fost Ceia pe aici. Sper să-i iasă bine Salonul Cărții.

Senzație stranie, dominantă: că nu mă (mai) aflu în ritmul meu, deci în viața mea, ci în altul, străin și stricător, fiindcă e accelerat și paralel. N-ar fi de mirare ca de la el să-mi vină starea proastă, oboseala. Hoitul meu bătrân a învățat, știe ce anume îi "cauzează" și ce (încă) ba. Și dă semnale. Firește, "acelerația" asta s-a produs datorită unor întâmplări pipăibile: internarea Anei, Salonul de Carte, negăsirea, ieri, a D-nei Catala, la care aveam de gând să mă duc demn-și-cu-mâna-întinsă. Unde mai pui că și primăvara mă lucrează... La Mine Catala am să mă duc mâine - orice-ar fi să fie.

Acum (la ora 8 fix) am vorbit la telefon cu Ana: din cuvinte zice: Da da, m-am odihnit, da da, sunt bine dispusă - dar din glas spune contrariul. E și ea sfârșită. Nu-i nimic, azi ne întoarcem acasă - cu taxiul. (...)

Joi 16 martie 1995

Sâmbătă 11 martie am trimis 9 exemplare din **Către...** (Lulu - 2 exemplare. Cornel Dumitrescu, Angela Goma, Dinu Mihail, R. Țeposu, Antonesei, Cistelecan și Ardelean). Luni am mai trimis 2 (lui Ștef. Davidescu și lui Chioaru). Pentru că ieri am primit o scrisoare de la Nick Dascălu, cerându-mi lămuriri în legătură cu "zvonul" - și dacă e adevărat. care-i programul...?, azi am mai pus la poștă 8: Dascălu, Românul liber (la București), Adameșteanu (acasă), Marco Cugno, Focke, Solacolu, Vartic (Basarabia) și Iorgulescu, la Munchen. După socoteala mea 19 exemplare trimise. Mai multe nici n-o să pot - că n-am... Lui Iorgulescu i-am trimis și o scrisoare, prin care îl anunț că textul despre Stumpf are să apară cu nota: "Acest articol a fost refuzat

de Iorgulescu, pretextând: «Conducerea nu a fost de acord» - apoi: «Până la pagina 7» - fiindcă de acolo încolo vorbesc despre Manolescu, Buzura, Pleșu"... I-am scris: că da, am lacut fixație (!) pe măgării, pe porcării; da, acesta este un șantaj.

Vineri 17 martie 1995

Încep o nouă zi - istovitoare: prin nimictitate. Când fac câte ceva, fie și o scrisoare, e o activitate, nu obosește decât atâta cât ai... activat - dar să nu faci nimica din ce știi și ce vrei, ci să umbli căpiu, de colo-colo...

N-am să dau pe la Salonul Cărții. Am să găsec un pretext să nu mă duc.

Singura gură de aer: ieri mi-a venit ultimul număr din *Dialogul* solacolesc (iulie-octombrie 1994): **Omagiu - Ion Negoitescu**. Excelent. Și... pios. În ordine: un text al Ilenei Vrancea, Destinul maiorecian al lui Ion Negoitescu, bun, ca de obicei; un dublu dialog (al lui Solacolu) cu Monica și cu Virgil, un dialog cu mine, încă alte trei cu Virgil Nemoianu, S. Damian și M. Iorgulescu.

"Bunătaea" întregului număr - deci și a intervenției mele - m-a decis că, de cum învăț să scriu la ordinator, să-mi "bat" (la el) dialogurile, interview-urile, eventual articolele care n-au încăput în asta, zi-i pe nume, Viorica Oancea. În principiu are să se petreacă luni, taman 21!

Aseară a fost Titus Ceia (ei rămân până marți). Am revorbit de povestea cu "copyright"-ul; de publicare - sigură!, spune el, în continuare - astfel:

- **Adameva II**, cuprinzând **Evadam**;

- **Adameva III-IV** cuprinzând **Cartea despre cărți și Și dacă...**

(...) Ieri am primit o scrisoare de Ia Florin Manolescu (aflat de doi ani la Universitatea din Bochum) prin care îmi cere bibliografie. Are să trebuiască să mai aștepte, până când Ana are să se întoarcă la slujbă - în concediu până prin 4 aprilie. Mă lucrează ideea-intenția de a-mi publica inteerviurile.

Ceia m-a rugat să intervin eu pe lângă D-na Murărașu să accepte un volum de Brumaru - ceea ce am făcut de la prima întâlnire (...)

"Înainte" difuzarea cărții (publicabilitatea întâi, apoi stabilirea tirajelor, instructarea librarilor) era o chestiune de stat și de partid - și era rău făcută, iar rezultatele se văd astăzi, când românul este neinformați și, simultan, prost-informați; acum când ai noștri au descoperit capitalismul sălbatic treburile nu se petrec mai încurajator: editori posedând prost-gust desăvârșit "încredin-

țează" produsul unor librari neam-proști neinstruiți, interesați (de înșiși editorii) să vândă mai degrabă cartea asta decât cealaltă. Și iată cum se "formează" gustul la tineri și în provincie (în Capitală oamenii mai aud-văd și altceva). Dacă aș fi eu guvern, aș reglementa această chestiune de interes național: pe de o parte, editorii care publică preponderent gunoi să fie obligați prin lege să publice 11 % (acuma mi-a venit asta) din total din catalogul stabilit de o comisie (pentru apărarea literaturii); din astea, 5% "literatură clasică", 3% contemporană, iar 3% debuturi (sau 4+2); apoi obligarea librarilor să etaleze pe 60% din spațiul vitrinelor literatură autentică, iar cea "vandabilă" să nu depășească 10% (din etalaj). Cei găsiți în infracțiune să fie amendați - de două ori, a treia oară li se va suspenda licența pe termen limitat (trei luni) de a primi și vinde "literatură-gunoi".

...Bine-bine, dar cine va decide care e gunoi și care ne-? S-o lăsăm moartă. De asta a supraviețuit capitalismul comunismului: fiindcă el poate să se autoregleze - comunismul ba, în el totul era reglementat (nu: regulat, ca să zic așa). (...)

Luni 20 martie 1995

(...)

Ieri, în jurul prânzului au fost pe la mine Dan Petrescu și Al. Călinescu. Ne-am simțit bine, am spus bancuri, ne-am dat replici. Mult după plecarea lor am înțeles ceva-ceva din senzația de jenă, de neplăcere, de malaise care îmi stăruia în gură: Dan Petrescu, prieten al meu - din 1987 - în 1990, ministru, n-a mai dat vreun semn de viață, măcar un telefon, cu toate că a venit de multe ori la Paris, ba a petrecut multe ceasuri la Monica Lovinescu. Fiind el "consilier" la Editura Nemira, Lulu mi l-a... sugerat, drept care i-am încredințat **Justa**. Am aflat acum că, într-adevăr, la încuviințarea lui (sau poate chiar la sugestia?) i s-a dus dactilograma **Justei**. S-a încheiat contract ("expiră abia în iunie" -l-am citat) și gata.

În discuțiile frânte, fragmentate nu a dat de înțeles că ar fi vrut și alte cărți de ale mele - în schimb și-a rostit clar dezaprobarea față de "răspândirea" mea (adică am dat prea multor editori)! I-am explicat ceea ce ar fi trebuit să știe: mă grăbesc - prima tentativă de a fi un singur editor (Humanitas) a eșuat în vara lui '90 (chiar dacă, din inerție, mi-a publicat **Soldatul câinelui**); la care el (Dan Petrescu) n-a reacționat. Apoi, venind vorba de "editorii din Ardeal", au spus că nu au "răspândire", că "nu știu să facă bani" - n-a mai pus concluzia că am făcut rău încredințându-le lor cărțile... Însă eu am prins intenția din zbor și am

spus: "editorii din Ardeal" sunt prietenii mei - fideli, în ciuda presiunilor exercitate asupra lor, nu au răspândire, adevărat, dar se poartă cu mine prietenește; nu știu să facă bani (cu editurile) - din păcate, e adevărat, dar așa, nefăcând bani, ba poate chiar pierzând puținul pe care-l au, mi-au scos o carte - pe care un editor "cu răspândire (Liiceanu)" mi-o trimisese la topit, înainte de a o fi difuzat.

Tăcere răsunătoare. Nu, nu se leagă nimic. Nici nu are ce.

Seara au trecut - pentru ultima oară - Ceia și cu D-na Murărașu. Ceia a adus de la hotel Roman intim (are să-l ia de la Lulu, în cazul în care are să fie nevoie), i-am dat, în schimb, **Alfabecedarul**, exemplarul lui Niculescu. (...)

Marti 21 martie 1995 - Echinoxul de Primăvară

Mi s-a livrat ieri ordinatorul (...) Ieri, după amiază, mi-am luat inima-n dinți și m-am dus până la Condiescu, la Bobigny. Mi-a dat o masă, pentru ordinator, care-mi vine, vorba celuia, ca o mânășă. I-am dat **Jurnalul** și **Adameva**. (...)

Seara a venit Cristovici. A montat cablurile, legăturile etc. - cu ajutorul entuziast și încurcăreț a lui Filip a introdus logicieiul, a introdus și ș, ț, ă, și-a copiat o chestie (cred că un joc), eu i-am dat Jurnalul, Adameva și Către... Iată cum s-a petrecut ziua de ieri, Ajunul Echinoxului.

Acum scriu la mașină într-un colț de odaie: m-a(m) expulzat din locul de la fereastră, acolo nu mai este loc, din pricina ordinatorului. Încă nu știu ce o să fac: să rămân aici (î colț), ori să mă mut în dormitor cu totuL.. Așa-i când te ordinatorizezi.

Pe la ora 9 (ora Parisului), surpriză; mare-tare: îmi telefonează Gabriela Adameșteanu! Cică a primit textul și vrea să facă o ediție specială - să facă! (nu i-am spus, cu glas). Și mai zice că să-mi rezolv... chestia cu cetățenia, ca să vin în țară...

Sunt nemaipomeniți foștii mei prieteni! M-a amenințat că are să-mi telefoneze și Gabriel Andreescu, «el cunoaște constituția», a zis luminoasa Gabriela... Nu i-am dat replica: «Care constituție?»

A mai telefonat careva de la *Cronica* (?);

Și Dorin Tudoran. Bancurist impenitent - a început astfel:

«Vă salut Donmu' Președinte!»... Mde. Nu ne-am relipit.

Orele 17. Au mai telefonat: un juralist de la radio de la Iași; Cornel Nistorescu; și unul și altul (mai potrivit: nici) nu citiseră textul, dar voiau să le spun eu ceva lor. Nistorescu chiar organizează o "masă rotundă" cu N.C. Munteanu și Liviu Tofan - nici ei nu citiseră, dar erau pregătiți de fapte-mari...

Acum e ora 21,30 și am să mă culc; obosit peste poate. Mi-a telefonat și Dinu Mihail - de două ori, prima oară nu-i înregistrase înregistratoarea.

Filip (care luase receptorul când telefonase Dorin Tudoran):

- M-a speriat - m-a întrebat: «Paul mai trăiește?» I-am răspuns, după o vreme că da, mai trăiești. «Cu cine?», a întrebat el. Cum, cu cine - «Cu mama», i-am răspuns... ".

Ei, bravos, națiune. Habar n-aveam că facem bancuri atât de subtile. Eu nu le-aș fi făcut, dacă rolurile ar fi fost inversate.

Miercuri 22 martie 1995

Acum este ora 8 dimineața și eu am comis primul meu text la ordinator (cel transmis lui Dinu aseară - cel care are să fie zis la sărbătorirea Unirii).

Nu știu ce-o să fac - dar n-o să-mi scriu și Jurnalul la ordinator..

Astă noapte - eu dormeam, a răspuns Ana - a telefonat Cornel Dumitrescu de la New York. Neînțelegând ce-i cu textul primit... Cică are să-l publice - dar întâi să-l înțeleagă...

Și când te gândești că lui i l-am trimis "în prioritate"...

A telefonat careva de la România liberă (Bărbulescu?). Nu citise textul, nici nu știa dacă propriu-i jurnal îl publicase integral. I-am dat întâlnire pe după lectură.

Mi-a scris Iorgulescu: mi-o zice de la obraz: că sunt trivial - ca Lăncrănjan! Ca să vezi: știam că sunt trivial - dar că și Lăncrănjan prin exact aceasta se caracteriza... N-am chef să mă iau la hartă cu un Iorgulescu: el fiind trivial și când spune Bună ziua.

I-am telefonat lui Lulu - mi-a spus că Sanda Anghelescu a zis că scoate **Gardă inversă** prin septembrie. Măcar de-ar fi așa, ca să se spargă ghinionul cu această carte.

În absența mea a telefonat jurnalistul de Ia Iași (radio): că îi pare foarte rău că-mi telefonase "așa", adică fără să fi citit mai întâi - și că ce dreptate am avut, când... Ca să vezi: dacă mai sunt și oameni din aceștia, nu este chiar totul pierdut...

Joi 23 martie 1995

Am debransat telefonul (astă noapte), dar tot am dormit prost: mi-a fost frig, m-a durut spatele - de la ordinator. Am "bătut" alte câteva pagini. Mă contrariază: clavierul e AZERTY, mașinile mele de scris QWERTZ, am dificultăți, nu doar cu "alteratele", ci și, mai ales, cu poziția lui m - trebuie să-l caut ca

să-l găsesc. Am să-mi continui jurnalul la mașină - uite-așa pentru variațiune.

Vineri 24 martie 1995

Aseară a fost Cristo pe aici și mi-a introdus Word 5. Înaintea lui, pe după amiază, Doicescu: se simte ceva mai bine. Mi-a împrumutat foarte buna carte a lui Ornea despre extrema stângă. l-am dat **Jurnalul, Adameva** și cartea lui Zarifopol.

Am s-o las mai moale cu ordinatorul: mă ustură ochii, sunt în general obosit (altă general-oboseală decât cea de până acum).

Sâmbătă 25 martie 1995

Mi-am promis că n-am să mă ating azi de ordinator - cum am deschis ochii, cum m-am așezat călare pe el. Pe ea - fiindcă e o Ea. O Mară - de la Măr. O Poamă (de la pomme, sigla Apple). O evă, ce să mai vorbim;

Ieri a fost soare, frumos, azi e posomorât, noros.

La 15 plec, pentru orele 16, la Ribera - pentru Aniversarea Unirii Basarabiei. Sper să fim mai mult de zece persoane...

Duminică 26 martie 1995

Ieri am fost la Aniversarea Unirii Basarabiei, la biserica catolică românească. (...)

E pe la amiază și trebuie să schimb ora ceasului (vezi că merge așa: *ora ceasului... ?*).

Mărți 28 martie 1995

Prima însemnare de jurnal la ordinator. Greșesc, îmi cere efort considerabil, dar am să mă obișnuiesc.

Mi s-a telefonat de la București: au fost întrebări politicienii despre candidatura mea.

Coposu ar fi răspuns că nu am nici o șansă "pentru că n-am fost la fața locului în ultimii cinci ani". Dacă este adevărat, atunci e trist pentru el.

A mai răspuns unul Rusu, liberal cică - în același sens.

Am fost întrebat ce... comentariu aș face... Am răspuns că nu comentez... comentariile; că mă aflu pe aceeași parte a baricadei "cu cei buni" - cu ei nu-mi confrunt decât programul: sunt nerăbdător să aflu ce are în program Coposu în legătură cu Basarabia și cu Bucovina; de asemeni care i-i programul în

legătură cu petele negre ale comunității românești în chestiunea "necotropirii" altor pământuri, precum și în persecutarea unor etnii (evreii și țiganii), în hăituire, prinderea și predarea refugiaților din Basarabia și din Bucovina rușilor: și încă: vreau să văd ce are el în program relativ la frontierele din 1938.

Miercuri 29 martie 1995

A doua înseumare. Am dormit rău, m-am trezit obosit. M-a bântuit ordinatorul: ce fac: abandonez draga, iubita mea (mele) mașină / mașini de scris? În favoarea cesteilalte mașini?

Vreme execrabilă. De două zile vântuie puternic, fulguie, zlotează (!) și e foarte frig. Norocul Anei că se află încă în concediu.

Ieri am primit *Lumea liberă* cu textul către compatrioți. De asemeni *Micromagazin*: publică o notiță despre *Monitorul din Iași* și despre comentariul lui Antonesei. Deocamdată mă opresc aici.

Orele 15: a fost la noi, la prânz, Andrei Stoiciu, fiul Costicului cu același nume. Are să plece la București, de acolo la Chișinău. Sper să am ce-i da.

Joi 30 martie 1995

A treia Însemnare. M-am trezit foarte devreme, fără chef de viață. Fără chef de scris - dar scriu, ca să fac și eu ceva.

Deși mă așteptam la oarecari defavorabile reacții dinspre "cei buni", m-a izbit viteza cu care a reacționat Coposu și iritarea dedusă a lui. Va fi crezând că m-am înțeles cu Manolescu să-i pun(em) bețe-n roate alesului constantinesc.. Va fi crezând Manolescu că (!) lui îi fac jocul... Și cine ar putea spune că se înșală?

Aseară mi-a telefonat de la hotelul cutare o fată, basara-beancă, nepoata Margaretei Donos - Cristina Grosu: are pentru mine o revistă...

(...)

APRILIE 1995

Sâmbătă 1 aprilie 1995

Ieri n-am notat nimic, am fost prins până peste cap cu **Alfabecedarul...**

Am fost la doctor: Duret m-a asigurat că am tensiunea "mai bună" (decât data trecută), că am mai slăbit (m-a cântărit: "doar" 91 kg și ceva - aveam vreo 96). Mi-a dat medicamente pentru patru luni. (...)

Ieri, la telefon, cu Ștefana: nu a fost dîn cale-afară de mirată de reacția lui Coposu; a zis: «Pe cine altul deranjezi?»

Nu l-am mai însemnat pe Madgearu (*Românul* lui Rațiu), care mi-a telefonat alaltăseară ca să mă întrebe "ce prefer" - să-mi publice: «Primul sau al doilea»? Am răspuns că eu nu "prefer". Să publice ce vor și ce pot. S-a tot câcâit vreo cinci minute, până să spună esențialul: că ei sunt revistă lunară, să nu le trimit așa de multe texte... Am spus că am înregistrat mesajul. (...)

Miercuri 5 aprilie 1995

M-am străduit să scriu la **Alfabecedar**. Ieri am primit, de la Șuțu-Negrescu fotocopii după 22, dar numai textul meu aflat pe paginile 2-3, nu și (eventualul) comentariu - din moment ce a fost editie specială. În fine, cândva am să obțin numărul întreg.

Tot ieri am primit *Lumea liberă*: Cangeopol comentează răspunsul lui Coposu. Îl calcă în picioare pe bătrânul "țărănoi", cum îi zice. Pe ultima pagină, la scurte-știri, este reprodus răspunsul lui Rusu (liberalul): mai puțin iritat decât Coposu, dar și el mă invită în țărișoară...

Ceva-ceva simțeam eu, încă de când citisem "propunerea" lui Manolescu: știam că "Niki" nu face nimic necalculat... Abia acum aflu că el nu mai poate fi candidat-la-candidatură, că a fost desemnat Constantinescu - iată explicația "propunerii" intempestive: "Unde' nu dă Dumnezeu..." Viză mai puțin partea... pozitivă (adică eu), cât avea de gând să-l lungeze pe Constantinescu. Cu ajutorul meu dezinteresat... și inconștient. Asta, da, lovitură (de biliard). Ține de foarte româneasca capră; și de mama la român: de ce să plângă ea, când poate plânge aialaltă?

Diseară ne ducem la Catherine Durandin; cu teza lui Filip - a făcut "Baltagul - o antimioriță", așa ceva. Cam scurtă, după impresia mea (care ar putea fi falsă: e trasă la imprimantă, iar pe

o asemenea pagină intră cam una și jumătate dactilo).

Mâine Ana se duce iar la slujbă. Ieri Filip a dat examen de arte plastice și, sub greutatea materialelor cărate, și-a "stricat" un umăr; umblă bandajat - tot voia el să fie... *handicapé*...

Vineri 7 aprilie 1995

De bine ce am lucrat la **Alfabecedar**, dracu știe ce am atins pe clavier și s-a șters discheta întreagă! 69 pagini. Din fericire, imprimasem până la pagina 64. Da, Domnule: am șters! (...)

Ieri am primit *Vatra* format nou, nr. 1-2; excelente promisiuni - mai ales în privința rubricilor. I-am scris lui Cistelean:

I-am scris și lui Ulici - ca și președinte al Uniunii, m-a invitat... la Neptun, la o întâlnire cu "scriitorii din diasporă"; i-am spus că nu mai sunt membru - de altfel a fost martor la discuția de la Roma, cu Doinaș; cu Blandiana...

I-am scris și Ruxandrei Cesereanu.

Sunt foarte amărât din pricina ștergerii **Alfabecedarului** - am și de ce.

Notez iar, după câteva bune ceasuri:

(...)

Mai spre dimineață mi-a telefonat Laszlo: e în Italia, la un colocviu. Soția lui Ana Covaciu a părăsit învățământul și s-a apucat de agricultură - drept care a cumpărat un tractor pe care, mai întâi, îl plătește...

Apoi a telefonat Florin Ardelean: cică volumul de scrisori e gata să intre în tipografie; dacă mai are o săptămână răgaz, alcătuieste și un Indice...

Mi-a sugerat să accept subtitlul: "Singur împotriva lor". M-am declarat de acord.

Am primit scrisori de la Costi Stoiciu, de la Nicki Dascălu și de la Florin Manolescu. Primilor doi le-am scris (cu mari dificultăți, mi-a fost perturbat și programul cu scrisorile), am să le expediez, mâine.

Sâmbătă 8 aprilie 1995

Azi am expediat scrisori: Dascălu, Stoiciu, Davidescu. Ieri a telefonat Irina Ricci: dacă merg la concertul de gală cu regele. Am răspuns că n-am, asta, ținută-de-gală... Mi-a propus un pulover (negru) de-al lui Mihai - (l)-am declinat. Mi-a spus că marți (în ajunul concertului), pe rue Ribera are să aibă loc o slujbă urmată de... Am reținut doar ce mă interesa, ca un interesat de nevindecat ce sunt: regina ar vrea să mă vadă.

Fiindcă tot aveam ocazia, am întrebat-o pe Irina dacă citise programul; nu, nu-l citise - doar comentariul din *România liberă*...

Marți 11 aprilie 1995

Însemnările pe două-trei zile s-au dus dracului - o dată cu șter-gerea dischetei. Așa că de-acum în colo însemnările de jurnal au să fie numai pe mașina de scris. Îmi iese greu din obișnuință dubla-spațiere.

Tot marți, tot 11 aprilie, la altă mașină

Trebuie acum să mă reobișnuiesc cu claviatura mașinii. românească: are pentru fiecare literă o clapă (nu câte două), iar pauza dintre cuvinte e de un singur semn, nu de două.

Parcă mă simt ceva mai bine, acum. (...)

Adineauri (acum fiind ora patru după amiază) nu-a retelefonat doamna... pentru a cincea oară telefonează și tot nu-i rețin numele (doar prenumele: Rodica), să-mi propună să-mi trimită tăieturi din ziar. Am acceptat pe dată.

Am început să mă trezesc din resemnare - mai știi: poate că...

Miercuri 12 aprilie 1995

Azi am primit *Timpul*, scrisoarea de la Liviu Antonesei și câteva tăieturi de presă. A venit și *Românul liber* cu **Către compatrioți**.

Am primit și o misivă de la Iorgulescu: un articol pe care îl va publica în *Dilema*. Bineînțeles, am să-i răspund. (...)

Vineri 14 aprilie 1995

A cincea tentativă de a ține jumalul pe ordinator: acum o oră - după ce scrisesem o jumătate de pagină -mi-a apărut "vestea": că domnul (mai degrabă doamna) s-a plantată, așa că să fac bine să o iau de la început (redemaraj): drept care s-a șters totul, iar eu am rămas din nou in curu' gol.

E demobilizant, demobilizator să pierzi mereu-mereu însemnările (zilnice): nu-ți mai vine să le reiei - cum? Te repeți (dacă îți mai aduci aminte...) în ficțiune, hai într-un text publicistic, dar în jumal? Nu merge. Preferi să treci "mai departe". În însemnarea de azi, ștearsă, vorbisem de Victor Roman: cum îl cunoscusem - în 1972 - aici, la Paris, cu prilejul unei expoziții din subsolul unei bănci de pe Champs Elysées. Când îl întâlnisem pe

artist, îi spuseseam să sculpturile sale, "de ochii lumii" erau în metal, în realitate fiind cioplite în lemn, cu săcurea "ca prin Secuime" . Asta îi va fi plăcut; deși niciodată nu a confirmat (dar nici infirmat). Ne întâlneam mai frecvent cu prilejul câte unei manifestații - pe esplanada Trocadero, în fața ambasadei RSR... Și ieri a murit. Cică a avut o hepatită (fulgerătoare). Dumnezeu să-I ierte pe Secuiul Victor Roman - mai român decât mulți români-verzi.

Seara. târziu (orele 22,30): am văzut la televizor ultima prestație a lui Mitterrand. Am zis: ultima, fiindcă ce am văzut înastă seară a fost înregistrat marți, iar azi, înainte de emisiune, au umblat zvonuri cu privire la sănătatea lui, s-a rostit chiar cuvântul: comă. Oricum, a planat - astă seară - umbra morții. (...)

Sâmbătă 15 aprilie 1995

M-am trezit devreme, ca să verific starea de funcționare a ordinatorului - mai limpede: umoarea lui față de jurnalul meu pe care mi-l sabotează tenace...

Mă gândesc să-i răspund lui M. Iorgulescu. Dar nu, încă nu: nu sunt în formă. Apoi nu-i nici o grabă.

La prânz: nu, n-am să-i răspund lui Iorgu - ca ce chestie să-i răspund?

Frig mohor(ât). Nu-ți vine să ieși din casă - dar nici să rămâi în casă.

Duminică 16 aprilie 1995

Mi-a telefonat Ion Condiescu - printre altele mi-a spus că a vorbit (la telefon) cu Chicideanu iar acesta - printre altele - i-a spus că revista și revistiștii de la 22 sunt cu... Petre Roman! Nu știam; nu bănuiam dar, dacă stăm strâmb, la concluzia asta ajungem: GDS, Humanitas, prezența supărătoare, iritantă a lui Brucan, a lui Pavel Cîmpeanu despre asta a vorbit - dar eu unul n-am auzit... La urma urmei, greșeala mea: viermele fiind mult mai în măr decât credeam când aruncam cu pietricele în fereastra Liiceanului.

Azi: Paștele catolicilor. Ferice de copiii ortodocșilor: se bucură de două sărbători (sau de o sărbătoare dublă). La **Alfabecedar** am transcris (?) 220 pagini vechi, 177 pagini - ceea ce dă circa 7.000 cuvinte.

Luni 17 aprilie 1995

Aseară târziu mi-a telefonat de la Iași Liviu Antonesei, propunându-mi să particip la o emisiune radiofonică în direct - despre... sinucidere și singurătate. Jenat, am declinat oferta. Am încercat să explic: prin telefon nu mă pot exprima, trebuie să-I văd pe interlocutor. Apoi niciodată nu m-a preocupat sinuciderea ca soluție - cât despre singurătate n-am fost vreodată singur: m-am avut pe mine. Presupun că s-a supărat că am refuzat să le vorbesc tinerilor - am aflat că era o emisiune dedicată lor.

Marti 18 aprilie 1995

Are să se facă în curând o lună de când am ordinatorul și încă nu m-am obișnuit cu el într-atât încât să-l uit - ca să mă concentrez asupra a ce scriu și nu cum fac din degete și din... șoarece. Presupun că nu trebuie să mă las dus de valul **Alfabecedarului**: e acaparant, obositor, terorizant - și fixatomic. Are să trebuiască să mă reapuc de piesă: are să fie un exercițiu dintre cele mai utile.

Mă întreb dacă n-am să (re)încep chiar azi.

M-am întrebat, mi-am răspuns: am copiat vreo 7 pagini (din ceea ce fusese deja copiat - și încurcat, fiindcă piesa a fost prima încercare pe ordinator); ceea ce înseamnă că de mâine o să am ce face, fără să am sentimentul că am tras în jug.

Sâmbătă 22 aprilie 1995

N-am mai notat ocupat fiind cu **Bonifacia**. O scriu de astă dată la ordinator. Greu, greu, în trei zile abia-abia am făcut zece pagini. Nu doar din cauză că am pierdut, regulat, câte un pasaj întreg - când n-a fost o pagină... - șterse din pricină că am atins nu știu care clapă, ori așa, că așa i s-a năzărit Măriei Sale, Mara Intâia.

Acum mă întorc la **Bonifacia**. Să ar din greu la ea.

Vineri 28 aprilie 1995

Iar am pierdut Jurnalul: o săptămână întreagă s-a dus pe apa bestiei de Ordinatorie!, mama ei de curvă ștergăcioasă. N-are rost să încerc să reconstitui ce scrisesem în însemnările pierdute (cum? nu știu nici de frică - vorba ungerului: culcat cu jurnul, sculat făr' de! Căci așa e la începutul începuturilor.

Așa că reîncep (trebuie să consemnez: în săptămâna care s-a scurs am scris **Scrisoare către Ursachi** pe care am trimis-o

[deocamdată] la opt adrisanți.

Între timp am redactat un **Anunț**, dar n-am să-i dau drumul decât după ce se va publica **Scrisoare către Ursachi**. M-a învățat Filip cum să "încui" (*veruiez* spun chiar și eu), ca să evit orice altă posibilitate de ștergere a lucrului. Om trăi ș-om vidè.

Sâmbătă 29 aprilie 1995

M-am trezit cu cele mai cinstite intenții - să scriu - dar nu cred că am să reușesc: sunt foarte obosit (și descurajat în privința jumalului). Am să încerc.

Duminică 30 aprilie 1995

Mă speriaseră Ana și Filip că iar mi-a dispărut Jurnalul - ei bine, nu. Drept care îl închid la loc.

Și îl redeschid cât să-l reînchid - nu înainte de a mă lăuda cu descoperirea de azi: justificarea la dreapta (Măi, măi!).

MAI 1995

Luni 1 mai 1995

M-am sculat de dimineată, ca să departe ajung (topica lui Papașa de rusă). Vasăzică am trimis al doilea text îl las să-și facă efectul - într-un sens, în altul. Nu e înțelept să mă bag, să mă vâr, să mă "propun". Anunțul am să-l dau pe la 29 iunie.

Marți 2 mai 1995

Primul lucru pe care îl fac, de dimineată: jurnalul.

Ieri mi-a telefonat Al. Călinescu: urmează să vină la noi, pe vinerea viitoare. Zice că **Jurnalul** (cele 3 volume dactilografiate) se află la Dan Petrescu, la București. Așa să fie.

În sfârșit s-a făcut cald - era și timpul.

Are să trebuiască să mă învăț să bat pauza dintre cuvinte o singură dată, nu de două ori cum o fac acum, dar o corectez aproape de fiecare dată.

Am lăsat ordinatorul aprins în timp ce dădeam un telefon: l-am găsit stins (și șters). O pagină întreagă din **Bonifacia** s-a dus dracului. Asta este și nu altfel.

Miercuri 3 mai 1995

M-a marcat pierderea paginilor: nu-mi mai vine să lucrez, știind că tot degeaba.

Azi în cursul dimineții am să mă duc alături, la spital, pentru analiza sângelui: iar voi fi având prea multă sare.

Am fost: mi-am dat sângele, m-am pișat (în el). Vineri: rezultatul.

Am primit abia acum (trimise în 27 aprilie din Garches), de la Lupan cel Bătrân *Azi* din 11 aprilie și *Mesagerul* de la Chișinău. Dacă mă bucură publicarea, mă întristează cumplit neglijența, neștiința cu care sunt redactate comentariile, mai ales când este vorba de... date (mai mult sau mai puțin istorice): nici un respect, un futuirlăsism din cele mai neaoșe. Ce să le faci, spui, reproșezi unor asemenea oameni? Dacă o faci, ei te tratează de... nerecunoscător - «În loc să zici mersi că te-am publicat...» Monica avea-are o vorbă cu care-ți închidea gura: «Ai altul mai bun?» N-am altul (mai bun), dar despre doar asta să fie vorba?

Am multiplicat și am trimis în cele patru puncte cardinale cele două texte: le-am dus la poștă în două rânduri - m-a costat

distracția în jur de 150 franci. Asta este - vorba Anei:

«Candidatura cu cheltuială se ține...»

S-a încălzit timpul, a fost chiar cald-cald, am umblat în bluză fără mâneci. Acum e ora nouă (seara) totii membrii familiei, istoviți, s-au dus la culcare, urmează să o fac și eu. (...)

Marti 9 mai 1995

Am expedit azi Nota bio-bibliografică: Cistelecan, Laszlo și Florin Manolescu (Bochum).

La întoarcere am găsit un bilet de la Ana: telefonase Dan Petrescu: era vorba de o greșeală a mea în finalul **Justei**: apare, zice el, prin prima săptămână a lunii iunie. Cât despre Jurnal are să fie scos prin toamnă. De asemenea a cerut voie (!) să citească **Castelana**. I-am promis că-i voi telefona lui Lulu, ca să i-o deie. Nu e cine știe ce secret.

Miercuri 10 mai 1995

Dorm cu grija re-pierderii Jurnalului. Încă o dată: nu este vorba de o adevărată pierdere, ci de neputința de a continua, la care se adaugă (și cum!) pierderea a ceea ce am făcut până adineaori.

Ieri a venit *MicroMagazinul* (din 4 mai - s-au grăbit, ca să nu le-o ia alții înainte, presupun iarăși «concurență» cu *Lumea liberă*): pe un fond-de-page din portretul meu, **Scrisoare către Ursachi** (dar fără dată, românii iștia-s români și când sunt ei siguri că-s evrei!)

M-am întors la **Alfabecedar** - sunt la *character...* (...)

Am trecut pe la Ștefana. Am vorbit la telefon cu Dr. Ivanov, pentru medicamentele Laurei Damaschin; o să aflăm după amiază dacă poate face ceva nu de alta, dar ea pleacă joi (asta? cealaltă ?) în România și ar putea duce medicamentele.

A venit *Lumea liberă* (din 6 mai) cu textul către Ursachi. Obosit și mulțumit.

Joi 11 mai 1995

Nu mă simt în apele mele cu jurnalul. Am din 20 martie ordinatorul, nici măcar două luni, și am intrat în alte obișnuințe. În primul rând pierderile succesive și multe! ale jurnalului m-au descurajat; m-au făcut să-mi fie aproape frică de el: dacă tot îl pierd... Apoi: când te-ai obișnuit să-l scrii la mașină (de scris), unde fiecare lovire a clapei se traduce printr-o literă care nu se

șterge e greu, aproape imposibil să accepți că «efortul» clapei e ca floarea-câmpului, poate dispărea într-o fracțiune de secundă; și tot despre dispariție vorbind: că a doua zi ori peste un ceas, având tu chef să continui ori să faci o altă însemnare... ia **Jurnalul** dacă ai de unde să-l! M-am tot întrebat (!) ce să fac și cum anume dacă, Doamne-fereste, ordinatorul cade în pană mă întorc la mașina de scris? Doar șade-n spatele meu, gata de lupte-seculare (draga de Olympia: doar copii n-am făcut noi doi)? Însă cu totul este «digițațiunea», am învățat-o pe asta (peste mână în sensul propriu al cuvântului și mă întreb: dacă îmi va trimite Sencovici, soțul Magaretei Pâslaru, un alt «alfabet românesc» - el spune că al lui e mult mai natural, pentru fiecare semn (românesc), o singură clapă dacă, ziceam, am să-l readaptez... Am găsit un răspuns abia! astă-noapte: scriu de mână!

Nu, sunt departe de a fi intrat în ceea ce este jurnalul. Încă nu pot scrie, rară să mă gândesc cum scriu. ci doar la ce să-mi steie gândul... O să ajung eu într-o bună zi, dar până atunci...

(...)

Sâmbătă 13 mai 1995

(...) Astă noapte, cu Mazilescu:

- Tu când ai murit, Virgile ?, îl întreb.

- Într-o duminică, îmi răspunde el, iar pentru că mă vedea nedumerit dar tăcând în continuare: Era vară și era cald...

Da, domnule: "Era liniște, era seară".

Că tot îmi pierd jurnalul: anul trecut (1994) dar mai ales spre sfârșitul celui-lalt, '93, eram pregătit de ducă, îmi număram, nu zilele, dar ceasurile. Da, dar scriam. De prin septembrie-octombrie '94 m-am simțit ceva mai bine; pe măsură ce mă... amelioram, scriam mai repede, mai repede, simțind că e ultima carte. Am scris-o și m-am oprit.

A venit ordinatorul cu ale lui și m-a dezzechilibrat, m-a dezorientat - mai ales pierderea repetată a jurnalului îmi dă, acut, cutaneu, sentimentul... deșertăciunii.

Luni 15 mai 1995

Am trecut ce mai rămăsese pe dischetă: aici.

Am făcut aseară vreo zece plicuri cu ultimele producțiuni. Cum am început de vineri, iată totalul: 1: Dan Damaschin; 2: Drăgoescu 3: C. Dumitrescu (NY) 4: Ligi. (CA), 5: .22: 6: Antonesei; 7: *Românul liber* (Rațiu); 8: Ardelean; 9: Cistelecan; 10: *România liberă*; 11: Solacolu și 12: Lulu (două exemplare din fiecare). Are să mă usuce de parale (cca 100

franci) - dar boeria...

Acum închid, înregistrez, încui să văd ce brânză fac cu Jurnalul cel care-i blestemat, maică.

Marti 16 mai 1995

(...) Ieri mi-a telefonat Doicescu: râzând, ca să nu plângă: cică primarul (sau prefectul ?) de la Tg. -Jiu a dat ordin să fie tăiați nește copaci din jurul Complex-ului Brâncuși; au fost tăiați, au căzut peste... Cică masa a fost atinsă (rău) și trei scaune.

Asta este: suntem, nu doar făr-de noroc, dar făr-de cap! De unde dracul om fi căzut noi în spațiul cu oi?

A propos de tembelitudine: am primit de la E. L. o fotocopie incompletă din ziarul *Ziua*; fragmente din discursul proaspătului ministru al Culturii, Viorel Mărginean - citez, ca să rămână:

«Ați văzut cum arată orașele noastre, cum arată Bucureștiul. Cred că ar trebui să avem o activitate, să organizăm discuții, acțiuni pe teme estetice ale orașelor, satelor noastre, a șoselelor. Eu cred că tot ce ne înconjoară ne privește. Se poate interveni, se pot organiza foarte multe și putem sprijini pe cei care sunt în măsură să dea măsuri, spațiile verzi. Eu am fost de curând în Japonia cu o expoziție a muzeului nostru de artă universală și am rămas uimit de priceperea și frumusețea spațiilor verzi, a grădiniilor. Cred că nici un copac în toate orașele japoneze asupra căruia să fi fost o intervenție a omului. Mă gândesc de exemplu la plopii noștri de lângă televiziune care sunt, au fost împușcați în timpul revoluției și au ramuri întregi ciuntite, uscate, ș. a. m. d. Eu cred că nu face o impresie bună pentru nimeni care ne vizitează țara și văd șoselele noastre, pentru că așa s-a descoperit că plopul crește foarte repede. Toate șoselele noastre, indiferent în ce direcție mergem, sunt plantate cu plopi și din punct de vedere estetic este foarte urât și plicticos și te întrebi mereu, parcă nici nu avansezi cu vehicolul, mereu ești în aceeași situație, mă rog...»

Am subliniat, ca să se vadă: cei care au fost în România în ultimii ani spun că așa a devenit "vorbirea": nu doar lătrată, lătărețită, dar complet incoerentă. Caragiale nu a inventat nimic (dar el nu știa asta...) și suntem departe de "trăncăneala" cu farmec din curtea fierăriei lui Iocan.

Și acum ce facem? Ce să facem: suferim.

(...)

Vineri 19 mai 1995

(...)

Astă-noapte, în timp ce dormeam, m-am gândit, vorba

mamei, la următoarele (două puncte):

Românii care continuă să gândească și să scrie românește, chiar dacă se află de decenii în exil, aceia nu se pot.. desprinde de sol ("de glie", ar zice glioții, băștinoșioșii), ca să planeze deasupra; numai cei ce au schimbat limba (română), au încetat de a o mai frecventa prin scris, cu alt cuvânt: au abandonat-o. Numai aceia pot zbura; fiindcă nu-i trage înapoi, la pământ (la brazdă, la blaștină, cum spun basarabienii) limba. Care ea este foarte materială; pipăibilă.

Exemple: dintre scriitori, firește - luând-o cronologic: Tzara; Fundoianu... Se va spune: «Ei erau evrei». Adevărat dar, din deceniul 6 au apărut (în Franța): Ionesco, Cioran, Vintilă Horia, Eliade, Petru Dumitriu...

Nu este vorba de limba ca "vehicol" local, fără circulație (și asta - dar nu numai) ci limba română: limbă-de-plumb; te ține. te menține: Ia rasul ierbii, la pământ, la sub-pământ; româna este o limbă gliasă, brazdică, lutoasă, cernoziomestră - numai calificative laudative.

Să nu fi știut asta? Ba o știam chiar dacă nu sub forma asta, apocaliptică. Dar mi-a plăcut, mi-a convenit: totdeauna m-am simțit bine în limba română, și nu încerc vreun regret cât de mic pentru că n-am părăsit-o (și) eu. Mă gândesc însă acum, la spartul târgului: ca țiganul la mal:

Nu există ieșire din asta (am zis!). Scrii, gândești, vorbești românește foarte bine: ai șansa să scrii într-o limbă foarte poetică. Dar nu te simți nedreptățit când "străinii" nu te înțeleg, nu te gustă nu te acceptă.

Și aici există două "nivele", două categorii: cei din țară - ei sunt cei mai revoltați (bănuind, firește, un "complot străin"), dar și cei mai aproape de... nu doar de glie, ci de esența unei limbi. Noi, cei exilați - din care unii au trecut la altă limbă, alții se încâpățânează să scrie tot în maternă... Or materna demult ne-a părăsit. Maștera.

Seara: a telefonat Solacolu, să mă anunțe că a primit plicul cu scrisorile și că e de acord ca *Dialog* să găzduiască eventualele adeziuni.

I-am scris lui Gheorge Bentz, mulțumindu-i pentru broșura trimisă. I-am răspuns Elenei Budu, aflată pe lângă Rouen și care îmi ceruse niște informații bibliografice.

Sâmbătă 20 mai 1995

Azi s-au împlinit două luni de când am ordinatorul: adinea-urii am venit (orele 12 noaptea) de la Bieni. Opinia lor: trebuie să

chem un instalator de la MID, ca să remedieze greșelile de instalare ale sistemului.

La restaurant a apărut la un moment dat o florăreasă: brunetică, curățică, am observat că nu-i mai văzuse demult pe Bieni, ani făcut cunoștință-apoi i-a oferit Ștefanei un trandafir; apoi Anei altul...

După ce a plecat i-am întrebat de ce nu i-au plătit florile; mi-au răspuns că o cunosc de mult timp, că e româncă-unguroaică (probabil) țigancă, are o slujbă de ceva pe undeva, iar seara vinde flori prin restaurantele din zona Place de l' Alma. O cheamă Carmen Gheorghe.

Luni 22 mai 1995

Ieri m-am ocupat toată ziua cu completare literei **A** din **Alfabecedar**. A fost o muncă teribilă, la care se adăuga (în fapt: i se suprapunea) zădărnicia...

Incerc să mă dau cu ghinișorul pe lâng EA (sunt sigur că-i o muiere: Ordinatoara. Appl. Mara), ca să mă pot desprinde de «contingent» și să nu mă gândesc decât la ce scriu. Atunci am să pot pretinde ca am uitat-o.

Marti 23 mai 1995

M-am dat (cu ghinișoara) pe lângă ea: degeaba: ieri în plină armonie conjugală mi-a șters o jumătate de pagină din **Bonifacia**. Uite-așa. Aștept să se facă ora 6, ca să telefoniez la MID, să-mi trimită un tehnician, să vază ce-i cu fiara. Până atunci : descurajat, deprimat.

Imediat după această propozițiune, frază, paragraf, am să scot Caietul Verde din sertar, am să-I pun pe masă și, când mi-oi fi de scris în jurnal, scriu în Caiet, apoi transcriu!

[L-am scos, l-am deschis: Ultima însemnare: **5 nov. 1990...**]

La prânz a telefonat Florin Ardelean: volumul de **Scrisori** e gata și îl trimit la tipografie - speră să iasă până la 10 iunie. Data trecută spusese că aș fi mulțumit să fie și 29 iunie. În graba mare, am zis că "cumpăr" alte 100 exemplare - pe lângă cele datorate în contul drepturilor de autor. După aceea, când am calculat, am înțeles că suma primită de Lulu nu va ajunge pentru "cumpărarea" cu pricina. Am să-i scriu și am să corectez propunerea. Nu i-a ajuns la timp cererea de corectare a Martei Petreu. Din păcate nu i-au ajuns - de loc - și alte scrisori ale mele...

Cică s-au aranjat cu un distribuitor să facă o muncă corectă. Mai rămân încă 2000 de exemplare din **Culoarea curcubeului** - are să le distribuie și pe acelea. (...)

Vineri 26 mai 1995

(...) Azi la prânz a telefonat Ceia: vine încoace prin 14 iulie. I-am telefonat lui Lulu; să trimită prin el ceva cărți cu precădere ale mele.

După amiază a fost pe la noi Alia Rusu; mi-a dăruit un tablou, i-am dat o carte.

Am încercat să fac o paralelă (numai cronologică, se-nțelege) cu Faulkner. Mai multe «coincidențe» decât s-ar părea, în ciuda destinelor, ca să zic așa, divergente.

Sâmbătă 27 mai 1995

M-am trezit devreme, ceva mai puțin obosit. Am de gând să termin azi PARALELA, apoi să-mi văz de trebi serioase.

La prânz am primit o scrisoare de la: «Un grup de români americani creștini ortodocși»... Dincolo de «curajul» legendar al anonimului la român, dincolo de "marca fabricii": Mănăstirea Secu' - rămâne totuși pornirea care e autentică; adică... ortodoxia über alles; intoleranța totală față de ce nu este ortodox - ei le spun "secte", ei, care trăiesc (sic!) în America cea tolerantă.

Am vrut să le dau o replică dar cui: anonimilor? Aștept o altă ocazie - n-are să întârzie, știu, simt.

Duminică 28 mai 1995

Am terminat - în sfârșit - litera C din **Alfabecedar**.

(...). Mi-a telefonat un pictor, Constantin Constantinescu. Ușor pierdut - oricum; nu știe pe ce lume a fost (acolo, ura lui vizează, exclusiv, pe Mărgineanu...).

Luni 29 mai 1995

Încerc să uitordinatorul (la care lucrez), să-mi spun că e o oarecare mașină de scris - pe care o ignori când o scrii. (...)

Azi dimineață a telefonat de la Oradea Florin Ardelean, să mă anunțe că tipografia a chiar început lucrul la *Scrisori*, deci va putea fi gata la 10 iunie; totodată: *Familia* primește să găzduiască adeziunile (cică și Vatra, dar aștept confirmarea); mi-a dat însă o bună idee: adeziunile să se facă numai în scris, nu prin telefon - ca să se evite provocările și celelalte amabilități.

IUNIE 1995

Joi 1 iunie 1995

Cred că am găsit soluția (?): scriu în (noul) Caiet Verde (de mână, desigur), apoi la o săptămână-două trec-pe-curat, la ordinator (...)

Sâmbătă 3 iunie 1995

(...) Ieri, în 2 iunie, Lulu ne-a spus la telefon că... mi-a apărut o carte - care ? Nici prin gând nu-mi trecea tocmai, pentru că-mi luasem gândul de la ea: **În Cerc!**

O predase Antonesei la Junimea; o preluase Saka la editura lui, Meridian nu-știu-cât. Am mai spus: mă resemnasem, renunțasem la ea-cu atât mai vârt'o's, cu cât nu mai am originalul (adică exemplarul pe foiță, a doua, a treia copie, dar singurul adus în Franța). Și uite: apare la editura... Eminescu! Cum, de ce acolo? Mister. După cum misterioasă rămâne data apariției: ar fi apărut în '94, dar... n-au mărturisit decât acum în iunie 1995. Am să aflu eu cândva ce s-a petrecut dar la ce-are să-mi slujească?

Așadar, Pentru că e o'zi bună, să număr aparițiile în românește:

1. Gherla; 2. Culoarea...; 3. Ușa...; 4. Patimile...; 5. Ostinato; 6. Din Calidor; 7. Arta refugii; 8. Astra; 9. Soldatul câinelui; 10. Bonifacia; 11. Sabina (1); 12. Amnezia... 3. Adameva - și cu **În cerc** fac 14.

În 10 iunie apare **Scrisori** (15), tot în iunie **Justa** (16) și prin toamnă 17. **Gardă inversă** (și jumătate din **Articole**).

Continuând bilanțul (îmi plac ne-spuse asemenea bilanțuri!) să spun: cu publicarea Gărzii inverse ajung la jumătatea titlurilor scrise - mai rămân, în ordine: **Lățești, Castelana, Noapte..., Sabina (2); Roman intim (2), Dialoguri (3), Jurnale (4), Articole, Alfacedar, Adameva.**

Vineri 9 iunie 1995

Azi a dat Filip bacalaureatul de filosofie (dimineața) și literatură după amiază. Încă nu s-a întors, ca să știm ce a făcut.

Ieri am primit de la RFI (dar încă n-am aflat cine mi-a re-expediat) două numere din *Echinox*. În unul, cel din anul trecut, este un eseu senmat: Daniela Fulga - despre Ostinato. M-a surprins și mi-a făcut plăcere. Sunt un bătrân sensibil la

cuvintele-bune. Desigur, din partea mea comentatorii pot spune orice despre cărțile mele, dar și eu am dreptul să... aflu câte ceva despre mine însumi.

Aseară mi-a telefonat Ilie Ban (minerul din Valea Jiului, aderent la Apelul nostru din 1977). Din Florida. M-a invitat să merg la el într-o vacanță. S-a mirat că-mi aduc aminte de el - cum să nu-mi aduc aminte?

A venit Filip. A lucrat mulțumitor.

A venit o scrisoare de la Ban Ilie (cel care-mi telefonase ieri) și încă una de la Neaga Munteanu.

Duminică 11 iunie 1995

Am așteptat să-mi telefoneze Ardelean, după cum convenisem, să-mi anunțe apariția cărții - nimic. Nu va fi gata cartea, nu va fi putut să telefoneze.

Tot ieri, latelefon, Lulu mi-a spus că are un exemplar din **În cerc** și că are să mi-l trimită luni (mâine). Am rugat-o să pună în pachet și un exemplar din *Justa* - doar și ea! e carte-de-om, nu? Iar dacă băieții din Oradea au trimis cărți la Salonul de carte, atunci să pună în pachet și un exemplar din **Scrisori**... Deși n-ar strica să fie și un exemplar din **Articole**.

Am scris la ordinator **Bonifacia** - din 150 pagini ale primei părți au rezultat 106 de ordinator. Am trecut la partea a doua.

(...)

Vineri 16 iunie 1995

Azi am primit **În cerc** și **Justa** (14, 15). Am să mă uit, să aflu când anume am început rescrierea **Bonifaciei**.

Azi am fost la Dr. Duret. Tensiune normală: 14 cu 8 atunci de ce mă simt rău ? Mâine am oră la reumatolog.

Marti 20 iunie 1995

Azi dimineață mi-a telefonat Florin Ardelean de la Oradea, să-mi spună:

1. Are dinainte volumul de **Scrisori**!;

2. Nu va putea să-1 trimită decât... nu știu când, pentru că din provincie cărțile se trimit o dată pe săptămână (și dacă a spus: pe lună?)

Fiindcă am sub ochi însemnarea din 16 iunie: sâmbătă am fost la reumatolog - mi-a găsit pe dată hiba: tendinită! La șoldul stâng asta este, certamente, urmează să văză radiografiile mâinii drepte (pe care o să le fac abia mâine la 8,30).

Între timp am redactat un **Protest** (împotriva "tratamentului" la care au fost supuși la 10 mai studenții - și atitudinea colaborționistă a lui E. Constantinescu. O făcusem ca să poată fi semnată de patru organizații - dar n-am aflat adevărul-adevărat în privința refuzului. oricum, am mai adăugat o frază cu Manolescu cel ce face pact cu Roman și am semnat-o eu. Și a trimis-o ziarelor s-o publice. Să-l. Asta-i.

Tot ieri am primit de la Dogar Marinescu o "fontă" - Din păcate nu-i bună. Ori n-am instalat-o eu bine.

Sâmbătă 24 iunie 1995

Am terminat - în sfârșit - **Bonifacia II**. Mai am vreo 80 pagini dactilo (60-65); plus 160 vor face în total 222...

(...)

Marti 27 iunie 1995

Ieri am deschis un caiet în care-mi notez susținătorii, prin scris. Până acum s-au făcut 10 în cap, cu excepția lui Drăgoescu din Elveția, toți ceilalți din America. Atât Cistelean cât și Antonesei mi-au scris că este necesar ca susținătorii să-și dea și numărul buletinului de identitate. Eu nu am cerut și așa ceva - poate va fi necesar să facem pentru România.

Dupa amiază (orele 17,30): acum m-am întors de la procesul bisericii. Am stat acolo (în picioare) de la orele 14. Am distribuit hârtii de-ale mele (interesat ce sunt!). În autobuzul de întoarcere (nicicând, nicăieri nu sunt atât de fericit ca în autobuzele de întoarcere - acasă, de pe la reuniunile cu românii) - îmi ziceam:

«Donmule! Dacă te duci vreodată în România, la români - du-te, soro, ca în excursie, ca în călătorie de cunoaștere a lumii - deci, călătorești într-o țară necunoscută, cu oameni care nu-ți amintesc nimic; "secretul": să nu ai un trecut sentimental, să cunoști în prezentul acela, al prezenței tale. Dacă te pune naiba să te "întorci" - ești pierdut. Și mai ești pierdut dacă te miri, dacă te indignezi de "devenirea" unor oameni cunoscuți. Gata, nu mai ai țară: România nu mai e țara ta - dacă ți-a mai rămas ceva: patria: limba română».

Înainte de a pleca la proces, pe la prânz mi-a telefonat, de la Iași, Ceia: mi-a spus că "vânzătorii stradali" nu primesc să vândă cărțile mele... La asta chiar că nu mă gândisem... Și că are să vină înapoi pe la 1 septembrie. După care mi l-a trecut pe Antonesei: că primise Protest-ul, dar tocmai îl publicase *Ziua*... Mi-a făcut o mare plăcere să schimb două vorbe cu el. A mai spus căa citit **Evadam** - și i-a plăcut (la asta n-am avut replică - ce să fi zis ?)

și că, editura lui Ceia (în fine, unde lucrează el) a și cules-o! Ca să vezi, domnule! ei, săracii tipăresc - dar dacă cei din "comerțul stradal" refuză să vândă cărțile mele...

Miercuri 28 iunie 1995

Fiindcă Antonesei a spus că **Evadam** este culeasă am (re)citit aseară obiectul delictului apoi am trecut la **Cartea cărților** din care am răsfoit vreo 50 pagini. Nu pare a fi chiar rău; uneori textul e iritant (enervant!), dar cititorul - aici, întâmplător, una și aceeași persoană cu autorul - se obișnuiește; acceptă repetițiile, revenirile, re-scobirile. Acum mi se pare și mai limpede: cele patru volume fac, organic, un singur corp - chiar dacă alungit.

M-am trezit de dimineață: de căldură; azi se anunță o zi și mai fierbinte. O să văd eu cum mă descurc.

Joi 29 iunie 1995

Ziua mea onomastică. M-au felicitat: Ștefana Bianu, Ion Ghica, Cristovici.

Am să deschid un alt "dosar" pentru jurnal. Nici un semn de viață dinspre Oradea... Cine știe dacă a putut trimite cartea...

IULIE 1995

(...)

Miercuri 6 iulie 1995

Filip s-a dus la țară cu Pamela - și-a rupt un picior. Acum e în ghips, cu cârji.

Ieri a fost Virgil Podoabă - cu soția și cu cele două fetecucuiete. Parcă ne-am fi cunoscut de când lumea - dar având avantajul că, ne-văzându-ne vreadată, n-am putut să ne certăm. Se duce în sud, la Albi, pentru vreo două săptămâni.

Azi a telefonat Dan Petrescu:

1. mențiunea că Justa a apărut cu ajutor Saros... nu este adevărată, ar fi trebuit să fie scrisă pe altă carte (dar unde mă trezeam eu, când ceream socoteală?, nu știam că am a face cu simpatrioți?);

2. timbrul fast plătit la Aspro, fiindcă trebuia să fie plătit undeva;

3. Jurnalul are să fie publicat, probabil în trei volume, dar sub banderolă - ar fi vrut la rentree, dar nu se poate, probabil pe la Crăciun.

Era și Lulu acalo - am varbit și cu ea: 8% în mână, la semnarea contractului. Așa să fie.

Joi 13 iulie 1995

N-am mai notat demult. Între timp am terminat de bătut la ordinar **Bonifacia**, am și imprimat-o.

În 11 iulie (luni 7) am făcut opțiune pentru scanner. Urmează ca Ștefana Bianu să primească devizul și, dacă i se pare convenabil, să trimită cecul la prăvălia cu pricina. (...)

Până acum au venit 28 de probe de susținere - în majoritate zdrobitoare din America și, maoritatea aderenților fiind neintelectuali. Am, fizic, senzația că se reeditează mișcarea din '77. În afară de cei vreo zece exilați pe care-i știu, nimeni dintre "intelectuali" - nici dintre scriitori. Ce-oi fi vrând: eu să-i beștelesc, iar ei să fie cu mine? Cei cu refuzul se subîmpart: cei care sunt legați de anume partide și, în virtutea disciplinei cu pricina, merg cu candidatul oficial al partidului: cei care privesc în dreapta, în stânga, în spate (chiar și în față!), de parcă aderarea la niște principii - altfel apărute cu vehemență de ei înșiși - ar fi, în fapt, satisfacerea unor naturale necesități care presupun o cât de câtă discreție, mă-nțelegi... Nu este rușinea, buna-creștere - ci pur

și simplu frica: și dacă are să se afle acolo unde știm noi? Și au s-o pată?

Sunt ușor iritat: Lulu are de multă vreme volumul de **Articole** apărut la Litera - însă... a uitat să-mi spună, ba ultima oară a spus că nu-l are, că Viorica s-a dus la mare... A trebuit să citesc în *Cuvântul* că a apărut, iar astă-seară să-i spună Ana la telefon, ca ea să anunțe că da, are cărțile de o bună bucată de timp... Dar nu a trimis măcar un exemplar, să-l văd. Cam tot așa se prezintă situațiunea cu volumul de **Scrisori întredeschise** de la Oradea. Florin Ardelean m-a anunțat de apariție de multă vreme (cred că prin 10 iunie) dar nici până în momentul de față nu am un exemplar își va fi zis că el și-a tenninat treaba - acum să mai lucreze (la expediat) și alții, iar draga de Lulu are exemplarele de autor de vreo săptămână și abia azi ne-a comunicat că...luni are să trimită... Ceea ce înseamnă că prin 24-25 iulie o să am, în sfârșit, între mâini (în?) lucrul meu.

Sâmbătă 15 iulie 1995

Ieri m-am ocupat de "corespondență", mai degrabă de... materiale: am multiplicat am pus în plicuri, am etichetat, am scris fiecăruia câte o scrisorică... în principal am redactat răspunsul la scrisoarea lui Ardelean- m-am hotărât să-i scriu, cu toate că abia peste o săptămână voi primi cartea scoasă de el. (...)

Așadar: am trimis o **Bonifacia** lui Cistelecan - pentru Podoabă - și una lui Ardelean, că tot era această ocazie.

Alaltăieri seara mi-a telefonat de la Madrid Ioana Zlotescu: e întru totul de acord cu fondul - dar nu și cu... tonul: îi numesc pe oameni de valoare ca Hăulică... N-am zis nimic, fiindcă nu-i puteam povesti ce pățisem chiar în acea zi, la omagiul profesorilor Niculescu-Dumitrescu, la Sorbona. Erau și Hăulicii - iar când Maria Brătianu l-a auzit pe Niculescu mulțumindu-i și lui Hăulică pentru că venise, a zis ceva tare (n-am înțeles ce), s-a ridicat și a plecat! Uite-așa! Când să plec și eu, în ușă mă interceptează o doamnă - zice cam așa:

«Eu sunt soția lui Dan Hăulică, știu că ați scris rău despre soțul meu - dar să fiți siguri: noi vă iubim...»

N-am reacționat, n-am spus decât, într-un târziu decât ceva în genul: «Da, da...»

Am ieșit cu un sentiment de apăsare, de ne-mulțumire de mine, de rușine - și în același timp de nedumerire: de ce să fiu eu jenat, vinovat nemulțumit? Abia când, în autobuz i-am povestit Anei (rămasă în urmă de vorbă cu Poghirc, deci nu văzuse scena), am înțeles ce mă tracasa:

«Cum așa: este nevasta lui Hăulică, îmi spune că știe ce am scris despre bărbatu-său, dar numaidecât mă... asigură că ei mă iubesc? Ce lume-i asta, domnule? Dacă mă "iubește" pe mine, de ce mai rămâne cu Hăulicul - pe care eu l-am beștelit ?»

Așa fiind cu Ioana Zlotescu, de la ea pornisem. Ea care este de acord cu fondul - dar cu forma - cu tonul: ba...

Duminică 16 iulie 1995

Azi a plecat Filip în Majorca, împreună cu Pamela. Au să stea în casa bunicii ei.

Tot n-am digerat povestea cu sotia lui Hăulică.

În ultima vreme m-am ocupat numai de chestiile electorali-cești ("materialele", cum mi-a scăpat): am scris, am imprimat, am expedit. A venit momentul să mă ocup și de mine. Mai ales că am făcut curățenie pe birou (era și timpul - o jumătate de an...).

M-am reapucat de **Alfabecedar**, deși îmi promisesem că nu.

Vineri 21 iulie 1995

Ieri, 20 iulie mi-au sosit câte trei exemplare din **Scrisori întredeschise** și din **Amnezia la români II** - seara, trecând Julieta Marinescu pe aici, ne-a adus alte două exemplare din **Amnezia** (trimise acum două luni, dar din diferite motive, neajunse).

Tot ieri am fost la reumatolog: nn-a făcut o infiltrație în mâna dreaptă: peste două săptămâni are să-mi facă în articulația soldului stâng.

În ultimele zile am primit multe scrisori de susținere cu toatele din America...

La prânz: am fost în oraș, am cumpărat medicamente (pentru instilații), am depus la poștă cărțile pentru Bieni și am cumpărat ardei iuți în saramură.

Când m-am întors, am luat corespondența: încă 10 susținători - printre ei consăteanul lui taică-meu, meteorologul Eugeniu Mustea din Miami.

Căldură cumplită. O ține de câteva zile și o va ține, în continuate. Anei îi place canicula - mie ba. Să nu uit:

«Era o caniculă, de crăpau pietrele!» (...)

Luni 24 iulie 1995

Nu mai este chiar așa de insuportabil de cald. Oricum, e o căldură de "copt" - de august - nu de violenta de... cuptor a lui iulie; parcă miroase a sfârșit de vară.

Nu observ vreun progres la mâna dreaptă, cea în care mi-a băgat câțiva centimetri cubi de 'dicament.

Azi după amiază s-a anunțat o lingvistă cehă, recomandată de profesorul Niculescu. Am vorbit cu ea la telefon, i-am dat adresa; vorbește perfect românește, atât că se simte ușorul accent ceh (nu ca cel slovac - foarte aproape de maghiar: pe prima silabă). A spus că a tradus pentru o revistă cehă un interviu cu Rodica Palade: Că ar vrea un interviu - și ceva cărți: i-am pregătit literele **A, B, C** din **Alfabecedar, Bonifacia** . iar ca... interviu, "materialele".

Adineauri (orele 12,00) ni-a telefonat Radu Filipescu de la 22: *Adevărul* din 22 iulie a publicat o scrisoare de-a mea către Ceaușescu, aproape sigur scrisoarea din 6 mai 1977. M-a întrebat dacă e autentică.

Am răspuns că probabil da - el înclina spre "ironia" mea - eu nu cred că atunci îmi ardea de ironie. Oricum, băieții au scormonit - au găsit.

Joi 27 iulie 1995

Ieri am primit de la Laszlo o notă (din *Dilema*) a lui Pruteanu: se arată indignat de înjurăturile mele, în general, în special pretinde că el niciodată n-a ofensat memoria D-nei Lovinescu (pretinde că din contra!). Imi mai scrie - Laszlo - că a renunțat la trimiterea textului contra Țirlea și are să-l dea la *Familia*.

Tot ieri am primit un pachet uriaș cu jurnale: *Ziua*. Un cititor propune să fiu domnitor al României. Bieții oameni: sunt atât de striviți încât nu realizează comicăria-ridicolul situației... (...)

Luni 31 iulie 1995

Azi numai vești proaste: cu locuința (a fost Ana, ne amenință cu expulzarea); apoi mi-a scris Focke o epistolă extrem de violentă - mă calcă în picioare (aș zice că e scrisă de mine când sunt eu mânios).

În legătură cu Focke: accept că are și dreptate în ceea ce mă privește: tonul Programului, textele celelalte care-i sperie pe bieții virtuali alegători, imaturitatea politică a mea, spiritul de răzbunare etc. etc. - patru pagini îndesate la ordianator, cu literă mică-mică, am avut dificultăți la lectură. Încă o dată: sigur că are dreptate, sunt un naiv (așa a zis despre mine unul, Țăranu, adjunct al lui Manolescu)... Dar nu știu cum să spun, ceva-ceva nu este în regulă cu Focke al meu. Atâta vehemență (și durere...), pentru a ajunge la... E. Constantinescu: nu afirmă direct, zice că

așa clevetesc gurile clevetitoare, că vreau să-i diminuez șansele la urne... Ba chiar și pe ale Regelui!

I-am răspuns că m-a surprins: că nu mă așteptam - dar acum, că am primit ceea ce nu era de așteptat, scrisoarea, nu am ce răspunde la asemenea încriminări (că programul cuprinde mai multe declarații de război decât un pamflet jdanovist; denotă același infantilism pe care-l diagnostichez altora, că îi fac concurență lui Brucan, că sunt imoral, primitiv...).

Încă o dată: ar fi bine să aibă el dreptate - în detrimentul meu. Dar simt că, chiar de are dreptate, nu spunerea ei l-a animat - în primul rând.

Oricum, sunt foarte amărât. Am și motive.

AUGUST 1995

1 august 1995

Zi plină. Violentă.

I-am răspuns lui Focke. Calm, în contrast cu el. Da, dar calmul m-a costat...

Pe la orele zece am coborât să iau corespondența. A venit *Lumea liberă* și *Micro Magazin* - fiecare cu pachetul ei de buletine de susținere. În total, azi: 44.

Asta fiind partea bună. Cealaltă: mi-a scris Laszlo: mi-a trimis numărul din *Adevărul* (23 iulie) cu "demascarea" mea și cu o copie a replicii lui: foarte bună, aproape am fost gelos pe el și trist că îmi luase caimacul. În cele din urmă m-am hotărât să răspund și eu. I-am scris lui Lazlo, am început răspunsul, cred că are să meargă după cum l-am început. Acum e seara. târziu, căldura de azi m-a secătuit - ca și dracii, Dar, cum să spun eu: dacă n-aș avea parte de așa ceva nu m-aș simți om

Noapte bună.

Joi 3 august 1995

Căldura a devenit bucureșteană. N-am putut să mă odihnesc astă noapte, iar ziua de azi se anunță a fi și mai cuptoroasă. Acum e ora 7 dimineata. la 10,30 ani doctor (reumatologul Naveau - tare simpatic, deși am impresia, aproape certitudinea că toti doctorii cu care am avut de-a face, aici, la N. D d. B. S. s-au arătat a fi foarte-simpatici).

Ieri am scris la răspunsul cu pricina. Am scris, am scris - vreo trei pagini țapene"... Când...

Nu, nu a fost vreo revelație, doar aducere aminte: dar eu nu trebuie să mă las tras, atras în încăierare - asta vor ei: să mă coboare, să mă epuizeze. Fiindcă ei sunt mulți, iar eu, deocamdată, nu sunt apărât decât de Laszlo - sunt convins: și alții mă simpatizează (nu mulți, dar există!), și alții sunt indignați de atacurile împotriva-mi - dar... uite-așa: nu le dă prin cap că ar putea pune mâna pe condei, să-și facă opiniile cunoscute. Și în asta e o situație deja-văzută: a mai fost și în vara lui 1991, când, după 16 luni de... răbdare îngerească, am scris textul "Capra și Căprarul". Poate că n-ar fi ieșit atât de violent, dacă cei care gândeau asemănător mie - nu neapărat prieteni și nu neapărat dușmani ai lui Breban - ar fi cedat reflexului minimal de normalitate și ar fi tresărit măcar la atacurile repetate, din ce în ce mai obraznice (nimeni nu se gândea că l-ar putea "contraria" pe N.

B.). Acum la fel: Filipescu, la telefon, cu mine, a fost mirat-amuzat - el fiind singurul în cunoștință de cauză (Securitatea cunoscută pe dinlăuntru). Lulu mi-a spus că i-a telefonat Ardelean - poate nu doar indignat, ci și mult speriat - însă cum nu am nici o veste de la el, cred că era doar revoltat...

Asta cu "reacțiile". Desigur, e reconfortant să știi că există pe lumea asta măcar un ins care se află alături de tine - cu condeiu, nu doar cu vorba (și aceea șoptită).

Am mai spus, cred: lui Focke îi răspusesem (patru variante de scrisoare!) - și tot eram nemulțumit, deși lui îi scăpase, în epistola către mine, numele lui E. Constantinescu, simțeam că nu era "suficient", ca să justifice criza lui de furie - cu insulte.

Într-o pauză, am reluat **Amnezia la români**. (Re)citind articolul despre Agricultură (pe care aveam de gând să-l trec pe ordinator), mi-am dat seama că... mă repet. În **Program** nu venisem cu nimic "nou", toate - și încă altele, nespuse, nescrise încă - le scrisesem, hăt, în urmă cu peste un deceniu (și parcă le pusesem pe hârtie mai limpede - oricum mai detașat - decât în textele electoralicești).

În pauza următoare am luat volumul **Scrisori întredeschise**. În sfârșit, mi s-a făcut lumină-n sat am înțeles

a) furia lui Focke,

b) campania de vară ediția '95 de la București.

Dar bine-nțeles că asta i-a deranjat pe toți: răi și înrăiți: faptul că exista într-o **carte**, nu în vreun ziar oarecare - în sensul de obiect-ziar - **negrul-pe-alb al faptelor lor**.

Vineri 4 august 1995

Ieri după amiază a venit de la Florin Ardelean, *Familia* pe iunie (deocamdată am citit polemicile lui Laszlo - așa ar fi trebuit să scriu eu!) și, într-un plic, tăieturi de presă: *Dilema*, *Adevărul* (Țîrlea și Popescu). Fără nici un cuvânt din partea lui - sau are să vină separat? Din prudență, gândindu-se că tăieturile ar putea să se "piardă"?

Nu știi ce să mai fac: am, gata pentru expediere peste 60 de scrisori adresate susținătorilor care s-au exprimat (99%: din America; 95% oameni simpli, muncitori - chiar dacă unii sunt ingineri constructori, aici îi pun, mental nu ca să-i discreditez - din contra). O surpriză: George Sencovici - dar a trimis formularul la ziar (prin el l-am primit). Ziceam că am scris, dar... dar nu mai am bani de timbre (ar costa vreo cinci sute de franci acest transport). Ștefana Bianu a promis că trimite ceva timbre - aștept.

Recitind **Scrisori întredeschise** sunt împărțit, îndoit, sfârțecat:

a) am făcut bine dând publicității asemenea intimități (precum părerile mele despre "cei buni - stricați")?;

b) bine am făcut și ce păcat că nu a apărut volumul la sfârșitul lui 1990, la Liiceanitas!

Sâmbătă 5 august 1995

Peste jumătate de oră mă duc la Primărie, deși nu cred să găsesc pe cineva în această lună de august - și încă sâmbătă: necazurile cu apartamentul.

Nu trebuie să mă las colonizat, ocupat de afacerile electorale - oricâte satisfacții mi-ar procura scrisorelele de la oamenii de mijloc ce-și trimit susținerea.

Nu trebuie să mă las antrenat în polemici-hărțuieli inițiate de alții, pe terenul lor, în momentul hotărât de ei, deci a lor fiind superioritatea psihologică. Doar am promis că atât cât va dura "campania electorală" (mai bine zis: cât voi rezista eu), nu voi angaja polemici cu persoane din... tabăra mea. Am apucat a zice că suntem de aceeași parte a baricadei, că nu suntem adversari, ci competitori - trebuie să mă țin de asta. Deci așa cum n-am răspuns la reacția lui Coposu, nici la a lui Țăranu, n-am să clințesc-clipesc nici la a lui Focke (aceasta fiind "confidențială"): cât despre lătrăturile adversarilor - voi hotărî eu cum, când, cât le răspund.

Există atacuri la adresa "competitorilor", vor băga de seamă unii - "chiar acum!". Adevărat, există chiar-acum, dar în cărți predate spre editare în urmă cu cinci ani. Eu am fost primul care a deplorat nepublicarea volumului de **Scrisori** la Humanitas - dar dacă Liiceanu n-a avut (fulgerător!) hârtie... Ar fi apărut în 1990, cel mai târziu în 1991, iar acum n-am mai fi vorbit de el, nici de atacurile vizându-i pe cei buni...

Duminică 6 august 1995

S-a mai răcorit cuptorul, a devenit mai respirabil aerul; deie Domnul să o țină tot așa...

Ieri Alex. Danielopol (cunoscut la prof. Roșca, unde ne întâlnisem cu Ballardur) mi-a trimis două cărți scoase la București în legătură cu Basarabia. În 1944-45 el a fost jurist în comisia pentru Aplicarea Armistițiului și s-a bătut, s-a zbatut să-i scape pe refugiați de "repatrierea în Siberia". Încă n-am parcurs cărțile cu creionul în mână, dar în scrisoarea însoțitoare, Alex. Danielopol spune că aceste documente, ajunse în mâinile lui Halippa, ar fi fost încredințate spre salvare-păstrare "mitropoliților Ardealului

și Olteniei, ambii basarabeni de baștină" - astfel, au ajuns până în zilele noastre... Probabil a vrut să spună: "actualilor mitropoliți" - ceea ce ne-ar aduce la Plămădeală și la Vornicescu...

Ieri au mai venit 19 buletine susținătoare (din care 11 adunate de P. Potopea din Cleveland. S-au lacut de toate 135 - nimica toată până la...100.000!

Aseară mi-a telefonat un român. A spus că îl cunosc și-a spus numele. Nu-mi era cunoscut (de la Rupea, zicea el). Când a adăugat că e soțul Luciei Comăniță, am zis: «Aaaa! Pe Lucia o cunosc bine!» - gafă de care nu-mi pare rău nici acum. Era și ea alături - învizită la Paris, cu ginerele, neamț, fiica fiind ca și mamă-sa, doctor-în-Germania. După ce s-a asigurat că, da, candidiez, m-a întrebat care partid mă susține. N-a acceptat că pe mine nu mă susține vreun partid - și m-a îndemnat să îndrept grabnic această situație. Am promis că am să mă gândesc... Da, domnule. Ce-am mai iubit-o pe Lucia, fata popii din Fântâna, pe când eram elev în vacanță - în 1952. Cum ar veni, acum 43 ani!

Marti 8 august 1995

Ieri, 7 august am împlinit 27 ani de căsătorie. Am plecat devreme, dimineața cu cele mai bune intenții. Numai că august e august la Paris, așa că am luat un singur trandafir unu, dar frumos... Ba chiar Ana a zis că e foaaarte frumos.

Tot ieri am fost la poștă cu cele vreo 60 scrisori de expediat - mai ales în America: a costat expediatul vreo 370 franci. Azi trebuie să mai trimit vreo zece - fiindcă ieri am primit mesajul de la Rodica Vasilcan și i-am și răspuns. (...)

Azi vine Filip dela Formentera. Am să-l aștept la stația RER de la Denfert - cu cărciorul. (...)

Am fost la poștă, am depus 11 scrisori - una pentru Ștefana și Alexandru Bianu. Nu mă simt în apele mele. Deloc - dar deloc. O să trăim - dac-o să vedem...

Miercuri 9 august

A venit Filip de la Formentera. Bronzat, fericit. Deci și noi suntem și bronzați și fericiți.

Ieri am primit "transportul" de la *Lumea liberă*: pentru azi am de depus la poștă aproape 30 scrisori de răspuns. Dintre "corespondenți" unul, "ardelean de origine", profund analfabet și idiot - n-a priceput nimic din ce a citit, mă somează să-i spun eu lui cât am plătit jurnalelor care mă publică, fiindcă pe el l-au tot înșelat hoții de americani, și ziarele n-au scris nimic ...; altul, mai

cult și mai deștept se adresează ziarului, explicând că nu am nici o șansă, oricât de "băiat deștept" aș fi. Dacă am să scriu o carte de mărturii cu acest prilej, ăstria n-o să le cer voie ca să le reproduc fragmente (să nu uit scrisoarea de la "un grup de credincioși ortodocși"). Nimic nou sub soarele Securității.

Ora 11: M-am întors de la poștă: 26 scrisori au costat peste 200 franci! Nu se mai poate așa. Am să anunț prin Lumea liberă și prin *MicroMagazin* că nu voi mai putea răspunde în scris decât celor care-mi vor trimite plicul timbrat.

În continuare abătut. Prost dispus. Ar fi timpul să mă ocup și de mine...

Sâmbătă 12 august 1995

(...) Mi-a telefonat Laszlo de la Cluj: că i-a telefonat Dimisianu, să-l anunțe că îi publică textul... «Cred că a lucrat faptul de a-i fi anunțat că, dacă nu mi-l publică ei nu-i nimic - am trimis textul la Paris și are să fie publicat în America...»

Am trimis o epistolă lui Chirac - cu data de 11 august. Când m-am întors de la poștă (unde am expediat și **Bonifacia**, pentru Lulu - să o dea lui Dan Petrescu [ah, parantezele, mele!]), am găsit o scrisoare de la Florin Ardelean. Îmi "mărturisea", vinovat, că fusese "activist de UTC"... I-am scris numaidecât: și ce dacă a fost activist UTC ? Contează ce a făcut (rău) - or așa ceva nu există. M-a impresionat, m-a tulburat mai degrabă. E singurul pe care-l cunosc să sufere din pricina asta.(...)

Duminică 13 august 1995

(...) Pe la prânz a telefonat Sencovici: vai, nu se poate face scanner pentru texte românești. Asta este. Sunt dezolat. S-a propus să contribuie cu ceva. I-am răspuns că... nu știu ce să-i răspund. "Campania" o fac după teoria plapomei: cât mă ajunge .

Joi 17 august 1995

(...) Am terminat **F** din **Alfabecedar** - un total de cca 500 pagini (550 din textul dactilografiat) și în jur de 20. 000 cuvinte - față de 17. 000.

Am mai primit scrisori de susținere - ieri a fost zi bogată; azi numai două înainte de prânz.

Mi-a scris Cistelecan: că pleacă la țară, să-i scriu lui Podoabă, lui să-i trimită Lulu **Ostinato**...

(...) Azi mi s-a telefonat de la *Ziua* (iar am fost umilit că nu

am fax...): un grup de studenți de la Cluj vor să formeze un fel de "echipe" care să mobilizeze tineretul pentru alegeri. Vor să ia legătura cu celelalte centre universitare.

Mărturisesc: mi-a lacut plăcere vestea. I-am rugat pe cei de la Ziua să publice scrisoarea studenților, să-mi trimită mie o copie, iar eu să le răspund în același mod.

Am lucrat azi la **Răul absolut**. Cred că am terminat. Îl începusem în 16 august, dar din motive... sentimentale, i-am pus: 14 august.

Vineri 18 am primit somația de la Prefectură.

Luni 21 august 1995

Am dormit prost, hătuit de vise cu expulzamentul.

Am multiplicat **Răul absolut**, l-am pus în primele (opt) plicuri și am să le pun la poștă, în drum spre... rue Brezin nu mai avem telefonul D-nei Lacour.

Curaj, găină.

Abia acum mi-a trecut prin cap: că nu-mi trece prin cap... cu ce mă ocup eu ("Răul absolut!"), în timp ce casa ni se prăbușește în cap și în curând o să dormim sub tavanul cerului. Ei, da - așa sunt, nu altul.

Am fost la Mme Lacour, nu la ea trebuia să mă duc; am să merg miercuri la altă Mme Lacour, în altă curte.

(...)

JURNAL DE EXPULZAT (1995)

AUGUST 1995

Paris 23 august 1995

La ora 9,45 am intrat la Mme Exertier, asistenta socială.
La ora 10,03 am ieșit - ușurat, asigurat.
La ora 10,10 polițaiul și portărelul m-au împiedicat să urc la etajul VII - ușa sigilată. Expulzare.
La ora 15 - am ajuns la B.

Paris 23 august 1995 II

La ora 9,45 am intrat la Mme Kertesz.
La ora 10,03 am ieșit - fericit.
La ora 10,10 am aflat de la polițai că nu am voie să urc și că "votre fils est parti avec le chat".
La ora 11 a revenit Filip în fața imobilului. L-am trimis la B.
La ora 13 a venit Ana de la Bibliotecă.
La ora 13,20 Filip s-a întors cu un taxi.
La ora 14 am ajuns aici, la B.
La ora 15 am scris prima însemnare.

Paris 23 august 1995 III

La ora 9,45 eram la Mme Asist. soc.
La ora 10,11 eram în stradă.
La ora 11 a venit și Filip - în stradă.
La ora 13 a venit și Ana - am stat în stradă.
La ora 14 am ajuns la B.
Acum este ora 20,00.
Acum este ora 20,00, din 23 august 1995.
La această oră (și un minut) îmi aduc aminte:
Am uitat să iau prosoape:
Am uitat să iau foarfeci.
Am uitat să iau totul.
Ceea ce e neliniștitor: constatarea că nu sunt neliniștit; gândindu-mă la ceea ce ne-au luat și n-o să mai avem niciodată, constat că puțin îmi pasă.

24 august 1955

Ieri la 23 august - la ora 9,45; la ora 10,03; la ora 10,10.

Expulzare. Acum, la B.

Nu mișcă telefonul deloc. Eram convins că, după cinci minute - hai zece - de la emiterea semnalelor de "detresse", are să mi se răspundă: «Venim, venim - tine-te bine, că venim!»

Ieri, 23 august 1995, am fost expulzați.

Azi, 24 august (1995) suntem - de o zi întreagă expulzați.

Acum eu sunt, nu un om, nu un scriitor - un expulzat.

De o zi.

24 august 1915

Ieri, 23 august la ora 10,10: expulzarea.

Azi, la ora 12,45 primul senm de primire a mesajului: Jack Lang.

Telefon de la Ion Condiescu: se oferă să ne faciliteze legătura cu un avocat. Îi mulțumesc, fără să-i spun că nu știu ce aș face cu un avocat.

Filip a plecat la Maia, unde l-a lăsat pe Take motanul.

Ora 18. Am trimis un fax și lui Jean-Louis Debré, acum ministru de Interne (fost judecător de instrucție în " Afacerea Tănase-Goma").

25 august 1995

La 23 august (!) 1995 (?), ora 10,10 am fost expulzați. Pentru neplata chirei doi ani. Am putut lua ceva medicamente, ceva "hârtii", două slipuri și câte o bluză pentru fiecare. Mare favoare-mare. Tipul de la OPAC mi-a acordat "Deux minutes". A descuiat m-a lăsat să intru, dar stătea la curul meu, zicând, cam din zece în zece secunde:

«Deux minutes!, deux minutes!»

M-am simțit dintr-o dată atât de acasă, atât de în închisoare, atât de la Securitate, scos-la-program încât... m-am zăpăcit cumplit, n-am mai fost în stare să-mi urmăresc gândul, intenția de a lua cutare lucru, de a nu-l uita pe cutare.

De atunci - 23 august 1995 - suntem pe capul familiei B.

Ieri, azi, am dat semnale, am trimis faxuri. Așteptăm rezultatele (imEDIATE!). Dacă până azi la prânz nu se mișcă nimic, fiind vineri, va trebui să așteptăm până luni - o eternitate în acest timp

dilatat.

Am fost tentat să pun cruce candidaturii - nu mai am agenda, nu mai am adresele, nici caietul verde în care scrisesem pe susținători, nu mai am ordinatorul ca să pot "face" texte de trimis, nici măcar o mașină de scris - nu mai am nimic.

Ana a zis:

«Și ce faci cu oamenii care ți-au scris, au avut încredere în tine - ce-ai să le spui: că ai fost expulzat? Nu e un motiv, e un pretext!»

Încă o dată: știam eu pe cine iau de nevastă. Uite, suntem în a treia zi și ea încă nu mi-a reproșat că din pricina mea am fost expulzați: și nici Filip, extrem de șocat (sper să nu fie traumatizat).

Așa că mi-am zis: până (prin) 21 septembrie (echinoxul de toamnă. antipodul celui de primăvară, când mi-am declarat candidatura) pot absenta de la telefon. Mai mult - ba. Dacă nu pot reînnoa până la 21 septembrie (hai: 2 octombrie - că tot împlinesc 60 ani), atunci abandonez - dar *cum*? Cum am să formulez hotărârea de renunțare?

B. caută pentru noi locuință pentru o lună. Prima adresă: un studio de 18 m.p. în care nu intră și o saltea. Numai necazuri pricinuiesc în jur. Se pare că nefericiții, nenorocoșii, păguboșii emană o anumită odoare (sau niște "unde"?) care îi fac/e pe ceilalți să-i evite, să se debaraseze cât mai curând de ei. Noi avem o astfel de odoare. Încep a-i simți efectul. Prin efectul produs asupra altora.

Ieri Filip a adus de la vechea adresă corespondența: 4 susținători și *Vatra* - care publică trei scrisori de-ale mele (trimise redacției de Țepeneag, prin Angela Marinescu): 1. din 15 oct. 1973: 2. din 27 febr. 1975 - și 3: din 1 aug. 1973. Nu înțeleg nici ordinea în care a ținut să fie publicate, cu atât mai puțin motivul (motivația).

25 august '95 bis

În 23 august am fost expulzați.

Între 23-24-25 august am fost găzduiți de B.

Acum (ora 19) am aterizat la Ioana C. și la Tudor P. Hotărât: nefericiții, hăituiții, exclușii produc o anume odoare care-i sperie pe cei normali.

Să nu uit: înjurul expulzării (în 22 august) au fost la noi Alla Rusu cu fratele ei Ștefan, sculptorul: ne-am simțit bine, le-am arătat (ultimilor), de la fereastra odăii mele, atelierul lui Brâncuși, ocupat înainte de l'impasse Ronsin...

Sâmbătă 26 august 1995

În față: două zile goale - nu e rău spus:- nu-i rău spus: lungi ca zilele de post

Așteptăm pogorârea Duhului Sfânt.

Se vede că mirosim a cadavru - hai să fiu generos cu noi înșine: a pre-cadavru, de ne-au lăsat din brate amicii de până adineauri (când nu eram expulzați).

La 23 august '95, la ora 10,10 eram gata-expulzați - dar eu nu știam (ca la radio Erevan). Când am ajuns acasă (de la Mme Exertier) Filip era deja pe drumuri, dat afară - nu ca mine, nelăsat să intru - în brațe cu pisicul învelit într-o pătură (uite cum a salvat el măcar o pătură).

Ziceam: la un moment dat puțin îmi păsa de pierderea "hârtiilor" (manuscrite, dactilograme, în ordinator, pe dischete). Acum este un alt moment-dat: trebui să-mi pese!, hârtiile fiind singura moștenire pe care o las în urmă. Alta nu m-am învrednicit să adun;

Ziceam: mă tem de momentul în care voi realiza realitatea. Au trecut, iată, 23, 24, 25 zile, am început-o pe a 26 - a patra și încă nu s-a arătat S-o doresc cât mai îndepărtată.

Ora 11.00: începe să vină. Un val care încearcă să mă acopere, înghită, tragă cu el, ducă - deocamdată îmi trage picioarele, cât să-mi spună că el e aici; și are să vină data viitoare.

Notez o impresie ce n-am putut-o consemna până acum:

Dorm. Se produce un zgomot care mă trezește. Treaz, recapitulez: de, ce va fi atât de mare, imens, enorm intervalul dintre semnalul sonor (cauza) și efectul - trezirea? Ba, vizual, lung al naibii: de aici până dincolo de dincoace. În timpul doi am impresia că efectul și cauza schimbă locurile, astfel: "S-a produs zgomotul, *pentru că* m-am trezit!"

Mi-a dat Tudor aseară Volkoff "Le Montage". Scrie ca un zeu acest porc de rus -mama lui, că bine mai scrie (ca un rus!). Cum n-o să ajungem noi, bravii scriitori români să scriem - în veac. La acest boșak sunt suficiente primele 10 pagini pentru a-ți da seama cu cine ai de-a face: cu un rus cu trei coaie de prozator.

Duminică 27 august 1995

Că va fi fost, cândva, la 27 august? Nu-mi vine în minte.

Și azi inactivitate (silnică). De mâine vom avea ce aștepta ca răspunsuri la strigătele noastre de ajutor.

S-a răcit timpul. Sau eu să mă fi răcit?

Ieri i-am scris lui Laszlo. Acum îi scriu lui Podoabă.

Începând cu acest jurnal, trebuie să învăț... contrariul unui jurnal: *să mă tac*; eu pe mine. Să nu aștern pe hârtie chiar totul, tot ce știu, tot ce gândesc, cred, tot ce mi s-a-ntâmplat, ce mi s-a spus, tot ce am răspuns eu... Are să fie un exercițiu dureros, tardiv și nu cred că voi izbuti - dar este absolut necesar să încerc. Altfel nu merge. Adevărat, o întâmplare neplăcută, o vorbă ofensatoare ori doar deziluzionantă (te așteptai la altceva - la contrariul), pusă pe hârtie te doare mai puțin" pentru că te-ai ușurat de ea. Dar nu mai trebuie - în împrejurările de față, să aștem pe hârtie chiar toțuț-totul.

Prin această "discreție" (dar este?), îi absolv pe cei din jur de... temerea de a fi "puși în jurnal".

Se pare că o să avem o cămăruță la Biserica catolică până la 1 octombrie.

Luni 28 august 1995

Am dormit rău, amândoi, îngrijorați, cu sentimentul acut al abandonului - exact ce nu vreau să scriu aici; ceea ce nu voi mai scrie vreodată, chiar de risc să-mi castrez jurnalul.

Acum este ora 8, la 9 plec spre spital, să iau r.v. cu dr. Duret și cu dr. Naveau, reumatologul. Am să trec și pe "acasă", ca să iau corespondența - din cutia poștală. Apoi la farmacie. Trebuie să fac în așa fel încât să fiu înapoi la ora 10 - ca să încep a da telefoane; ca să aștept telefoane.

Ora 10,30. Răspuns dela Lang (prin secretară): a trimis scrisoarea. De întrevedere încă nu poate fi vorba. Răbdare. Are să mă anunțe secretara (o cheamă Anne...).

Am luat r.v. cu Duret, cu Naveau, medicamente: era închis.

I-au venit lui Filip hârtiile de la școală: începe în 4 sept.

Adineauri: Monique Lang mi-a fixat r.v. pentru miercuri 30 august la orele 18,30. Am rugat-o pe Dominique să mă sfătuiască ce să-i cer.

Am privit casa-noastră de afară, se înțelege. La odaia mea era încă perdeaua galbenă, de in. Să fie vreun semn? Bun?

Ora 19,00. Nu, nu, nu: n-am să mai scriu numele persoanelor în jurnal, deci n-am să le mai fac personaje. N-am să mai consemnez nici evenimentele legate de ei/ele. Am să le restituie ordinatorul.

Vești bune: odaia de la Misiunea catolică este foarte decentă. Părintele Surdu un om minunat - păcat că n-are voce (ca un catolic ce se respectă).

A venit *Românul liber* nr.le 8-9/1995. O cronicetă la **Justa** semnată: Tania Radu. Nu știu cine este "Antonia" cu care o compară - un personaj al altcuiva? Să fie oare... Bonifacia? Sau poate personajul din tabloul reprodus pe copertă?

Și nu se mai tenuină această strănenorocită zi de 28 august, cu veștile ei proaste, ucigașe. Și Filip - dar nu le numesc!

Sunt convins că mâine 29 august dar mai ales 30, miercuri, are să fie cu vești bune. În principiu, joi duc o parte din boarfe.

Marti 29 august 1995

Ne-am mutat la bunica Pamelei.

Miercuri 30 august 1995

Azi facem săptămâna.

Nu-mi vine să notez.

Intră și multă superstiție în refuz.

Dacă supraviețuiesc acestei încercări, îmi schimb modul de a scrie. Sau, mai cinstit, nu mai scriu deloc. Sau: altfel prin absența unor întâmplări, persoane, personaje decât prin modificarea unghiului de privire.

Joi 31 august 1995

Ieri la 18,30 am fost la Monique Lang. S-a luminat (corect: se va lumina) cerul. Mâine, vineri pleacă amândoi în China, la colocviul despre femeie, au să stea 2 săptămâni, dar la întoarcere o să stăm de vorbă. N-a promis ceva concret, dar am încredere.

Azi, la 10 l-am telefonat lui B. L-am întrebat:

1. Mai este dispus să facă/dea ce spunea tipul de la OPAC? Răspuns: "Bine-nțeleș, nu!";

2. Ar fi dispus să cumpere o carte, două, cum promisese? Răspuns: "Bine-nțeleș, nu!";

3. Dacă pivnița lor e plină de praf, cum spusese, o desprăfuim noi - ca să avem unde pune câteva cutii cu lucruri... Răspuns: "N-am spus că e praf, am spus că e plină cu lucruri de-ale noastre".

Cu toate că îmi pusesem o mie de speranțe în acest telefon (îmi scrisesem pe o hârtie întrebările...), am răsufat ușurat când am ajuns la ultima, era cât pe ce să închid telefonul, fără să mai aștept răspuns și la asta - îmi ajunsese răspunsul prim, cel cu "bine-nțeleș" -ul.

Să văd ce face Brb., întâlnit întâmplător, când mă

îndreptam spre Monique Lang.

Am mai primit câteva scrisori de susținere.

Seara. Nu-mi vine să mai scriu. Deloc, decolo. Despre nimic. Niciodată. Nu mai vreau să scriu despre.

Îmi vin în minte câteva "plângeri" ale lui Hesse: că scriitorul este un păgubos, totdeauna ajunge altunde decât avusese de gând, ba chiar "asigurase" prin... început. Mai spunea că scopul pe care și-l propune un scriitor nu este niciodată cel-bun, dar că luând-o pe de lături, rătăcindu-se, greșind... în cel din ună reușește (în ciuda voinței sale).

Ce am vrut să spun cu Hesse? Știu eu bine ce - mai ales de ce: ca să fac diversiune, să nu mă mai gândesc la "bineînțeles".

SEPTEMBRIE 1995

Vineri 1 Septembrie 1995

Nu, nu. N-am să mai pun în jurnal tot ce știu, ce s-a întâmplat.

A trebuit să- mi cadă în cap și această nenorocire (la vârsta mea! , ar fi zis Anse Bundrean al lui Faulkner), ca să deschid ochii și să spun: "Nu așa. Nu știu cum altfel - dar nu ca până acum!"

Ieri am expediat două scrisori: la *Lumea liberă* și la *MicroMagazin*. Cu un apel (scris de mână) pentru "atomizarea campaniei". Pe Cornel Dumitrescu l-am rugat să-l contacteze pe S.G. (eu nemaiavând agenda, nu-i știu adresa), spunându-i să-mi telefoneze.

N-am nici un drept să le reproșez oamenilor că fug de omul nefericit - au ei nefericirile lor. E un reflex natural, cum e frica mea de cerșetori, spaima de agonici. Dar am dreptul să fiu amar că unii dintre cei ce-mi erau mai aproape "înainte de 23 august, s-au speriat de ceea ce ni se întâmplase - nouă! - și s-au îndepărtat fără menajamente, folosind chiar și minciuna în justificarea lor grăbită - ca să nu mai vorbim de cinism ("bineînțeles!"); ne-au abandonat. Scurta perioadă de tranziție (două-trei zile) a fost marcată de reproșuri: "Trebuia să faci așa", "De ce n-ai făcut așa?", "Ar fi trebuit să-mi spui din timp..." și chiar și sfaturi: "Uite ce trebuie să faci tu de-acum încolo: să scrii articole în presa franceză" Nu mai am energie să realizez perfecta inutilitate a somațiilor și lmina soluțiilor.

Am visat-o pe Monica Lovinescu - în mare-trecere, undeva la o reuniune, ori poate în gară. N-am rostit cuvinte decât în gând(ul visului), dar ne-am salutat prin gesturi, prin zâmbete.

După ce am să mă întorc de la poștă (de fapt: de la portarul imobilului - fost al - nostru), am să-i telefonez lui Glucksmann: să-i povestesc ultima... Care, ultimă?

Stau în fața caietului. Nu-mi vine să pun pe hârtie ceea ce aș fi pus fără ezitare "înainte de 23 august". Să fie asta autocenzura de care sufereau confrății din România? Care operează, nu neapărat din pricina fricii de "consecințe" - ci așa, dintr-un fel de lehamite, de greață; de respingere (mentală) a realității cumplite, sau doar mizerabile?

Dacă este așa, atunci am greșit când i-am atacat cu atâta brutalitate - dar mai ales cu atâta ne-înțelegere.

Da, dar nu! I. D. Sîrbu nu tot din realitatea aceea venea? Nu tot în ea se scâldea? De ce el a dat cărți normale, cărți adevărate -

excepționale în contextul românesc?

Unde am greșit? Și cum? Față de... - știu: toți... O să am timp să mă întreb, chiar suficient timp să și găsesc răspuns.

Admit: e greu la vârsta mea să încep o viață nouă, dar să o continui pe aceeași - oarecum altfel? Un pic mai spre stânga-sus? Ar fi chiar recomandabil, pentru întreruperea monotoniei.

Să zicem că "după 23 august" va fi altfel (ne vom... muta și vom vedea), dar cea dinainte (de 23 august) din/în câte etape era? Să iau în seamă și viața, nu doar scrisul?

Dacă mai apuc să și scriu în acest "după 23 august", cu certitudine are să fie ceva decantat și mortăcios, ponderat și scaldător; ceva să nu supere pe nimeni (în afară de mine), să fie bine cu toată lumea și tot românul să prospere.

Am să mă opresc din "campanie". Am ținut-o "din primăvară până-n toamnă", mai mult nu mă țin nici balamalele, nici gândurile: dacă nu mă pot gândi la asta, fiind acaparat, colonizat strivit de expulzare, la ce bun să continui? Așa, ca să mă aflu în treabă? Voi da anunțul de oprire la 21 septembrie. Ora 18,00: Azi telefonul a tăcut surprinzător - doar Ana a sunat de două ori de la Bibliotecă (să întrebe dacă n-a sunat cineva).

La 2 oct. am proces. Pentru expulzare. Drăguț cadou de ziua mea.

Ora 19,00. Mâine și poimâine o să am timp liber berechet. Să tot scriu - dar dacă nu-mi vine... Așa, că nu-mi vine.

Să fii expulzat. Întâi din acasa ta, din Basarabia; apoi din libertate; apoi din "breaslă"; ajuns în Occident, după 17 ani să fii expulzat din exil - iar după 18 din casa-din-exil... Și să nu ai cui te adresa întru agiutoriu... Am spus și repet: nefericirea miroase puternic, alungând pe cei care ar da să se apropie. Uite, de pildă Cr. știu că știe (de la Brb.), însă din seara zilei în care l-am întâlnit pe stradă, ducându-mă la Lang (m-am uitat îndărăt: asta s-a întâmplat miercuri 30 august). Dar nu mi-a dat un telefon, măcar cât să mi se plângă, el mie, ca de obicei, de soarta crudă și nedreaptă.

Sâmbătă 2 septembrie 1995

Tot n-am ce scrie aici decât informațiuni:

Ieri am primit scrisoare de la Florin Ardelean. Se arată mulțumit că nu l-am "condanmat" pentru starea lui dinainte de '89. Ce-am ajuns! Și parcă era mirat, se aștepta la rău...

Acum (ora 9,30) mă duc să iau corespondența de pe 46 Av. Jean Moulin. Nu aștept ceva plăcut stării noastre de acum, ci aștept ceva să-mi ocupe timpul, să-mi ocupe gândul - zic: cu cât

vor fi mai multe buletine de susținere, cu atât mai mult timp scos de sub mâna Prezentului Scârbavnic.

Mi-a venit acum: ce-ar zice alt scriitor român ce mi se întâmplă? - păi ar zice cam așa: «Ehei, câte alte nenorociri nu mi-au căzut mie în cap, chiar mai cumplite decât o expulzare - și n-am mai făcut caz, nici carte din ea, ca să-mi întind încă o dată mâțele pe palme».

Așa o fi - dar de ce? El va explica: din discreție, din pudoare. Eu găsesc mai indiscret, mai impudic să întinzi pe palme mâțele altuia (în cazul în care întâmplarea e reală), decât pe ale tale proprii.

Și nu. Chestiunea se află în altă parte. Probabil va fi vorba de pudoare în general; de teama de a nu atinge un rău real - întâmplat cuiva cunoscut - ca să nu-l stârnești, provoci să se răstoarne asupra-ți.

M-am întors (ora 11). Am primit o singură scrisoare, una returnată pentru că n-am scris adresa completă, Constantin Cerceț din Los Angeles - uite că am căpătat două texte: biobiblio și "Tineret..." Pentru că D-na B., deși a promis de trei zile că îmi trimite setul întreg de 67 pagini, să-l copieze Ana, promisiune s-a făcut, ca de obicei.

Mă uit la această hârtie cu interes: parcă ar fi a altuia din moment ce mi-a venit prin poștă...

Duminică 3 septembrie 1995

Aseară, un telefon bun. Numai că așa cum nu mai dau numele celor ce m-au lăsat din brațe când aveam mai multă nevoie de ei, n-am să dau nici numele bunilor. Mai degrabă din superstiție (și dacă nu se adeverește buna-veste?)

Alaltăieri mi-a venit o scrisoare: "Le livre de Goma du Monde entier".

Confuzia s-a operat pe dată: colecția de la Gallimard în care am publicat cinci cărți se numește chiar așa "Du monde entier" - iar cărți am, slavă Domnului, dacă le socotesc numai pe cele apărute în franceză. Dar, vai: este vorba de genealogie, răspândire, statistici - ale numelui Goma în lumea întreagă. Dacă aș fi avut bani, zău că aș fi comandat-o.

Poate că mă apuc de scris - cu creionul.

Luni 4 septembrie 1995

Fie să încep o etapă bună - chiar cu Lunea.

În principiu, azi e bună - plină am vrut să spun: r.v. la dr.

Duret corespondența, rue Brezin, informare de gardemeubles, telefon la B.

Se anunță ceva mai lumină: S.B. și Pj. Se interesează în jur.

Marti 5 septembrie 1995

Nimic notabil. Speranța s-a mai cristalizat. Dar tot în stare de levitație rămânem.

Nu-mi vine să notez evenimentele; nici numele actorilor. Ieri mi-am aruncat ochii pe **Amnezia la români** (II). Deși mai făcusem constatarea: "Dar spusesem totul, de acum vreo 10-12 ani!", am făcut-o și ieri. Vorbesc de **Program**. Adevărat data trecută à propos de a doua parte a cărții, ieri despre întâia (așa citesc eu).

Miercuri 6 septembrie 1995

Ieri, zi grea. Mers prin nisip gros; călcat în grâu, la siloz: nu numai că nu înaintezi, dar te scufunzi. Binevoitorii s-au manifestat cu promisiuni, dar nici un alt semn, concret. Uite, Brb. De o săptămână întreagă mă tot protejează - de la distanța telefonului - e mai înțelept; și mai ieftin.

Azi ar trebui să mă întâlnesc cu Ceia.

23 august (-) a pus punct unei perioade. De-acum nimic n-are să mai fie ca înainte. Dintr-o dată totul s-a golit de... pastă, tubul e numai bun de aruncat. Astă noapte, (când nu dormeam) mi s-a arătat "viața" în cel mai banal chip cu putință: "cămașa sasului" - dar nu așa, în principiu: scurtă-și-căcată, ci *scurtată*, până ajunge ca hanoracul meu de închisoare: lung până la... coșul pieptului, de câte fâșii rupse sem din poale ca să fac șireturi. Mă opresc aici, ca să nu vorbim despre moarte.

Joi 7 septembrie 1995

Probabil am să mă duc la Romainville, la depozit, să recuperez ceva lucruri. Am primit scrisoare de la Laszlo. I-am răspuns. I-am scris și lui Antonesei, urmează să i-o dau prin Ceia.

Luni 11 septembrie 1995

La 10 am r.v. la dr. Naveau, reumatologul. Sper să-mi facă o infiltrație în mână.

Ieri i-am văzut, îndelung, pe Cei (pluralul de la Ceia).

Marti 12 septembrie 1995

Măine facem trei săptămâni.

Ieri la Naveau. Nu mi-a făcut infiltrație: cortizonul "cauzează" dacă e administrat la interval mai scurt decât o lună (am vrut să spun: două luni). A zis să "urmez" cu alifia și pastilele.

Mare tristețe: gardianul imobilului nostru, corsicanul Casteras, fost jandarm de felul lui m-a anunțat, ritos, sever (ca la ei) că nu-mi mai primește corespondența "începând de mâine".

M-am dus la poșta de pe Alésia și am închiriat pe trei luni un PR: 110 franci înscrierea, plus câte 2,80 de fiecare bucată primită - o avere! Azi mă duc să schimb regimul: din P.R. în *changement d' adresse*. Anca Bratu îmi găzduiește, nu doar feciorul.

Ieri am primit alt text de la Laszlo: "Întrebări". Mi-a făcut o imensă plăcere: e singurul care s-a gândit că în curând împlinesc 60 de ani.

Miercuri 13 septembrie 1995

Ieri am avut două "uriașe succese": 1. Am reușit să fac schimbul de adresă fără să mai plătesc o dată: banii de la poste restante au trecut la *changement d' adresse*; 2. Doamna Bernage de la SGL a fost foarte prevenitoare și a promis că va face ceva.

Acum e 7,30, mă pregătesc de drum: mă duc la depozit. În mașina Ancăi, cu Charlie și cu Filip. De la Ion vom merge cu două mașini.

Ricci a acceptat să-mi găzduiască un număr de cutii cu lucruri.

Joi 14 septembrie 1995

Ieri am fost la depozit. Am luat vreo 30 cutii, majoritatea hainelor, ordinatorul, HF-ul lui Filip. N-am găsit nici o mașină de scris, nici telefonul, nici "fleacurile" puse într-o pungă, pe scaunul biroului, la plecare -și uitat/e. O parte din haine le-a adus Filip la Paris (cu mașina charlilor), eu cu Ion am dus restul la St.-Maur, la Ricci.

Azi la asist. soc. - a treia! Va trebui să reîncep cu povestirea vieții -mama ei de viață!

Vineri 15 septembrie 1995

Azi la 10,30 am r.v. la dr. Duret.

Ieri n-am reușit să ajung la asist. soc. - o lume nebună.
Nimic nou. Doicescu a venit de mai demult, se întoarce în România, ca să termine cu hârțile.

Luni 18 septembrie 1995

N-am mai notat. N-am avut ce.
Azi mă duc iar la garde-meubles, să mai iau ceva lucruri.
Merg cu Victor Lupan.

Marți 19 septembrie 1995

Azi dimineață, la orele 4 mi-a telefonat G.S. de la NY. - a primit scrisoarea mea - deci C. Dumitrescu nu l-a contactat, deși îi scrisesem de două (trei?) ori.

Ieri am fost cu V. Lupan la Romainville. Tot n-am găsit telefonul nici lucrurile din baie, nici sacoșa cu acte, dar mi-am luat două mașini de scris. Acum nu este încă ora 7 (dimineața), dar dacă n-am mai putut dormi după telefonul lui S...

Ora 10,30: Vești proaste. 1. Asistenta nu găsește dosarul; 2. Mme Lang zice că e foarte greu să se facă...

S.B. zice să fac cerere pe Cardinal Lemoine, dar să nu care cumva să spun că am fost expulzat. I-am spus că nu pot face așa ceva.

Uite: am două mașini aici. Am încercat să bat scrisori; apoi să transcriu **Jurnalul de exilat** - nu merge! Cinci luni de ordinator m-au "stricat", fiindcă alta e claviatura - la mașini: QWERTZ cinstit, la ordinator AZERTY - modificat Mi-e rușine, dar asta este: nu mai știu să bat la mașina de scris!

Miercuri 20 septembrie 1995

Așadar, m-a lăsat din brațe și Lang! Și eu care ziceam că el, singurul, are să mă ajute... Mare decepție. Soră cu disperarea.

N-am chef să scriu jurnal - ce să scriu? Să mă tot lamentez?

Mâine am să trimit la *Lumea liberă*, *Micro Magazin*, *Ziua* și *Arpres* textele: 1. Ce-ți doresc eu ție...: 2. Scrisoarea lui Liviu Antonesei și 3. Scrisoarea Adrianei Cireș.

Vineri 22 septembrie 1995

N-am consemnat Echinoxul de toamnă. N-am avut ce.
Laviniu Drăghici din Danemarce mi-a trimis fotocopie după scri-

soarea lui Focke (semnat, de astă dată *Foche...*) publicată în *Baricada*. A citit-o și Filip. A suferit desigur, pentru tată-său, dar mai ales pentru "prietenu" său Focke. «Cum a putut, el (sublinierea lui Filip) să te alăture lui Jdanov?» (uite: băiatul tatii, deși de 18 ani în Franța, știe cine a fost și ce a reprezentat Jdanov). «Și lui Brucan?», a mai adăugat.

N-am știut ce să-i răspund.

25 septembrie 1995

Azi depun dosarele la Primărie și la Serv. soc. Măine la SGL.

Am depus dosarele - apoi am fost până la S.B. care m-a ajutat să redactez scrisori către Perissol și Tiberi.

26 septembrie 1995

(...) Acum (ora 12,00) am terminat de dactilografiat **Jurnalul de expulzat**, ținut de la 23 august, scris de mână, într-un caiet. De acum încolo am să-l scriu direct la mașină.

Ora 16. Mă întorc de la SGL. Mi-au dat ceva, trebuie să-mi fac dosar de adeziune - îl depun mâine. Am văzut că primesc în depozit copii după scrieri. Am să văd, poate depun la ei o serie de hârtii.

Joi 28 septembrie 1995

Înotăm în nisip. Ieri m-am interesat de un consilier bun - pentru noi - azi am fost să-l văd, din păcate era numai asistentul. I-am scris și primarului din 14, Assouad. Am fost la SGL, am depus dosarul de înscriere și le-am dat 200 franci cotizație.

Luni am proces - la orele 2,00. (14)

În calendarul făcut de mine în caiet greșisem datele dar cele de aici, din jurnal sunt corecte.

Ieri și azi în relații de telefon cu generalul Paris. Se interesează și el pentru o locuință. Îi spun "mon general!", fiindcă așa mi-a spus generalul cunoscut la unguri, cu ocazia decorării, când l-am întrebat cum să mă adresez: «Vous pouvez m'appeler Jean-Marie - mes subordonnes s'adressent avec: mon general...»

Asta este cu generalii - cât despre soldații-majori ca mine...

Vineri 29 septembrie 1995

Se apropie funia de par: ne apropiem de 1 octombrie.

Ieri n-am făcut mare brânză, Catherine a fost de negăsit la telefon. Să vedem azi.

Aseară a telefonat Lulu de la București. Are o idee deloc rea: traduce ea, brut, **Justa**, o trimite s-o rafistolăm noi. Mda, de ce nu? Numai de am avea un loc-în-spațiu unde să o facem. Suntem toți trei cu nervii ușor de scos din... pepeni. Generalul păstrează moralul- și al lui și al trupei, numai că trupa, vai de... trupul ei... De-abia-și mai trage răsufnul.

OCTOMBRIE 1995

Duminică 1 octombrie 1995

Ne scufundăm și mai adânc.

Marti seara ne mutăm la un hotel de pe rue Bollard - nu ne consolează că îl cheamă "Baudelaire".

Am scris răspunsuri (14) la întrebările cistelecianilor am înțeles că au lucrat la ele în grup. S-au făcut 11 pagini - mâine le fotocopiază Ana și le trimite.

Tot mâine, la orele 14, procesul. Mama mă-sii!

Luni 2 octombrie 1995

Am șaiszeci de ani.

Am șaiszeci de ani, o nevastă, un fiu de 20 ani, 36 cărți scrise, candidez la președinția României - și sunt pe drumuri.

Șaiszeci de ani și mâine ne mutăm la hotel - aproape 300 franci pe noapte, dar nu putem prepara nici o cafea - decât cu apă caldă de la robinet - și nu putem "introduce" mai mult de două geamantane (hai: și trei sacoșe).

Bine că, azi, la deșteptare, m-au felicitat, întâi Ana, apoi Filip; îmi ziceam că, în asemenea împrejurări, omul are tot dreptul să uite fleacuri precum aniversarea cutăruia.

Azi - la proces. Mi-e inima frântă. Nu-mi place - dar deloc. Oare de ce?

Toate demersurile din această dimineață au fost eșecuri. Îi dau telefon lui D.D. - căruia trebuia să-i telefonez "imediat după 23 august": îi spun că telefonul nu mai funcționează. că am fost expulzați. El: «Ah, oui? Ah, bon!» - după care a promis că are să-mi trimită o carte de-a unui basarabean...

De asemeni generalul - și ce încredere aveam în el! Mă sfătuiește să cer ajutor pentru hotel...

Singurul mai interesat s-a arătat dr. S.

Apropo de "inițiale": l-am visat azi noapte pe Zaci! Nu în acțiune, ci în context: el era cel cu inițialele (și uite, am ajuns și eu să fac așa)!

Tot azi noapte am avut alt vis - rău, răuprevestitor: făcusem pe mine, însă ceea ce-mi scăpase erau un fel de căcăreze uscate ce-mi umpluseră pantalonii, nici nu aveam conștiința că ar fi ce era... Jena a venit mai târziu, când treaz, m-am gândit la semnificație: căcat înseamnă rușine...

Acum este ora zece, pe la 12,30 am să plec la tribunal. Nu

am ce scrie, n-o să am nici în viitor.

Visul cu căcărezele: am să fiu rușinat foarte la tribunal. Avocatul acuzării are să mă portretizeze ca pe un bandit - în cel mai fericit caz escroc (libidinos).

Am șaizeci de ani și vreo nouă ceasuri (dacă m-am născut la 2 noaptea).

Am șaizeci de ani și mă scufund și-i trag după mine pe ai mei. (...).

Al treilea eșec: P., recomandat de C.D.: n-are nimic "sous la main". Din păcate, nici eu.

Al patrulea: Pr. - că... «am fost la rege, nu m-am putut ocupa» .

Al cincilea: Pj. - că i se rupe inima, dar n-a putut face nimic.

Mai bine să nu mai dau telefon: dacă nu știu că am înregistrat eșecuri, e ca și cum nu le-aș avea - nu?

Ora 16.00: m-am întors "victorios" (asta-i teoria morcovului și a bătei): OPAC mai plătește încă două săptămâni (până la 17 oct.) lucrurile din depozit.

M-au însoțit R. și P. Brb. Mi-au fost de mare folos pe la suflet în singurătate a în care mă aflu, de la 23 august.

Marti 3 octombrie 1995

Am șaizeci de ani și o zi (calendaristică).

Azi după amiază ne mutăm la hotel.

Ieri la proces: după ce am stat la coadă trei sferturi de oră, ca să ne controleze prin portic, am pierdut vreo jumătate de ceas în altă sală - unde ne dirijase o avocată... am ajuns unde trebuia prea târziu, se judecase: tribunalul mai plătește depozitul încă 2 săptămâni, după aceea ne privește.

Aseară ne-au invitat la ei Anca și Charlie; ca să sărbătorim... aniversarea mea. Impresionant. La urmă a venit și Filip, el a rămas să doarmă acolo.

Am primit *Micro Magazin* care publică întrebările lui Laszlo.

De asemeni *Timpul* nr. 9. Din editorial, Antonesei ne urează, lui Tudoran și mie La Mulți Ani! , iar în interior este publicat textul "Răul absolut".

Azi dimineață, înainte de ora opt, a telefonat Lulu de la București, ca să-mi ureze la mulți ani. Drăguța de ea.

Imediat după aceea mi-a telefonat dr. Fl. O veste bună. Acum mă pregătesc să ies la poștă.

Miercuri 4 octombrie 1995

Am mai coborât o treaptă: suntem în hotel. Ieri după amiază ne-am mutat. Nu mai rămâne decât să atingem fundul: strada.

Ne-a asistat Ioana C. Deși nu i-ar strica nici ei să fie asistată.

Acum este ora 8. La nouă mă duc la vechea adresă, ca să pun în mașină ultimele rufe și cearceafurile. La ora 14 mă întâlnesc cu proprietarul unui apartament aflat în St.-Maur. Cere. 4.500 pe lună...

Astă noapte eu, ca de obicei, am transpirat. Dar, ca de neobicei, Ana a asudat ca în saună. Numai de nu va fi răcit - asta ne mai lipsește.

Doamna P. ne-a propus ieri o slujbă de gardien d'immeuble. M-a anunțat cu multe precauții - să nu mă offenseze. A fost foarte uluită să constate că nici Ana nu a fost jignită. Chestiunea: câte camere are locuința? Dacă are doar două... Însă dacă loja e spațioasă... Urmează să primească un răspuns precis azi.

Hotelul se cheamă "Baudelaire" (22 rue Boulard, 14eme) și are prostul gust de a găzdui - în camere (zugrăvit direct, pe pereți, portretul poetului și câte un vers-două din opera-i...)

Orele 16,30: am ajuns definitiv la hotel: azi dimineață am fost la bunica Pamelei, pentru curățenie, rufe la uscat. Adineauri am dat cheile și am venit înapoi. Ana s-a oprit în drum ca să usuce rufele jilave - cămașa ei de noapte, de-o pildă...

Mi-am adus aminte: azi noapte am visat iarăși "rușinos"; exista căcat pe mine - dar nu era al meu. «Nu poate fi al meu, fiindcă e verde - or eu n-am mai mâncat de luni de zile spanac», ziceam. Și mă simțeam maculat și inocent...

Ia să încerc să-mi fac o cafea.

Am reușit - cu apă caldă de la robinet. Aseară am cumpărat două cani de tablă smălțuită - dar nu românești, ci chinezești. Ieftine. Foarte mândru, am să le inaugurez. Numai că uitasem: toarta unei cani din tablă frige... Ei, da: de două decenii nu mai băusem "din fier", vorba lui Faulkner, cel din "Pe când trăgeam să mor" (cum ar trebui să sune).

Joi 5 octombrie 1995

A doua noapte la 'otel. Azi dimineață mi-a adus Filip corespondența: două telegrame de felicitare: de la Cimpoi și de la Laszlo. O scrisoare de felicitare: Potopea. Pe prima pagină a Lumii libere urările de bine ale redacției, iar în interior Întrebări de Laszlo. Îmi mai scrie - cu ocazia..., nu felicitându-mă - o ziaristă de la ADP, București, cerându-mi o discuțiune.

Au mai venit ceva adeziuni.

Azi trebuie neapărat să cumpăr o foarfecă.

Gentil s-a răzgândit. În fapt, soră-sa a impus punctul de vedere. (...)

Am scris lui Laszlo, lui Cimpoi, lui Drăghici și Katherinei Laurer.

Vineri 6 octombrie 1995

A treia noapte la hotel.

Aseară ne-am făcut de cap: pentru că și Tudor P. împlinise niște ani, femeile noastre ne-au scos la local. Am băut bere și șampanie (din partea casei - cu aromă de alună), apoi am venit aici, la hotel și am continuat cu vodcă și suc de portocale. Așa de veseli am foooooost... De-ți venea să plângi.

Acum e ora 8. La 9 mă duc alături de Primărie, să-l întreb pe nenea de la biroul *Logement* dacă mai trebuie să fac un dosar complet pentru Primăria centrală. De acolo trec pe rue Brezin, să aflu dacă ni se decontează hotelul.

După aceea... Chiar că nu știu ce am să fac în afară de întoarcerea la hotel, așteptarea-darea de telefoane.

Ieri am cumpărat foarfece "universale" (40 franci), o perforatoare de hârtie - absolut necesară în viața pe care o ducem. Pentru ca foile să steie adunate în clasor.

Cum câștig eu cunoștințe-folositoare: de ce cana de tablă este ea (și mai) rea? Răspuns: pe lângă că ea frige, la început ea se răcește foarte repede! Domnule! Ce element silitor sunt eu, cum îmi însușesc știința!

Sâmbătă 7 octombrie 1995

A patra noapte la hotel.

Ieri am fost la Levallois, ca să văd un apartament. Anunțase: *deux pieces* - era: o bucătărie și o cameră; anunțase *grande cave* - era: o boxă de 1,50/2,00/2,50... In plus... nemobilată. Și 3.500 franci.

Am pregătit un formular completat pentru primăria Parisului - luni o să aflăm ultimele detalii înainte de trimitere.

Azi e sâmbătă. Mâine: duminică.

Duminică 8 octombrie 1995

A cincea noapte la hotel. Am prelungit cu patru nopți.

Ieri am primit scrisori de la Dascălu, A.H. Pop și Neaga

Munteanu - din America, de la deputatul Castagnou de aici, de la Primăria 14.

Ca să-mi dau de lucru: am vorbit cu Victor Lupan să scaneze o pagină dintr-un text de-al meu, cu OCR-ul de franceză. Eu să văd dacă înlocuirea "drapelelor" cu ș, ț, ă, Ș, Ț, merită o asemenea strădanie. Desigur, dacă se compară cu operația de cules (*la saisie*) este mult mai economic - rămâne de văzut: cât-de ? În medie vor fi fiind câte trei-patru "drapele" pe rând, cam o sută pe o pagină. O pagină - cam cinci minute. Ar:fi ceva. Cu adevăratele corecturi (adausuri de mână) ar duce la (maximum) zece minute de pagină. Or eu, dacă bat, nu scot o pagină în mai puțin de 30 minute. Șase-șapte-opt pagini pe oră - ar fi un ritm rezonabil, acceptabil. Desigur, aș scaneza **Sabina I-II** (666 pagini) - în pagini de ordinator ar da înjur de 600; câte două pe o pagină, recto-verso, ar încăpea întreaga carte în 150 foi. **Roman intim** exact aceeași cantitate. Desigur, aș continua **Alfabecedarul**. Iar ca să mă odihnesc (?) aș face **Gherla** și **Lătești**.

Luni 9 octombrie 1995

A șasea noapte la hotel.

Sâmbătă și duminică: zile moarte. Nimic de semnalat, în afară de oala cu zeamă (nu era nici borș, nici ciorbă) pe care a adus-o Ioana C. (dimpreună cu lingură și ardei!): a cunoscut o soartă cruntă: am topit-o! Singur! - adevărat din mai multe încercări.

Iar aseară toată familia a ieșit la local: la fast-food-ul din colț. Am mâncat friți, am băut coca. Ana și cu Filip, în schimb, au consumat și chestii de-ale americanilor, cele care dacă au o calitate (sunt moi), nu le au pe celelalte: toate...

Marți 10 octombrie 1995

A șaptea. E amiază - nici un semn de sus. Nici de jos.

Joi 12 octombrie 1995

Nu mai număr.

Ieri am prelungit șederea cu încă... 1500 franci.

Tot ieri a venit aici, la hotel asistenta socială, pentru anchetă la fața locului. Cu care prilej am aflat că bine făcusem că nu ieșisem "cu domiciliul" din arondismentul 14 - să vedem ce are să ne aducă rărnânerea; Ana s-a dus la ei, cu chitanțele de plată.

Vineri 27 octombrie 1995

De astă dată n-am mai pierdut jurnalul - ca la ordinator, ci pur și simplu nu am notat nimic în el. N-am simțit nevoia. Deloc. Ba aş putea spune că aveam nevoia - de a nu simți nevoia să notez.

Aşadar, peste două săptămâni. Ce am făcut în aceste două (și o zi) săptămâni? Ce să fac - am scris cartea **Cutia de rezonanță**. Firește, nu în întregime și nu doar eu - ci altfel: am alcătuit-o. Din textele electoralicești (cca. 120 pagini) și alte 250 pagini de "omagii" ale susținătorilor mei. Inclusiv prefața. Inclusiv anunțul - rămas într-un picior, fiindcă Potopea încă nu mi-a răspuns, dar mi-a răspuns Costică Stoiciu: așa cum bănuiam, chiar dacă el se oferise prin scrisoarea din 3 aprilie (datată greșit: 3 martie).

Acum aștept ca Filip să se întoarcă de la fotocopiat. Urmează aranjatul paginilor, numerotarea paginilor...

În aceste două săptămâni de hotel și de așteptare și de dispare - m-am simțit fericit: lucram! Am descifrat, am selectat, am dactilografiat cuvintele altora. Chiar dacă am spus că se repetă situația din 1977, în asta nu-i adevărat: atunci nu am dactilografiat decât scrisoarea lui Negoșescu - pe celelalte le-am trimis fuga-fuga la Paris, unde le-au dactilografiat Tănase și Ierunca și le-au tradus Marie-France, Sanda Stolojan, Alain - și Tănase.

Răspunsul lui Stoiciu - deși mă așteptam de la el, gândindu-mă câte interese (în România) are el de apărat, câte prietenii de păstrat - m-a indispus. Credeam că oamenii sunt mai puțin răi decât pretindem noi, adevărații răi. Deci ilustrul Costică Stoiciu, rămâne ce a fost: strecurătoareț emerit. Mi-a căzut rău. îmi ziceam prosteste că "măcar el să nu-mi otrăvească zilele și-așa otrăvite"... Ei bine: și el! Așa-mi trebuie!

Azi iar e vineri. După vineri vine sâmbătă... Și după aceea vine duminică - și abia după duminică vine luna, cea luminoasă - nu de alta, dar așa, fiindcă în principiu oamenii sunt pe la birouri, nu în uichenduri, în casele lor (friguroase!)

Eu n-am țeară. Nici casă, de sfârșit de săptămână am oroare.

Luni 30 octombrie 1995

În sfârșit, era și timpul: azi pe la 10 am telefonat la Orificiu - în fine, al Primăriei Parisului. Mi-a răspuns o doamnă că mi se repartizase (uite, nu mai țin minte termenul în franceză) un F3 (eu zic mereu: Fr 3!) la 15, rue de Tourtille, în 20-ème. Am fost, am văzut - am plăcut, chiar dacă imobilul încă nu e gata... Nu poate dura mai mult de patru săptămâni. Am redevenit frecventabili: avem iarăși un domiciliu.

NOIEMBRIE 1995

Miercuri 1 noiembrie 1995

Tot la hotel - dar mai puțin abătuți.

Joi 2 noiembrie 1995

Azi - acum, la orele 11,03 - Filip a împlinit 20 ani douăzeci de ani!

Deșteapta de Ana: e atât de deșteaptă (și eu pe lângă ea), încât a dat-o deșteptăciunea afar' din casă - așa a ajuns la 'otel...

Aseară am fost la Catherine Durandin. Mai există prieteni.

Înainte de Catherine am dat pe la "casă" și, ca să ne începem aclimatizarea, am cumpărat un pungoi de semințe de răsărită. Mă duc să mai crântănesc.

Sâmbătă 11 noiembrie 1995

Tot la hotel. Ieri, vineri 10 nov. am primit hârtiile care zic:

27-29 rue Bisson 75020, ceea ce înseamnă că fostul număr 15 rue de Tourtille va fi folosit pentru prăvălii (n-am văzut vreo ușă), iar intrarea noastră va fi pe strada perpendiculară (și... istoric-literară).

Joi, 15 vom vizita apartamentul. Dosarul îl vom depune cel mai târziu în 16.

Azi și mâine: zile grele, grele, grele: sâmbătă și duminică.

Marți 14 noiembrie 1995

Ieri am telefonat la gardianul imobilului. Ne-a spus să retelefonăm joi, după orele 12 - până la acea oră va avea loc luarea în posesiune a imobilului de către proprietari (primăria) și controlul pompierilor.

N-avem încotro. Așteptăm.

Ca un făcut. De când am primit hârtiile, nu mai răspunde nimeni (dintre cei de care avem nevoie...) la telefon... Hai să spun: coincidență, ca să nu mă otrăvesc.

Nu, nu am insomnii, dar pe la 5 mă trezesc: mă gândesc cum are să fie cu transportul lucrurilor de la Romainville, de la Ricci, de la Ioana, de la Pamela... Am stabilit cu Filip prioritățile: 1. paturile și lenjeria de pat(uri): 2. Frigiderul, mașina de gătit și

cea de spălat rufe; 3. Televizorul, ceva scaune, mese...

Are să trebuiască să-l rog pe Ion Condiescu să ne împrumute ceva scule: șurubelnițe, clești, ciocan, ruletă-metru, fiindcă ale noastre vor fi de găsit abia după... Să văd cum am să "armonizez" disponibilitatea lui Ion cu programul depozitului și cu disponibilitatea colegilor lui Filip care ne vor ajuta la încărcat-descărcat. Teama este următoarea: că nu va intra în bancă cecul mare; ca să avem bani de plătit, atât prima chirie, cât și ultimele zile de hotel - fiindcă nu ne putem muta (chiar dacă e căldură), dacă nu avem măcar pat.

Am terminat de mult aranjarea volumului **Cutie de rezonanță**, dar nu avem bani de fotocopiat și de trimis, cum am promis, în America. Așadar, volumul cuprinde: 17 texte de-ale mele și 600 ale altora - începând de la un cuvânt la trei-patru pagini, provenind de la peste 550 corespondență. Total: 260 pagini - din care 160 sunt la un rând și jumătate.

Sâmbătă 18 noiembrie 1995

Joi 16 am vizitat apartamentul; duplex; nu e rău, dar bucătăria: electrică; și ușa care dă direct la aerul lui Dumnezeu. Balcon de 6 m. sus, de patru jos. Numai că deocamdată nu avem garant. Iar pompierii nu și-au dat consimțământul: se mai fac lucrări - cât timp?

Marți 21 noiembrie 1995

Duminică am fost la Ricci, am făcut trei exemplare din **Cutie de rezonanță**: unul i l-am lăsat, pe al doilea l-am trimis prin poștă (economic, are să ajungă după 2-3 săptămâni) Neagăi Munteanu, în California, iar al treilea l-am dat tot ieri lui Mirel Bran să-l ducă lui Lulu - ea să-l dea lui Dan Petrescu.

Azi, la zece, mă duc la Mme Hermans, pentru o eventuală jumătate de normă la o bibliotecă (dacă li se vor da bani...). Se pare că pensia de bătrânețe ("minimum veillesse") are să se facă - prin Mme Jones.

Astă noapte s-a oprit încălzirea, am făcut cuie. Nu mari, dar după ce m-am sculat (Ana a avut noroc: S-o las la slujbă...) am început a face piroane. Portugaleză de la recepție nu crede, nu înțelege - dar nici nu vine să verifice dacă e așa cum spun ori ba. Noroc că la 9,30 plec și eu, sper ca între timp să se repare.

Suntem la capătul puterilor - pentru că suntem la capătul răbdării. Eu am trecut prin asta: așa se așteaptă libertatea din închisoare: numărând secunde, nu zilele. Ana și cu Filip însă,

făcând pentru prima oară... vreau să spun: pentru întâia oară liberându-se...

Am întrebat în jur de vreo placă electrică (un ochi, două) - nimeni nu are - sau: nu mai are. În general, oamenii au aruncat reşourile, dacă au avut: semn de improvizaţie, de sărăcie - cum s-au săltat, cum au trecut la gaz pentru maşini de gătit şi la microunde.

Joi, 16, după ce am vizitat apartamentul şi am coborât, lângă poartă mai erau două familii ce aşteptau să fie chemate şi conduse la vizită (numai câte două). Ca "iniţiaţi", le-am răspuns că bucătăria este cu electricitate. Un bărbat, figură de harap de-al nostru, dânbobor - după primele secunde de uimire, s-a oferit să-mi facă şi mie "les modifications", fiind el "plombier". Eu, crezând că plombierul (mai ales arab bricoleur, ca şi ai noştri, tricoloreţii dupe Dunăre) are să transforme maşina noastră (de abia nouă luni - din care patru nefolosită!) din-cu-gaz în-cu-electricitate, l-am ascultat, cu interes - mai ales că urmează să fim vecini. Însă ne-a auzit vorbind "gardianca" (ea ne conducea la vizitaţiune) şi ne-a oprit. Nu-i voie! Nu-i voie să se introducă butelii de gaz în clădire! Abia atunci mi-a căzut fisa (cum sunt surd, n-am înţeles toate detaliile date de plombierul lui Mahomed): binevoitorul avea de gând să cumpere butelii de "aragaz" şi doar să regleze o chestioară... Or, de când cu atâtea accidente datorate gazului - şi mai ales de când cu teroriştii care folosesc bombe confecţionate din butelii de gaz...

Am făcut măsurătorile cu Filip. Eu scriam pe plan improvizat ce-mi dicta el, măsurătorul tatii. Adevărat, am avut doar zece minute, dar... terminasem când a venit gardianca să ne scoată. Când am încercat să fac planurile la scară... Ori Filip a măsurat greşit; ori eu am transcris greşit datele transmise (ori şi una şi alta) - căci nu corăspunde! Etajul superior iese mai mare decât inferiorul, camera mea uriaşă, mai mare decât salonul de dedesubt... Aşteptăm deci ca să măsurăm în linişte - atunci când n-o să mai avem nevoie decât pentru confecţionarea unor dulapuri de haine (al doilea mare defect al apartamentului: nu are dulapuri în perete).

Acum mă pregătesc de drum. Până la Cambronne.

Sâmbătă 25 noiembrie 1995

Ieri şi, probabil azi: grevă neagră: nu mişcă nimic în Franţa; nici metroul, nici poşta, nu apar ziarele - să te ferească Dumnezeu să cazi bolnav în asemenea zile!

Am trimis, totuşi - fiindcă am pus timbre - scrisori pentru

Lumea liberă și pentru *Micromagazin*, în fapt, anunțul privitor la contribuțiile pentru scoaterea volumului. Să vedem ce va ieși.

Azi suntem "de nuntă" - Catherine Durandin se (iar) mărită. Al. Călinescu, și el invitat, dar locuind în banlieu, se teme că nu vor merge trenurile - greviste. Sau grevate?

Doamne, și nu ne mai găsim adăpost! Ne-am să-tu-rat! Am început a avea claustrofobie, eu, care mă laudam că, fiind miop, sunt scutit de așa ceva. Când ies pe stradă, nu mă simt bine, parcă aș fi amețit, în fapt amețit de faptul că strada e atât de largă (rue Boulard, largă!) iar eu pot să-mi dezstrâng umerii - și nu doar umerii...

Să fac un calendar: azi - sâmbătă, 25 nov.; mâine duminică, 26; luni, 27; marți: 28, miercuri - 29, joi: 30 vineri: 1 decembrie. Cică abia la întâi decembrie au să vizeze pompierii imobilul, ca să-și dea consimțământul. Iar dacă e vineri, atunci trebuie să așteptăm până cel mai devreme luni - dacă nu mă înșel, în 4 decembrie. Din păcate nu mă înșel. Iar marți va fi în 5 decembrie...

În 23 (nov.) am împlinit suta de zile de la expulzare. În 4 decembrie vor fi 111?

Duminică 26 noiembrie 1995

Aseară am fost la Catherine Durandin. Extrem de simpatic George al ei. Dar nu este simpatic doar pentru că a spus că, la Praga (n-am înțeles unde anume, la care instituție) există o placă pe care sunt scrise numele unor personalități care au făcut câte ceva - am reținut doar numele lui Walesa; a zis că există și al meu. Cu această consolare mă leagăn - dacă nu am alta...

De câteva zile mă doare capul. Nu insuportabil, dar uneori durerea mă trezește din somn. Nu știu de unde vine: de la camera de hotel care a început a mă opresa, de la timpul (mai mult decât probabil), ori de la îngrijorarea-nerăbdarea cu casa.

«Dă-mi 1.111 băieți: îți răstorn strachina cu borș rusesc».

Luni 27 noiembrie 1995

Am ajuns și în 27. Nădăjduiesc să fie ultima săptămână de așteptare. În popasurile la hotel, Filip rămâne tot mai mult cu noi, se vede că nu-i vine să plece... Facem planuri privitoare la aranjarea odăii lui - într-adevăr, puchinoasă. O să construim o substructură pentru pat, o s-o populăm cu sertare...

Ieri am vorbit la telefon cu D. Pentru garanție. Drăguț. S-a oferit să ne acopere - să-i spun cum anume. Nu știu nici eu.

Acum este 10,30. Am vorbit cu Mme Sully: că veniturile mele nu sunt suficiente... Să aduc acte până vineri, când dosarul va fi prezentat comisiei.

Am vorbit cu D. A părut binișor speriat de actele ce i se cer. Din acest moment aștept să-mi telefoneze, ca să-mi spună că s-a răzgândit. Chiar dacă mi-a dat r.v. la Opera, miercuri, la 10,30.

Rămâne să vorbesc cu Pierret - ultima speranță. De asta mă durea pe mine capul de atâtea zile: anticipa, neno-rocutul!

Dar nu ne speriem noi. «Lasă, pisi, că se aranjează», a zis Ana, la telefon, când i-am spus cele aflate.

DECEMBRIE 1995

Vineri 1 decembrie 1995

Azi ar fi trebuit să se țină comisia de atribuire a apartamentelor, dar din pricina grevei s-a amânat pentru miercuri 5 decembrie.

Ieri am tăcut ceea ce nu mai făcusem de decenii: am mers (mult) pe jos, - de nevoie, nu de sportiv ce m-ar fi făcut mama:

La 10,30 fix am ieșit pe ușa hotelului și m-am îndreptat spre întâiul obiectiv: CNL (Centre National des Lettre). Am făcut cam trei sferturi de oră până pe rue de Verneuil, în 7-e; de acolo am trecut podul spre Luvru și am luat-o pe malul stâng al Senei - până la Pont Sully (!); pe Henri IV până la Bastille, apoi pe Fbg. St. Antoine, pe Charonne - până pe rue Léon Frot, la nr. 10, unde e RIVP. Am apucat o funcționară care voia să meargă la masă - i-am dat hârtiile apoi i-am telefonat Anei: era în jur de ora 13 și făcusem 9 kilometri. În următoarea jumătate de ceas am mâncat o pizza, iar la 1,30 am pornit pe drumul de întoarcere... Îl știam pe Alecsandri, știam că e mai greu drumul, "acum la-ntors acasă" - chiar dacă hotelul era casa mea - dar nici chiar așa. Cu certitudine oprirea din efort (pentru masă) a fost o pauză principală (dar dacă nu mă opream să mă mănânc ceva, cum era?): după primele sute de metri a trebuit să mă opresc: nu de durere, ci de... amortăală. Așa am dus-o pe întreg traseul de întoarcere, de peste 5 kilometri.

Mă temeam că voi ajunge la liman într-o stare jalnică - pe lângă oboseală. N-a fost așa: nu am avut picioarele rănite, nu m-au durut mușchii, acum, dimineața, nu am nici pe dracu' - dracu' cela să înțeleagă: am peste (cu două luni - mâine!) 60 ani, sunt bolnav răscopt, cântăresc 93 kilograme pentru 1,68 (voi fi scoborât pe la 1,65), de două decenii sunt un sedentar înrăit - și, dintr-o dată, să fac cincisprezece kilometri, prin Parisul ultraplin de mașini (dacă nu merge metroul), deci de gaze - ciudat: mai dense erau pe cheiul Senei, unde în principiu, bate vântul...

Ana zice: «Ia nu te mai lăuda» - dar parcă pot pentru ca să nu?

Sâmbătă 2 decembrie 1995

În continuare grevă, în continuare blocadă. Nimic nu mai mișcă în țara asta (nici chiar... ramul). Comisia care ar fi trebuit să se țină la 1 s-a amânat pentru 5 decembrie.

Tot mai greu și mai greu și mai greu. Ah, dacă ne-am vedea pe 27-29 rue Bisson! După aceea vom vedea cum ne descurcăm, dar să nu mai fim răspândeți și stingheri și hotelioți.

Duminică 3 decembrie 1995

Azi la prânz Ana se mută la Helena (chiar așa se scrie, ca să se pronunțe... Elena), Filip vine cu mine, la hotel. Ancăi îi vine o mătușă, a trebuit să-i facă loc... Din păcate, greva asta care amenință să se prelungească - ba chiar să se facă și mai dură - ne lovește pe noi, care așteptăm casă.

Ia să văd calendarul:

Azi, duminică, este 3 decembrie: luni - 4; marți - 5 (sper ca atunci să ni se deschidă porțile raiului): miercuri - 6; joi: 7 (când am r.v. la doctorul Naveau, reumatologul).

Ce bine ar fi să plecăm de aici înainte de a expira zilele plătite - am pleca chiar înainte și nu am cere restituirea banilor!

Aseară, un documentar despre Palach. Îmi aduc foarte bine evenimentul- din ianuarie 1969. În acel moment mulți dintre cunoscuții mei fuseseră zdruncinați de gestul sublim (dar atât de cehesc) al studentului. Încă nu trecuseră șase luni: atâta ține (în cazuri fericite) memoria consângenilor (las' că și a cehilor de ambe sexe, dacă face parte din masele largi...). După momentul Palach nimic nu i-a mai impresionat, mișcat, măcar interesat pe scriitorii români. Ba da: represiunea de după 21 august '69, aceasta a fost prilej de... aducere aminte a aceluiași alibi, din alt moment: 1956:

«Ei, la ce le-a slujit, să facă pe nebunii?!» - asta înțeleseseră scriitorii români din Revoluția Maghiară, din Tragedia Cehoslovacă...

Nu i-a tulburat nici '77: ei aveau *alte* treburi; *o altă*... viziune asupra istoriei... Iată de ce n-are ursul coadă și de ce noi vom rămâne în afara spiritului european atâta vreme cât nu vom face câte ceva pentru a intra în spațiul lui și ne vom mărgini la a ofta după europenitate și-i vom blestema pe, desigur. "străinii" care pun bețe-n roate, interzic accesul nostru (legitim) la Europa (care nu are altă treabă decât să stea cu ochii pe noi...).

Rămânând la Palach: este adevărat: el și-a dat foc într-un spațiu (într-un moment) receptiv(e): nu există în Bucureștiul României un loc cât de cât comparabil cu Piața Venceslas din Praga. Piața Palatului? - ce semnificație istorico-sentimentală?; Piața Universității? - ce încărcătură putea avea înainte de 1990? Apoi: Pe ce linie - de foc și de contestație - se înscria Palach? Pe una care pornește de la Jan Hus și trece prin vreo alți cinci Jan,

ca să ajungă Jan, cel din 1969 Palach: Un român care ar fi făcut exact același lucru (prin simbol- și prin moarte), neavând un loc cu funcție de cutie de rezonanță, nici înaintași, ar fi creat un... non-eveniment, așa cum s-a întâmplat cu "nebunul" care și-a dat foc în Piața "Republicii", apoi cu Babeș care a făcut-o pe o pârtie de ski la Poiana Brașov. Tragismul gesturilor celor doi (or mai fi fost - dar în același anonim s-au îngropat) nu consista în tragismul pur, primar al imolării, al protestului, al sacrificiului de sine, pentru a-i trezi, scutura, cutremura pe contemporani - ca la Palach - ci și prin faptul că românii erau orbi și n-au văzut, surzi și n-au auzit - pe deasupra de un umor nebun: cei ce au aflat ceva-cumva, înainte ca zvonurile Securității să le ungă (cu unt... de soia) felia de pâine, le-au anticipat ei, cu de la sine putere: «Ăla? Un nebun! Auzi: să-ți dai foc - ba să-și deie ei, 'le muma-n cur! Ei, și ce-a făcut prin asta: numai bine că nu mai poți circula pe partea dinspre Comitetul Central și băștinașii nu mai au voie la pistele pentru străini de la Poiana... »

Luni 4 decembrie 1995

Continuu gândul cu Palach:

Nu a fost singurul care a ales această soluție; dacă este adevărat că nici unul dintre colegii - sau conjurații - cu care făcuse legământ (la atâtea zile după întâiul, dacă acesta nu provoacă tulburare în conștiința compatrioților, va veni al doilea, al treilea...) nu și-a dat foc (să zicem: pentru că însuși Palach, pe patul morții, i-a rugat, i-a somat să nu o facă), a fost, totuși un alt tânăr - nu-i țin minte numele, fiindcă s-a vorbit puțin despre el, interesul fiind monopolizat de Palach.

Fiindcă *tulburare* a provocat. Însă un astfel de fenomen se *pregătește...* - am să rostesc o prostie-deșteaptă: post-festum.

Mai întâi au fost oamenii (Palach rămâne pe soclu-i): colegi de facultate, colegi din grupul de inițiativă, fata căreia el îi făcea curte, profesori de la Universitate... Aceștia toți și-au făcut datoria; nu au făcut mai multe decât trebuiau să facă (și iar mă gândesc la România...). Dar persoane dinafara cercului universitar ca acele infirmiere - care au notat tot ce reușea să rostească Palach (în anume împrejurări, făcând pe "interpretele" între Palach și vizitatori); doctorița care a permis, nu doar vizitarea lui Palach, dar și înregistrarea pe magnetofon a vocii lui (am auzit-o); în fine, sculptorul (nu i-am reținut numele - păcat): un "prieteni" l-a rugat să-i facă lui P. masca mortuară și, cu toate că acest act era foarte riscant, s-a sfătuit cu soția, cu copiii - cu toții au fost de acord; apoi el nu mai făcuse vreodată măști mortuare - s-a dus,

totuși, la morgă și, din precauție, a luat două. Bine a făcut, una dintre ele s-a spart...

Nu mai continuu, restul se cunoaște. Firește, securitatea lor a lansat zvonul că Ludvig Pachman, Zatopek, Kohout și alți doi-trei dușmani ai poporului l-au convins pe Palach să se stropească cu un "lichid special", denumit... "focul rece" - numai și numai în scopul de a submina frățestile relații cehosovietice..., apoi "transferarea" mormântului în satul natal...

În fine, re-întrebarea: ar fi fost posibil un astfel de protest în România? Cu toată gravitatea chestiunii, răspunsul va suna ca la Radio Erevan: "Da, ar fi fost perfect posibil și a chiar fost - atât că... nu s-a știut (iar dacă nu se știe, este ca și cum nici n-ar fi fost acel gest).

Din păcate și acest episod ne amintește de incapacitatea noastră, a românilor, de a realiza tragicul, sacrificiul.

Un român ar pierde ocazia să tacă astfel: «Un singur ceh și-a dat foc și se face atâta caz de...»

Obiceiul nostru de a trage concluzia din premise false: dacă tot vorbim "de un singur", apoi este o afirmație falsă: nu unul singur (ci doi, în 1969); Palach nu fusese primul care astfel înțelegea să-și exprime refuzul minciunii, al terorii, al justiției.

Acel român ar căuta... procente: "bine: zece cehi și-au dat foc - dar cât reprezintă, la sută, din populație?»'

Dacă ai intra în sistemul de gândire al lui ar trebui să-i spui că, dacă-i pe-așa, atunci, proporțional, ar fi trebuit să fie cel puțin treizeci de români (care să-și fi dat foc) - dar nu se poate. Fiindcă tu nu confunzi punctele de vedere. Iar dacă nu le confunzi și tu, atunci nu poți "conversa" cu consângeanul. Te mărginești să-ți rumegi ciuda, mânia, greața de tine și de ai tăi-ca-brazii; de "convorbitorul" de adineauri. Care nu vrea să accepte că dialogul este altul decât cel pe care vrea să-l impună el: că este vorba, nu de "populație" - fiindcă tocmai, din cauza inerției, a supușeniei, a acceptării soartei de acea populație (cehă și slovacă), Palach și-a dat foc!,: ca s-o scuture, s-o trezească din teamă, din resemnare, din colaborare: că "populațiile" n-au făcut niciodată istoria - iar aici era vorba despre *conștiințele nației*. Fiindcă Palach-i au fost (și or să mai fie, printre români) - dar cei... "unu la un milion", cum visa Noica (gândindu-se la genii, nu la... oameni normali)? Unde au fost? Unde ni sunt? Printre români se află, nu doar 22 de genii, ci de zece ori mai multe(e) - fiindcă geniul, cum îl vedea Noica, nu presupunea *curajul normalității*. Ci doar o mare facilitate de a manipula indiferentul.

Să zicem așa: în plină distrugere a țării, un student de la Universitatea din București și-ar fi dat foc în Piața Romană

(ca cea mai propice actului), protestând împotriva "sistemizării".

Oare, în afară de mamă-sa și de un frate, ar fi îndrăznit vreunul să-l viziteze la spital? Ce ar fi contat că studentul era "doar student" - deci necunoscut, practic, cunoscut fiind mesajul lui. L-ar fi vizitat de pildă, Blandiana? Adevărat, ea nu era "cadru universitar". Atunci Nicolae Manolescu? Sau Dinu C. Giurescu - studentul fiind "al lui", la Istorie? S-ar fi dus Eugen Simion, de mână cu Zoe Bușulenga lui, hai să nu zic: Ceaușescu, doar la Suzana Gâdea, ca să protesteze împotriva calomniilor răspândite de Securitate, potrivit căreia studentul ar fi fost "manipulat" de capitaliști în actul său? S-ar fi găsit, desigur, și în România, infirmiere și doctorițe curajoase (adevărat, nu până la a nota, negru pe alb, cuvintele unui dușman - fie el și pe moarte) - dar s-ar fi aflat vreun sculptor să accepte să-i facă acelui bandit masca mortuară? Să cadă păcatul asupra mea, dar zic: chiar dacă s-ar fi găsit vreun sculptor să vrea să facă așa ceva - nu l-ar fi lăsat nevasta-de-la-sculptorul-român (ce să mai vorbim de cumnat - la-pictor...); poate că fiul ar fi înclinat spre tată, dar până la urmă, tot mama, săraca...

Mă opresc aici - ca să încep o nouă carte, a 38-a, având un titlu de lucru: **Unde am greșit?**

Joi 14 decembrie 1995

N-am mai notat din 4 decembrie: am început o carte - în două-trei zile o termin.

Ieri, zi istorică: Am primit cheile apartamentului și am și lăsat acolo câteva lucruri.

Vineri 15 decembrie 1995

Acum este ora 8,30. Pe la 10 Filip cu prietenul lui va trece să mă ia cu bagajele, să mă ducă pe rue Bisson.

Aici - și așa - se încheie perioada expulzării, deci și **Jurnal de expulzat.**

A ținut coșmarul 121 zile: a început la 23 august, se sfârșește azi, 15 decembrie.

Are să trebuiască să încep un alt jurnal - cum să-i spun: **Jurnal de casă-nouă?**

Paris, Hôtel Baudelaire, 22 rue Boulard, 14 e.

JURNAL DE CASĂ - NOUA (1995-1996)

Vineri 15 decembrie 1995

Ora 17,00: pe la ora 11 am plecat de la hotel și am ajuns aici, 27-29 rue Bisson, arondismentul 20 din Paris, cartierul (celebru...) Belleville.

Multe descoperiri am descoperit eu la viața-mi (descoperită), așa că și de astă dată zic:

«Domnule, că mare invenție la curul omului: scaunul!»

Vedeți-l-aș eu pe omul - sau chiar femeia! - de șizeci de ani fix trecuți binișor, aflat într-o casă, fie ea și nouă, să rămână o vreme fără masă, fără pat - dar mai grav: fără scaun! Mă rog, dacă patul e doar o saltea, cu multă bunăvoință, merge: de câte ori te întinzi în pat?! - dar să viețuiești fără scaun? Cât?

Pe la ora unu am ieșit cu Ana primprejur, la telefonat dintr-o cabină; și la niscai cumpărături. Cum e vineri, cum a fost și zi de târg, am pătruns și noi în souk. Anei i s-a făcut rău după o sută de metri de populațiune bellevillească (belleviliotă ?). Ne-am întors acasă, la casa noastră, dar cum asta m-i soarta, casa nouă este doar a mea (deocamdată): avem o singură saltea, dorm eu pe ea, Filip va fi la Pamela, Ana la Helena.

Frântă de oboseală, Ana a plecat (de aici, de la casa ei) pe la ora trei (15). A zis că, de cum ajunge, se culcă și nu se mai trezește decât mâine, bine după prânz.

Am condus-o puțin, m-am întors. Acasă. Din fericire, Ana a cumpărat, ieri, pentru Filip, o lampă cu halogen, iar cum stăpânul ei nu este prezent, profit!

Am încercat să umplu cu cărți două cutii de carton, ca să țină la presiune (!); le-am pus una peste alta - asta fiind măsura mașinii de scris (Olivetta, draga de ea, cea care m-a ținut în viață la bunica Pamelei și toată perioada hotelului); pe o cutie de hârtie pentru imprimantă mi-am așezat dinapoiul-dinadinsul - iată cum, la mine, totu-i de hârtie, deci, în mod necesar sunt: scriitorule!

17,20: atâta s-a făcut de când am început a scrie (pe hârtie...). S-a întunecat - și stai, că mai avem până la 21 decembrie, la solstițiul cel negru. Atât că mie nici că-mi pasă / căci am casă!

Mâine are să fie "cântecul de lebedă" al greviștilor - asta-i muzica ce-mi place: greva lor împuțită ne-a întârziat cu cel puțin două săptămâni - și ne-a uscat de bani cu hotelul (pe două

săptămâni aproape 4.000 de franci!)

Din această grevă au să tragă învățăminte sociologii, scriitorii - în nici un caz guvernării (cât despre membrii maselor largi populose - nici vorbă, acestea s-au simțit, cu oarecari excepții, bine: au mers pe bicicletă, au comunicat în de ele...). La început "situația" a fost comparată cu '68-ul însă de vreo săptămână s-a mers și mai departe. Am citit un titlu: "Jacquerie". Autorele voia să joace pe dublul sens: de la răzmeriță (țărănească, jacherie) la prenumele lui Chirac, Jacques. "Să nu dea Dumnezeu cel sfânt...", vorba lui George Noivrețipământ - tocmai, de parcă masili n-ar fi fost mânate în subteran de partidele ce colorează sindicatele; de parcă fiecare ar fi plecat de la el de-acas' doar cu o coas' - și cu ura-de-vechil - astfel ar fi ars țara. Degeaba au cultivat și burjuii și comuniștii răscoala din 1907 - nimeni nu a vorbit la obiect: cu toții au vorbit doar de cauzele ei (cumplit de adevărate), ca și cum: dacă țaranii erau umiliți și obidiți, aveau deplină dreptate (dreptul) să facă ce-au lacut, rară alegere, ca un tăvălug, ca un pojar, ca o inundație...

Nu-mi pasă de grevă, de greviști. Stau la cald și beau bere rece - de la frigiderul Made in Rumania: balconul. E. un geruleț de vreo trei zile...

De mâine dimineată mă apuc de **Liiceanu** - s-a înțeles: de capitolul dedicat lui din **Unde am greșit**.

18,30: sunt numai bun de pus în pat și de dormit.

Duminică 17 decembrie 1995

Ieri n-am notat în jurnal, am lucrat tot timpul la **Unde...?**; am făcut zece pagini în cap.

Scriu extrem de chinuit: acum stau pe două perne peste care am pus o pătură mult împăturită - masă de scris fiind cele două lăzi de carton, una peste alta, bucșite de cărți, dar având un echilibru... mișcătoriu...

Ieri am avut puternice dureri în tendoane. Mi s-a trezit șoldul stâng cu aceleași plictiseli: dureri, arsuri, amorteli... Ana m-a scos la plimbare (!), pe rue de Belleville, în sus, pe deal, spre Place des Fêtes ("Platu' Fetelor", în traducerea lui Sorin Titel), însă n-am putut depăși stația de metro Pyrénées: din pricina durerilor. drept care ne-am întors.

Sufăr, în continuare - iar timpul face să progreseze geometrice durerile fizice (dar frustrările ?) pricinuite de lipsa unui scaun și a unei mese. Mănânc în picioare, punând mâncarea pe treptele scăriței cumpărate ieri (ca să ajung până la dulii, să pun becuri!). Când mă culc - pe salteaua întinsă pe jos - am mari dificultăți, cad

ca din pod, nu pot păstra cursivitate în mișcare. Însă când vine vremea să mă ridic, atunci începe Odiseea Urcării Muntelui... Orientalii șed la-sol, cu picioarele adunate (turcește, grecește), chiar persoanele grase, burtoase ca mine au o știință (câpătată) a stării și a ridicării. Dar eu, biet neoriental, rob al scaunului și al patului pe picioare și al mesei înălțate (la care se stă pe scaun) sunt nefericit: eram obișnuit (și pe la minte, dar mai ales pe la timpul meu cel chinuit) să am trei stări omenești: în picioare, așezat și culcat. Or, acum îmi lipsește violent, atroce, intermediara: așezata. De aceea cad atunci când voiu ca să mă-ntind, gâfâi ca un ăla când am de gând să mă ridic de pe saltea... Ceva-ceva am prins eu (de la mine...): în vederea ridicării, nu trebuie să mă așez pe saltea și de acolo, în puterea coapselor, să mă ridic - n-are să meargă. Trebuie să mă răsucesc, să mă întorc cu fața spre saltea, în patru labe: din această poziție se dezdoaie corpul orientalului - chiar și al orizontalnicei cadâne: se înalță mai întâi curul - abia apoi restul... Or eu, turc bătrân, am fost silit să descopăr la vârsta asta ceea ce strămoșii noștri pecenegii și cumanii (mai ales) știau din pruncie...

Aseară m-am culcat la 22,30, azi m-am trezit la 6.

Și azi dimineață am făcut baie în cada nouă. O cadă lungă, cum n-am mai avut din România. Iar acum trec la datorie.

Ora 20,00: Victor Lupan, însoțit de fata cea mare, ne-a adus două paturi de campanie (mai exact: de camping), două saltele, doua scaune pliante și o masă pe capre. Ceea ce înseamnă că m-a făcut om: pat am (de pe care să mă pot ridica fără eforturi peste puterile-mi, ca de pe salteaua întinsă pe dușumea), am scaun pentru Dânsul, masă pentru Domnia Sa, Olivetta.

Am terminat capitolul **Liiceanu** - prea lung - și încă n-am spus totul...

Luni 18 decembrie 1995

M-am trezit la ora 6, fericit că am pat, masă, scaun.

Pe la ora 10 unnează să vină nenea de la Telecom, să ne dea drumul la telefon.

Dacă ar circula metrourele, ar putea să vină și Filip aici - ar avea pe ce să doarmă.

9,30: Ana cu Filip. Băiatul venise de vreo jumătate de ceas, dar cum n-avea cheie, n-a putut intra. A telefonat de la o cabină la Ana (la Helena): noroc că a prins-o chiar în momentul în care ieșea pe ușă, să se ducă la slujbă.

În jurul orei 10 a venit și Telecomisionarul: acum avem telefon, număr greu de memorizat: 43.58.30.44

Sunt lichefiat de oboseală (e abia 5,30).

Marti 19 decembrie 1995

Astă-noapte Filip a dormit aici, cu mine, pe unul din paturile aduse de Lupan. M-am trezit la șase, ca să-l pun pe drum de școală - pentru prima oară se duce de-aici, urmează să vadă cât timp face.

Poate că vineri facem transportul (de la depozit).

Ora 17,00: am terminat **Unde am greșit** - al 39-lea titlu comis de mine - personal, casă-l plagiez pe Poetul Dinescu.

Sâmbătă 23 decembrie 1995

Ieri (în 22!) am făcut două transporturi cu camioneta facilitată de Perifan. A fost cumplit pentru mine, ceva mai puțin pentru Filip - dar am băgat totul în casă, cu excepția mesei de desen a băiatului ce va avea nevoie de doi halterofili ca s-o urce la etaj. Am pus-o deocamdată în prelungirea "cursivei" - așa-i spune pasareleii...

Aseară am făcut un prim triaj; azi, al doilea - de pe urma căruia preț de cca 10 lăzi pline a fost aruncat la gunoi: păturile toate, puloverele, covoarele bulgărești din România - tot ce a fost lână a fost distrus de molii; de asemeni am renunțat și la multe "hârtii" de-ale mele.

Am tenninat în 19 cartea **Unde...?**

Azi am scris: Angelei, la Orhei, Ruxandrei Cesereanu la Cluj. Lui Antonesei, lui Ilișoi, lui Ceia (în același plic), iar în America: Neagăi Munteanu și lui Șt. Roman. Mâine om mai vedea. Dacă și la noapte n-o să am somn - din pricina oboselii...

Luni 25 decembrie 1995

Sâmbătă, ieri, azi, am tot aranjat lucrurile din cutiile de carton. Am aruncat, am aruncat.

Suntem uciși de oboseală. Nu-i nimic, e oboseală din ceea bună...

De-abia aștept să recuperez ordinatorul de la Ricci, ca să mă apuc de... **Gherla**.

Marti 26 decembrie 1995

M-am trezit de la șase, acum e opt fără un sfert. În casă: lucruri puține, vreau să spun: insuficiente, de aceea par atât de multe, de invadatoare, de sufocante. Sunt

bucuros de casă, dar tot mă trezesc îngrijorat. Nu înțeleg ce atâta mirare: în îngrijorare am trăit de când mă știu.. Îngrijorare pentru azi-mâine în sensul material și nu frică pentru viețile noastre - pe aceea nici n-o mai percepem.

Mi-a spus Al. Călinescu: Vozlenski, în ultima sa carte, amintește și de mine. M-aș fi lipsit bucuros. N-am să accept (fiindcă de înțeles înțeleg) iubirea asta de "spioni" - mai ales din Lagărul Sovietic. Nu cred să fie doar o respingere (la mine: fiziologică, de greață, cu vomă) ideologică, aproape aceleași simțăminte (?) îmi provoacă, "ceilalți" - ci faptul că acești oameni și-au făcut o meserie, la unii a devenit vocație din a-i înșela pe ceilalți oameni cu care au de-a face... Am cunoscut (am dat și mâna, la rezezeală și nebăgare de seamă) doar pe căcăcea de Haiducu-Hirsch-Forrestier, pe Pacepa numai prin scris (că, de, a scris și despre mine, mincinosul!), dar mi-e de-ajuns. Dai mâna cu unul ca ăsta: ce ții tu în mână: mâna lui ? mâinile lor? mâini proteză, mâini ale unor manechine? Și-apoi cum să dai mâna cu așa ceva (nu spuneam că am dat cu Haiducu ? - fiindcă jucam într-o piesă) ? Pornisem de la Vozlenski. Îl părăsesc fără strângere de mână.

Îngrijorarea are două laturi: una pe care am spus-o: nevoile materiale; cealaltă fiind a scrisului. Întrebare legitimă, desigur și, desigur; prostească: am să mai pot scrie? Sau: am să mai pot scrie ca înainte de 23 august '95? Drept, în aceste patru luni de zile am înjghebat două titluri - dar asta, se cheamă scris? Scriitor ? Om locui și om vedea.

Ion Condiescu ne-a propus o camionetă; Filip l-a găsit pe Xavier, colegul său de școală primară (are permis de conduce-re), vine cu încă un prieten - în contul unui desen făcut de Filip. Drăguț.

Miercuri 27 decembrie 1995

Să vedem ce-o ieși cu transportul de azi. Filip (ca și mamă-sa) a zis că va aduce numai de la depozit, nu și de la Ricci. Mai bine pentru el (se întâlnește cu Pam) dar și pentru maică-sa: n-are să fie sufocată de atâtea cutii de carton în salon - care va fi și... camera ei, săraca Ana.

Joi 28 decembrie 1995

Filip cu amicii au adus (aproape) totul din depozit. Dar nimic de la Ricci. Am pus la locul convenit bibliotecile - patru la mine (în fapt: șase), am plasat cea mai mare parte a manuscriselor (de păstrat) și ceva cărți - așisderea. Necazul fiind: aspiratorul se află

în cutiile de la Ricci și nu putem curăța convenabil - miroase a praf ca într-o casă locuită de decenii.

Vineri 29 decembrie 1995

Mi-am regăsit aproape toate cărțile - mai lipsesc **Dossier Goma, La Cellule...și Elles ctaient quatre...**

Sâmbătă 30 decembrie 1995

Cred că am să mă apuc de Ela - scrisă o primă oară în 1983, revăzută în '84, abandonată în '85... O să văd ce se poate scoate din ea.

Am montat masa - acum avem masă adevărată; în jurul căreia se poate sta, pe scaune adevărate. Încolo... Încă vreo 20 de cutii de carton de rezolvit.

Duminică 31 decembrie 1995

Ultima zi din acest an - ducă-se, învârtindu-se!

IANUARIE 1996

Luni 1 ianuarie 1996

Începem o viață nouă - în casă nouă.

Marti 2 ianuarie 1996

Am să încep viața-nouă prin a relua **Ela**.

Miercuri 3 ianuarie 1996

Voi începe viata-nouă prin a mă duce la polițiune pentru schimbarea adresei. Rămâne de văzut câte drumuri voi fi nevoit să bat pentru a ajunge la capăt.

Am început să copiez pe curat **Ela**. Nu cu mare plăcere; e ceva care scârțâie.

La ora 9,30: pană de curent în cartier. După ce am făcut un drum inutil până în Place Gambetta (la comisariatul central), m-am întors la noi (!), după colț, pe rue Ramponeau: arată ca vechiul cartier... Mi-a zis să vin altă dată că... nu se vede - ce, nu se vede că nu se vede? Ba da, așa că am plecat, amânându-mi plăcerea...

La ora 18 m-a dus Victor Lupan la Ricci, de unde am recuperat vreo 10 "cartoane" - printre ele fiind și ordinatorul. L-a instalat Filip pe dat', însă n-am lucrat, l-am lăsat pe el să se joace o oră-două.

Joi 4 ianuarie 1996

De dimineață am imprimat jurnalul pe august '95. Apoi am transcris la ordinator porțiunea din '96 (de până acum) scrisă inițial la mașină.

Acum mă pregătesc să mă duc la doctorul Naveau, cale de un ceas cu metroul, în fostul nostru cartier. Când am să mă întorc, am să încerc să re-reiau **Ela**.

Vineri 5 ianuarie 1996

Ieri am fost la reumatolog. Așa, să fie. Apoi am lucrat la ordinator **Alfabecedarul** de până acum - pe două coloane și întărind titlurile-cuvinte; iese mult mai bine.

Am fost la dr. Duret. Pentru dosar. Că tot mă aflu pe-acolo, mi-a luat tensiunea: 15 cu 9! M-a întrebat cum am făcut... N-am știut ce să-i răspund. Sunt mort de oboseală.

Sâmbătă 6 ianuarie 1996

Aseară mare orgie, mare - cu legume: vinete și așa și altfel; ardei grași mai așa, mai umpluți. Am avut-o părtașă la ospăț pe Mihaela Teodorescu - am făcut-o marț!

M-am dezvățat de a bate la ordinator. Trebuie să reînvăț urginte, fiindcă numai o mașină de scris mi-a rămas validă (Olivetti).

Marti 9 ianuarie 1996

N-am avut ce nota - decât: ieri a telefonat Ioana Zlotescu - de la Madrid, având numărul de la informații (ce se întâmplă cu noi?); tot aseară - dar eu dormeam - a dat telefon Drăgoescu din Elveția: că a citit într-un ziar din țară că am fost expulzați, iar acum ne aflăm "într-o anexă a primăriei".

Tot ieri am făcut un drum degeaba la chestia care dă ajutoare pentru locuință: neprevăzător, am ajuns la ora zece, am "tras" numărul 296, în timp ce la ghișee se ajunsese pe la 60. M-am hotărât să vin a doua zi (azi) de dimineață, la deschidere, măcar să știu că aștept o oră-două - dar bunele mele intenții s-au izbit de o durere cumplită de șale care durează și acum. Mă duc mâine.

Am lucrat la **Alfabecedar**. În fapt mai mult am pierdut timpul cu pusul pe trei coloane. Am înțeles că mai bine e pe două. Am mai "cules" câteva pagini de la **G**. Nu cine știe ce.

Miercuri 10 ianuarie 1996

Și ieri ceva din **Alfabecedar**. Nu sunt mulțumit. Dealtfel, de multe sunt eu nemulțumit. Stare surdă. Poate și din pricina spatelui care mă scoate din minți de durere.

Acum, pentru variație, mă întorc la **Ela**. (Am reușit să nu-i scriu numele pe cele zece pagini de început).

Vineri 12 ianuarie 1996

Am copiat la ordinator primele două capitole din **Ela**. Nu sunt mulțumit dar asta-i. Am primit ieri un număr din **Vatra** - azi l-am primit pe precedentul. Mi-a scris Laszlo; și Drăgoescu. Trebuie să le răspund - cum trebuia să le răspund lui Davidescu,

lui Chioaru - și n-am făcut-o.

Oboseală ucigătoare. Nu sunt în stare decât de copiat.

Marti 16 ianuarie 1996

Ieri: mare tragedie-mare: Filip, vorbind la telefon în timp ce lucra la ordinator, a bulit ceva - treabă care m-a privat pe mine de scula de scris. M-am supărat excesiv, l-am înjurat l-am dat afară din odaie - băiatul a plecat de-acasă (eu aș fi făcut la fel).

Azi a venit mai devreme acasă, a lucrat vreo patru ore la reinstalarea logiciilelor (?). Acum, să nu-i fie de deochi, iar merge.

Tot azi am trimis a doua dactilogramă (**Cutie de rezonanță**) Neagăi Munteanu (prima n-a ajuns nici după trei luni !).

Despachetând, mi-am regăsit aproape toate lucrurile ba unele mi-au făcut surpriza de a apărea... din senin (ei, da: le uitasem...).

E ora zece seara și chiar dacă am dormit zdravăn după amiază, mă simt stors. Am să mă culc.

Au constatat cu glas tare și ai mei: am scris o imensă cantitate de hârtie. Chiar de aș rămâne la o singură variantă, aș depăși 15.000 pagini convenționale. Dar cu câte trei-patru variante... Noapte bună.

Miercuri 17 ianuarie 1996

Mâine trebuie să mă duc la primărie pentru o hârtie. Uite-așa mă poartă pe drumuri. Azi a fost Ana în 14, pentru mutarea asigurării sociale. (...)

Joi 18 ianuarie 1996

Am dormit extrem de agitat, aproape de boală, am visat multe și de toate - printre ele:

Un scriitor francez îmi relata, foarte serios, cum "le grand poète Marin Soresco" (eu: de o gelozie feroce pe grandele poetete) "făcea el ce făcea și confecționa astfel: în partea de sus (imaginea arăta un fel de tambur, mai degrabă tam-tam) plasa «un Turcea» (franzuzul habar n-avea ce semnificație avea «Turcea», dar oltenetele da!), iar în partea de jos un «alt Turcea»"

N-am mai continuat visul, mă scosese din fire chestia cu "Turcea" plasat de Sorete...

Acum e opt fără ceva. La opt și jumătate mă pornesc în lume, la primării.

Iar acum orele 18: am fost la primărie, am luat fișa, totul a fost bine; de acolo m-am dus la RIVP, am depus dosarul de aide au logement. După masă am vrut să fac dosarul pentru minimum veilles, dar am aflat că trebuie și pentru el o fișă. Trebuie să mă duc mâine din nou. N-ar fi tacâmul complet, dacă, pe lângă că ești bătrân, mai ești și căscat. Da, domnule! Ceață, frig. Filip nu se simte bine. Nici părinții lui.

Vineri 19 ianuarie 1996

Am fost, am văzut - am fost învins: funcționara de azi n-a vrut: că certificatul de căsătorie nu e în original, ci în fotocopie - mama mă-sii! Am să mă duc luni, s-o caut pe cealaltă, să-i explic...

Duminică 21 ianuarie 1996

Azi au fost pe la noi Al. Călinescu și soția. Ne-am delectat cu chinezăriile pregătite de Ana. Am bârfit puțin.

Am primit ceva scrisori, printre care una de la Laszlo. Ține să facem un volum din schimbul de scrisori. De ce nu, vorba cuiwa? Mi-a trimis și ceva tăieturi din jurnale - un eseu-polemică (în legătură cu cartea lui Nițescu), un text al Ruxandrei Cesereanu - ambele în *Romlit*. - precum și o băgare în ciorbă a lui Oișteanu (în 22, complet aiurea)...

Luni 22 ianuarie 1996

Am dormit extrem de agitat am și strigat, plâns, gemut, încât Filip, trezit, a venit în odaia mea, să mă liniștească (trezindu-mă).

Constatări: oricâtă plăcere mi-ar face oaspeții, nu pot sta la masă - pe scaun - mai mult de două-trei ore. Ieri nici nu mi-am dat seama că stătusem vreo patru-cinci, când m-a răpus durerea de spate. Și nu una pură, ci combinată cu oboseală.

Nu mai am subiecte de conversație. Cu Al. Călinescu am reluat "teme" vechi, mai cu seamă bârfe. Ceea ce e puțin și plictisitor. Vina de căpătâi o port eu, eu fiind acela care deschide vorba, o fixează, o bate ca pe frișcă...

Ora 12,30 (rescriu: mi s-a șters ce scrisesem, fiindcă nu înregistrasem): am fost la primărie, am învins, am mers mai departe la Cotoret și am depus dosarul de pensionare.

În metro m-am gândit la mine, acesta de acum: nu mai sunt frecventabil; nu mai poate avea omul conversațiune cu mine. De aceea am avut eu coșmaruri azi-noapte: în urma vizitei lui Călinescu.

Marti 23 ianuarie 1996

Da, da: am încetat de a mai fi frecventabil - ar fi trebuit să-mi dau seama de acest lucru cu mulți ani în urmă, dar uite că nu mi-am dat; de prin 1989, când am scris **Căldură mare**; apoi după "revoluție", când Monicii au început să-i descurajeze pe mulți dintre cei doritori să treacă și pe la mine: Hossu-Longin, Patapievici, Zografi - nu-l mai pun la socoteală pe Bazin, francezul de la Iași pe care mi l-au ascuns cu grijă, cu tenacitate - și ascuns mi-a rămas și în ziua de azi.

Da, da: nu se mai poate dialoga civilizată cu mine - iar acum am vorbit cu toată seriozitatea, cu toată durerea constatării: m-am stricat, m-am degradat m-am...

Singurul lucru ce-mi rămâne de făcut în timpul care mi-a mai rămas: date fiind mijloacele (e-hei, dacă aș avea posibilitatea de a-mi edita cărțile...) - având calculatorul, continui până unde se poate **Alfabecedarul** - mai mult ca o ambiție decât ca o adevărată realizare - și **Ela** (nu pentru că ar fi un text bun, dar singurul care mă poate ocupa, o vreme).

Miercuri 24 ianuarie 1996

Altă ratată tentativă: am fost la asistenta socială din arondisment - trebuie să aștept "mutația".

Azi după masă mi-a telefonat Lupan că vine să-și ia paturile. Ana a fost nevoită să coboare în salon, Măine am să fac găuri pentru atârnat perdelele (cu găuricioarea în beton al Lupanului), așa că are să fie acoperită...

Mi-a urcat Filip fotoliul de calculator (fost de mașină de scris). Nu-l găseasc mai comod decât celălalt, de birou - ba chiar ușor din contra.

Azi mi-a venit *Vatra* nr. 10. Ba chiar și o scrisoare de la Cistelean - să nu-ți crezi ochilor!

Din ce în ce mai fermă hotărârea de a evita "dialogurile" din care să reiasă că sunt - ceea ce sunt. Mai bine singur decât să-i pun pe bieții oameni în situația penibilă de a mă suporta, întâi, apoi de a mă vorbi de bine (s-o cred eu!) după aceea, față de alții - ba chiar să se și dispute cu aceia...

Am să mă străduiesc să fac așa cum am gândit. Urmează să văd dacă sunt în stare să mă controlez; să nu-mi dau în petic.

Joi 25 ianuarie 1996

Aastă noapte am visat mult și rău - aveam, de pildă picioarele murdare (știam că sunt foarte murdare, chiar de nu mi le vedeam); apoi: mă aflam pe un debarcader și în imediata mea apropiere era un cuplu tânăr ce se îmbrățișa... M-am îndepărtat, să nu-i stingheresc, dar ei au venit după mine - chiar de nu aveau aerul că mă urmăresc; am căutat din nou să mă duc mai departe, dar nu știu cum, că n-am putut: bărbatul a dezbrăcat-o pe femeie de tot, de tot și a început s-o reguleze acolo, în văzul nostru... Scena era excitantă peste poate - mai ales că nu se vedea nimic al femeii (decât goliciunea), participam și eu ca spectator activ. Când ei s-au dezîncleștat după prima îmbrățișare: femeia avea puțică de băiat, imberbă...

Vineri 26 ianuarie 1996

Fără spor și fără plăcere lucrul la **Ela**. Copiez - dar cu moderațiune, așa că sunt bine implicat; de aceea sufăr. Nu am însă ce face. Trebuie să-mi găsesc un rost iar acesta nu poate fi căutat în afara literaturii (în fine, a intenției de literatură). Concret: fie **Alfabecedar** - lucru mecanic, enervant la culme - fie **Ela**, trudă inutilă, pentru că nu poate fi reparată, făcută acceptabilă după 12-13 ani de la scriere.

Cum, la ordinator, ecranul nu cuprinde mai mult de o treime de pagină, nu văd ce scriesem "mai sus" ori ieri. Iritant. Ar trebui să "trag" imaginea, s-o pun să defileze - e bun acest truc, dar nu aici. Aici nimic nu e bun.

Tristețea fără leac atunci când am constatat că mașina de scris Olympia mecanică, "tractorul" s-a stricat în depozit sau poate la Ioana C. Mult mai intim mă înțelegeam cu mașina de scris: membru (al corpului) meu și nu un instrument - cu atât mai puțin partener de dialog (și de ceartă), ca ordinatorul.

Mă întorc la **Ela**. Nu e vesel, dar măcar ne știm de atâta vreme.

Marti 30 ianuarie 1996

De trei zile sunt bolnav: dureri musculare, tuse, tot tacâmul unei gripe "ocolite" prin vaccin.

M-am întors la **Ela**, dar... m-am apucat de copiat **Unde am greșit** - acum sunt pe la mijlocul capitolului **Țepeneag**.

FEBRUARIE 1996

Sâmbătă 3 februarie 1996

Tot bolnav, parcă și mai rău. Am terminat de copiat capitolul **Țepeneag**. Altfel nimic demn de consemnat.

Miercuri 7 februarie 1996

Am așteptat (ce ?) din 27 ianuarie până ieri (total unsprezece zile) ca să mă duc la un doctor - ieri. Am așteptat ca efectul medicamentelor să fie fulgerător - da de unde, o să trebuiască să mai aștept.

N-am putut lucra - din pricina tusei care îmi lichefiază craniul.

Joi 8 februarie 1996

Nici un semn de însănătoșire.

Luni 12 februarie 1996

Azi, primele semne bune: nu mai tușesc - ceea ce la mine este esențial... Așadar 17 zile - deocamdată, fiindcă nu sunt complet restabilit.

Am copiat și capitolul **Tănase**, dar la el am rămas. Mâine mă duc până la mama dracului pe rue Nationale (încă o dată), ca să depun, în sfârșit, dosarul

Am pus perdele. Acum am să mă simt mai bine.

Joi 22 februarie 1996

Am ieșit din boală, am copiat la ordinator întreg textul **Unde am greșit** - azi l-am terminat și am tras un "șpalt" - 114 pagini, acum îl corectez.

Lulu a transmis: Dan Petrescu scoate **Jurnalul I-II-III** într-un singur volum - luna mai. Deie Domnul. Cică tot el și-a manifestat preferința pentru Laszlo - să scrie prefața. I-am scris, mâine pun scrisoarea la poștă.

Tot azi am scris un fel de recomandare pentru Laviniu Drăghici.

În rest - necazuri, sărăcie cumplită.

Luni 26 februarie 1996

Ieri, 25 am terminat de tras la ordinator **Unde...?**, ultima variantă, cea de 108 pagini. Am și imprimat câteva exemplare.

Azi e luni. Vine un fotograf luxemburghez.

Ora 14: am terminat de imprimat recto-verso, două pagini pe o față (4 pagini într-o filă) **Unde...?** - în 5 exemplare.

Joi 29 februarie 1996

Nimic de notat, în afară de dată: 29 februarie.

MARTIE 1996

Vineri 1 martie 1996

Am revenit la **Ela**. Cât m-o ține.

Duminică 3 martie 1996

(...) Timp foarte urât: frig, ploaie.

Am pus în plicuri **Unde am greșit** - pentru: Cistelean - Podoabă, Ardelean, Antonesei, Sami Damian, Ruxandra Cesereanu - și, desigur, pentru Laszlo.

Joi 7 martie 1996

Ieri a fost Marilena Rotaru de la Televiziunea bucureșteană, oficială. Am stat de vorbă circa două ore - au intenția să scoată treizeci-patruzeci de minute. Să vedem...

Luni și marti - la Ion Condiescu la atelier. Ne-a dat material, scule - și de mâncare. Am tăiat pentru două dulapuri. Azi ne ducem iar: pentru "cheson", cum îi spune Filip sub-patului (unde vrea să-și confecționeze un alt dulap - pe orizontală) și pentru găurirea panourilor deja tăiate - în vederea montajului. Sper să terminăm azi.

Vineri 8 martie 1996

Am terminat confecționarea "materialului", rămâne să-l aducem acasă și să-l închegăm.

Duminică 10 martie 1996

Vineri am adus materialul și am închegat dulapul lui Filip. Ieri l-am făcut pe cel de la mine din odaie - Ana a și scos din saci, valize, lăzi boarfele și le-a ordonat.

Tot vineri am fost salvați de o minune... poștală: o să putem plăti chiria.

Luni 11 martie 1996

Miroase a primăvară. Miroase a primăvară.

Mă gândesc ce are să fie la vară în casa asta: pe o rază de trei

sute de metri: nici un pom. Numai piatră. Are să trebuiască să facem ceva cu florile pe balcoane.

Vineri 15 martie 1996

Ieri am fost la o comisie medicală. Nu trebuia acolo. Nu trebuia deloc. Era pentru "travailleurs handicapés".

Continuu la **Ela**. Poate dacă timpul nu mi-ar fi atât de fragmentat - și puternic fragmentat - aș scrie mai mult; și ceva mai bine.

Dan Petrescu la telefon:

1. scoate **Jurnalul** în mai - în trei volume, pentru că e tipărit în România, unde nu au clei atât de bun pentru legătură;

2. nu scoate **Cutie de rezonanță**, pentru că... el este de aceeași părere cu Focke!;

Tot de la Nemira mi-a vorbit amicul Laszlo:

1. face prezentarea la **Jurnal**;

2. Dan Petrescu i-a primit la Nemira unu (două ?) volume.

Nici o veste dinspre Podoabă.

Azi am fost la dr. Duret. Situație stabilă cu tensiunea. Ieri Filip m-a tuns. Am un cap ca o bilă de popice - cu sprincene...

Duminică 17 martie 1996

Scriu. în continuare la **Ela**.

Am recitat **Jurnalul I-II-III**. Nu e rău, nu e rău.

Luni 18 martie 1996

Iar am răcit.

Am copiat la ordinator partea primă din jurnalul de față, cea dintre 15-31 decembrie 1995.

Mărti 19 martie 1996

Bolnav, bolnav - răceală banală, dar mă perturbă. Schimb, pe noapte, două pijamale și patru fețe de pernă.

M-am poticnit cu **Ela**. Am să încerc s-o imprim până unde am scris-o - abia văzând-o pe hârtie am să înțeleg ce nu merge.

Miercuri 20 martie 1996

Din ce în ce mai bolnav.

Ieri m-am hotărât să mă opresc din (cu) **Ela**. Aș fi putut

continua cu cele încă aproximativ șaptezeci de pagini scrise atunci, în 1984 (puține în '85, la o tentativă de reluare). Am ales să mă opresc, brusc, să scriu: text neterminat - și gata. Așa că are 44 pagini în 12, ceea ce dă cea 75 echivalent-dactilo. Acum regret că am inclus-o între titlurile mele - deși nici Lățești nu e terminată și a fost introdusă pe listă.

Ca de obicei, puternică depresiune, ca totdeauna după terminarea (indiferent cum) a ceva.

Am să încerc să suport această depresiune postcoitală, copiind la ordinator **Gherla** (cred că am mai făcut tentative).

Joi 21 martie 1996

Echinocțiul de primăvară.

Sâmbătă 23 martie 1996

Ieri mi-a telefonat Dan Petrescu, să-mi ceară amănunte din dactilogramă - fotocopia lui are goluri.

Azi mi-a telefonat Laszlo: mă roagă să mă interesez la Gallimard de soarta licenței pentru **Zazie**: cică Nemira i-a răspuns că a apărut și că se află în standuri (!).

Am montat - în sfârșit! - biblioteca din salon.

Duminică 24 martie 1996

Nu e glumă: a chiar venit primăvara.

Aseară a trecut Mirel Bran cu două cărți de la Lulu: Mungiu și Nițescu. Am citit Nițescu - Mungiu: neinteresantă: a fost depășită înainte de a apărea.

Am fost la sârb, am cumpărat telemea, castraveți murați (muraveți) și vopsele pentru ouăle de paști.

Miercuri 28 martie 1996

Azi la orele 14 am temnat de cules la ordinator ALFABECEDARUL (fără **pizdă**).

APRILIE 1996

Luni 1 aprilie 1996

Încep acest segment de **Jurnal** sub zodia lui **Trebuie!** Trebuie să scriu, chiar de n-am nimic de scris, altfel nu-i de trăit. În aceste împrejurări scrisul este: ocupație, în sensul politico-geografic: el te ocupă și nu te lasă, mai ales; să gândești la altceva. Comparația e forțată, dar n-am alta. Trebuie să scriu, ca să supraviețuiesc. Eu unul n-aș mai avea motiv de rămânere pe-aici, pe plaiurile terestre, dar știu că plecarea mea i-ar pune pe ai mei într-o foarte grea situație - și materială. De aceea mai zăbovesc.

Miercuri 3 aprilie 1996

Ieri nu am notat, m-am ocupat, din disperare, cu replasarea virgulelor și a punctelor la Bonifacia. Am terminat, mâine o să trag un exemplar, două.

Mi-a spus Ana că i-a spus Lulu: Dan Petrescu a citit **Unde am greșit** și s-a hotărât pe dată să o plaseze la coada **Jurnalului...** Nu am nici o obiecție...

Mi-a telefonat Tudor Potra: Ioana a fost la Salonul Cărții și a luat ceva cărți - printre care și **Justa...** Da, domnule: o să am cinci cititori - cu Ioana chiar nouă!

Acum e ora 21 și mă culc. Noapte bună.

Vineri 5 aprilie 1996

Zile grele - precum bătrânețele...

Am uitat să notez: În sfârșit, Mircea Martin a găsit un răspuns convenabil, credibil la respingerea Gărzii inverse:

«Soros ne-a refuzat ajutorul cerut».

Așa că prinde... sorosul, scoate-i ochii! Ce Dumnezeu, e așa de greu să găsească altă minciună? Doar a practicat-o, alegru. Adevărat: bănățenește: greoi, scârțitor, trudnic...

În schimb, Laszlo se ciocnește de vechiul argument - la Nemira, cu, ciudat, Dan Petrescu: Zazie dans le metro ar fi apărut - l-ar fi văzut chiar el, Dan, dar nu-și mai aduce aminte unde... L-a refuzat și cu volumul de eseuri. Laszlo mi-a trimis ieri, prin scrisoarea lui, largi extrase din scrisoarea lui Dan Petrescu: jur că n-am înțeles nimic. E și greu - de-aici, de departe...

Ieri am tras alte trei exemplare din **Unde...?** Și abia ieri am văzut o greșală mare cât casa: când vorbesc de Țepeneag și de

acuzăția lui de plagiat (la adresa mea), numesc cartea Blandianei... **Arta refugii!**

Cum am re-pus virgulele (cu ce se ocupă un scriitor!) la **Bonifacia** - și am tras trei exemplare - am înțeles pe viu cât mă repet. Că tot am adus vorba de Țepeneag: anume scene există în **Jurnal**, există în **Bonifacia** și există în **Unde am greșit?** N-am ce face: asta este. Și pentru că tot vorbim: am avut din nou dovada că "hârțiile" mele sunt scrise neglijent - de ce ? Simplu: pentru că eu nu am măcar un lector atent. Ana, săraca de ea, nu mai poate urmări ortografia, consecvența din scrisul meu; iar pe altcineva nu am - nu am avut niciodată. Cine știe dacă nu cumva l'act manqué: neincluderea în **Unde...**, la greșale ale mele față de Monici - a ceea ce scrisesem în *Vatra*, apoi retractasem... - nu este bine că a rămas așa... Ba cred că da: acesta fiind adevărul-adevărat, chiar dacă nu este imputabil cuiva.

Din ce în ce mai rău - unde ajungem? Sperăm într-o minune - cea de sâmbăta învierii (catolicilor) .

Azi iar mi-a telefonat Dan Petrescu - precizări pe text. Mi-a spus că intenționează să pună **Unde...** la urma Jurnalului. (...)

Duminică 7 aprilie 1996

Exemplarul tras ieri: plin de greșeli. Am corectat, am tras altul. Că tot trebuie să-miucid timpul cu ceva. Ca să-l omor și mai eficace (?), m-am apucat să trec pe ordinator...**Roman intim**. Știu că e o prostie (și romanul și acțiunea mea), dar n-am încotro. Uite, acum: sunt obosit-rupt, dar nu mă las dus de la masă.

Joi 11 aprilie 1996

Ieri am primit *Vatra* nr. 1/96 cu prima parte a eseului lui Virgil Podoabă. Mare satisfacție - i-am scris.

(...) În astă seară, la București, pe canalul 2 (nu știu la ce oră) are să se transmită prima parte a dialogului cu Marilena Rotaru. În 18 a doua. apoi nu știu când la studenți.

M-am apucat de "dactilografiat" **Roman intim**.

Vineri 12 aprilie 1996

Filip se află acum la examenul de admitere. Îi țin pumnii.

Aseară, pe la ora zece a telefonat de la București Rodica Vasilcan - protesta împotriva bătăii de joc a televiziunii care dădea (chiar în acel moment) dialogul meu cu Marilena Rotaru, însă accelerat, încât îmi dădea o voce pițigăiată. Măcar de-ar fi

fost numai atât, cine știe ce alte cele voi afla?

Azi e zi mohorâtă, rece. Transcriu, în continuare - fără plăcere - la **Roman intim**.

Sâmbătă 13 aprilie 1996

Ieri am primit mai multe vești bune: două de la administrație, una de la Neaga Munteanu, una de la Ceia: mi-a telefonat de la Iași (împreună cu Ilișoi); el a zis că dialogul televizat a fost normal difuzat, nu a observat nici o "acelerație". Ce să mai cred?

Ca și cum n-aș fi bătut apa-n piuă cu **Roman intim**, m-am apucat azi de **Sabina**. Curată autoflagelație! S-ar prea putea ca satisfacția pricinuită de Virgil Podoabă să se fi întors pe cealaltă parte... Nemulțumirea că n-a observat cutare, că n-a băgat de seamă cutare...

Foarte-foarte obosit. Asta-i. Până nu găsesc ce să fac din nou (dar mai pot scrie ceva din-nou?), n-o să-mi găsesc liniștea.

Duminică 14 aprilie 1996

Paște. Oboseală. Bătrânețe.

Duminică 21 aprilie 1996

N-am notat această săptămână, deși nu a fost lipsită de "material":

Ion Condiescu ne-a dus la Castorama și ne-a luat ce trebuie pentru a amenaja niște sisteme-cu-polițe - am montat în closet, e bun, arată bine, urmează să-i facem și polițe pe măsură.

Am primit scrisoare de la Cistelecan: zice că ceea ce au publicat ei din Podoabă este tot ce a scris el - până acum și că mențiunea "continuare în numărul viitor" constituie doar o amenințare, un îndenm - să scrie...

Ieri, sâmbătă nu-a sosit o stranie scrisoare de la Ardelean, în care se plânge de degradarea mediului intelectual, literar în special - am de gând să o atașez, ca probă, contestației la OFPRA.

În fine, ieri toată ziua am lucrat la redactarea contestației. Am scris-o în franceză, Filip a francizat-o, a supus-o dicționarului ordinatorului care multe chestii nu cunoaște (**Chirac**), în sclumb, cunoaște **Goma**!

Mâine o punem la poștă, recomandat cu aviz de priurire. Că multe necazuri ne-a făcut OFPRA asta!

Sâmbătă 27 aprilie 1996

Iarăși l-am uitat - uita-l-ar relele de jurnal!

Săptămâna asta (uitată) am scris (copiat la ordinator) din **Roman intim** - am ajuns la pagina 150 a variantei dactilo, cu vreo 20 mai puțin, în 18, la ordinator - și am meșterit prin casă. Am terminat partea mea de treabă, azi și mâine o să facem În odaia lui Filip (biblioteci din "montanți cu console").

Joi (25) a telefonat Dan Petrescu, să mă întrebe dacă accept prefața lui Laszlo. Bineînțeles! Am mai vorbit (Nemira nu este interesată de **Alfabecedar** - păcat), nici de **Bonifacia** (re-), dar eu tot o să-i trimit un exemplar tras la ordinator. Ar publica, în continuare, **Jurnalul** - o să-i trimit urmarea.

Mi-a mai spus că a văzut ambele părți ale zicerii mele televizualnice: într-adevăr, fusese accelerat debitul meu, însă oamenii normali au simțit asta (consolare?). Cică aș fi fost bun - ce era să spună?

După vreo trei ore a telefonat iar: să-mi dea amănunte despre "demersurile" lui Țepeneag... Cică "îndărătul" acuzațiilor prostești la adresa lui Liiceanu s-ar afla altceva (deloc inedit - pentru mine, a zis D. P., care, firește, citise **Jurnalul**): cică au și alcătuit un grup (cel care semnase "protestul"), la care s-a adăugat Eugen Simion, C. Țirlea - care a fost la Cotroceni (condus de indispensabila Geta Dimisianu), unde i-au re-propus Tovarășului să facă ei cultură și propagandă peste hotare! - drept care sunt în curs de a face o nouă Fundație (cică au să-l scufunde pe Buzura)...

Ce să zic? Nimic nu mă mai miră: Țepeneag nu mai este demult imprezizibil. Acum doi ani (?) a comis acea scrisoare-deschisă adresată lui Iliescu - pentru care l-a ras Iorgulescu (cine!) la Europa liberă - în care se lăuda că el n-a înjurat pe dolari... Mereu cu Breban, acum face naveta la Cotroceni - nici asta nu mă surprinde: Țepeneag n-a deosebit niciodată binele de rău - dacă-i oniric... După șase ani de "libertate" scriitorul român se întoarce și-și vâra capul în primul jug întâlnit - cu condiția ca să poată el ("să aibă libertatea"...) de a-și face cultura lui, cea făcută și înainte de 22 decembrie 1989.

Luni 29 aprilie 1996

Filip a terminat montarea... montanților pentru biblioteci - eu terminasem mai demult: bucătărie, baie, closet, debara, balcon.

Ana, dinspre Lulu: Sanda Anghelescu i-a fixat r.v. pentru... semnarea contractului! La **Gardă inversă!** Cică: să-i spună

cucoanei (colegă de-a ei) care-i spusese că Soros a refuzat subvenția - că are să-i spună lui Soros ce zisese... Doamne-Doamne. Măcar de-ar apare odată cartea asta cu ghinion!

Tot azi am trimis prin Ioana Crăciunescu **Jurnal IV - V - VI-VII** lui Dan Petrescu. 270 pagini - până la 31 decembrie 1995.

N-am mai notat fiindcă dactilografiez la ordinator **Roman intim**. Nici o utilitate - în afară de aceea de a mă ocupa, până găsesc viitoare nouă-carte (un fel de a vorbi).

MAI 1996

Vineri 3 mai 1996

Nu Sanda Anghelescu a chemat-o pe Lulu la Univers, ci Denisa Comănescu. Sanda e bolnavă, acasă. N-am visat-o, dar m-a colonizat în pauzele de semitrezie (de somnolare ?).

De vârsta mea, a fost și ea o "întârziată", studentă eminentă, mereu în prima bancă, eu am plecat cu coada între picioare de la Universitate, ea a terminat-o strălucit (...).

În 1990-91 a îngrijit **Ostinato** - apărut în 1992. Am făcut și un dialog, publicat în AS. Acum, văd că, din pricina bolii, nu se mai poate ocupa de **Gardă inversă**.

Am tot copiat din R.I. am ajuns la pagina 190. (...).

Sâmbătă 4 mai 1996

Trebuie să nu uit aniversarea - 30 ani de la 13 mai (1966). Are să fie în luna din cealaltă săptămână. Ieri am primit de la Dan Petrescu un pachet cu cărți editate de Nemira. Încă nu m-am băgat în ele.

Azi sper să copiez până la pag. 200 din R I. (...).

(...)

Miercuri 8 mai 1996

Obosit de moarte. Ieri am fost la tribunal pentru biserică și împreună cu Al. Călinescu la Mihaela Theodorescu, pentru... - chiar așa: pentru-de-ce dracu' m-am dus la ea? (...)

Luni 20 mai 1996

Ieri am terminat dactilografierea R.I.-ului I (DUS). (...)

Am primit scrisoare de la Luca Pițu. În sfârșit, lizibilă: bătută la mașină!

Miercuri 22 mai 1996

(...) Lulu a telefonat Anei: a încheiat contractul cu Univers pentru **Gardă inversă**; cică apare până la toamnă. A mai apărut - de șase ani tot apare...

(...)

IUNIE 1996

Sâmbătă 1 iunie 1996

Azi (...) am prirnit scrisoarea de la Dan Petrescu: **Jurnalul** nu va ieși decât la toamnă - dacă...

Marti 4 iunie 1996

Azi a trecut pe aici Elena Budu, care face o teză.

Mâine trece Mirel Bran în drum spre România. Am să-i dau un dosar pentru Lulu, altul pentru Luca Pițu.

(...). Ieri am pierdut toată ziua scriind o "scrisoare deschisă" lui Dimisianu în chestia Țepeneag, Iorgulescu, Liiceanu. Am renunțat la ea - vorba Anei: de ce să-l iau în seamă pe Dimi ?

Marti 11 iunie 1996

(...) D-na Călinescu (întrebată de mine despre Pruteanu) ne-a spus că Dan Petrescu a cerut subvenție de la Soros pentru Jurnal - a dat și soțul un referat. Mie nu mi-a pomenit nimic de asta, în scrisoarea din 27 mai.

Joi 13 iunie 1996

Azi dimineață Pruteanu îmi telefonează, întrebându-mă cum să-mi trimită cartea cu Petru Dumitriu. Îi dau adresa poștală.

Pe la orele 17 Ana urcă la mine, uluită, interlocată: adinea-uri cineva sunase la ușă. Ea deschisese. Persoana se prezentase: «Pruteanu» - cu o carte; Ana ia cartea, spune «Mersi», închide.

(În timp ce scriam cele de mai sus a telefonat Al Călinescu: ei vin mâine la noi, la cina-cu-pești. Ana apucase să spună întâmplarea pruteană: el cu soția au fost de trei ori la noua adresă, totdeauna a trebuit să coborâm ca să-i introducem în cazemată - Pruteanu a străbătut două porți de închisoare, a urcat într-un lift cu cod și a sunat la ușa noastră! O fi aflat că un gazetar dacă e dat afară pe ușă intră pe fereastră.

Ei uite, cu mine nu i-a mers... decât pe jumătate: dacă i-aș fi deschis eu ușa, nu sunt sigur că nu l-aș fi primit în casă...

Vineri 14 iunie 1996

(...) Am citit cartea lui Pruteanu cu Petru Dumitriu. Ciocoiul

Roșu: inconsistent - așa răzbate din Pruteanu. Uluitoare
asemănarea cu Breban (...)

Luni 17 iunie 1996

Mă arde pe la degete să scriu un text despre Petru Dumitriu.
Mai puțin el însuși, cât ca imagine răsfrântă în Manolescu,
Breban, E. Simion; cei de la *Apostrof*... (...)

IULIE 1996

Vineri 5 iulie 1996

(...) Impresie puternică produsă de volumul de corespondență (cu Negoîtescu, Nemoianu, Mariana Șora) al lui I.D. Sîrbu. Multe similitudini - dar esențială despărțitudine.

(...) Suferința cea mare îi este provocată de singurătate; șade la Craiova, la Capătul Lumii (față de București). Da, dar dacă nu ar fi avut singurătatea, nu ar fi scris ceea ce a scris, limpede. Nu atât prin lipsă de timp (ar fi fost mereu cu amicii, cât prin absența influenței castratoare a acelorași "amici". Nu poți avea și slănină și banii de pe slănină, ești silit să alegi. Cine face această opțiune... Dumnezeu cu el, îl privește, însă cel care nu o face lasă să curgă timpul, evenimentele "de la sine" - dacă nu reușește să dea o operă - ca Sîrbu, pe care îl disprețuiește, gelozindu-l - acesta cu certitudine dă vina pe nevasă: ea l-a... ratat...

(...) Invadatoare, contaminantă, castrantă "societatea" românească pentru scriitorii realist-socialiști, fie și... postmoderniști. Ii egal-nivelează, îi înghite, îi tratează cu sucurile gastrice dizolvante ale consensului social - îi vomită sub formă de pastă... socială.

Duminică 7 iulie 1996

(...) Mi s-a temperat admirația față de Sîrbu. Poate și din pricina contradicțiilor în materie de informație:

În una din scrisori afirmă că a ieșit din închisoare "fără bibliotecă, fără niciun manuscris"; în alta (uneori către același destinatar) comunică: a retranscris (sau copiat) proze, piese de prin anii '40... Crezusem că, totuși, "găsise" manuscrisele la sfârșitul anilor '60, or el scrie negru pe alb că aceasta se petrecuse începînd din 1983 (în **Trecerea Cortinei**). Sâcâitoare senzația că autorul nu mai ține minte ce spusese în epistola precedentă - el, care scria la mașină, deci avea copii...

Uneori sictirul, disperarea care te face rău (cât trebuie...) sunt de înțeles: omul suferă de singurătate, de nedreptate, ba chiar de... injustiția comunistă, în sensul că el, ilegalistul, activistul (o vreme), a fost tratat mai dur decât noi "dușmanii", fiindcă el era *trădător*... Că a fost un bățos, un ațos - desigur. Însă altceva deranjează la Sîrbu: deși îl vorbește de rău pe - de pildă - Everac - întreține relații cu el (a fost la "conacul" lui, a stat de vorbă cu el și nu i-a puțit); îl disprețuiește pe Doinaș (portretel: remarcabile!), îl frecventează, îl solicită, îi cere, se umilește - apoi îl rade

(în scrisul-secret)! Când vorbește de marii colaboraționiști - Baconsky în primul rând (va fi avut cu el conflicte nu doar politice) - îi numără banii din buzunar - bani murdari, se înțelege, dar banii erau efectul - nu cauza. Vorbește de “mobila Bidermeier” cumpărată cu acei bani [eu aş putea vorbi de mobila Jugendstil pe care Nicu Balotă a vrut să o cumpere de la bunica Anei...], însă nu reiese că justițiarul Sîrbu ar fi refuzat să mai dea mâna - cea care atinseseră banii-mudari - ai colaboraționistului odios (Baconsky, Everac, Titus Popovici).

(...) Aceeași atitudine proletarburjucă l-a făcut să-l vorbească de foarte rău pe Negoïtescu, să-l agreseze verbal - în același timp declarîndu-i amorul indefectibil și somîndu-l să-i trimită pixuri! Totul ritmat de “bătaia” pe care i-a dat-o, pe care a repetat-o, pe care are să i-o dea... (...)

Acestea ar putea să fie fleacuri, neglijențe, scăpări - dacă tinerii care-l citesc pe Sîrbu nu l-ar crede, n-ar lua drept document ceea ce spune-scrie el într-o epistolă mugind de singurătate, de sărăcie, de boală.

Nu așa s-au petrecut lucrurile cu Laszlo? El citează cu sfințenie dintr-o scrisoarea a lui Sîrbu adresată “Babei”, spunînd ce a înțeles el din Evanghelia după I.D. Sîrbu:

1. Că Negoïtescu a fost legionar, a umblat cu cămașă verde la Sibiu (și Laszlo “a umblat” cu cravată roșie - la Cluj - ei și?), el, Sîrbu i-a tras o mamă de bătaie... (lucruri știute din scrisul lui Negoïtescu, minus “bătaia”);

2. Că Negoïtescu l-ar fi turnat, în libertate, drept care lui, lui Sîrbu, i s-a mărit condamnarea...

Ei, ce te faci: te apuci să-i explice tânărului Laszlo, mai întâi cronologia (Sîrbu a fost liberat înaintea lui Negoïtescu), apoi să-i faci desene... Nu findcă cei care înțeleg “la primul nivel” ar fi idioți, dar nu au elementele cu care să construiască o judecată dreaptă, orbiți fiind de “cei mari” care-i acuză pe cei mici de... legionarism...(...)

Miercuri 10 iulie 1996

(...) Mă plâng de ani de zile de oboseală. (...)

Citindu-l, recitindu-l pe Sîrbu, înțeleg că, față de el sunt favorizat, măcar pentru că eu am somn, el ba.(...) Se plânge că a pierdut 14-19 ani; că a reînceput târziu să scrie; “după 64” - adevărat: “1968” când afirmă că a... reînceput, este după 1964...

AUGUST

(...) Miercuri 14 august 1996

(...) Mi-a telefonat Laszlo de la Budapesta. Obosit de teza de doctorat (cu N. Manolescu, despre N. Manolescu) (...)

L-am întrebat dacă a menționat volumul din 1965 scris în colaborare cu D. Micu... Mi-a răspuns că... sigur-sigur - apoi a trecut numaidecât la ridicarea în slăvi a lui Manolescu.

Ferice de mine: nu sunt obligat să dau doctoratul. (...)

Sâmbătă 31 august 1996

(...) Ieri am primit o scrisoare de la Laszlo: mă trage de urechi, explicându-mi cum anume se angajează o polemică.

Are dreptate: așa. Taman așa cum îmi explică Laszlo.

(...)

Sâmbătă 28 septembrie 1996

(...) Am venit de la colocviul de la Die-Drôme infinit mai deștept - oricum, muuult mai informat - de, printre alții (deocamdată îl pune bine pe Dorin Tudoran, americanul meu amic...);

Am fost supus alfabetizării de către Gabriela Adameșteanu - altă foarte-prietenă:

1. «Noi (o includea și pe Monica Lovinescu) ne-am cam certat...» (ce drăguț spus - eu credeam că ne și despărțisem după “cam-certarea” ei) «numai și numai din pricina lui Lulu, care-i o securistă intrigantă - că dacă nu era ea, cu intrigele ei, noi nu ne-am fi certat!» (o includea și pe Monica Lovinescu în ne-certare?);

2. După ce eu re-pun pe șine discuția:

«Vorba fiind despre cartea mea, **Culoarea curcubeului**, nedistribuită, retrasă din librării, trimisă la topit de Liiceanu...», ea acceptă cu mărinimie:

«Da, băi, ai și tu dreptate - cu cartea-aia...»

Și ce fac eu - la sfârșitul lui septembrie 1996, cu “dreptatea avută” - «cu cartea-aia», vorba imensei scriitoare Adameșteanu - care în nici un caz nu vorbea de cartea-aia-a-ei, ci a altuia? După șase ani de la “întâmplare”, după patru ani de la campania pornită și de ea împotriva victimei - autorul cărții retrase, distruse - și nu împotriva distrugătorului cărții, intelectualul, editorul Liiceanu?

(...)

Marți 2 octombrie 1996

(...) Tot azi am scris **Scrisoare deschisă către Gabriela Adameșteanu**.

(...)

Joi, 10 octombrie 1996

(...) M-am re-apucat (este a 7-a tentativă) de textul despre Petru Dumitriu (“Canalia Canală”).

Am primit invitații la Mairie de Paris pentru 23 octombrie: Ungaria organizează aniversarea a 40 ani de la Revoluție.

(...)

Luni 28 octombrie 1996

Azi începe colocviul Ungaria, la Senat. Mâine dimineată este programată intervenția mea. (...)

(...)

Marti 5 noiembrie 1996

(...) Aseară a telefonat o persoană care s-a prezentat:
«Doina Jela, jurnalistă, vreau să știu ce s-a petrecut în 1956, în România...»

I-am recomandat să citească ce s-a scris. A răspuns că... nu s-a scris nimic «în afara cărților dvs și a interviului lui Horia Florian Popescu»...

(...) De conceput așa ceva? Când îi pișcasem pe memorialiștii momentului: I. Vianu, Matei Călinescu, Breban, Manolescu pentru tăcerea lor, înțeleaptă, îmi sărise în cap toată intelectualitate românească, acuzându-mă că îi calomniez “pe cei buni” (Paler, Dimisianu, Iorgulescu, Pruteanu). (...)

(...)

Sâmbătă 28 decembrie 1996

(...) Mi-a telefonat de la Iași Viorel Ilișoi: Cezar Ivănescu a scris o carte cu Mioara Cremene (!), iar într-un interviu a declarat: “Goma este un laș, pentru că nu spune cine l-a arestat atunci” - mai mult, mai limpede nu am putut obține de la Ilișoi.

(...)

Cezărică-Mamă-Dragă... Vârsta nu a aranjat deloc slăbiciunile de caracter. De grupul nostru (cu Țepeneag, cu Tănase, cu Mazilescu) s-a îndepărtat de noi la prima răsteală a Securității - dealtfel nici Sorin Titel, nici Turcea nu au fost mai puțin “ascultători”. De ce are “boală”, vorba lui, pe mine? Simplu: el m-a trădat pe mine, nu eu pe el; el a dat declarații defavorabile despre mine, nu eu despre el - deci în capul lui, eu sunt... vinovat (fiindcă existam - atunci, exist și azi). A mai lătrat la mine, acuzându-mă că l-aș fi...turnat... Ei, da: eu pe el!

(...)

Luni 31 decembrie 1996

Am mai dat la spate un an. Greu și acesta, lua-l-ar dracu'!
Să ne urăm ca cel care vine să fie mai îngăduitor cu niște pui
de găină ca alde noi.

LA MULȚI ANI!